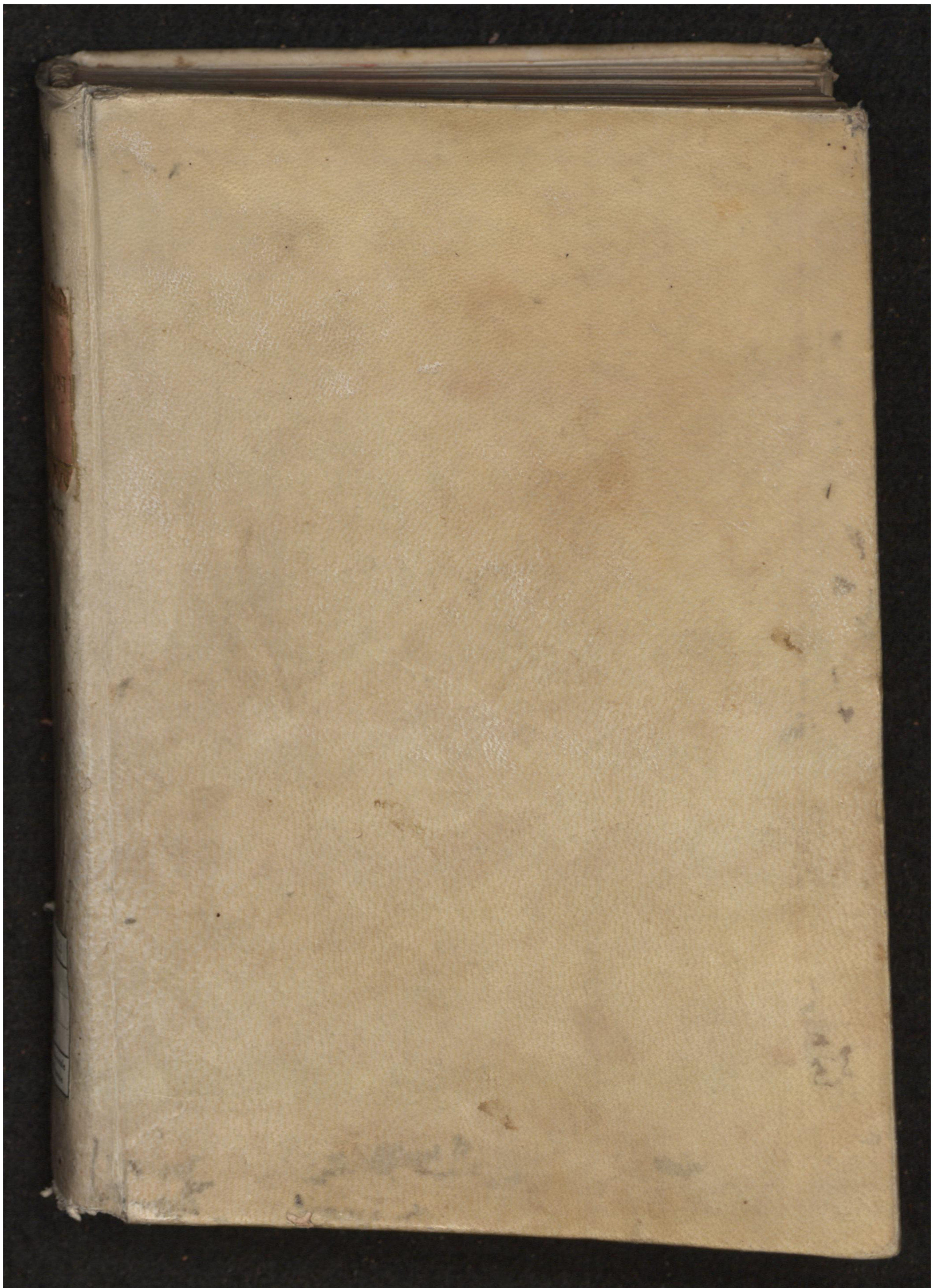

XXXII
S. ANTONINI OPERA
1472
7
INCUNABULI
A
6
62
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

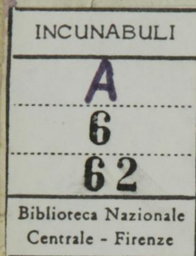

11. giu. 1794
Rossi di Cremona

Pag. 110 my

iesus marie o nome sancto e dulce

INCIPIT.LIBELLVS.DE.AVDIEN-TIA.CONFESSIONVM.DOMINI.ANTONINI.DE.FLORENTIA.OR-DINIS.PREDICATORVM.REVEREN-DISSIMI.ARCHIEPISCOPI.CIVI-TATIS.EIVSDEM.

DEFECERVNT.SCRVTAN-tes scrutio ait psal. Scrutátes alioꝝ peccata sunt cõfessores. Scrutiniũ autẽ est inquisitio facta ĩ cõfessiõe Inquo quia multi cõfessores defitiũt nõ bene & suffitiẽter se habẽ-tes ĩ audientia cõfessionũ cõsequẽter defitiũt etiã ĩse agratia dei & multũ offendũt. Ne ergo defitiãt quod eẽt ad sui & alioꝝ pnitiẽ diligẽter cõsideret & obseruent quod ait aug. ĩ decret. de pe. di. vi. c. i. uidelicet Caueat spũalis iudex ꝙ sicut nõ cõmisit crimẽ nequitie ita nõ careat munere scientie. Iu-ditiaria enĩ potestas hoc expostulat ut que debet iudicare discernat. Diligens igit̃ ĩqsitor & subtilis inuestigator sapienter & quasi astute ĩterroget a penitẽte quod forsitã ignoret uel uerecũdia uellet occultar̃. hec ille. Vbi tria ĩsinuat prefatus doctor que reqrunt̃ ĩ cõfessore idoneo Et primum est ut habeat auctoritatẽ siue potestatẽ absoluendi com petẽtem Secũdũ ut habeat scientiã circa huiusmõi suffitientem. Tertium ut faciat ĩterregationem de peccatis diligentem.

DE PRIMO

Quātum igit᷑ ad primū ut. s. habeas auctoritatē audiendi cōfessiōes si es ī ordine predicatoꝝ & idē ī aliis ordinibus mēdicantiū reqrit᷑ primo ꝙ habeas licentiā sup hoc a prelatis t. nō solū quo ad fratres sed etiā quo ad seculares Secūdo ut habeas licentiā a ꝓprio sacerdote eius qui est audiēdus uel spetialem uel generalē. s. per presentationē factā corā diocesano uel aliud equalens secūdum formā cle. sepul. dudū. Et ex hac licētia nō uales absoluere habētes domicilia ī aliis diocesibus. nec etiā hoīes illius diocesis ī q̄ presentatus es extra ipsā diocesī. secūdum Franc. Zab. & laude. Nec uales absoluere ab aliq̄ excoīcatiōe maiori nō habendo aliā auctoritatem spetialem sup hoc. Qꝛ si hoc facias. s. absoluendo aliquē ab aliq̄ sentencia scienter uel ex ignorātia iuris sententiā excoīcatiōis īcurris a qua citra sedem apostolicam nō uales absolui. Et hoc uerꝫ est de sententia iuris secus est si absolueres a sententia hoīs quia q̄uis male faceres & ille non esset absolutus. nō tamen sententiam excoīcatiōis ī curreres secūdum Pau. extra de priuil. reli. ī cle. Item ex tali licencia habita sic coīr nō uales absoluere a peccatis quorum absolutio diocesano reseruat᷑. & quia q sint tales casus. circa hoc sunt uarie opiniōes & aliq plures ponūt aliq pautiores & ī hoc multū stat᷑ cōsuetudini diocesāoꝝ. iō nō firmit᷑ ihereas ei quod dicit᷑ de ista materia ī summa pisana quātum ad illos casus ibi expressos: sed ut cautius & clarius ꝓcedas a

diocesano ipse queras quos casus uelit sibi reserua
ri:qbus expressis de ipsis non te impedias. sed de
oībus aliis auctoritaté siue licēciā petās. Si ergo
habes prem aībus casū alicuius peccati solū a quo
nō uales absoluere si alias peītēs ē bene dispoītus
absoluas tu ab his a qbus uales absoluere. & de re/
siduo mittas eum absoluendū ad illum q sup hoc
habet auctoritaté. uel tu uadas ꝓeo ad captandā
auctoritatē: sed si repis īnodatū aliqua sentencia
excoīcatiōis maioris a qua non potes absoluere:
quia sup hoc nō hēs auctoritaté spetialem nō ab
soluas eū a peccatis. nisi prius obtinueris absolu/
tionē ab excoīcatiōe ab eo q pōt: quia secundum
Tho. ī iiii. di. viii. absolutiō ab excoīcatiōe debet
precedere absolutioēm a peccatis: quia excoīcatus
nō potest absolui a peccatis cū non sit ꝑticeps sa/
cramentoꝝ & idcirco cautius est ante ī torrogatio/
nē de peccatis īterrogare de his de qbus uel ꝓpter
que suspicari posses eum īcidisse in aliquā snīam
ne uidelicet audiens peccata & nō ualendo īpēdere
absolutionē ꝓpter īpedimentū excoicatiōis rema
neat scādalizatus. Ab excoīcatiōe autem minori
que. s. incurrit ꝑticipādo precipue cum excōmuni
catis in casu nō cōcesso. nec tamē ī crimine ꝓpter
quod ille est excōmunicatus: quia tūc & ipse pari
sentencia esset ligatus extra eo. si cōcubine. uales
absoluere & debes ante absolutionem a peccatis.
Personas autem habentes domicilia extra diocesī
nisi habes auctoritatem ad hoc ut possis absoluer.

oportet q tu uel ipse q est audiendus sup hoc ha-
beat licētiā spetialē uel generalē. Sacerdos uero
secularis.s.habens beneficiū uel etiā ecclesiā que
habet curā animarū.eo ipso quod ipsā recipit. hēt
licenciā audiendi cōfessiones prochianorū illius ec-
clesie solū.sine alia licentia spetiali:nō tamen ex
ipsa tali licentia pōt absoluere a casibus episcopis
reseruatis:nec etiā pōt audire prochianos aliarū
ecclesiarū.nisi habeat licēciā sup hoc ab episcopo
uel ab alio q dare possit: aut ipse peītens habeat
licētiā ut possit cōfiteri:& hoc siue a suo episcopo
siue prochiali sacerdote.ut dicit hosti.ī summa.
In articulo tamē mortis pōt qlibet absolui a quo
libet sacerdote etiā nō habēte sup hoc auctoritatē
ubi q possit nō adesset:& a quacūq; snīa excoīca-
tionis etiā apostolice sedi reseruata.quo ad absolu-
tionem.& ab oī casu peccatorū.& de q̄cūq; diocesi
existat: si tamen euadat piculum mortis q̄tū ad
snīam excoīcationis.oportet q se etiā representet
ei q realit' ualet absoluere uel etiā reincidit ī easdē
sentēcias:& hoc debes ei declarare. Et q̄uis a snīa
excoīcationis pp ter iiectionem manuū uiolētam
eius absolutō esset apostolice sedi reseruata pos-
set quis absolui auctoritate episcopi sui ī qbusdā
casibus extra articulū mortis ut no.ī trac.de exco.
excoicatō i.Istud tamen nō est extendēdū in abso-
lutiōe ab aliis excōmunicatōibus apostolice sedi
reseruatis & sentenciis ab homine:sed solum pmit-
titur in articulo mortis absolutio ab huiusmodi

ſecundũ Inno. Sed multi doctores in hoc dicũt cõ-
tra Inno. Vnde de iſta materia habes diffuſe ĩ iſta
prima pte c.xxv. quod ĩcipit :eos q: ibi oĩo uideas.
Et quia q ligatus ẽ nõ ualet abſoluere aliũ. Ideo
ſi eſſes aliq̃ ſnĩa irretitus excoĩcatioĩs maioris uel
ſuſpenſionis & huiuſmõi auctoritate tibi cõceſſa
uti non uales. Quod ſi cõtigerit uel p ignorantiã
uel p in aduertetiã uel certã ſcienciam te aliquẽ
abſoluere a quo non ualebas. ſiue ſententia ſiue
peccato. ultra peccatũ cõmiſſũ teneris ſi uales cõ-
mode manifeſtare illi errorem cõmiſſũ: cũ apud
eccleſiam militãtẽ non ſit abſolutus: hoc tamen
ueꝝ ſi excoĩcatus eras notorie. Nã ſecũdum pe. de
palude abſolutio ab oculte excoĩcato tenet. ut hẽs
infra in ſecũda pte de abſolutioue. Propter abſo-
lutionẽ tamen a peccatis ſolũ in caſu non cõceſſo
& ſi grauiter peccas ſnĩam tamẽ excoĩcatioĩs uel
aliã nõ ĩcurris. Dicũt etiam Inno. & hoſti. & vvl. ꝙ
q cõfeſſus eſt ei q de iure non habet benefitium.
puta ſymoĩaco ĩtruſo & huiuſmõi: q̃do hoc ſcit te
net᷑ iteꝝ cõfiteri ei q eũ poſſet abſoluere. quia ille
nõ potuit. extra de pe. & remiſ. ſi epiſcopus li. vi.
Item nota ꝙ nulla conſuetudine ĩtroduci poteſt
ut preter ſupioris ſui licenciã ualeat quis eligere
ſibi cõfeſſorem q eũ poſſit abſoluere. Sed regularit᷑
debet ſecundum hoſti. qs cõfiteri ꝓprio ſacerdoti
extra de pe. & re. omnis uel alteri de licentia eius.
Eſt autẽ proprius ſacerdos papa quo ad oẽs: lega-
tus quo ad eos q habent domicilium in terris ſue

legatioīs: episcopus quo ad eos q̄ ī sua dioc. ha-
bent domicilium. & non sunt exempti: sacerdos p̄
rochialis quo ad suos prochianos: & prelatus in ec
clesiis uel monasteriis uel cōuētibus exemptis quo
ad suos subitos. Itē prelati. s. patriarche archiepis-
copi episcopi & alii prelati exempti possunt sibi
eligere cōfessorē & etiā cardinales absentes cā lega-
tioīs extra de pe. & re. ne p̄ dilatiōe li. vi. Q̄ꝛ tamē
confessores electi non possunt absoluere ipsum a
a maiori excoīcatōe etiā ī casibus grauioribus ex-
tra de re. & pe. si episcopus li. vi. In ordine tamen
predicatoꝝ p̄ priuilegiū. Mare magnū. possunt pri
ores & alii prelati absolui a cōfessoribus suis a ma-
iori excoīcatiōe nisi esset apostolice sedi reseruata
Quia igit̃ cōfessores istituti in ordine predicatoꝝ
& miorū postq̄ fuerunt presētati p̄ supiores suos
diocesanis & acceptati ab eis uel sine cā iusta dare
absolute licenciā recusarent diocesani. ex clemen-
tina. dudū de sepul. possunt audire cōfessiones: nō
tamē ex hoc absoluere possūt a casibus reseruatis
ipsis diocesanis: nec tenēt̃ peītentes q̄ uolunt eis
cōfiteri de illa diocesi petere licēciam a prochiali
uel alio: q̄n īmo possunt eis īuitis & contradicēti-
bus. Et glo. ber. que dicebat cōtrarium fuit tāquā
falsa cōdemnata p̄ Clemētē. x. ī quodā priuilegio
ordini predicatoꝝ & minoꝝ īdulto. Et hoc ipsum
tenet Io. ā. extra de pe. & re. si episcopus li. vi. Nec
tenet̃ sic confessus etiā p̄prio sacerdoti confiteri:
ut habet̃ ī extrauagāt. Io. xxii. que īcipit uas ele-

ctiōis. Possūt etiā diocesāi sine predicta solēnitate s. presentatiōis dare licenciā. s. predictis religiosis audiēdi confessiones. & cōmittere iurisdictionem suā eis ut placet: & hec licentia data siue p presen/tatiouē siue p alium modum. durat post mortem prelatoꝝ. quousqꝫ ecclesiis fuerit puisum. & hoc ex priuilegio clemētis. Item secundū Tho. ī q̄rto di. xv. Si subditus scit ppriū sacerdotē eē hereticū sollicitantē ad malum. aut fragilē & ad peccatum quod qs ei cōfitet̃ est pnus: uel si pbabiliter esti/mat̃ reuelator confessionis: uel si peccatū de quo qs habet confiteri: sit cōmissum contra eū: ī his & similibus qbus timet penitens pbabiliter ex cō fessione sibi uel sacerdoti piculum īminere: debet recurrere ad supiorē uel petere licentiam alteri cō/fitendi: quā si habere non possit. idem iudicium esset sicut & de eo q non habet copiam cōfessoris. Idem pe. alb. & Inno. Et addunt coīr qꝫ & si neces/sitas īmineret & alium nō posset habere cōfiteat̃ peccatū in genere sine eo de quo possit malū pue/nire: Item secundū hosti uagabundi & q querūt domicilium quo se conferant. possunt ubiqꝫ con/fiteri ab his tamē q ualent audire confessiones: & secundum eundē quādo qs intraturus est iustum bellū uel mare. & deest pprius sacerdos pōt alteri cōfiteri sine licencia. Itē secundū vyl. peregrini ro mipete negociatores ac uiatores si acceperūt perā & baculū a ppriis sacerdotibus uel aliter de licēcia eoꝝ it̃ arripent presumēdū ē eis datā licēciā cōfitē

di. Sed si sine licēcia iter assūerēt nō possūt cōfite ri alteri . s. ut absoluāt nisi ī necessitate. Idē ī no. & host. Cui autē debeāt ordīarie cardīales & curiales & reges & principes & prelati nō exempti & cano- nici & plebani & clerici & q habent domiciliū in diuersis diocesibus cōfiteri. Vide ī summa pisana cōfessio. ii & ī sequentibus.

DE. CASIBVS. RESERVATIS. IN. IV RE. CANONICO. EPISCOPIS.

1 Isti sunt casus diocesanis reseruati. Et pri- mo ī summa pisana. c. confessor dicitur ꝙ benedictus: xi. declarauit quatuor casus eē de iure &. v. de coī cōnsuetudīe: uidelicet peccatū clerici ꝑ quod īcurrit irregularitē: secūdus de īcen diariis: de peccato ubi esset indicenda solemnis pe nitēcia: quartus de excōmunicatōe maiori: quītus de homicidio uolūtario: sextus de uiolatione ec- clesiastice libertatis: vii de uiolatiōe ecclesiastice ī muitatis: viii. de falsariis: viiii. de sortilegiis. Quia uero illa extrauagans benedicti uacat ꝑ clemētinā dudū de sepul. Ideo non pōtīduci ꝓ iure coī. Sed potest credi ꝙ ut sapiens bene declarauerit ipse be nedictus: dicit tamen postea ꝙ possunt episcopi ī suis episcopatibus casus ꝓ ut eis uidebit expedir reseruare: & multo magis cōciliū synodale & ꝓuī- ciale. Io. ā. extra de pe. & re. si episcopus li. vi. glo iii. dicit esse casus reseruatos blasfemiā dei & san- ctoꝝ. & matrimoniū clādestine cōtractum uel cōtra īterdictum ecclesie. Dicit etiam ꝙ solet episcopo

reseruari penitencia omniũ publicoꝝ enormium criminũ: oppressiões filioꝝ ex ꝓposito uel ex cãu falsi testimonii: piurii: icestus: corruptiões moïa/lium: coitus cũ brutis: cuiuslibet homicidii: de sortilegiis & his similibus. Hosti. ĩ summa que dicit̃ copiosa poĩt omnes predictos casus & addit. Itẽ de uitio cõtra naturã & maxĩe cum brutis. Itẽ si ipse episcopus audiuit confessionẽ de aliquo peccato: & sic concludit q̃ etiam de aliis enormibus. que cõsuetudo generalis & spetialis episcopis reseruat Idẽ iudicium est ĩ qbus etiã episcopi aliquotiens mittunt peccatores ad sedẽ apostolicã ꝓpter enor/mitatẽ criminũ: & aliquotiens ad terrorem. Guiel. speculator in suo reꝑtorio ultra predictos casus addit eos: de uerberãtibus patrem & matrem: de de florãtibus uirgies ui oppressas uel seductas: de baptizãtibus ꝓprios filios sine necessitate: de te/nentibus ad baptismũ siue ad cõfirmatioẽm sine necessitate ꝓprios filios: de contrahẽte post uotũ castitatis: de symoniacis ĩ quocũq; genere: de for/nicatiõe cum iudea & saracena: de cõcipiente filiũ per adulterium quem uir credidit ꝓprium filiũ: de ꝓcurãte aborsum uel sterilitatẽ ĩ se uel in alio: de contrahẽte matrimoniũ post sponsalia iuramẽ to firmata: de coeũte cũ baptizata ab eo uel cuius confessionem audiuit: de usurariis: de celebrãte in altari non consecrato uel sine ornamento uel sine ĩdumentis: de celebrãte nõ ieiuno. In fine autem sic dicit. tot casus põẽr nihil aliud ẽ quã sacerdotũ

potestatē restrīgere. unde breuiter dico sacerdotes
oīa posse in occultis quo ad foꝝ pnīale que spetia
liter nō sunt ī iure episcopis reseruata. & que nō
sunt ipsis sacerdotibus directe uel ꝑ aliquam cō/
sequētiā īterdicta. Argu. extra de iudi. at si. & de
sen. exco. nup. Hoc tamē fateor ꝙ ubicūqꝫ graue
delictum fuerit uel enorme. superioris est iudiciū
īquirendum. uel ꝓpter casus nouitatē uel ambi/
guitatē. Idem etiā fateor de oībus casibus ī qbus
sic est ī qualibet ecclesia fieri cosuetum. Io. de lig/
nano i declaratiōe q̄ facit supra decretali omnis
utriusqꝫ sexus dicit ꝙ fratres predicatores & mīo/
res postq̄ fuerīt diocesanis presentati possunt ab
oībus peccatis absoluere. exceptis tantū casibus
episcopis reseruatis ī iure coī ꝓbat hoc sic boifa/
cius octauus ī cōstitutiōe supra cathedrā de sepul
Inter cetera de cōfessoribus q̄tum ad fratres predi/
catores & mīores sic dicit Satuimus & ordinamus
auctoritate predicta ut magister predicatorum &
mister generalis minoꝝ uel alii ad hoc ibidem per
cōstitutioēm predictā deputati ad presētiā prela/
toꝝ ꝑ se uel ꝑ alios se cōferant & huiliter petāt ut
fratres q electi fuerint ad cōfessiones audiēdas sub
ditoꝝ suorum audire debeāt de licēcia & gratia &
beneplacito eorūdē prelatoꝝ & seqt̃ ibidē ī ista Si
uero prelati huiusmōi licēcias exhiber̃ recusauerīt
dicit papa nos illā ex nunc cōcedimus fratribus sic
electis de apostolice potestatis plenitudine exquo
satis dat̃ ītelligi ꝙ cōditor conoīs magis ītelligit

ꝙ magistri & ceteri predicti prelatis ecclesie debi-
tam reuerēciā in hoc casu exhibeāt q̃ ab eis dictam
licentiā obtineāt qa ea ab ipsis nō obtēta firmius
ꝑ ipsum canonem obtīet: concessa igit̃ huiusmōi
licencia & obtenta ostēndit papa quāta sit aucto-
ritas que ī foro penitēciali cōcedit̃ fratribus ipsis
cū dicit ꝑ huiusmōi autē cōfessionē nō itendimus
fratribus ipsis potestatē ad hoc īpendere āpliorem
q̃ in eo curatis seu prochialibus sacerdotibus est a
iure cōcessa. Sed secundū guil. & durān. ī reptorio
in rubrica super qbus sit penitens ad episcopum
remittēdus sacerdotibus prochialibus est a iure cō
cessū ꝙ ī occultis quātū ad foꝝ peītenciale possūt
imponere penitēciā deoī crimīe exceptis casibus
episcopis reseruatis in iure arg. extra de iudi. at si
clerici de sen. exco. nup & hec auctoritas cōcedit̃
ꝑ predictā cōstitutiōem fratribus predictis. De
casibus autem ꝑ cōsuetudinē uel ꝑ episcopos re-
seruatos quos hosti. & plures doctores ponūt cō-
sequēter. Idē guil. Iul. dicit tot casus ponere nihil
aliud ē q̃ sacerdotū potestatē restrigere que tamē
est eis plenarie attributa. unde breuiter dico sacer
dotem oīa posse in occultis quātū ad foꝝ pnīale
q̃ nō specialiter ī iure episcopis reseruata uel que
nō sūt ipsis sacerdotibus directe uel per aliquam
cōsequentiā interdicta habent enim sacerdotes p-
rochiales a iure potestatē iurisdictioīs ordinariā
sup populū cōmissū sibi. extra de pe. & re. omnis.
& licet ipsi possint sibi reseruare certos casus ut

Ray. xii. di. innotescit q tamē cōpetūt inferioribus de iure ut dictū est tamen hanc potestatē nō hent generaliter seu simpliciter episcopi sup eos secū-dum vvl. & durā. nisi i duobus casibus uno directe ut cum aliq fuerit legittime in crimine deprehēsi qꝫ merito sint tali potestate priuati. alio mō per aliquā cōscienciā ut cum casus talis euenerit īquo ad utilitatē cōem expediat qꝫ talem casum sibi re-tineat & aliter non. pbat hoc xxv. q. i. c. de ecclesi-asticis priuilegiis ubi dicit greg. Si nostra defēdi-mus ita & singulis quibusqꝫ ecclesiasticis sua iura seruamus nec cuilibet q̄libet gratia fauēte ultra q̄ mereat imptior nec ulli hoc qꝫ sui iuris ē ambitu stimulāte denegabo. xi. q. i. puenit dicit. Et sic ex predictis patet qd tenendū sit de casibus quasi in finitis reseruatis p quedā concilia prouincialia & synodalia post pmulgationem istius cōstitutioīs que fere euacuāt totā potestatem ipsoꝝ fratrum & prochialium. cum sint tamē utrisqꝫ plenarie attri buti a iure: nec expediunt utilitati subditoꝝ īmo ponut eis laqū i uia salutis. Sed qd si aliq uellēt defendere qꝫ huiusmōi casus rōnabiliter reseruati saltem q̄tum ad ipsos sacerdotes prochiales cum de foro prelatoꝝ sint & eoꝝ ordīatioibus sint sub iecti nūqd fratres predicti sunt obligati ad huius-modi casus reseruatos. dicendum qꝫ non. Nam ex empti sūt nec sūt ordinatioībus prelatoꝝ subditi ut extra. de exces. prel. nimis praua. & ista questio remouet & cassat oēs cōsuetudines & statuta facta

& ordinata cōtra premissa ī constitutione ipsa uel aliq premissoꝝ ifra e.nos & eni.Cum igit̄ cōcedat̄ hic quātum ad foꝝ penitenciale fratribus ipsis illa auctoritas q̄ habēt sacerdotes prochiales a iure q̄ est de oī crimine exceptis tantū casibus episcopis reseruatis ī iure ut dictum est.Manifestū est ꝙ fratres predicti nō tenēt̄ ad huiusmōi casus p statuta ꝓuincialia & synodalia reseruatos.cū non sint eoꝝ ordinacioibus subditi ut dictum est imo negādo ne ipsi fratres absoluāt ī casibus reseruatis episcopis ī iure de oībus aliis concessisse uidetur. Quia unum negādo alterū tacendo cōcessit. xxv. disqualis. Nec possunt.prelati hanc cōcessionem reuocare nec etiā defalcare nō directe negādo eam dum ab eis petit̄.quia negādo ipsam firmius per istū canonē obtinet̄ ut patet ī eadem. Si uero nec etiā īdirecte ꝓhibēdo q aliquā sniām uel preceptum ne prochiani eoꝝ confiteant̄ cū eis.ut extra de priuil.quāto.nec etiā p retentionem multorū casuū sicut dictū est:quia hec fierent in fraudem istius legis ꝙ fieri nō debet.ut extra de cōces.preben.consti.Sileat ergo hic Io.mo.q dicit.ꝙ si episcopus pōt artare potestatē ordinariā curatorū pōt multo magis artare extraordinariā ipsoꝝ fratrum: qa quod p supiorē cōcedit̄ p iferiorē artari siue reuocari non potest.ut patet xxi.di.i ferior & ī cle. de elec.ne romani. Ad cōstitutionē autē clemē. de priuil.religi.ubi dicit̄ ꝙ religiosi ī casibus sedi apostolice aut locoꝝ ordinariis reseruatis quemq̄

absoluere nõ presumant. respondendũ est q̄ hoc intelligit̃ de reseruatis ĩ iure sicut intendit illa cõstitutio nõ autẽ de reseruatis p̄ cõsuetudines uel statuta alioꝝ prelatoꝝ: qa illa remouet papa ĩ cõstitutione prefata & p̄ consequens ut uidet̃ quicq̄d dicit̃ p̄ ãtiquos uel modernos doctores de talibus casibus per episcopos reseruatis totũ reuocat̃ per constitutionẽ istã specialiter q̃tũ ad fratres dictos Si enĩ cõstitutõ posterior licet nõ faciat mẽtioẽm de priori ipsã reuocare noscat̃ de consti. licet li. vi. multo magis reuocare debet dicta doctoꝝ si ĩ contrariũ p̄mulgent̃ hec Io. de lig. Nota tamẽ q̄ presupposita ista declaratiõe iohãnis tamq̃ uera non tamẽ per hoc possent fratres predicti absoluere a casibus reseruatis p̄ synodales ubi eẽt ãnexa s̃nĩa excoĩcatiõis qa de iure coĩ absolueĩ ab excoĩcatõe p̄tinet ad episcopum. Itẽ remanet adhuc res satis dubia q̄ uidelicet sint illi casus q̄ in iure reseruent̃ episcopis directe uel per aliquã cõsequẽtiã a q̄bus ipsi fratres nõ possunt absoluere secundũ eundẽ Io. & quod unus dicet nõ reseruatũ alter iudicabit reseruatum. & ideo tutior uia est si fieri potest ut seruet̃ quod dictum est ĩ prin. c. s. Itẽ ex tali licẽcia. Dispensatio autẽ uel cõmutatio uotoꝝ uel iuramẽtoꝝ secũdũ oẽs p̄tinet ad diocesanos. Quedã tamen ex his pape reseruãt̃. dispensatio uero ĩcertoꝝ qũo uel quãdo ad ipsum p̄tinet̃ uide ĩfra in secunda p̄te ĩ. c. de restitutione. Nota q̄ dicit Io. an. extra de offi. uicariatus. super. c. licet in glo. q̄

si episcopus dedit uicariũ generalẽ & ĩ mandato expressit aliqd de istis quod reqrit speciale man/datum secuta clausula generali. & oĩa alia que p nos possumus. & etiã si mãdatum exigat speciale secũdum hosti. satis uidet᷑ q̃ specialia possit ad instar pcuratoris. ut infra de pcur. qd agendum Secus si aliqd de specialibus nõ fuisset expressum hec ibi. quod uidet᷑ ĩtelligendum quãtum est de uirtute uerboꝝ & ĩ foro cõtentioso nã si constaret de ĩtentione conferẽtis auctoritatẽ etiã si aliquid speciale nõ exprimeret ĩ generali cõcessiõe. uidet᷑ specialia concessisse xxii. q. v. humane. & idem põt ĩtelligi de licencia seu de auctoritate data ab epis/copo uel a prelato confessoribus.

SECVNDA. PARS.

q uantũ ad secundũ debet confessor habere sciẽciam que sufficiat ad hoc opus debite exequẽdũ ut sciat discernere ĩter leprã & leprã quod multipliciter potest intelligi. & primo scias discernere ĩter peccatũ seu actũ cui est ãnexa aliquã snĩa excoĩcatioĩs uel interdicti quo ad oẽs uel etiã suspensioĩs uel irregularitatis quo ad personas ecclesiasticas. & peccatum cui nõ est ãnexũ aliquod tale. & ĩ primo casu si excoĩcatio ẽ a iure siue coĩ siue pticulari synodalium remittas eum ad suum diocesanũ nisi esset casus apostolice sedi reseruatus. Si autẽ excoĩcatõ sit lata ab hoĩe tũc nõ ualet diocesanus eius nisi ipse eam tulisset ab soluere sed mittas ad eum q̃ tulit sentẽciã: de his

tamen uide plenius infra i tractatu de exco. Scias secundo discernere inter lepra peccati mortalis & lepra peccati uenialis saltem quo ad coia: na uenialia qa no sunt de necessitate cofessiois no est necessarium ita insistere iqsitioni de numero & de circustantiis eo℞. sicut de aliis. & dico de illis uenialibus de qbus est claru ipsa esse uenialia. na ubi dubium esset ipsum esse ueniale uel mortale siue ex ipso actu ise siue qa ipse cofitens nescit ita declarare q possit ide coclusio eligi tuc diligetius e iterrogadus. De lepra uero peccati mortalis scias Tertio discernere iter lepra. i. inter una speciem & altera: no eni sufficit confiteri peccatu mortale in genere sed oportet q confiteat i ultima specie secundu oes doctores. Sed qa circumstancie peccati aliquado uariant specie ideo oportet etia te scire & iterrogare de circumstantiis peccato℞ & maxie de illis que contrahut peccatum i alia speciem qa ille sunt de necessitate cofitede. Circustancie aut continent i hoc uersu. Quis quid ubi p quos cur quoties quomo quado. Quilibet obseruet anime medicamia dado. Io. in summa confesso℞ sic exponit istum uersum. Quis utrum. s. masculis aut feia iuuenis aut senex. nobilis aut ignobilis liber uel seruus in dignitate uel officio costitutus sane metis uel isanis. scies uel ignarus. clericus uel laicus uel claustralis cosaguineus uel extraneus uel similia. Quid utr℞ hac specie uel illa. s. fornicationem uel adulterium utr℞ etia illud sit mediocre enorme

uel puũ. utꝝ manifestũ uel occultum. utꝝ fetens s. ex consuetudine uel recens. Vbi utrũ. s. in loco sacro uel nõ sacro. ĩ domo domĩoꝝ uel alibi. Per quos. s. p mediatores uel nuntios qa oẽs tales sũt pticipes in crimine & ipse est obligatus peccatis eoꝝ. Per quos etiã. i. cũ qbus & contra quos pecca uit talis. Cur. i. quali ĩtentione hoc fecit & quali temptatiõe inductus. & utꝝ preuenerit ipse temp tationẽ uel fuerit preuentus ab ea. utꝝ sponte uel coacte & quali coactione. utrũ animo ludendi uel nocendi. Quomõ de mõ agẽdi uel patiendi dicat ipse peccator. Quãdo utꝝ diebus festiuis ieiunioꝝ uel alias: utꝝ ante penitenciã acceptã uel post frã-gendo eã qa maior ĩ gratitudo. Sed & circũstãtias notabiliter peccatum aggrauãtes & si non mutent speciẽ tutius est dicere: precipue autẽ ĩterrogãdus est de circũstancia. Cur. i. quo motu uel quo fine fecit qa illud aliquãdo uariat speciẽ cũ mortalia trahãt speciẽ a fine: unde & q mechaт cũ muliere ut auferat ei sua, magis dicendus est fur q̃ mechus quãuis & mechia ibi fit. Sed etiã quãdo non mu-tatur species multũ habet aggrauare aut alleuiare peccatum talis circũstãcia preceteris. s. cur. Nã se-cundum Tho. ĩ iiii. di. xviii. quãuis circũstancie q̃ nõ mutãt speciẽ peccati nõ sint de necessitate cõ-fitende. tamẽ tutius ẽ cõfiteri eas ut dictum ẽ. ut uerbi gratia. si furtum faciẽdo multum uel parum abstulit. Si rixando leuiter uel atrociter pcusserit & huiusmodi sicut dicit petrus in iiii. di. xii. Nota

tamen q̄ non est necesse ad quodlibet peccatum etiā mortale de omnibus dictis circūstanciis iterrogare. sed plus & minus secundū peccata & ipsas circumstaucias. Alienātes etiā circumstātias alium ut dicit petrus ī iiii. bonum est dicere quādo precipue posset oriri scādalum ī mente auditoris & taciturnitate eius. dicit tamen Tho. in epistola quedā quod circumstātie que trahant peccatū ad illud genus de necessitate cōfitende dicunt̄. ille q̄ habent speciale repugnātiā ad aliquod preceptorum diuīe legis. sicuti furtū sīpliciter repugnat huic precepto nō furtū facies. Si uō fiat furtū ī loco sacro circūstācia illa loci habet repugnantiam ad aliud preceptū. quod. s. est de. ueneratiōe sacrorum: & sic additur noua spēs peccati & sic de aliis. & ī fīe dicit quod illud q̄ dixit circumstātias nō trahētes peccatum ī aliquod genus peccati nō esse de necessitate cōfitendas. non ē referendum ad numerū quē quis confiteri tenetur si potest. qa nō est unū sed multa.

Scias etiā quarto discernere īter leprā & lepram. i. īter unum peccatum & aliud quo ad numerum ne facias de cētum uel mille peccatis unā lepram uidelicet nō īterrogādo de numero seu quot uitibus cōmisit aliquod mortale de quo confitetur & si dicit ppter multitudīes iteratiōis se non recordari nō est subito dimittēdus sed ī sistendū quāto tpe stetit in tali uicio q̄ frequēter iterabat īfra illud tempus ut puta quotiēs ī mense uel ebdomada ut sic possit haberi numerus ipsius peccati. & si non

potaliter saltē secundū aliquā cōpationē: & tamē declarādū est ne dicat plus q̄ habet ī conscientia sua sub occasione ut ide sit magis securus dicendo plus q̄ minus ut multi faciūt. Scias ultīo discer-nere īter leprā peccati cui annexa est aliqua obli-gatō satisfactionis uel restitutiōis. & inter lepram ubi nō est aliquid tale: nā in primo casu ultra pec catum de quo debet dolere. oportet īsistere & intē-rogare si est paratus satisfacere: nā ubi non habet animū prepatum ad satisfaciēdū si posset nō esset cōtritus nec p cōsequēs debet absolui. De ista ta mē materia. s. satisfaciendi & restituēdi que ualde difficilis & intricata est ī fine secunde ptis poterit aliqd dici. Quod si cōfessor circa hmōi & alia difficilia nō esset ita ptus ꝙ p se sciat nodos dis-soluere saltem sciat dubitare de huiusmodi & sic cōsiliū querere a pitioribus nulla facta expressiōe psone cuius cōfessionē habet premaībus: nec quo-cūqꝫ signo uel uerbo ipsum pdat nisi penitens ex pressā sup hoc sibi daret licēciam: nā quomōcūqꝫ directe uel īdirecte sciēter uel ī aduertentē manī-festaret tale peccatū nō habita licēcia eius grauitē deliqueret: nō tamē pnīa que taxatē, ut extra de pe & re. oīs puniretur nisi in iudicio conuinceretē. sed arbitraria esset de huiusmōi pnīa iniungenda. Et nota ꝙ circa scientiā necessariā cōfessori sic dicūt doctores Tho. ī iiii. di. xii. in expositiōe littere hec scīa & si nō sit maior tamē tāta debet esse uc sciat discernere īter peccatum & non peccatum. & īter

peccatũ mortale & ueniale. & si in aliquo esset du-
bitatõ posset recurrere ad discretiores. Alber. ĩ iiii.
di. xxi. dicit q̄ sacerdos non tenet̃ scire discerner̃
nisi ĩ coi que sint capitalia & que uenialia ex ge-
nere: sed hic nesciẽs sicut idẽ dicit puto q̄ peccat
mortaliter audiendo: & eum ĩstituens plus peccat
q̄ ipse & eũ pmittens ĩstitutũ mĩstrare si sua ĩterẽ
phibere talem. Idem dicit q̄ in pplexis q̄stionibus
sacerdos prochialis debet esse ita discretus ut talia
difficilia ee sciat. nec pcedendũ ĩ eis sine supioris
cõsilio uel auctoritate. Heynricus de ordine pre-
dicatoꝝ ĩ quodã quolibeto querẽs utrꝝ confessor
teneat̃ scire de omnibus que dicũt̃ sibi in confes-
siõe siue mortalia siue ueñalia. sic dicit distĩguẽdo
peccata sunt in duplici genere. q̄dã sũt peccata qa
phibita qa si nõ essent phibita non eẽnt peccata
ut sunt omnia que sunt mere de iure positiuo. ut
audire missam in die dominico. confiteri semel in
anno & cõmunionẽ recipere & huiusmodi: & talia
tenet̃ q̄libet confessor scire nisi habet cãm ratio-
nabilẽ que eũ excuset: ut si forte tempore phibi-
tionis erat in carcere uel in terra longinqua. Alia
sunt peccata non qa phibita. s. qa de nã sua sunt
mala etiã si nõ phiberẽt̃: & eoꝝ peccatoꝝ q̄dam
sunt capitalia. & tenet̃ ea q̄libet confessor scire ad
minus in generali. s. q̄ sũt septẽ peccata capitalia
. s. supbia luxuria & cetera: hec enim sũt quasi ele-
menta in penitẽcia q̄ de necessitate scire oportet.
Quedã autem peccata sunt species capitalium. ut

illa que recipiunt hoꝝ predicationẽ. fornicatio & ebrietas & huiõi. fornicatio enĩ quedã luxuria est ebrietas quedam gula :& horum peccatoꝝ que sũt species. quedã sũt ĩ que ĩportant multã deformitatem de substantia sui actus. eo ꝙ statim noĩata habẽt ãnexum malum ut fornicatio: & de talibus etiam cõfessor scire tenet᷑ utrum sint mortalia uel nõ. Quedam aũt de substantia sui actus nõ habẽt deformitatẽ sed ex libidĩe faciẽtis. sicut cognoscere uxorem ꝓpriam quod nõ est peccatũ. tamẽ potest eam cognoscere cũ tanta libidine ꝙ esset mortale ut si eam cognosceret etiã si nõ esset:& de talibus nõ oportet ꝙ cõfessor sciat utrũ sint mortalia uel uel non. quia nec confitẽs frequenter scire potest Alia sũt peccata que sũt filie peccatoꝝ. s. capitaliũ ut illa peccata quoꝝ fines terminãtur & reducunt᷑ ad fines capitalium. sicut dolus & aquisicio rerum ĩiusta. & de talibus peccatis freqũẽter sunt opiniones cõtrarie inter doctores :de talibus nõ tenetur simplex curatus nõ ordinarius scire si sint mortalia uel nõ; Curatus aũt ordinarius sicut episcopus & archiepiscopi & ceteri alii supiores prelati ordinarii tenẽt᷑ scire ea ipsi sũt purgatores & tenẽtur aĩas purgare pficere & illumĩare:& iõ tenet᷑ nouũ & uetus testamẽtũ scire hec ille. Durã. ordinis minoꝝ ĩ sua sũma cõfessoꝝ li. i. pte. i. di. i. dicit. si deficit sacerdoti sciã qa. s. nescit discernere ĩt᷑ mortale & ueniale. uel qa cõfitens ĩtricatos casus hẽt & confessor simplex est iterãda est cõfessio: nisi forte

cōfitens iurpitus sit & confessorē sup hoc istru/
at. Idem dicit ꝙ quotiens confessor se ingerit ad cō
fessiones audiendas. totiēs se offert ad respōdēdū
de quolibet. & īterdum de casibus ī opinatis & de
aliis mādatis & de questioībus ualde ꝑplexis. &. i.
idem debet confessor discernere īter peccatum &
differētias peccatoꝝ: unde scire debet utꝝ ea que
penitens sibi exprimit sint peccata uel non: ut de
bellis principū & de taliis & de exactioībus eorum
& cōtractibus mercatoꝝ utꝝ sint liciti uel illiciti:
& p hoc sciat utꝝ ꝓhibere debeat cōfitentem uel
suspendere a coīone an licenciare: utꝝ teneant ad
restitutionem uel nō. nā cum preceptū sit semel ī
anno cōfiteri & coīcare. si cōfessor ꝓhibeat illum
a coīone q nō habet mortale. qa forte iudicat illi/
citū ꝙ est licitum uel licenciat nō licenciandū: qa
forte iudicat licitum quod est illicitū. tā cōfessor
q̃ confitens ī foueā cadūt nisi forte ꝓbabiliter ig/
norātia eū excuset puta si hēt aliquē doctorē iur
autenticū & famosum cuius opīoni innititur: ūde
si confessor nō est exptns in casibus ita ꝙ nec p se
scit iudicare nec dubitare nouit cū piculo aīe sue
audit confessiones. sed & illi q sciunt īpitiam eius
peuut nisi iterato confiteant homini sciēti de pe.
di. i. qui penitet.

DE. TERTIO: PRINCIPALI.

q uātum ad tertium debes secundū augusti/
num interrogare diligenter de peccatis.
Querit Ray. ī summa sua an īterrogatioēs

ſint faciēde a cōfeſſore:℞et ꝙ ſic dummō diſcrete
fiāt de pe.di.viii.q uult.& extra de pe.& re.omnis
Et ut diligentius poſſis circa hmōi ꝓcedere. debes
primo cōſiderare tria que poīt beatus Tho.ī q̃rto
Primum ē ut īterrogent̃ ipſi penitentes non oēs
de omnibus peccatis.hoc enī & īutile eſſet & ali/
quādo dampnoſū.ſed precipue debēt īterrogari
de illis peccatis que cōſueuerunt repiri in hoībus
illius cōditioīs ſtatus etatis patrie & hmōi: que ut
melius ualeas facere.ideo a pricipio dēs īterrogarī
& de conditiōe & de pria & de exercitio & hmōi.ā
ſit cōiugatus uel non:de aliis autē peccatis plus &
minus potes īterrogarī ſecundū qualitatem uite q̃
audis ex ipſo penitente.Secūdum eſt ut īterroget̃
ipſe penitens a remotis de ipſis peccatis.& nō ſubi
to ſpecificet̃ mōus peccati.ne ſi neſciebat addiſcat
& ſic īducat̃ in tēptationē.ſed in genere īterroget̃
& ſi de hoc fatet̃ interroget̃ de ſpē uerbi gratia ſi
fateret̃ īterrogatus ſe cōmiſiſſe uiciū luxurie īter/
roget̃ ulterius cum qbus.& ſic deinde ꝓcedendo.
Tertiū eſt ꝙ precipue circa uicia carnalia non deſcē
dat̃ nimis ad ꝑticulares circūſtantias que non ſūt
de neceſſitate cōfeſſionis:qa hoc eſſet ſibi occaſi/
onē temptationis dare.& ipſum penitētē q aliq̃do
talia ignorat adīuentionē peccatoꝝ docere.ac etiā
cum talia poſtmodū referant ſociis & in plateis &
uicis inde ſeqt̃ deriſio ſacramenti & confeſſoris
& ſcādalum & mala ſuſpicio. Sicut uerbi gratia ſi
fateat̃ uir cognoſcere uxorem uel aliam mulierē

uel mulier cognitā esse a uiro extra uas debitū. cū ex hoc hēat species peccati sufficent' qa ē uiciū sodomiticū nec ī q̄cumq; pte corpis exerceat' ex hoc mutetur talis species: ideo uidet' hoc sufficere nec oportet ulterius ad alia pticularia descendere uidelicet īterrogādo ī qua pte corpis uel quomodo Similiter si dicat per se ipsum commisisse uicium luxurie quantum ad actum exteriorem. non uidet' ulterius īterrogandus de mō. cum non uariet' spēs p hoc & hmōi: de aliis uō peccatis. s. nō carnalibus nō est ita piculosum ad particulares circūstantias se deriuare. Secundo cōsideret confessor q cōfitēs sibi de his q̄ alias sibi cōfessus ē & absolutus & fecit pniam ī iūctā non tenet' ite℞ confiteri: & ideo super hoc nō ē grauādus plus q̄ sua sponte uoluntas uelit. In q̄tuor autem casibus tenet' q alias cōfessus est iterare confessionē secundum Tho. ī q̄rto & oēs alios: primi duo sunt expte ipsius confitentis. Et est primus quādo non est oīa peccata mortalia in qbus uel dubitabat eē mortalia dubitatōe pbabili confessus uni sacerdoti. sed aliud dimisit uel ex uerecundia uel ex alia īiusta cā: secus autem si aliquod dimisisset ex obliuione qa tunc sufficit illud tātum confiteri q dimisit etiā si alteri confiteat' q̄ priori. nec oportet ex hoc confessionem iterare. Secundus ē quādo pnīam iniunctā contempsit facere & est oblitus eius: nā si adhuc recordaretur & uellet perficere nō tenetur iterar̄ nisi forte confessor statuisset sibi tempus determinatū īfra

quod deberet ipsam pniam facere. intẽdens ipsum obligare ad ipsum determinatũ tempus: quod tamen si non constat secũdo confessori credo quod pie possit ĩterpretari secundus cõfessor. ꝙ intendebat prior confessor dare sibi licentiã remittẽdi ieiunia uel orationẽ uel alia ĩ aliis diebus si ĩ his non fecit ĩ qbus iniunxit. qa sic cõsueuerũt facer̃ piti confessores. Alii duo casus sunt exp̃te cõfessoris. primus est si nõ habuit auctoritatẽ absoluẽdi nec ĩ hoc oporteret te esse curiosum. sed sufficit ꝙ constet tibi cõtrariũ. s. ꝙ prior confessor non habebat auctoritatẽ. Secundus est quãdo ipse cõfessor non habuit sufficientẽ sciam: & iste est satis & difficilis & ĩtricatus. s. ad congoscendũ & iudicandũ de quãtitate ignorãtie q̃ reddat sacerdotem inhabilem ad absoluendũ: & si tibi non est nota p̃sona ipsius confessoris noli ex uno defectu confessioĩs quẽ deprehenderes ex priori cõfessione pacta. condempnare uel irritare ipsã: qã quãdoq; etiã pitissimi confessores ex obliuione uel aliã causa aliqd dimittũt. & ipsi penitentes etiã aliq̃do non plene recordãt̃ de gestis circa eos. sed ĩ ꝓcessu cõfessioĩs repto defectu ĩterrogationis exaĩationis declarationis eoꝝ q̃ sunt maioris ponderis & de necessitate salutis poteris hoc iudicare. s. ignorãtia cõfessioĩs impeditiua eius absolutionis. & sic consulere peĩtẽti immo sibi declarare necessariã fore iteratioẽm talis confessionis: ut uerbi gratia si talis confessor non fecisset sibi conscietiã de simplici fornicatõe

uel de cõfessione & coione ãnuali & aliis hm oi ad
que tenẽt generaliter fideles. Est etiã alius casus. s.
quītus in quo oportet iterare cõfessionem secũdũ
doctores plures ut bonauẽturã ĩ pag. iiii. di. xvii. &
duran. ordinis minoꝝ in sua summa. Ray. hostien.
robertũ ochot. & uincentium hostericum. sed non
secundum tho. & ricar. ordinis mioꝝ ĩ q̃rto sn̄iaꝝ
di. xiiii. & pe. & quoddã aliud scriptum sup q̃rto
di. xvii. & gratianũ de pe. di. i. iohãnẽ & alios quos
dã uidelicet quãdo qs cõfitetur ĩtegre sua peccata
sed ab oibus uel saltem ab aliquo mortaliũ dispo-
nit non abstinere. & sic in contritus existens & hoc
ipse penitens declarat. Cũ igit̃ talis confessio non
ualeat tunc ad salutẽ tutius ẽ facere eã iterare. ille
tamen si nollet iterare non uidet̃ cogẽdus. cum so-
lemnes doctores sint hmoi opinioĩs nisi forte fir-
miter adhereret opinioni cõtrarie que tucior est.
Videt̃ esse & sextus casus. s. quãdo qs ẽ absolutus
a peccatis bene cõfessus alias & contritus existens
ligatus excoicatione maiori q̃ ignorabat ipse & cõ
fessor uel non ꝑpendit & ꝑ cõsequẽs ab ea non ab
solutus: nã secũdũ pe. de pal. ĩ iiii. talis tenet̃ iterar̃
poĩt autẽ opinione quoꝝdã iuristaꝝ esse ꝙ ualeat
talis absolutio & si sic est non tenet̃ quãdo alias
facta est confessio cum debitis circũstãtiis. prima
tamen opinio tutior est & ipsã teneas sed in aliis
quatuor supradictis oportet ꝙ oio iteret̃ secundũ
oẽs quasi. Et nota ꝙ ĩ tali casu quãdo. s. dicit peĩ-
tens se uel nõ posse uel nolle de oibus mortalibus

cõmissis cauere ĩ futurum & dolere nõ est tamen abiciendus sed recipienda est eius cõfessio ut dicit decretalis extra de pe.& re.ꝙ quedam.non tamen ullo mõ est absoluendus secundũ Tho.ĩ quolibeto sed est ei nihilominus aliqd in iungendũ boĩ opis ut sic ex hmõi bonis opibus & aliis bonis illustretur ad pñiam.declarãdo tamen sibi plene ꝙ non est absolutus corã deo.nec illa pñia ad meritũ fructuosa est.sed faciat illud ꝙ sibi dicit̃ & alia bona quãtum põt plus ut dicit̃ de pe.di.xvii.falsas.Tertio notet cõfessor ꝙ cũ cogitatõ cũ deliberatione rõis ĩ actũ peccati mortalis.s.desiderãdi illũ actũ ager̃ etiã absq; opere sit peccatũ mortale.iõ ad singulas spẽs peccatorum post pccatata opis interroga etiã de peccatis cogitatioĩs illius tãtum speciei Sed differũt secundũ magis & minus uel pfectum & ĩpfectũ qa.s.maius ẽ peccatum in ope q̃ ĩ sola cogitatiõe.Ideo etiã & de circũstãciis huiusmodi cogitationũ quere:uerbi gratia si dicit se assẽsisse deliberate cogitatioĩbus luxuriosis.qa hoc potest esse mortale & in diuersis speciebus.ideo quere ab eo de q̃litate ipsaꝝ cogitationũ.ut si deliberasset tale peccatum cõmittere cum soluta.qa tunc est fornicatõ si ipse solutus est:aut cum cõiugata qa tũc adulteriũ ẽ:aut cum cõsãguinea qa tunc ĩcestus est.& sic de aliis spẽbus luxurie uel aliorũ uicioꝝ

Pro aliquali declaratiõe predictoꝝ nota ꝙ dicit beatus Tho.prima secuũde.q.lxxii.ꝙ peccatum diuiditur p hec tria.s.peccatum cordis peccatũ oris

& peccatum opis. nõ sicut p diuersas species com-
pletas sicut differunt specie bos leo & capra: sed
sicut p diuersos gradus peccati. sicut domus ĩ fun-
damētum diuidit pariete & tectum sicut in spēs
in cõpletas: cõsumatio igit peccati est ĩ opere. un-
de peccatum operis habet completā speciem. sed
prima inchoatio eius est in corde quasi in funda-
mēto. Secundus gradus eius est in ore secundum ꝙ
homo ꝓrumpit facile ad manifestandum cõceptũ
cordis. Tertius gradus ē ĩ consumatiōe opis patet
tamen ꝙ hec tam ptinent ad unam pfectā spēm
cum ab eodem motiuo ꝓcedāt. Iracundus enĩ ex
hoc ꝙ appetit uindictā. primo turbat in corde. se-
cundo ĩ uerba contumeliosa ꝓrumpit. Tertio pro
cēdit ad facta ĩ iuriosa ut pcussionē & hmōi: & sic
de luxuria & quolibet alio secundum tho. Nec ta-
mē sic itelligēdum ē peccatum uel peccata cordis
esse species ĩ completas que nõ sint mortalia ĩmo
quando in eis est deliberatus consensus ad actus
tales cogitationes sunt mortales que de se sũnt
mortalia & si non ita grauia ut peccata operis ut
dictum est semper tamen sunt mortalia & quan-
do sunt simul cogitatio cum deliberatione locu-
tiōe & ope est unum peccatũ ut de luxuria & aliis
peccatis. Quādo uero quodam tempore delibera-
uit fornicari & alio tempore & diuerso & distanti
fornicat sunt duo mortalia. De delectatione uero
morosa aliqd inferius dicet. Quarto nota ꝙ cum
penitens fatet aliquod peccatum uel a se uel ad

eius iterrogationẽ ꝙ manifeste uides esse mortale
hoc ei declara in singulis ipsorum uicioꝝ hoc enĩ
uidet̃ satis necessarium: tum ut magis hẽat causã
dolendi. tum ipsum cognoscens habeat materiam
ab illo in futuꝝ cauendi & hoc dico nisi ipse peni-
tens uerisimiliter crederet̃ talia scire. s. cõmissa ẽe
mortalia uel uenialia qa tunc non expedit. Item si
fecit aliquẽ actum q de se uenialis erat uel nullũ
peccatũ. ipse tamẽ credebat firmiter mortale pec-
catum uel dubitabat de hoc. i. non magis declinãs
ad unã ptẽ q̃ ad aliã quod. s. esset mortale uel nõ
esset. hoc enĩ esset ꝓprie dubitare tã in primo q̃ ĩ
secundo casu declarandum est ei quod peccauit
mortaliter: sicut uerbi gratia si tempore ieiuniorũ
uel festiuitatum cognouit uxorẽ putans hoc esse
contra preceptum ecclesie unde ĩn hmõi rectificã-
da est cõsciencia eius cum sit erroneã. Sed si fatet̃
aliquod peccatum quod clare nõ uideas esse mor-
tale uel de quo sint opiniones ĩter doctores uarie
utꝝ mortale uel ueĩale: noli tu precipitare sñiam
. i. mortale. exprimere nec ei ꝓpter hoc absolutio-
nẽ denegare si ab eo abstinere nõ uellet: sed bene
ei efficaciter suadeas ut tutiorẽ eligat uiã. s. ab eo
abstinendo qa tutior uia est. Quĩto uero diligẽter
cõsidera cõditionẽ statum etatẽ & ꝑitiã uel ĩꝑitiã
ꝑsonaꝝ. & secundũ qualitatẽ eaꝝ sic diuersimode
te habeas ad ipsas in mõ loquendi: nã nobilibus &
ꝑitis aut ciuibus coĩter urbanius loq oportet etiã
quãdo uiciũ reprehensiõe eget. ne durius ĩcrepati

idignent᷑ uel scādalizent᷑. Rusticis uero & psonis ydeotis & uilis conditionis acrius coiter expedit loqui ad ostensionem malicie eoꝝ. ne pro nihilo eorū peccata iputent. Itē nimis cōtristatos ex lap-su uel quasi desperatos ex multitudine uel magnitudine commissorum oportet dulciter exhortari ostendendo imensitatē diuine clemētie. ꝓponēdo eis exempla diuīe misericodie īmense. ut latroīs magdalene. pauli. manasse. dauid᷑ petri. marie egiptiace & hmōi. Presūptuosos & in duratos & pccā quasi ꝑ nihilo habētes decet deterrere declarādo eis seueritatem diuine iusticie. futurum iudicium acerbissimas penas iferni. & huiusmōi ꝓponendo exempla ad ꝓpositū. ut de puīcione primoꝝ parētū. de diluuio de sodoma. & aliis diuinis iudiciis ꝓpter peccata. Sexto nota ꝙ si psona nō ē multū pita cautā reddas ut faciat diligenter cōfessionem uidelicet de preteritis oībus dolendo q̄tum potest proponendo firmiter abstinere ab mortali ī futuꝝ hoc enī est necessariū ad cōtritionem sine qua nō remittit᷑ peccatum. & ꝙ nullum cōmissum taceat scienter i confessione uel ex uerecundia uel alia de ca: nec etiā ꝙ est mortale reputet ueniale. quia & aliquādo in hmōi fallit᷑. & est mortale ꝙ putatur ueniale: nec propterea excusat eū ignorātia. Et precipue de hoc eum ad moneas iterrogando de uiciis carnalibus. qa frequenter in talibus psone multa retinent turpia etiā necessaria cōfiteri propter uerecundiam: & magis adhuc in hmōi taciturnitate

mulieres offendunt:unde cũ diuersis cautelis ex-
trahẽdum est uicium ab ore talium.Declarandum
est tamen eis quod si aliquod peccatũ quod sciũt
esse in se non cõfiterent etiã ĩterrogati super hoc
a confessore,nõ ꝓdest eis confessio.Vnde si confes
sor prius ĩterrogauerat in generali de tali materia
& tunc ipse penitens noluit exprimere cum tamen
bene recordaret uicii sui.sed cũ postea ĩterrogat
ĩ pticulari exprimit,qa minus sibi uidet erubesci-
bile q̃ si p se expressisset:ostẽdendũ ẽ ei quomodo
ficte cõfiteat.& qa non ualet sibi talis confessio
secundum vber.nisi mutet propositum.s.ꝙ si ad
huc haberet de illo confiteri p se exprimeret ĩ pti
culari.quãtũ ad illud ꝙ est necessariũ.& doleat de
illa fictione cõmissa cum qua uenit ad cofessiõem
Septimo penitẽtem admoneas ut non ex quadam
cõsuetudĩe qa sic aliq faciunt uel etiã ex timore.i.
prĩcipalit ꝓpt uitãdas penas eternas,uel ꝓpt eua-
sionẽ ĩ firmitatis si esset ĩ firmus.uel alicuius al-
terius tribulationis tẽporalis facit confessionẽ:qa
sic modicũ sibi prodest. sed prĩcipaliter eã faciat
ad placandũ deum & sibi recõciliãdũ & satisfaciẽ-
dum diuine offẽse:deo & ecclesie obediẽdum que
hoc remediũ ordinauit ad consequẽdã remissioẽm
Item in ꝓcessu confessionis si aliqua diceret ad sui
excusationẽ uel alleuiationẽ peccati inptinentia
ut puta qa dyabolus fecit sibi facere tale malum
uel planete uel uicini uel consanguinei & hmõi re
prehendas ostendẽdo ei falsitatẽ suã: qa.s.nullus

trahit ad peccatũ nisi ꝓpria malicia sua uel uolũ-
tate. & ideo nõ se excuset sed accuset xxv. q. i. nõ ẽ.
Item si recitat peccata alioꝝ sine necessitate. cum
. s. sine hoc sufficiẽter posset exprimere suum. eũ
reprehendas & ad moneas. ut nihil dicat de factis
alioꝝ ũde posset peccatũ alterius detegi nisi hoc
faceret ex aliq̃ cã nõ solũ necessaria sed etiã alia ual
de rocionabili. Itẽ si dicit lõgas fabulas admoneas
ut dimittat supflua & solum q̃tum est necessariũ
ad declaratione peccati dicat. ne imisceat narraci-
onem suaꝝ tribulationũ cum peccatis ut faciunt
mulieres. Itẽ ad moneas ꝙ nõ utat uerbis palliatis
seu sophisticis ad dandum itelligere unum ꝓ alio
nec etiã utat uerbis nimis turpibus. ubi possit per
uerba honesta peccatum declarare. De his autem
i isto ultimo dictis plus & minus admoneas peni-
tentes ne uides eos idigere i prosecutiõe sue con-
fessionis. Octauo istud obserues qa postq̃ ex in-
terrogationibus factis si ꝑpenderis debere audiri.
dicas ei ut primo ipse dicat peccata sua que com-
misit post ultimã confessionem rite factã que hẽt
i memoria. & sic dimittas eum dicere quicq̃d uult
retinendo bene i mente ea que dicit: ut ubi suffi-
cienter expressit peccata sua nõ eum molestes uel
graues de illo iterrogãdo: ubi autem nõ sufficiẽt
expressit iterroga de residuo usq; ad sufficientiã
& postea eũ iterroga de aliis de q̃bus ipse nil dixit
secũdũ ꝙ potes suspicari i eo ẽe: hoc sꝑ seruato ne
de eodẽ ꝑccõ de quo iã itrogasti iteꝝ iterroges ne

sic eũ attẽdies nisi ex aliq̃ cã rõnabili hoc faceres: puta credẽdo ꝙ dicat secũda uice ꝙ prima nõ dixit uel ex uerẽcũdia uel ex ignorãtia & hmõi. Et si mulier ẽ facias eã extrãsuerso stare ne eã ĩ faciẽ uideas qa facies eaꝝ uentus urens ait scriptura. si uir põt genuflexus & discapuciatus stare bene qdẽ. sin autẽ ut põt: nec tamen eũ multum frequenter uel fixe ĩ faciem aspicias & precipue iuuenem uel pitũ uel nobilem. ne nimis eum erubescere facias & sic eum graues de quo nõ oportet. Obseruãdum etiã confessoribus ẽ ut dicit magister vbertus ĩ libro de officiis ordĩs predicatoꝝ. ꝙ sp libentius & prius audiant cõfessiones eoꝝ q magis indigere putantur uel q raro uenire solent. uel sunt extranei uel qui sunt ĩ maiori statu. uel de quoꝝ confessiõe maior utilitas secutura sperat. Item audiendo mulieres caueãt ne nisi in publico audiant. & nisi ab aliquo uel aliqbus uideãt nec multum ĩmorent nisi q̃tũ necessitas cõfessiois reqrit. & eis que nimis frequẽt uolunt cõfiteri. assignẽt certũ tempus extra quod ipsas nõ audiãt. nec ĩ aliis colloquiis se eis exponãt & semp duris & rigidis uerbis potius utant circa illas quam mollibus. Nono scias ab episcopo si habet aliquas cõstitutioẽs synodales uel ꝓuinciales ubi sint excoĩcationis snĩe & hmõi. & de illis non te impedias plusq̃ uelit. Et nota ꝙ si aliquem absoluis ĩ nodatũ aliq̃ snĩa excoĩcationis quẽ esse ligatum uel nõ aduertis uel nescis. & iõ absoluis a peccatis non autem a sentẽtia uel sentẽciis q̃uis

pecces absoluẽdo eum quẽ non debes. qa absolutõ ab excoĩcatiõe debet precedere absolutioné a pec-catis: tamen sñiam excoĩcationis nõ in curris, secũ-dum Zamb. & Fran. de Zamb. & Guilhel. Debes auté postea quãdo ppendis de errore illum auisar̃ ꝙ ꝑcuret absolutioné ab excoĩcatione. Et quia ut dicit Ray. ĩ summa sua ĩterrogationes de peccatis capitalibus faciende sunt. s. supbia principaliter q̄ est radix & mater oĩum malorũ secundũ Greg. in moralibus, a qua ꝑcedunt septẽ capitalia. s. ianis gloria inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. luxuria. & ista habent diuersas species de qbus etiá neces-sarie sunt ĩterrogatiões faciende cũ circumstanciis necessariis. Habet etiá quodlibet hoꝝ multas filias de qbus etiá dicit Ray. & hosti. ĩ summa esse inter-rogãdum secundũ tamen qualitaté psonaꝝ. Ideo de his ponent̃ ĩterrogationes. Postremo de qbusdã uiciis lingue & extra ordinariis & sortilegiis & in fidelitatibus & hmõi: & qa ut dictum est absolutõ ab excoĩcatione debet precedere absolutionem a peccatis, unde prius de ea ĩterrogandum est. Ideo post breuem tractatũ de x. preceptis de hĩc ponẽt̃ ĩterrogationes ptinẽtes ad quosdã status hoĩum pticularis postmõm de rstitutoẽ ponet̃ aliqs bre-uis tractatus. Et qa ut dictum est supra absolutio ab excoĩcatõe debet precedere absolutioné a pecca tis unde & prius de eis ĩterrogãdum est ideo etiam de eis aliquẽ breuem tractatũ premittemus.

EXPLICIT. PROLOGVS. SVBSEquẽtis opis.

INCIPIT.TRACTATVS.DE.EXCOō-MVNICATIONIBVS.ET.PRIMO de EXCOMMVNICAONE.MINORI.

nota ꝙ due ſunt excoīcatioēs.ſ.maior & minor.Excoīcatio maior ſemꝑ eſt peccatum mortale.Et talis ē ſeꝑatus primo a deo & nō poteſt coīcare ꝑ aliqua utilitate aīe ſue. Secūdo eſt ſeꝑatus ab ecclesia.i.a coīone & ꝑticipatōe fideliū & precipue in his quinq; q̄ in hoc uerſu cōtinet̄.Si ꝑ delictis anathema qs efficiat̄.Os orare uale coīo menſa negat̄.Os.i.locutio orare.i.oratō uale.i.ſalutacio coīo.i.cōmunicatō ſacramentoꝶ menſa.i.cibus & potus.Excoīcatio minor aliq̄do eſt mortale aliquādo ueniale. Sed anteq̄ dicatur quādo ſit mortale uel ueniale.Nota prius ꝙ nouē modis homo incurrere pōt excoīcationem mīorē

Primo quādo qs ꝑticipat cū excoīcato excōmunicatione maiori aliquo illoꝶ quinq; mōꝶ ſupius dictoꝶ. Secūdo q̄do qs cōmittit ſacrilegiū ſicut q furat̄ in ecclesia uel in ea aliquod illicitū oꝑatur. Tertō qñ qs ē publicus cōcubīarius uel fornicator

Quarto q̄do qs acceptat aliquā eccleſiā a layco & illā ſic tenet xviii.q.vii.ſi qs. Quīto quādo aliqs ſymoniacus qui eſſet excoīcatus excōmunicatione maiori. Sexto ſecundū quoſdā quādo qs ī bello īiuſto aut etiā contra xpiānos exerceret artē baliſtaꝶ aut ſagittaꝶ. Septimo oppreſſores ī portūi paupeꝶ publici predones publici uſurarii. meretrices q omnes poſſunt largo mō dici excōmuīcati

pro quanto talium oblationes non debēt ad altare secundum · Vil. admitti. Octauo illorum qui bus denegatur ecclesiastica sepultura sicut sunt illi qui moriuntur in torneamentis quod dato quod penitētes moriātur tamē nō ponuntur in cimiterio. Similiter etiā dicitur de illis qui non coicant semel in āno sine necessitate uel cā legittima extra de pe. & re. omnis. Nono oēs publici peccatores. Omnes autem supradictos casus ponit Ray. Hosti. & Inno. & in quolibet illorum casuū potest absoluere simplex sacerdos & episcopus preter quā forte in symonia & in excoicatiōe maiori. In primo igitur casu. s. in participatiōe cum excoicato maiori excōmunicatiōe pōt hō peccare & mortaliter & uenialiter. Mortaliter tripliciter. Primo quādo participat in eodē crimine propter quod ipse est excoicatus dando cōsiliū auxilium uel fauorem rōe cuius peccatū cōmittitur. Secūdo quādo participat cū excoicato uel aliquo alio crimine mortali ab illo propter quod ipse est excomunicatus. Sed in primo modo nō quod participās cū excōmunicato in eodē crimine ut dictum ē incurrit eciam in excōmunicationem maiorem: sed in secundo modo cadit tantū in minori excomunicatione etiā si mortaliter peccat. Tercio qui comunicaret cum excomunicato excoicatione maiori in sacramentis puta accipere corpus xpi cum eo uel sacros ordines incurrit miorem excomunicationē & peccat mortaliter In aliis autē casibus supradictis non peccat quis mortaliter in participando cum excomuicato nisi pro quanto

aliquis in cōtemptu precepti & ꝓhibitionis facte audacter cū excoīcato ad libitū cōuersaret᷑ aut in orando aut ī cōmedendo. Item nota ꝙ sacordos ī̄cipiēs aliquē excoīcatū excoīcatiōe maiori ā te ad officiū ecclesie aut ad sacramenta aut ad ecclesiasticam sepulturam non solum mortaliter peccat sed subito est suspensus ab administratōe sacramentoꝝ & sibi est īterdictus introitus ecclesie quousqꝫ sit absolutus & efficit᷑ quasi irregularis & si talit᷑ interdictus moriat᷑ nō debet poni ī cimiterio. Nec debet ꝓpter timorē sacerdos desistere quando talem excoīcatū expellat de ecclesia qa nō excusat᷑ rōne timoris nisi talis esset timor q posset eadem ī costantē uirꝫ tūc enim secūdū quosdā excusaret᷑ ab īterdicto hosti. aūt dicit ꝙ beatus esset talis sacerdos si se prepararet ad matrimoniū.

CONSTITVTIO. FACTA. IN. CONSILIO. CONSAMTIENSI.

a d euitādum scādula & multa pericula que conscientiis timoratis occidr̄ solēt christi fidelibus tenore presentiū misericorditer īdulgemus ꝙ nemo deinceps a coīone alicuius sacramētoꝝ administratiōe uel receptione. Aut aliis qbuscumqꝫ diuīs intus uel extra pretextu cuiusqꝫ sentencie. Aut cēsure ecclesiastice a iure uel ab homīe gn̄aliter ꝓmulgate teneat abstīere uel aliquē uitare. Aut īterdictum ecclesiasticū obseruare nisi sn̄ia uel censura huius fuerit invel. cōtra personā collegiū uniuersitatem ecclesiā cōmunitatem aut

locũ certũ uel cĩtatẽ a iudice publicata uel denũ-
ciata specialiter uel expresse cõstitutionibus apo-
stolicis & aliis ĩ cõtrariũ facientibus nõ obstãtibus
qbuscũqꝫ: saluo si quem sacrilega manuum in iec-
tione in clericum sentenciã latam a canone adeo
notorie cõstiterit incidisse quod factũ non possit
aliqua terrgiuersatione celari nec aliquo suffragio
excusari: nam a coĩone illius licet denunciatus non
fuerit uolumus abstinere iuxta canonicas sancti-
ones.

Martinus quintus in concilio constantiensi.

ISTE. SVNT. EXCOMMVNICATI-
ONES. A QVIBVS. SOLVS. PAPA: AB
SOLVIT. QVARVM.

p rima est de inicientibus manus uiolentas
uel temerarias ĩ clericũ uel religiosum &
est papalis si iiuria est enormis: huiusmodi
tamen declãtionẽ uide xii. q. iiii. si quis suadente
dyabolo: Secũda de ĩcendiariis ecclesiaꝝ religio
soꝝ uel cimiterioꝝ uel locoꝝ. & postq̃ fuerĩt denũ
ciati ẽ cãus papalis. ãte uõ episcopalis: declaratõnẽ
huius uide extra de sen. exco. cõquesti. Tertia ẽ de
effractoribus predictoꝝ locorũ sacroꝝ qui etiam
postq̃ fuerĩt denuntiati est casus papalis. alias enĩ
si non fuerint denunciati est episcopalis extra de i
cẽdiariis sen. exco. Quarta ẽ de ĩ cendiariis alioꝝ
locorũ cũ consulentibus & fautoribus. q cum non
sint excoĩcati iure cõi sed excoĩcãdi. si tamẽ fue-
rit excoĩcati ex aliquo iurẽ pticulari puta synodali

constitutione uel etiā ab homine:& si fuerāt de/
nuntiati est casus papalis de sen.exco.ex tua.
Quinta de falsantibus litteras papales uel talibus
sciēter utentibus & est casus papalis.extra de fal:
dura. Sexta de apponētibus manū ad corrigen/
dum etiā unā litteram uel unū punctū in litteris
papalibus exceptis his qbus hoc est cōmissū. secū
dum hosti. & per sentenciā latam in curia. Sep/
tima de hereticis fingentibus nouā heresim uel iā
dampnatā sequētibus.q.i.c.i.& ii.extra eo. ad ab
olendum:& hodie iste ē casus papalis.uide de hoc
processū ānualem curie ī prima pte.c de hereticis
Octaua de scismaticis & precipue sequentibus
damnatū scisma petri de luna & successorum eius
& fautoribus ipsius.& est casus papalis p pcessū
curie. Nona de credētibus receptatoribus uel de
fensoribus uel fautoribus hereticorum:& est casus
papalis: uide plenius ī prima pte ī c.extra clerico/
rum. Decima de committentibus symoniam siū
p ordibus siue p beneficiis & officiis & prelaturis
ecclesiasticis. Vndecima de facientibus pactum
uel pmissionē uel recipientibus ex pacto uel pro/
missione occulta uel manifesta.aliqd etiā puū qd
pro aliqua iusticia uel gracia p se uel p alio ī cāis
iudiciariis seu aliis p litteris ab apostolica sede ob
tinendis.& est casus papalis per extrauagantem
boīfacii octaui. xii.de utentibus scienter talibus
gratiis uel litteris obtentis sicut istud & precedēs
hēt ut supra c.e. Xiii.de piratis.i.nauigātibus p

mare & depredãtibus: & est casus papalis p proces sum curie. Xiiii. de ĩpedientibus uel ĩuadẽtibus uictualia seu alia ad usum Romãe curie necessaria adducẽtes. uel ne ad curiã ipsam adducãt͛ uel defe rant͛ ĩpedientibus: & est casus papalis: idẽ de defen dentibus talia facientes p ꝓcessum curie. Xv. de capiẽtibns & detinentibus uel depredãtibus romi petas & peregrinos ad urbem causa deuotionis & peregrinationis accedẽtes. & similiter ĩ ea morãtes & recedẽtes ab ea & est casus papalis p ipsũ ꝓcessũ ãnualis curie. Xvi. de dãtibus auxiliũ uel fauorẽ in his: & est casus papalis uide ĩfra & habẽt͛ ista cũ tribus precedẽtibus in mediate in ꝓcessu q ãnuatĩ fit ĩ curia. Xvii. de portãtibus ferrũ arma equos & alia arma ad ĩpugnãdũ christiãos necessaria: uel transmittẽtibus galeas. aut naues uendentibus. & ĩ piraticis saracenoꝝ nauibus gubernatiõem exercẽ tibus. uel ĩpendentibus auxiliũ uel cõsiliũ in dis pendiũ terre sãcte extra de iudeis ad liberandã: & est casus papalis. p extrauagãtẽ clemẽti. & ꝓcessũ curie. Xviii. etiã de cõducẽtibus uictualia & alia quecũqꝫ mercimonia in allexãdriã uel alia loca sar racenoꝝ terre egipti uel mittẽtibus ipsa uel de suis portubus ut eis deferant͛ extrahẽtibus uel extrahi pmittẽtibus aut eis dantibus cõsiliũ uel fauorem: & est casus papalis p ꝓcessũ curie ãnualis. Xix. de portantibus predicta uel aliquod predictorum modoꝝ ad hoc opantibus ad omnes terras soldão subiectas & est casus papalis per extrauagã. clemẽ.

Xx. de eũtibus ad terrã ſanctam etiã cã deuoti-
onis ſeu uoti ſine licẽtia ſedis apoſtolice: & ẽ cãus
papalis ut repperi ĩ libro pniarie ſũmi peĩtẽciarii
q & ipſe hoc poteſt. Xxi. de inſecutoribus cardina
liũ hoſtiliter. & eſt caſus papalis extra de pe. & re.
felicis li. vi. Xxii. de bãnientibus epiſcopos uel
capientibus & inſecutoribus uel hoc fieri mãdan-
tibus. aut facta ab aliis rata habentibus uel in his
conſilium & fauorem dantibus: uel ſcienter tales
defenſantibus: & eſt caſus papalis. extra de pe. ſi
qs ſua & cetera. Xxiii. de in fruſtra cõcidẽtibus
ſeu de coquẽtibus uel incidere aut oſſa de carnibus
euellere preſumentibus cuiuſcũq; defuncti ut oſſa
eius ad ptes alias deferant: & eſt caſus papalis per
extrauagãtem bonifacii. Xxiiii. de occupantibus
uel detinentibus uel hoſtiliter diſcurrentibus p ſe
uel aliũ directe uel ĩ directe ſub quocũq; titulo uel
colore terras ciuitates loca uel iura ad eccleſiam ro
manam ptinentia & adherentibus fautoribus &
defenſoribus eoꝝ: & eſt caſus papalis per pceſſum
curie ãnualis & ibi noiantur multe terre eccleſie.
Xxv. de his qui occaſione ſnĩe excõmuĩcationis
ſuſpenſionis & ĩterdicti late dant licentiã grauãdi
eos q tulerunt eam uel ſuos in perſonis uel rebus
& bonis ſiue illos quoꝝ occaſione plate ſunt uel
eos qui eas ſeruãt aut eos qui talẽ excõmuĩcatõnẽ
cõmutare nolunt niſi ſnĩam ipſam reĩtegre reuo-
cẽt. Similiter & q ſine dicta licẽcia ſuo motu hoc
fecerit etiã ĩ currũt excoĩcationẽ in q̃ ſi pmãſerit

per duos menses tūc est casus papalis uide.c.de do minis. Xxvi. de his qui cogūt celebrari in loco interdicto uel ad audiendū euocant excoīcatos uel interdictos uel ꝓhibent eis ne moniti exeant & est casus papalis.extra de sen. exco. grauis in cle.
Xxvii.de his q ī terris suis īponunt noua pedagia & ē casus papalis per ꝓcessum curie. Xxviii.de laycis recipientibus in curia romana litteras domī pape de manu alicuius nisi ipsius pape uel bulla-toꝝ uel nuncii recipientis de manibus predictorū & est casus papalis.

INFRASCRIPTI.CASVS.CONCER-NVNT.CLERICOS.ET.RELIGIO-SOS.VT.PLVRIMVM.SCILICET.

Xxix.de clericis & religiosis inducētibus ad uo-uendū iurandū uel ꝓmittendū de eligendo apud eos sepulturā uel ut iam electā ulterius nō ī mutēt & est casus papalis.extra de pe.cupientes in cle.

Xxx.de religiosis q absq; speciali licencia ꝓprii sacerdotis solēpnizarēt matrimoīa aut mīstrarēt sacramentū eucharistie uel extreme unctionis & est casus papalis.extra de priui.in cle.religiosi.
Xxxi.de religiosis q excoīcatos a canōe absoluerēt in casibus nō cōcessis.aut absoluerent a sentētiis ꝑ statuta synodalia uel ꝓuincialia ꝓmulgatis.aut absoluerent a culpa & pena.extra de priuil. religi. in cle.& est casus papalis. Xxxii.de īqsitoribus hereticoꝝ qui odio gratia amore uel lucro cōtra iu-sticiam & conscientiā obmiserint cōtra quenpiam

procedere uel ipsã heresim alicui iponerent quia i pediant officiũ suũ extra de hereticis multorum i cle. Xxxiii. de mẽdicantibus ꝓfessis q transeunt ad aliquẽ ordinem monachalem excepto cartusia & recipientibus tales scienter: & est excõmuicatio papalis p institutionẽ martini quiti factã cõstãtie

Xxxiiii. de clericis scienter sponte cõmunicãtibus excõmunicatis a papa in diuinis & ẽ papalis secundũ hosti. Ista tamen habet dubiũ. Xxxv de ꝑticipãtibus in crimine ꝓpter quod aliquis est excõmunicatus aliqua predictaꝝ excõmuicationum extra de sen. exco. si concubine. Xxxvi. de his qui absoluũt ab aliq̃ predictarũ excõmuicatõnũ citra sedem apostolicã preter articulũ mortis qui si non se represẽtẽt q̃ cicius possũt ei a quo possunt de iure absolui uel non mittũt ꝑ absolutõe reincidũt in eãdem sentenciã. extra de sen. exco. eos li. vi.

ISTE. SVNT. EXCOMMVNICATIONES. A. QVIBVS. POTEST. ABSOLVERE. ORDINARIVS. I. DYOCESANus

P Rima de uerberãtibus clericos uel religiosos & moniales seu manus iiciẽtibus uiolentas seu temerarias sed leui iniuria. uide de hac extra de sen. exco. puenit. Secũda de his q innitũt ordiatioibus uel alienatioibus scismaticis factis extra de scisma. c. i. Tertia de his qui usurpant de nouo uacantiũ ecclesiaꝝ monasterioꝝ & alioꝝ piorũ locoꝝ custodiam seu guardiã titulũ aduocationis uel defensionis que ꝓpria sũt nomia

patronatus:uel ipsoꝝ locoꝝ uacantium bona occu
pāt uel regalia.i.collecta que fit ratione regis uel
impatoris seu tributū regi debitum. Quarta de
clericis uel monachis ipsoꝝ locoꝝ uacantiū q hoc
fieri ꝓcurant & hec cū priori habet̃ extra de elec.
generali li.vi. Quīta de hiis q ab ecclesiis uel ꝑsoīs
ecclesiasticis per se uel ꝑ aliū suo noīe uel alieno
pro ꝑsonis uel ꝓrebus quas nō cā negotiationis
deferunt uel deferri faciūt seu trasmittūt aliquod
pedagium uel guidagiū solui faciūt extra de cēsu.
eccle.c.q̄q̄ li.vi. Sexta de hiis qui fecerīt statuta
cōtra libertaté ecclesie & q scripserunt ea & q sūt
ptātes cōsules & rectores & consiliarii locorū ubi
dicta statuta seu etiā consuetudines edite sunt uel
seruate.& qui ea seruari fecerint.& q in publicam
formā redegerint iudicata:uide extra de sen.exco.
nouit. Septima de rectoribus ciuitatū faciētibus
exactiones indebitas in clericos uel in ecclesias si
postquā fuerint moniti nō desistāt.extra de īmuī.
ecc.minus. Octaua de hiis q absolutioné ab abli
qua excoīcatione uel reuocatione eius aut suspé
sionis uel etiā interdicti extorquét per uim uel per
metum.nec ualet talis absolutio.sed īcurrit̃ noua
excoīcatio:extra de hiis que in absolu.li.vi. No
na de hiis q per assassinos.i.quosdā infideles q ex
falsis suis opinionibus de facili mittebant̃ ad occi
dendū christianos.interfici fecerint uel mādauerīt
xpianū aliquem etiā si mors non fuerit subsecuta
& de rceptatoribus & defésoribus & occultatoribus

eorum extra de homici. p humani li. vi. Decima de potestatibus capitaneis rectoribus consulibus iudicibus & cōsiliariis & aliis officialibus q statuta faciūt scribunt uel dictāt per que quis cōpellatur soluere usuras uel solutas nō repeterē extra de usu. ex graui in cle. Vndecima de hiis q iudicāt secundū statuta predicta. & q habēt sup hoc potestatē nisi ipsa statuta deleuerint aut si ea presūpserit obseruare extra de usuris ex graui. in cle. Xii. de hiis qui occasione sniē late excoīcationis suspensionis uel īterdicti dant licentiā grauandi eos qui tulerūt eā uel suos in psonis uel rebus hic tamen casus est episcopalis usq; ad duos menses ab īcursione sniē exinde papalis extra de sen. exco. qcūq; li. vi. Xiii. de hiis qui concedūt represalias cōtra psonas ecclesiasticas spāliter uel generaliter extra de īiuriis & damp. dato: et si pignorationes li. vi. Xiiii. de rectoribus secularibus uel qbuscūq; officialibus eorum qui cognoscūt de crimīe heresis. & aut captos liberarēt uel diocesanorum uel īqsitorum officiū īpedirent extra de hereticis. c. ut inquisitionis. Xv. de hiis q scienter cōtrahūt matrimoniū ī gradibus affinitatis uel cōsanguīitatis phibitis uel cū monialibus cōtrahentes pfessis. extra de cōsang. & affi. in cle. Xvi. de dominis temporalibus qui subditis īterdicūt ne prelatis uel psonis ecclesiasticis qbuscūq; uēdant uel emāt ab eis uel ipsis bladū nō molant nō coquant panē uel alia hmōi obsequia exhibere presumāt extra de sen. exco. c.

eos qui li.vi. Xvii.de hiis qui impediũt q̄n corã iudicibus ecclesiasticis delegatis uel ordĩarns ĩ cãis que ad eos ꝑtinẽt illi qui cõquerũt̃.possint iusti/ ciã obtinere extra de ĩmu. eccle. li.vi. Xviii. de hiis q̄ cõpellũt ĩpetratores litterarꝶ uel alios recur rentes ad forꝶ ecclesiasticũ in causis que de iure uel antiqua cõsuetudine ad ipsum ꝑtinẽt ad desistẽ/ dum uel litigandũ de eis in foro seculari grauãdo iudices ecclesiasticos uel impetrantes uel litigãtes seu litigare uolentes corã eis uel grauando ꝓpin / quos ipsoꝝ uel capiendo res uel ecclesias taliũ uel quocũq; alio mõ ibidẽ. Xix.de dantibus auxiliũ uel fauorem in predicta cõtenta in duobus pagra / phis precedentibus. Xx.de hiis qui prelatos seu capitula seu alias personas ecclesiasticas cõpellunt ad submittẽdũ laycis uel alienãdũ bona ĩmobilia seu iura ecclesiarꝶ.& similiter layci qui usurpant sibi illicite huiusmodi & hoc si nõ destiterĩt postq̄ fuerint admoniti extra de re.eccle.non alie.hoc cõ sultissino li.vi. Xxi.de hiis q̄ fingũt fraudulẽt̃ aliquẽ casum ꝑ quem aliquis iudex mittat ad aliq̄ mulierem ꝓ testimonio extra de iudi.mulieres li. vi. Xxii.de hiis qui uocãt̃ ad dirigendas moni/ ales in electionibus abbatisse nisi abstineãt ab hiis per que posset ĩ eis discordia oriri uel nutriri extra de elec.indig.li.vi.statuimus. Xxiii.de hiis qui procurãt q̄ conseruatores dati se intromittũt de hiis que non licent.i.de aliis q̄ de manifestis ĩiuriis & uiolentiis.extra de offi.deleg. statuimus li.vi.

Xxiiii.de hiis qui grauāt clericos uel personas alias ecclesiasticas ad quas spectat electio ꝓ eo ꝙ rogati seu alias īducti eū pro quo rogabant seu ī ducebāt eligere noluerūt.uel cōsanguineos eorum aut ipsas ecclesias seu loca beneficiis uel aliis spo/liando seu iiuste ꝑsequendo. extra de elec. sciant cuncti. Xxv.de hiis q loqūnt secrete uel mittūt scripturā uel nunciū alicui cardinali quando sunt reclusi occasione electionis pape. extra de cle.ubi ꝑiculum li.vi. xxvi.de dominis rectoribus & of/ficialibus q īminente dicta electione non seruarēt ipsam cōsuetudinē ubi ꝑiculū. Xxvii.de electo/ribus regiminis urbis romane & de electiōe.& de fautoribus q fecerunt cōtra cōstitutionē sup hoc factā de elec.fundaméta. Xxviii.de magistris & scolaribus tractātibus cū aliquo ciue bonon.de cō ductione hospicii in reqsitis inqlinis nisi tempus cōductionis fuerit elapsum.extra de loca.c.ex re/scriptis. Xxix.de doctoribus siue magistris qui scienter illos religiosos q dimiserūt habitū docēt leges uel phisicā. extra de cle.uel mo.ut ꝑiculosa li.vi. Xxx.de dominis tēporalibus uel rectoribus q nō fecerint obseruari ea que statuūt cōtra īsecu tores cardinaliū seu alicuius de faīlia coꝝ uel pape extra de peīs felicis li.vi. Xxxi.de hiis q īpediūt uisitatores monialiū uel canonicoꝝ si moniti non desistant.extra de sta.mo.attentes in cle. Xxxii. de īpugnātibus litteras pape ante in coronationē eius ī extrauagāti xi. Xxxiii.de qbusdā mulieribus

que beghine uulgariter dicūť & de religiosis fouē-
tibus eas in illo statu. & erant iste certum habitum
assumētes nulli obedientiā ꝓmittētes nec renūci-
antes ꝓprīs. nec regulā habentes. licet ī qbusdam
religiosis specialiter adherent. extra de hereti. ad
nostrū. nec ītelligant sub hoc noīe ille que etiam
beghine uel uestite dicūť de penitēcia beati dnīci
ut patet ī declaratione Io. xxii. & idē dicit de tertō
ordine beati francisci. Immo ex illa clemētina ui-
dentur dicte beghine ibi excoīcate que habēt illos
errores ibi positos q cum sapiāt heresim ēet. hodie
papalis cōtra tales. Xxxiiii. de hiis q absoluti ab
excōmuīcatiōe ꝓpť periculū mortis uel aliquod
impedimētum nō representāt se q̄ cicius comode
possunt ei a quo debeant absolui qa reincidūt in
eādem sniam. extra de sē. exco. eos. Xxxv. de hiis
q absoluūť a sede apostolica uel legatis & ī iūgitur
eis q se represētēt ordinariis uel aliis suscepturi
ab eis penitentiā. uel passis īiuriā. seu eis quibus
obligati sūt satisffaciāt: si hoc nō faciūt cū primo
comode poterint. reīcidunt ī eādē sniam. ut ī dcō
c. eos. Xxxvi. de pticipātibus cū excoīcato ī cri-
mie ꝓpter quod est excoīcatus dādo ei auxilium
cōsiliū uel fauorē. extra de sen. exco. si concubine:
Xxxvii. de hiis q cōtumaciter assererent Ro. ec-
clesiā nō ēe caput oīm ecclesiaꝝ nec ei tanq̄ capiti
obediendū di. xix. nulli fas.

INFRA. SCRIPTE. EXCOMMVNICA-
TIONES. CONCERNVNT. CLERICos

ET.RELIGIOSOS.PRIMA.TAMEN
ET.SECVNDA.ETIAM.LAYCOS.

Xxxviii.de illis q ĩ cimiteriis sepeliũt corpora ĩ terdictoꝝ ĩ casibus nõ cõcessis a iure extra de sepul eos ĩ cle. xxxix.de illis q excõmuĩcatos publice uel nominatim interdictos usurarios manifestos sciẽter sepeliũt. ut in dicto.c.eos de sepul. Xl.de clericis q manifestis usurariis ad exercendũ fenus domos locãt uel alio titulo cõcedunt extra de usu. ĩ cle. Xli.de eo q nõ electus a duabus ꝑtibus cardinaliũ segerit ꝓ papa.extra de elec. licet. Xlii. de monachis & canonicis regularibus archidyaconibus decaĩs prepositis plebanis cãtoribus & aliis clericis ꝑsonatus habentibus aut etiã qbuscumqꝫ presbiteris q audiunt leges uel phisicã. extra ne cle.uel mo.magnopere. Xliii.de clericis in sacris cõstitutis q cõtrahũt matrimoniũ de facto. extra de cõsag.& affi.eos ĩ cle. ISTE.QVE.SEQuũt cõcernũt solos religiosos. Xliiii.de religiosis ꝓfessis q temere ubiqꝫ habitũ religionis dimittunt. extra ne cle.uel mo.ut ꝑiculosũ li.vi. Xlv.de religiosis q accedũt ad studiã nisi a suis prelatis cum cõsilio maiorĩ ꝑtis cõuentus sibi licẽtia sit cõcessa uide in predicto.c. Xlvi.de religiosis q decimas ecclesiis debitas sibi apropriãt uel usurpãt siue qa nõ ꝑmittũt solui ecclesiis decimas de animalibus familiariũ & suoꝝ pastoꝝ uel alioꝝ ĩmiscẽtiũ ipsa animalia gregibus eoꝝ.Et tales si nõ habent administratiões & beneficia sunt excoĩcati:si habẽt sũt

suspensi. nisi requisiti desiterint infra mensem extra de deci. religiosi. ĩ cle. Xlvii. de monachis & canonicis regularibus q̄ nõ habẽt admĩstratõnẽ & ad curias principũ sine licẽcia suoꝝ prelatorũ se cõferũt. ut dãpnum aliquod ĩferãt suis prelatis aut monasteriis extra de statu mo. ne in agro ĩ cle.

Xlviii. de monachis q̄ ĩfra septa mõsterii sine licencia arma tenẽt. ut in dicto. c. ne in agro. Xlix. de religiosis & monialibus ꝓfessis q̄ uel que contrahũt matrimoniũ de facto extra de cõsã. & affi. eos in cle. L. de ĩq̄sitoribus hereticoꝝ q̄ pretextu officii req̄sitionis quibusuis moĩs illicitis pecuniã extorquẽt uel sciẽter bona ecclesiaꝝ obdelictum clericoꝝ fisco ecclesie applicãt. nec possunt absolui nisi q̄bus extorserint plene satisfecerit de pecuria. de hereti. uolẽtes in cle. Li. de religiosis qui nõ seruãt interdictũ quod seruat mater ecclĩa

Lii. de hiis q̄ cõfitẽtibus sibi non faciũt cõsciam sciẽter de decimis soluẽdis tales ab officiõ predicatioĩs sũt suspensi donec si comode possũt faciant eis cõsciam: & ĩterim si predicãt sũt excõĩcati uide infra de exco. reli. Liii. de religiosis qui dicunt aliq̄ uerba ut retrahãt audiẽtes a solutiõe deciãrũ extra de pe. cupiẽtes in cle. Liiii. de religiosis mẽdicãtibus qui domos ad habitandum uel loca de nouo reciperit aut recepta mutarẽt aut alienarent uide infra de exco. reli. Lv. de fratribus mĩoribus q̄ ĩterdicti tempore reciperẽt ad diuĩa fratres uel sorores de tertõ ordĩe. extra de sẽ. ex. cũ excoĩcatõĩ

Lvi.de hiis q ingrediūť monasteria monialium ordinis predicatoꝝ extra casus necessarios q decla/rātur ī cōstitutionibus suis puta ad dandū sacramē mētū infirmis ad medēdū eis ad repandū edificia & hmōi non habita licencia a papa uel magistro ordinis tales eni sunt excoīcati & absolutō huius reseruať pape uel magistro ordinis uel alicui cui ab aliquo predictoꝝ fuerit cōmissū ut patet ī bul/la ipsius ordinis cuius trāsumptū uidi. Lvii.de hiis qui īgrediūť monasteria ordinis minoꝝ.s.mo nialiū extra casus cōcessos in suis constitutōibus sine licēcia pape uel ministri generalis qa excoīca/tionē incurrūt & absolutō ab hmōi dio cesanis re/seruať ut a qbusdā audiui fidedignis. Itē nota ꝙ in excoīcationibus que fiunt ab hoīe siue a iure regulariter nō potest quis absolui nisi a suo excō/municatore uel habente plenariā iurisdictionem sup eum a supiori suo nisi in articulo mortis. Itē nota ꝙ fratres predicatoꝝ & etiā qui uellēt recipi in fratres possūt absolui a prelatis ipsius ordinis a sentēciis & interdictis latis ab hoīe & etiam a iure saltē ab illis quoꝝ absolutio episcopo siue dioce/sano reseruať. Que sit forma absolutionis ab ex/cōmunicatiōe minori.nota.s.forma absolutiōis ab excōmunicatione minori hec est. Ego absoluo te a uinculo excommunicationis quā incurristi ptici pando cū excōmunicatis in casu non concesso in loquela uel cibo uel huiusmōi & restituo te sāctis sacramētis ecclesie dei in nomine patris & filii &

& spiritus sancti amen. QVE.SIT.FORMA ABSOLVTIONIS.AB.EXCOMMVNICATIONE.MAIORI. & qs debeat modus obseruari nota uidelicet. Absoluẽdo ab excoĩcatiõone maiori debet primo ab eo exigi iuramentũ ut .s. iuret stare mãdatis ecclesie que.s. sibi fiant ab absoluẽte ꝑ tali materia & cetera. Quo facto debẽt secundo sibi imponi siue fieri mandata rõnabilia ut.s. satisfaciat ei quẽ lesit uel dãpnificauit si põt quãdo huiõi esset excoĩcatus & precipue est sibi iniungẽdũ ne ueniat amplius contra illũ canonẽ puta si fuerit excoĩcatus ꝑpter uerberationẽ clerici non ãplius uerberet. Tertio exutus ĩ humeris debet uerberari absoluẽdus uirgis uel baculo dicẽdo psalmos. Miserere mei deus & cetera: uel.aliũ penitencialem ad quemlibet uersum dando unũ ictum postea subiungit. Pater noster cum uersibus. Saluum fac & cetera dominus uobiscum & cetera. Oremus deus cui ꝑpriũ & mutando de illa oratione qa ubi dicit delictoꝝ cathena dicat excoĩcationis sentẽcia constringit miseratio & cetera ꝑ christũ & cetera. Demũ quarto absoluat qui hẽt sup hoc potestatẽ dicendo sic auctoritate oĩpotẽtis dei & beatoꝝ apostoloꝝ petri & pauli & talis a quo.s. habet auctoritatẽ mihi commissa ego absoluo te a uĩculo excoĩcationis quã incurristi ꝑpter talẽ casum exponendo & si pluribus sentenciis eẽt ligatus singulas exprimat addendo & restituo te sanctis sacramẽtis ecclesie & cõmunitati & unitati

fideliũ in noĩe. Postea absoluat a sentenciis syno dalibus si quas incurrisset si habet sup hoc licéciã & auctoritatem a diocesano uel mittat eũ ad episcopũ suũ & absoluat sicuti supra notatum est.

Quãuis ista forma superius posita ĩ absoluendo ab excõmunicatiõe maiori sine magna causa non debeat pretermitti tamẽ si secus fieret p eum qui habet potestatẽ absoluẽdi puta si simpliciť diceret ego absoluo ab excõmunicatõe intendere pre hoc absoluere est absolutus quo ad excõmuĩcationem etiã si hoc fieret p clericũ non sacerdotem dum nõ habeat iurisdictionẽ super illũ & ille non sit casus reseruatus alteri & hoc secundũ cõmunẽ opinioẽm

Forma absolutionis peccatoꝝ & qd sit de necessitate ipsius & qd ad bene esse & modus ipsius absolutionis uide in fine. Forma etiã absolutionis excõmunicationis minoris quãdo fit ad cautelam ibidem.

INCIPIVNT. INTERROGATIONES peccatorũ & nota ꝙ ubicũq; papalis poniť ibi excõmunicatioĩs sñia cuius absolutio pape reseruať ubi uero poĩť episcopi absolutio illius diocesano reseruať. Si occulte abstulit rẽ alienã siũ alterius siue a parentibus uel a marito uel a magistro uel a socio uel extraneo. Si ĩuenta aliena sibi retinuit Si deposito sibi facto usus est cõtra uoluntatẽ deponentis. Si pignore usus est ad sui lucꝝ. Si cõmodato usus est ad aliud q̃ quod sibi fuerat cõmodatũ. Si cũ posset suum habere siue rehabere p

uiã iudicii clam p se abstulit ab alio detentum.
DE. RAPINA. Si rapuit rem alienã p uiolé-
tiã manifestam. Si fuit pirata uel uiolentarius
in nauibus taliũ exercens gubernationis officium
Si predatus est romipetas eũtes ad urbé uel redeũ
tes. Si predatus est portantes necessaria ad usũ
curie siue ad curiã. Si predatus est iniusto bello
ecclesias uel quos non potuit de quo infra ĩ secũ-
da pte. c. de dominis. Si fuit pticeps alicuius ra-
pine uel dãpnificatiõis iusso cõsilio adulatione
receptatione consensu coopatione taciturnitate
nõ maifestando non obstando infra in pte prima
in. c. de rapina. Si cõmedit uel emit uel accepit
per donũ aliquid de rapina. Si inuasit uel occu
pauit terras ecclesie ĩ. c. de dominis. Si predatus
est iiusto bello amicos uel ĩimicos. Si fecit effra-
ctioné loci sacri & si fuit denũciatus uel nõ. Si
fecit incendium loci sacri uel religiosi & si fuit de-
nũciatus uel nõ loci etiã nõ sacri pter quod fuit
excoĩcatus uide infra. Si fecit statuta cõtra liber
taté ecclesie. Si legata facta ecclesiis non dedit
& alia bona uel iura ipsoꝝ retinuit. Si abstulit ré
sacrã de loco sacro. Si usurpauit de nouo custo-
diã uel guardiã que sunt noĩa patronatus uacãtiũ
monasterioꝝ uel ecclesiaꝝ uel alioꝝ pioꝝ locorum
Si usurpauit bona uacãtia locorũ predictoꝝ. Si
fuerit falsarius litteraꝝ papalium. Si ibi correxit
aliqd q̃si uiciose scriptũ. Si fuit falsarius litteraꝝ
alioꝝ prelatoꝝ & in multis locis est excõmuĩcatio

ſynodalis: ſi fuit falſarius īſtrumētoꝝ teſtamēto rū & huiōi & tenet̄ ad ſatiſfationē oīm dāpnorum ſi fuit falſarius ſigilloꝝ domīoꝝ ſiue prelatoꝝ DE FRAVDVLENTIA. Si uendidit rem plus iuſto precio ſcienter & quātum ſi ignoranter ſed ꝑpēdens poſtea nō ſuppleuit ſi emit minus iuſto precio ſciēter & quātū: ſi cōmiſit fraudem in ſubſtātia rei puta uēdendo aquatum uinum ꝓ puro caprinā carnē ꝓ caſtrato & huiōi: ſi cōmiſit fraudem ī quātitate nō dando iuſtā mēſuram ſed diminutā aduertens: ſi ī qualitate uendendo rē defectuoſā ꝓ ſana non minuēdo de precio infra. c de fraudulentia: ſi uſus eſt falſis monetis & ſci enter: ſi tenuit falſas mēſuras ſciēter & quantum ſi fecit pactū cum aliis ut uendāt omnes uno precio: ſi ſeruiētibus ſibi retinuit uel diſtulit ſol uere: ſi locādo domos uel agros plus iuſto r̄cepit ſi cōducēdo aīalia male tractauit ex malicia uel negligentia uel non ſoluendo iuſtū & tpe debito ſi locauit aīalia uel aliam rem noxiam ſcienter & maliciose. DE VSVRA. ſi cōmiſit uſurā mēte quāuis nihil acceperit: ſi mutuauit pecuniā uel uictualia principaliter ut inde reciperet aliquam utilitatem infra. c. de uſura: ſi ꝑtinaciter aſſeruit uſuram non eſſe peccatū: ſi depoſuit pecunias apud mercatores uel aliquid cū intētione recipiēdi aliqd fructus principaliter. ſi uēdidit plus iuſto precio qa ratione dilationis: ſi emit minus iuſto precio quia ante ſoluit q̄ rem receperit: ſi emit

fructus ante recollectionẽ minus iusto precio cum tamẽ nõ esset uerisimile ꝙ posset inde ꝑdere. Si emit aĩalia que credebat ueditorẽ nõ habere & locauit ea sibi ꝓ certo precio ãnuatim. si emit possessiones ad uitã uel fructus aut redditus ãnuales ad certũ tempus minus iusto precio cõputato etiã dubio. Si iura credita alicuius emit minus iusto precio.i.data quãtitate solũ ex hoc emit qa ante dat. Si mutuauit accipiẽdo ꝓ pignore qd mobile uel ĩmobile cuius usũ fructus recipit ꝓ mortuo Si accepit qs dotem uxoris ab eo quẽ sciebat uel dubitabat oĩa sua ẽe de usuris & rapinis. Si talis uxor mortuo uiro retinet sibi tales dotes: si uxor uel de familia eius q nõ de rapinis & usuris uiuit cum sit ĩcorrigibilis ĩ fra.d.c.de usura. Si uidua quousq; recipiat dotes suas ab heredibus aliquid recipit ꝓ emolumentis ipsius dotis: si dedit pecuniam mercatoribus uel artificibus saluo tamen capitali & si lucrẽt aliqd dent secũdu discretionẽ suã. Si intendebat etiã ꝑcipere siue ꝑticipare de dampno sed hoc non expressit.sed uoluit ĩstrumẽtum de mutuo. Si faciens cũ aliquo societatem socio minus iusto dedit uel fecit contractus usurarios. Si dedit animalia ĩ socidã ad capitale saluũ si insocidam habuit minus ꝑiculi & plus lucri dãs q̃ accipiẽs uel ecõuerso.cũ animalia que sint paria Si quia mutuauit laboratori exegit plus de fructu terre etiã seruitiũ eius & animaliũ. Si emit iura que quis habebat in coĩtatibus ex prestantiis

solutis ut fit florentie. Si fuit consultor uel me-
diator uel socius in usura. Si fecit uel fieri fecit
nomine alieno ut tutor & huiói. si prestitit con-
silium ac auctoritatem uel preceptū alicui coītati
ut fenus exerceret. si mutuauit usurario non ha
benti nisi de usuris ꝑ cā turpi. Si accepit mutuo
dando usuras sine causa necessaria uel rōnabili uel
ab eo qui alias nō erat fenerarius: Si seruiuit usu
rariis in illo tempore. si fecit uel scripsit uel di-
ctauit statuta per que quis cōpellat̄ soluere usuras
aut solutas non repetere: si iudicauit secundum
ea uel deleri non fecit si potuit. Si publicū usu-
rarium in loco sacro sepeliuit uel ad sepulturam
associauit. DE. TVRPI. LVCRO. Si misit uel
portauit ferrū uel īpugnamenta uel etiā uictualia
uel mercimonia ad terras soldani subiectas. Si sup
hoc dedit consiliū uel fauorē. si fecit īstrumētū
scienter in cōtractus usurarios: si fecit uel uendi
dit artificialia quoꝝ usus ē ut plurimū ad mortale
ut taxillos & cartas & huiōi: si ornamēta multū
uana & supflua mulieꝝ fecit. Si acqsiuit ꝑ forni-
catiōnē sodomiā & huiōi & a qbus: si prīcipalit̄
ꝑ tali lucro assēsit ad turpia īmūdia & huiōi. Si
mercator ī negociādo cōstituit finē uel īmoderatū
querit lucrū: si ī loco sacro uel in diebus festiuis
uēdidit: si tp̄e messiū uel uīdemiaꝝ emit ut uen
deret carius alio tp̄e mere ex auaricia: si accepit
pecuniā ob eligēdū aliquē ad dignitatē tp̄alem seu
officiū seculare. DE. LVDO. Si ex auaricia lusit

ad aliquē ludū. Hiis quatuor īfra scriptis casibus tenet̄ ad restitutioēm. Si decepit ad restitutōem tenet̄. si uīcit ab eo q alia nō potuit alieāre puta fi lio failias ..Si uīcit ad ludū alee ei quē traxit ad ludū alias nō lusurꝝ. si uincit ubi nō uiuitur le, gibus īpialibus uel statuta ꝓhibētibus ludū non arrogatis ꝑ cōtrariā consuetudinē. si uīcit ī aliis locis uel ī ecclesiis. si ī ludis blaphemauit & de hiis q̄ sequūt̄ ludū. DE SYMONIA. Si dedit ali qd uel ꝓmisit cū effectu ut obtineret aliq̄ gratiā & iusticiā bullā in curia romana. ultra taxaciones ibi factas. si usus ē scienter talibus sic obtentis. si ī aliis etiā locis dedit aliqd quod precio possit extimari ꝓ ordīe dādo suo cōsanguineo uel aīco. Si dedit ꝓ beneficio obtinendo uel prelatura uel officio ecclesiastico ꝓ se uel pro aliquo alio. Si accepit aliqd ut ēet ī hoc mediator uel preces por, rigeret uel presentaret: si porrexit preces carnales ꝓ aliquo ordinādo uel beneficiādo uel preficiēdo Si fecit obseqū tꝑale prīcipalit̄ ad hoc cōsequē, dū: si prōnus existēs ꝓ pecunia presentauit īsti, tuēdū: si misit in monasteriū filiā suā uel alias pactiōe pacta de dote dāda monasterio. si uēdidit cappellā quā hūit ī alia ecclesia. Si emit talia uel usus prōnatus ꝑ se. si emit uel uēdidit sepulturā .i. locū sacꝝ sepulture deputatū uel officiū sepul ture: si dedit aliquod tꝑale ꝓ aliquo sacramēto habēdo aut preciū eius ut baptismo cōfirmatiōe & huiōi: Si emit uasa sacra puta calices & huiōi

nō cōflata. DE. INHVMANITATE. Si non subueīt paupibus in extrema necessitate cōstitutis cū hrēt supfluū. Si īdigētiis uariis psonaꝝ sibi notis nō subueīt & si nō ī extrēa necessitate cū hrēt supfluū: si puellis ex īdigētia ꝓstitutis a pn̄tibus uel a se nō subuenit ut potuit secūdū suū posse. Si filios illegittimos nō aluit sed ad hospitalē misit uel alias dereliqt. Si filiis uel fāilie sue in necessariis secūdū statū suū nō ꝓuidit ex tenacitate. Si parētes egētes nō aluit aut ꝓ posse nō subueīt uel alias eos ī tpalibus male tractauit: si aliis ꝓpinqs īdigētibus ꝓ posse nō subuenit. si paupibus dāda sibi retinuit uel pentibus suis nō īdigētibus distribuit: si de arte sua īdigētes nō iuuit ut medicus ī medēdo paupibus. Si aduocatus ꝓ causis pauperum non aduocauit gratis: si iurisperitus pauperibus gratis non consuluit. Si aromatarius medicinas pauperibus non ualentibus soluere cū posset nō dedit. si īdiscrete dādo elimosinas non īdigētibus dedit: si eis abutētibus elimosinas fecit Si miseriis hoīm nō est cōpassus & non potuit adiuuare. DE. PRODITIONE: si perdidit ciuitatem uel castꝝ inferēdo de dominis suis. Si prodidit aliquē dādo ī maībus inimicoꝝ suoꝝ: si ꝓdidit secretū domini sui iimico. Si uasallus existēt non seruauit domio suo fidelitatē ī hiis sex. s. incolumētutū honestū utile facile possibile & ecōuerso dominus tenet uasallo. Si aliqd sibi dictū secreto

uel quod plus est sub sigillo cõfessiõis nõ reuelã-
dum maĩfestauit. DE.INQVIETVDINE. si
nimis sollicitus fuit erga temporalia acquirenda
uel cõseruãda ibi finẽ suũ cõstituendo. Si nimiũ
studium posuit. ita ꝙ spiritualia neglexerit & pre
cipue cum per hoc necessaria ad salutẽ dimisit: si
ex ꝑua cõfidentia de deo nimis anxius fuit & solli-
citus erga tẽporalia. DE.INIVSTICIA. si fuit
acceptor personaꝵ dãdo officiũ uel beneficiũ nõ
dignioribus sed magis ratõe consanguinitatis uel
alterius respectus non ꝑtinentis ad rẽ: si positus
ad distribuẽdum aliquid ut elemosinas uel ex te-
stamento uel alio modo secundum iusticiam non
distribuit. Si non iuste ĩposuit collectas. sed gratia
uel odio alicui nimis uel plus imposuit. DE.
AVARITIA. Si desiderauit secundũ rationem
rem alienã & per quem modũ puta furtũ usuram
rapinã & huiõi: si nimis dilexit etiã iuste acq̃sita
preponẽs amorem ipsoꝝ amori diuino: si nimis
dilexit tẽporalia & si supra deũ. DE.PRODI-
GALITATE. Si expendit substãciam suã ĩutilit᷑
uane & dissolute. si in uestibus superfluis equis
edificiis & huiõi si desiderauit substãciã habere
& si nõ malo modo. malo tamẽ fine. s. ad exercẽdũ
pompas libidines & huiusmõi. si in fucis & aliis
uanitatibus mulieꝵ. DE.INVIDIA. Si cõtri-
status est de bono alterius ĩ quantũ illud bonum
desideratũ ut diminutiuũ ꝓprie glorie. Si do-
ctor cõtristat᷑ de fama & maiori reputatõe alterius

Si scolaris de accutiori ingenio: si curialis de maiori acceptatiōe coram domino. Si mercator uel artifex de maiori cōcursu & huiōi: si nobilis de maiori nobilitate. Si mulier de maiori pulchritudīe uel ornatu. si uicinus de maiori honore uel diuitiis. si spiritualis de maiori deuotione uel reputatiōe & huiōi. si fuit susurro q̄rēs.s.discordiā ponere inter amicos & tollere amiciciā inter eos.

Si gauisus ē de malo ꝓximi tēporali uel spūali solū inquātum malum eius. Si doluit ex eo ꝙ ī imicus eius nō sustinuit aduersa ut optauit sed ꝓspera uidit. DE.ODIO. Si deum odiuit inq̄tū eū flagellauit uel desideria eius mala non adipleuit. si odiū ad ꝓximum hūit & ad quot ꝑsonas & quantū durauit & que mala ex hoc ei optauit: si detraxit alicui criminalia & occulta scienter falsa ī ponēdo uel dicendo ut auferat bonā famam eius. Si ad crimen alterius auditū aliq̄d falso addidit. si cātilenas uel ꝓuerbia uel cedulas cōtra aliquē fecit ad īfamādū eū. si malū occultū alterius & etiā le maifestauit: si accusauit uel maīfestauit aliquē ī iudicō nō zelo iusticie sed odio. si dixit aliquē aliq̄d fecisse mala ītētiōe: si audiuit libēter detractores siue detractiones alioꝝ hoīm. si nō īpediuit ut potuit. Si uicia manifesta aliorū quāuis uera sine cā recitauit: DE.IRA. Si iratus est contra deū uel seipsum uel ꝓximū: si iratus cōtra ꝓximū uoluit puniri notabiliter intendens solū malū eius & si a iudice. Si iratus cum iniuria noluit ī

iuriantem puniri extra ordinē iuris. Si iratus desiderauit per se uel p aliū iniuriāti nocere: si iratus contra pximū ita excidit a caritate eius q non est paratus subuenire ei i magna necessitate. si iratus desiderauit notabile malū pximo sed non animo deliberato: si ex rixa desiderauit puū nocumētū alteri ut pueri solent facere. Si correxit faīliam uel discipulos cum ira & quanta. DE.FILIA/BVS.IRE.INDIGNATIO. Si īdignatus cōtra aliquē est ita q male eum uidere potuit uel audirē de eo reputans indignū quod sibi displicuit. si ex hoc retinuit sibi loquelam uel p alia signa ostēdit indignationē. si petenti ueniā de iniuria & parato satisfacere nō est ei reconciliatus. TVMOR: si excogitauit diuersas uias & modos se uindicandi multū in huiōi mentē suā occupans. CLAMOR

Si ex ira exclamauit cōtra aliquem inordinate & cōfuse. CONTVMELIA. Si alteri dixit uerba cōtumeliosa aīo iniuriandi & non resistenti sibi subito. CONVITIVM: si dixit uerba cōui/ciosa.s.īportantia defectus naturales uel tēpales & qualia uerba. si dixit uerba cōtumeliosa faīlie sue ultra debitum rationis & sine cā correctionis. BLASPHEMIA. si blasphemauit seu maledixit uerbis aduertenter deū uel sanctos & qbus uerbis. Si maledixit aliquē imprecans ei aīo deliberato malū tēporale uel spirituale notabile. si maledixit diem uel horam sue natiuitatis. Si maledixit animas defunctoꝝ. si maledixit pentes & si aīo

deliberato uel nō uel si in faciē maledixit p modū iniurie. Si maledixit dyabolū uel nominauit ex ira. si ex ira maledixit creaturas irrationabiles. RIXA. Si rixatus fuit cū aliquo ex ira pcutiēs & utrꝝ īcipiēs rixā uel se defendens. Si rixiādo mu/tilauit uel uulnerauit: si ex ira aliquē icarcera/uit uel in aliquo loco clausit. si ex ira se ipsum p cussit & quātum. Si corrigens familiā uerberibus excessit debitū modū & quātū: si pcussit religiosū uel religiosā siue monialē īiuriā enormi. si pcussit aliquē predictoꝝ uel īiecit temerarias uel uiolētas manus etiā leuissima īiuria etiam si haberet tātum primā tōsurā. Si recepit uel clausit uel expulit ex iniuria aliquē predictoꝝ. si mandauit uel con/suluit uel cooperatus ē noīe alieō uel ꝓprio factū uel gratū habuit talia fieri cōtra aliquē predictoꝝ

Si rixatus est in loco sacro & si ex ira sanguinē ibidē fudit: si extraxit aliquem per uiolentiā de loco sacro uel cepit ibidē uel extrahi uel capi fecit. SEDICIO. Si sedicionē fecit ī populo pricipiās eam: si securās facientē seditionem iniuste. si fuit pcialis uel alicuius secte in aliqua coītate ī tēdens per fas & nefas ptē cōtrariā ledere. si dedit opam ad expellendū aliquem dē ciuitate ratione ptis uel alias īiuste. Si īpediuit īiuste ut nō possit reuerti ad ciuitatē. Si īsecutus aliquē cardinalē hostilit' Si banduit aliquem pontificē uel banniri fecit. si super hoc dedit auxilium uel fauorem. DE. HOMICIDIO. Si desiderauit aliquem occidere

animo deliberato & si nõ sit secutus effectus & q̃ intenciõe: si desiderauit de libertate mortẽ ꝑentũ uel alterius ꝑ cõsequendo aliquo desiderio suo. Si uoluit se occidere & qua ex causa. Si icidit uel icidi fecit corpus alicuius defuncti ꝑ ossibus trás/ ferẽdis: si interfici fecit aliquem per assessiuos uel hoc mãdauit & mors secuta non fuit. si iterfecit maritũ alicuius mulier ut sic eam haberet i uxorẽ & ecõuerso de muliere. si aiatum puerperium in uentre uel extra interfecit: si studiose ꝓcurauit ab orsum & si erat aiatum uel inaiatũ. Si medicus dedit ad hoc medicinã uel aliter instruxit: Si aro matarius uel alius ad hoc eo operatus est. si uir uerberãdo uxorem immoderate eam abortũ fecit

Si mulier ex multo labore habito aborsa est & si negligentia & studiose fecit: si mater uel nutrix tenendo filiũ i lecto oppressit. si habens officiũ sed usurpare dñiacionis cõdempnauit aliquem ad mortẽ uel ad mutilatõem. si hñs ꝑtãtẽ sup huiõi cõdempnauit inocentem scienter & maliciose. si sciens inocentiã rei cõuicti nõ iuuit ut potuit. si malefactorẽ cõdẽpnauit nõ seruato ordĩe iudici/ ario si extra iudiciũ uolutarie iterfecit. Si ad hoc aliquem iuuit uel coopertus est. si cõmisit hoi. cidiũ casuale & quomõ: si aggrediẽtẽ se itfecit uel occidit & q̃ ex causa: si aliqd aliud ubi sit ꝑiculũ mortis cõtingibile satis & frequẽter. DE. GVLA. si fregit ieiuniũ ab ecclesia cõstitutũ & qua ex cã & quod. si nimis cõmedit & quantũ excessit. Si

ex crapula incurrit ĩfirmitatẽ. Si commedit uel bibit que sibi cognouit nocere. LAVTE. Si commedit cibos nimis delicatos ultra suã conditionem uel necessitatẽ: si cõmedit uel bibit multũ nutritiua uel calida ꝓuocãtia ad luxuriã & si hac ex causa. ARDENTER. si cõmedit uel bibit nimia auiditate gule: si commedit uel bibit nimia uelocitate uel capacitate ꝓpter gulam. Si ex delectatiõe cõmedit cibos uetitos uel noxios. si auiditate gule dimisit officiũ ecclesie uel spirituale.
STVDIOSE: si preparauit sibi uel prepari fecit cibos cum nimia diligentia & uarietate. Si frequẽtauit tabernas sine necessitate: si multũ cogitauit & studiũ adhibuit ad delectãdum gulam. si ĩduxit alios precipue iuuenes & huiõi loca gulosa. PROPERE. Si cõmedit uel bibit ante uel extra horã consuetã sine cã rationabili. Si diebus ieiuniorũ nimis notabiliter commedit ante nonã sine causa urgente. Si diebus festiuis cõmedit anteq̃ uadat ad ecclesiam sine ĩdigentia: si diebus ieiuniorum in sero sumpsit nimis electuariis uel confectioĩbus & huiõi. Si tempore quadragesime carnes uel lacticinia sine necessitate commedit. si ĩ sextis feriis uel sabbato ubi nõ consueuit uel ieiuniis ecclesie carnes cõmedit. si lacticinia in ieiuniis ecclesie ubi non consueuit cõmedit extra quadragesimam
EBRIETAS: si bibit usq; ebrietatem sciẽter uel non. si alteri dedit uinũ uel aliud ad inebriãdũ studiose. Si causa medicine uel ad inducendum

sompnū bibit uel alteri dedit ad inebriandum. DE. FILIABVS. GVLE. EBETVDO. si ex inordinata commestione & potus fuit nimis grossus & & ineptus ad considerandū spiritualia ad considerandnm & orandū & huiōi. INEPTA. LETICIA Si nimis letus & dissolutus fuit ī risibus & aliis leuitatibus corporis. MVLTILOQVIVM. Si fuit multū loquax quod solet fieri post cōmestionem cōuiuiorꝝ & huiōi. SCVRILITAS. si fecit actus uel gestus īmorigeratos & ꝓuocatiuos ad luxuriā. IMMVNDICIA. si fuit imūdus ī commedendo immunde uel euomēdo studiose ut plus commedere posset. POLLVTIO. si fuit pollutus in somnis & qua ex causa. & fuit cōtētus in huiusmodi & ꝓpter quid. DE. ACCIDIA. si habuit tristitiam & tediū operandi bonū siue bōa ad que tenebatur secūdū ratione uel sensualitatē si cum tedio & tristicia stetit ad orandum audiēdū officium predicationes & huiōi: si ex morte sibi cari uel dampnis & tribulatioībus sumpsit nimiā tristiciam: si ex huōi tristicia dimisit aliqua necessaria sibi ad salutem ut audire missam & huiōi. si ex huiusmodi tristicia penituit eū bene fecisse: si ex huiōi ꝓponit amplius non bene facere: si ex lapsu in peccatū ita tristatur ꝙ incurrit tediū bene operandi & quasi diffidentia. si in officiis suis cōmittēs defectus sumit nimiā tristiciā respectu cōfusiōis hūane: si ex boīs tpalibus uel spūalibus etiam ꝓximo cōsideratis uilipendit dona sibi data

a deo. Si in peccatis suis doluit magis respectu humane uerecūdie quā diuine offense. si incidit in tantam tristiciam ꝙ uellet non esse uel īterfici & huiōi. DE. FILIABVS. ACCIDIE rācor. si hūit displicētiā contra inducentes eū ad bonū & tediū propter hoc desiderans eis malum. NALICIA. si cōtempsit bona diuina uel spiritualia. DE- SPERATIO. Si ita absorptus fuit ꝙ credit se nō posse saluari uel peccata remitti uel ad deū reuerti PVSILANIMITAS. Si subtraxit se ad faciēdū ea ad que erat aptus ex timore deficiēdi ī ipsis bōis operibus. EVAGATIO. MENTIS. si mentē occupauit circa uana & illicita ad uitandū tristiciā mentis. CVRIOSITAS. si ꝓpter huiōi q̄siuit audire noua. VANILOQVIVM. Si ꝓpter huiōi uana & inutilia locutus est. INSTABilitas. si ex tedio mutauit sepe loca uel ꝑsonā. OCiosi- tas. si stetit ociosus nil boni agens & quātū tēpus amisit. Pigricia. si fuit piger tarde faciendo ea que habuit facere ut ire ad ecclesiā predicationes & huiōi TEPIDitas. si tepidus & remissus fuit ī operibus bonis. PRESVMPTIO. QuE. EST. BLASPHEMIA. in spiritum sanctum. si nimis presumpsit de dei misericordia credēs ipsū saluarī ꝑseuerantē in malo. Diffidentia: si nimis diffi- dit de dei misericordia putās nō dimissuꝝ peccata si peniteret. INVidentia supne gratie. si hūit tristiciā de dilatione gratie uel glorie dei crescētis ī mūdo. impugnatio ueritatis agnite. si īpugnauit

ueritatem agnitā pricipue circa ea que sunt fidei
OBSTINATIO. si firmauit se in ꝓposito pec
candi & huiōi. IMPENITENCIA. FINALIS.
si disposuit se nunꝙ reuersuꝝ ad penitēciā & huiōi
DE. NEGLIGENTIA. QVERE. si. fuit negligēs
ad obseruationē preceptoꝝ: si fuit negligens ad
orandū ꝓ se & suis uiuis & defunctis: si fuit ne-
gligens ad supportandū defectum familie sue uel
suorū uel subditoꝝ. Si fuit negligens ad docēdū
uel cōsulendū. si fuit negligens ad corrigendum
defectus cū esset paterfamilias uel dominus uel
rector si fuit negligens ad correctionē nō corrigens
in criminibus occultis ꝓximū quem sperabat ex
correctione emendandū. si non seruauit ordinē
debitum ī corrigendo fraternaliter sed sine causa
rōnabili manifestauit peccatū: si fuit negligens
ad adiscendum necessaria ad salutē: si non iuit
ad predicationēs quādo potuit siue negligēter ibi
stetit dormiēdo uel cogitādo uel curiose querēdo
audire de predicatore murmurādo. Si ex sua ne-
negligentia aliqua proles sine baptismo mortua ē
& quomō. si fuit negligens ad recipiendū ꝓ se uel
ad ꝓcurandū familie sue sacramentū cōfirmatiōis
si non confirmatus aliquē tenuit uel aliquam. si
pluries se uel suos fecit baptizare uel confirma-
ri. si celebrauit festa īstituta ab ecclesia abstinēdo
a manualibus exercitiis & uacādo diuīs: si diebus
festiuis precipue dnīcis non audiuit missam. si
diebus festiuis emit uel uendidit sine necessitate

& quare & quantum. NOTA ꝙ in istis quatuor casibus imediate sequentibus oportet cōfessionē iterare secundū omnes doctores. si ī confessione p eum facta aduertenter aliquod mortale dimisit. si penitenciā iiunctam sibi nō adīpleuit & si ē eius oblitus. si confessorem simplicem & grossum & isufficientem agnoscens cū tamen casus difficiles haberet: si ei cōfessus est q non habebat auctoritatem absoluēdi uel qa erat excoīcatus uel suspēsus Similiter hoc casu sequenti imediate est cōfessio iteranda secundū petꝝ de palude in iiii. & ꝙ non ē absolutus & tucius est iterare cōfessionem: si ex sciens excoīcatus excoīcatione quā nec ipse nec cō/fessor agnouit absolutus ē. similit̄ ī casu imediate sequenti oportet cōfessionem iterare. si ficte con/fessus est dicens se de oībus penieere mortalibus cū proponeret ī aliquo remanere. In hoc etiam casu sequēti tucius est cōfessionem iterare. Si īcōtritus confessus est dicens tamē peccata sua oīa & ipsam etiam dispositioēm suam. Si non fuit cōfessus ad minus semel in anno. Si familiā suam nō ī duxit ad hoc quantum potuit sed neglexit admonere ad huiōi. Si recolens aliꝙ mortale cōmissnm nō hūit ītencionem & ꝓpositum confitendi tempore suo sed fuit cōtentus commisisse: si nō coīcauit semel in anno: si non coīcauit ieiunus existens: si cō/muīcauit cū cōsciētia alicuius mortalis. si coīcauit cum aliquo mortali de quo erat contritus sed non cōfessus etiā si habuit copiam confessoꝝ: Si cum

mortali accessit ad coīonem tamen non cognouit ex discussione consciētie sue. Si indeuote coīcauit mente distracta. si inreuerenter se habuit circa sa-cramentū uel in suscipiēdo uel post subito expu-endo uel nō oracioni uacādo. Si excoīcatus maiori uel minori excoīcatione accessit ad sacramentum si pticipauit in diuinis cum excoīcatis nominatim ab homine uel excōmunicatis a iure & denūciatis p prelatū uel excoīcatis p iniectionem manuū ui-olentā in psonam ecclesiasticā siue religiosam. Si pticipauit cū predictis in loquēdo commedēdo & huiōi in casibus non cōcessis & qua ex causa. De luxuria quere. FORNICATIO. si cognouit aliquam mulierem carnaliter. solutā ipse solutus existens ut meretricē uiduā & huiōi. Si tenuit cō-cubinam & quanto tempore. STVPRVM: Si uirginem defloraui extra matrimoniū: si talem seduxit pmittendo eam ducere in uxorē. AD-VLTERIVM. si cognouit uxorem alicuius. RAPTVS. simplex. si uirgini uel nupte uel alteri uiolentiā ītulit cōtra uoluntatē parentū. Incestus. Si cōgsāguineā cognouit & ī quo gradu uel affinē si cōgsanguineā uel affinem ī matrimoniū duxit scienter: si cum moniali pfessa scienter cōtraxit si cōmatrē uel religiosam pfessam scienter carna-liter cognouit. Si filiā spiritualē quā ad baptismū uel ad cōfirmationem tenuit carnaliter cognouit. si cōiugatus existens aliquod predictorum fecit. si mulier cognosci se fecit uel promisit a clerico uel

religioso uel consanguineo uel affini. CONTRa naturam. Si cognouit mulieré extra uas debitum. SODOMIA. si opus sodomiticũ cũ masculis egit Si femina cum feminis tale quid egerit. BESTIALITAS. Si cũ aliqua bestia turpe quid egerit: si uxorem uel aliã mulieré cognouerit & si nõ extra uas tamẽ modo ĩdebito & quare: si uxorem uel aliam cognouit tẽpore menstruorum: si tetigit uel osculatus est extra matrimoniũ aliquã uel hoc permisit circa se fieri ex libidĩe: si fuit mediator ĩt aliquos ad luxuriam: si docuit aliquos turpia agere si induxit alios uel associauit ad meretrices uel ad alia turpia agenda: si pmisit ĩ domo sua talia fieri uel uidens huiõi non impediuit ut potuit: si alqd turpe in loco sacro pegit & in quo: si tempore festiuo predicta egit. Si aspexit mulierem uel uirum fixe & libidinose: si in aliquã specialiter puocatus est & quanto tempore si ecclesiis: si dixit uerba turpia ad inducẽdũ libidĩné. si fecit uel dixit aliqd turpe publice inductiuũ ad luxuriã: si habuit cogitationes deliberatas ad cõmittendum aliquod opus carnale & in qua specie. s. fornicationis adulterii. si habuit delectationé morosã ĩ cogitationibus turpibus: si cõiunx cõiugi negauit debitũ & quare: si principaliter causa delectationis utitur actu cõiugali & si extra limites matrimonii fertur eius intencio. si in actu cõiugali cum alio uel alia appetiit talia agere. si zelotipus fuit alterius alt si sõp salia fregit sine causa legittima: si post uotũ

simpliciter cõtraxit & consumauit matrimonium. si talis uouens usus est actu coniugali non exactus expresse uel ĩterpretatiue. si cõgnouit sponsã ãte benedictioné nuptiarũ ubi consueuit talis benedictio non pretermitti: si tpe interdicti ab ecclesia nuptias celebrauit: si alter cõiugũ certitudinalit sciens adulterium cõiugis & ĩ ipso uicio durare nõ se ab eo abstinuit. s. non cognoscendo uel non pmittendo cognosci. DE. FIliabVS. luxurie. CECItas mentis. si fuit ita méte deditus circa mũdana & precipue carnalia q nesciuit de deo cogitatur & rebus spũalibus. PRECIPITATIO. Si nõ hũit debitã examinationé & cõsiliũ mentis in agendo sed fuit subitus. INCONSIDERATIO. si int diuersa que occurrebãt fiéda nõ bene iudicauit sed incautus fuit ad loquendũ uel opandũ. INConstantia. si ĩ eo q deliberauit agere nõ stetit firmus in bono pposito sed mutatus est ex parte. AMOr SVI. si nimis dilexit se ipsum querendo delectationé corporis ĩdormiendo & huiõi. ODIVM. DEI. si habuit ĩdisplicentiã deũ uel legem suã qa phibet cõcupiscétias & huiõi. AMOR. PRESENTIS. VITE. si nimis amauit uitã istã ppt uoluptates carnis quibus est deditus. si habuit horroré ad uitã futurã. DE. VANA. GLORIA.

s I fecit aliquod bonũ opus ut laudaret ab hoibus ut bonus reputaret. si pura ĩtentione faciédo bona opa audiens uel putãs se inde laudari. inde sumpsit aliquã cõplacentiam

de laude sua. Si uoluit laudari de aliquo quod eet
cōtra honorē dei uel quod esset mortale: si ī gratia
tpali posuit finē suū magis ipsā querēs quā salutē
suam. si quesiuit uel habuit uanā gloriam de po
tētia de dnio de scientia de diuitiis si de eloquētia
si de artibus mechanicis: si de fortitudine corp is.
de ornatu uestium. si de cantu & huiōi. si precipue
mulier usa est ornatu uestiū ad ꝓuocandū libidinē
extra matrimonium: si portauit ornamenta exces-
siua sui status: si habuit nimiam diligentiam &
studium ad ornandum se. si cum tāto affectu hoc
fecit qa ex hoc dimisit uel fuit parata dimittere
dei precepta uel ecclesie: si fecit excessum ī por-
tatura uestium uel supra suū statum portando uel
non secundū morem patrie abusiuuū. ut ī caudis
planulis & huiōi. si usus est ad carnē uestibus nīs
delicatis. si usa est fucis & uariis coloribus & qua
intētione. si trepudiauit uel choreas duxit & qua
ītentione & cum qbus & in quo loco & quo tpe &
quotiens. si cantauit cantilenas & precipue apte
turpes & qua intētione & coram quibus. DE·FI-
LIACVS. INANIS. GLORIE. IACTANTIA.
Si se iactauit uel laudauit de actu uicioso & utrū
illud mortale uel ueniale. si se iactauit cōtra glo-
riā dei uel ī detrimētū patrie ut uituperādo alios.
si se laudauit de aliquo bono uirtuali naturali uel
tpali & qua ītentione. DISCORDIA. si habuit
discordiā cum aliis in hiis que erāt ad honorē dei
uel utilitatem ꝓximi & quare. CONTENTIO.

Si contendit cõtra ueritatem scienter: si cõtendit pro ueritate sed inordinate. YPOCRISIS. si in operibus exterioribus simulauit sanctitatem se habere quã habuit & quo fine. PERTINACIA. si in hiis que fuerũt agenda uel tractanda nimis se firmauit ĩ sua opinione & qua ĩtencione & qua materia. PRESVMPTIO. nouitatũ. si fecit singularitates uel nouas ĩuentiões extra cõem modũ uiuendi laudabilẽ: DE. INOBEDIENTIA. si ex cõtemptu transgressus est aliquod preceptũ dei uel ecclesie si fuit inobediens pentibus. si transgressus est ordinationes supiorũ ecclesiasticorũ & secularıũ & quare. si obediuit supioribus ĩ illicitis. si bona que habuit naturalia uel spiritualia uel tẽporalia adeo nõ recognouit sed sibi attribuit. Si bona que habet extimat se habere seu recepisse principaliter meritis suis etiã si adeo: si reputauit se habere ea bona que nõ habuit in multo maiori copia. si despectis ceteris singulariter uoluit uideri. DE. FIliabus superbie presumptio. si posuit se ad aliqd faciendũ quod esset supra uires suas uel in spiritualibus uel tẽporalibus. INGRAtitudo. si fuit ingratus beneficio℞ dei uel hoĩm uel non recogitando uel nõ regratiando uel nõ recõpẽsãdo si fuit ĩgratus uel cõtempnẽdo mente ipsa beneficia uel murumrãdo de benefactore uel beneficio iiuriãdo benefactori. AMBitio. si fuit ãbitiosus desiderãdo honorem sibi non cõuenientem ut ad debitum finem si excusauit uel defendit peccatum

cõmissum tanquã benefactũ. CVRIOSITAS.
Si fuit curiosus ĩuestigando uel addiscendo mala & uana & incantationes cantilenas & buiôi. si propter studiũ mius utiliũ dimisit necessaria sibi si didicit a demoĩacis uel diuinatoribus. si didicit solum ꝓpter scire ibi ponens finẽ suũ. si ĩuestigauit que erãt supra suã capacitatẽ. si fuit curiosus ĩ sẽsibus exterioribus. s. uel aspiciẽdo uel audiẽdo uel odorãdo uel gustãdo uel tãgẽdo aliqua ꝓpter delectationẽ sensualem sine aliqua deformitate. si iudicauit temerarie de aliquo ĩ corde suo multum cogitãdo sine sufficientibus signis malicie & utrꝫ de materia mortali uel ueniali. Si iudicauit male precipue de prelatis. MENDACIVM. si mentitus est & si uerum dixerit de qua materia. si mendaciũ dixit in hiis que sunt fidei & bonorum morꝫ q sunt necessarii ad salutẽ. si mendaciũ dixit ĩ nocumentũ ꝓximi notabile. si mendaciũ dixit ĩ iudicio ĩterrogatus iuridice. si mendacium dixit unde secutum sit scãdalum & si contra ĩtencionẽ & quale scandalũ inde secutũ est. si mẽtitus est ex ioco uel ad utilitatem alterius spiritualem uel temporalem etiã sine damno cuiuscũqꝫ. si scripto uel nuto mentitus est & in qua materia. si promissa alicui fecit & si impleuit uel non. si iuste promissa sine causa non ĩpleuit. si uane iurauit per aliquem modũ opprobriũ per deũ uel p sanctos. Si uane iurauit sine aliqua necessitate q̃uis cũ ueritate. si iuramento assertorio mendacium iurauit scienter

aduertens de utroq;.s.se iurare & mendaciũ dicerẽ si piurauit ĩ iudicio etiã si alias haberet iustã cãm si iurauit p uero & certo quod erat sibi dubiũ pba biliter. Si ĩduxit aliqué ad piurãdũ qué putauit p iuratu℞.si iuramento pmissorio iurauit aliquid fa cere ĩiustũ & quale. si iurãdo pmisit aliqd facerẽ q nõ itendebat tamé implere & qd fuit illud uel qd sit. Si licito iuramẽto pmittendo sine cã rõnabili non ĩpleuit. si ex dolo iurauit & in qua materia. si statuta ciuitatis que iurauit seruare transgressus ẽ & in qua materia & qua causa. si adiurauit demo- nẽ p hoc uolés addiscere aliquid ab eo uel auxiliũ postulare. si adiurauit hoĩes & utrum supiores suos uel nõ. si adiurauit creaturas irrõnabiles & quare. DE.SORTILEGIIS. si aliquid fecit ad expressã demonũ ĩuocatõnẽ: si sõnia obseruauit & cũ qbus ceremoniis: si ex cõstellatioĩbus iudica- uit de actibus hoĩum. si ex diuersis motibus ani- malium naturalibus pronosticatus est de futuris cõtingentibus: si usus est sortibus diuinatoriis & quomõ: si pquesiuit furta p aspectioné astrolabii uel aliis modis: si usus est arte notoria ad adiscen dum aliqua. si fecit uel fieri fecit p se uel p alio in cantationes ad sanitatem recupandam & quomõ & qua ĩtenciõe: si fecit uel fieri fecit maleficia ad nocendũ hoĩbus: si obseruauit somnia magis unũ diẽ quam alium ĩfaciendo & nõ faciendo aliquod ex supstitione ut dies egiptiacos kalendas & huiõi. Si usus est breuibus supersticiosis & facias tibi

ostendere si habet: si habuit uel usus est ꝑ se uel ꝑ aliis aliquo libro sortiũ uel nigromãtie uel maleficiorum & huiõi. DE. Scandalo. si aliquid dixit uel fecit ea intencione ut ĩduceret aliquẽ ad malũ & ad quod malum: si ꝓpter scãdalum alterius remouẽdũ dixit uel fecit aliquod uiciosum & q̃le si ex dicto uel facto suo ĩordinato aliqs cecidit in aliquod peccatum & si preter ĩtencionẽ eius. si pp scandalum uitandũ commisit ĩiusticiã aliquã in iudicio. si ex dicto uel boĩs operibus eius ꝓpter hoc quia non caute fecit est aliquis scãdalizatus. si nõ curauit quãtumcunq; aliquis scandalizaret̃ ex ope eius cum tamen posset scãdalo obuiare sed cõtem sit. si ꝓximis scandalizatis ex auditu uel uisu alicuius de quacũq; cã nõ curauit satisfacere remoue re ĩfamiam. si laudauit aliquẽ de malo opere & quali: si laudauit aliquem intencione decipiendi eũ & ledendi notabiliter uel spiritualibus uel temporalibus: si laudando aliquẽ actibus suis nimis quesiuit placere ultra debitum modum ueritatis. DE. derisione. si fecit aliquam derisionẽ circa ea que sunt dei uerbis uel factis uel circa sacramẽta Si misit parentes in ludum ponendo dicta uel facta ipsoꝝ. si irrisit prelatos ecclesie uel personas religiosas uerbis uel factis. si irrisit pentes a malo uolentes abstinere & conuerti ad deum uel seculũ reliquere: si studiose derisit simplices ut eos scandalizari fecit fortiter uel corpore uel sẽsu defectuosos. DE. Irronea. Si de se dixit aliqua uilia uel

defectuosa ea in se nō recognoscens sub specie hu militatis ut.s.uilis reputet᷑.si aliquid tale fecit ut humilis estimet᷑. DE.VOTO. si fecit aliquod uotū ut posset cōsoqui aliquod iiustum & prauū quod iplere nō tenet᷑. si fecit uotū aliquod de aliq re illicita uel ipeditia maioris ꝓfectus quod seruar non debet. si uotū factum cum posset implere transgressus est. si nimis distulit iplere uotū factū si uotū de quo dubitabat utꝶ posset iplere ꝓpria auctoritate cōtrauenit.si uotum fecit castitatis & contra fecit & quomō utꝶ per fornicationem uel matrimoniū cōtractum:si talis contrahens exigit debitum a socio.Si uotum factū de religione non ipleuit & si nimis distulit iplere uel dimisit ꝓpo situm iplendi uel cōtraxit & consumauit matrio/ niū.Si exigit uel exigi fecit gabellas uel pedagias a clericis uel ꝑsonis ecclesiasticis: si coegit cele brare in loco iterdicto uel si excoīcati uel iterdicti igerunt se in officiis diuinis & moniti nō existent. Si iposuit pedagia in terris suis: si usurpauit de nouo custodiā uacātium ecclesiaꝶ monasteriorum & aliorū piorū locoꝶ uel occupauit bona ipsorum locoꝶ uacātiū.Si fecit statuta scripsit uel dictauit per quis cōpellitur soluere usuras uel solutas non repetere. si iudicauit secundū ipsa statuta uel ob/ seruauit.si ꝑticipauit cum aliquo i crimine ꝓpter quodē excoīcatus.Si grauauit clericos uel ꝑsonas ecclesiasticas ad quas spectat electio ꝓ eo ꝙ rogati uel iducti noluerunt eligere eum ꝓ quo rogabant᷑

uel etiam si grauāt cōsanguineos eoꝝ uel ipsas ec
clesiasticas in psonis uel rebus. Si intrauit mona-
steriū ordinis minorū uel predicatorū extra casus
quibus licet ītrare necessarios ut medicū ꝓ ifirmis
architectum ꝓ reparatione edificii & huiōi & hoc
sine licencia eoꝝ qui possunt dare. FORMA. AB-
SOLVTIONIS. Substantia forme absolutiōis
a peccatis hec est. Absoluo te a peccatis oīa alia
sūt ad bene esse. precipue tamē utile ē quicqd boī
feceris. Quare nota ꝙ in fine absolutiōis absoluē-
dus ē etiā ab excoīcatione minori ad cautelā si īcur
risset hoc. s. mō. Qualiter debet quis ad cautelam
absolui ab excoīcatione minori uidelicet si teneris
aliquo uinculo excoīcatiōis a quo ego possum te
absoluere. ego absoluo te & restituo te sanctis sacra
mentis ecclesie & coītati & unitati fideliū in noīe
patris & filii & spiritus sancti amen. Post absoluti
onē ab excoīcatione minori si in ea incidisset uel
ad cautelā factam dicendū ē misereatur tui. & cet.
POST. misereatur dicēdum est. Filius dei p suā
misericordiā te absoluat & eadē auctoritate ego ab
soluo te a peccatis tuis de qbus mihi mō cōfessus
es & ab omnibus aliis quoꝝ memoriam non habes
& sis absolutus ante tribunal domini nostri ihesu
christi. in noīe patris & filii & spiritus sancti amen
Quicqd boni feceris & intendis facere sit in remis-
sionē peccatorū tuoꝝ ī augmentū gratie & ī pre-
mium uite eterne. Iniūgenda est postea penitēcia
satisfactoria preteritoꝝ & preseruatiua futurorum

hoc tamen attento.s.qualitate penitentis condi-
tioẽ & iuribus eius Nota ꝙ ĩfirmis est penitencia
ĩnotescenda & quãdo non possent satisfacere cũ ĩ
ieiuniis abstinẽtiis satisfaciant quãtum possũt cũ
elemosinis. Absolutio plenaria generalis ĩ articulo
mortis tãtum habẽtibus licenciã & plenariam in
dulgentiã a papa. & primo dicat infirmus cõfiteor
si potest & postea sacerdos dicat misereatur tui de
ĩde Auctoritate domiĩ nostri ihesu christi & appo
stoloꝝ eius petri & pauli & domini nostri pape.n.
in hac pte tibi specialiter concessa concedo & do
tibi plenariã remissionem oium peccatoꝝ tuorũ
de qbus ore confessus & corde cõtritus es que non
cõmisisti sub pretextu istius indulgentie inquãtũ
claues ecclesie se extendunt & beneplacitum est in
oculis diuine maiestatis.in nomine patris & filii &
spiritus sancti amen. eadem auctoritate cõcedo &
do tibi plenariã remissionem oim penaꝝ de qbus
propter peccata tua es obnoxius & obligatus q̃tũ
claues ecclesie se extendunt que quidem plenaria
indulgentia fit tibi in augmentũ uirtutis & gratie
& in acqsitione uite eterne in noie patris & filii &
spiritus sancti amen. Ad sciendũ quãdo peccatum
aliquod sit mortale uel ueniale nota qnq; regulas
PRIMA.REGVLA. Prima est hec ꝙ q̃do amor
uel effectio ad aliquã creaturã.s.se uel aliam tãtũ
crescit uel est tam magnus ꝙ ĩ eo cõstituitur finis
ultimus. i.ꝙ aliquis nec actu nec habitu ordinãt
illam creaturã aut eius dilectionem aut etiã se ipsũ

in deũ & uellet cũ tali creatura contentari & non curaret deũ offendere aut eius precepta transgredi propter illam creaturam ita ꝙ ibi est equalis con-temptus dei si non formalis tamen īterpretatiuus & est fruitio creature qa prepoīt cretura deo uel cũ aliquis uellet cum creatura semp hec manere noncurando de eterna beatitudine licet sup hoc non sint rudes tentandi tamen semper talis amor creature est peccatum mortale. Quãdo autẽ aliquis diligit creaturã plus quam debet tamẽ ꝓpter hoc nollet deũ offendere nec eius amiciciã ꝑdere nec eius mandatũ transgredi nec deserere aut eo carerẽ tunc non oportet ꝙ sit mortale peccatũ. Secũda regula concordat satis cum precedenti ꝙ cũ nota-biliter contra dilectionẽ ꝓximi aliquid cõmittitur tũc est mortale. quando uero non tunc est ueniale; Quando autẽ aliquid fit cõtra dilectionẽ dei põt attendi penes hoc ꝙ repugnat caritati uel amicicie q̃ ad deũ debemus habere super oĩa. quãdo uero a-liqd fit cõtra dilectionẽ ꝓximi põt attẽdi penes ipsa precepta legis nature. s. quod tibi nõ uis fieri alii nõ feceris & quod tibi rationabiliter & ex de-bito uis fieri alteri facias & potest etiam attendi penes scandalũ actiuũ quo ego infero ꝓximo meo mala exempla. Si inquantũ oportet aliquid facere contra dilectionẽ uel quantũ. sit illud scandalũ ad hoc ꝙ sit mortale non precise determinatum ẽ qa in modico facere cõtra ꝓximũ nõ est mortale aut in ꝑuo scandalizare unde attẽdat quilibet se ipsũ

quod sibi uellet fieri & per quod factum uel non factũ solueret inter se & ꝓximũ amiciciã uel non Tertia regula est quod quãdo admittit aliquid uel omittit contrã preceptum dei uel ecclesie uel legis nature uel superior que precepta sunt de necessitate salutis uel contra uotũ publicũ aut priuatum uel contra iuramẽtũ licitum tũc ẽ mortale peccatum quãdo citra nõ oportet ꝙ sit mortale. Quarta regula est ꝙ cum aliquid fit uel cõmittit contra cõscientiã uere uel false dictantẽ aliquod peccatum mortale uel cõtra conscientiã formidantem ꝓbabiliter & dubitatiue an aliquod peccatum sit mortale tunc semꝑ est mortale si cõscientia nõ sit sufficienter istructa. Quĩta regula est de actibus intus manentibus ꝙ quicũq; solã cogitatõem habet de aliquo quãtumcũq; turpem uel malam absq; complacentia seu dilectione uel cõsensu tũc nũq̃ est peccatum mortale sed ueniale uel nullum Quãdo uero est consensus in actũ qui esset peccatum mortale tunc semper est peccatũ mortale qa deus acceptat uolũtatẽ ꝓ facto cum autẽ cum cogitatione aut complacentia est delectatio morosa in aliquo turpi specialiter in libidinosis tunc est mortale secundum dictum Augustini esto ꝙ non sit cõsensus in actũ secũdũ hoc aug. iudiciũ de peccatis iterioribus ad quod etiã facit distinctiõ supra habita de sensualitate & ratione & de peccatis preuenietibus & sequẽtibus deliberationẽ. Applicãdo igitur septem uicia capitalia que non sunt semper

mortalia sed sunt male radices in hoíe ex quibus
oriunt̃ peccata uenialia De GVLA. Dicendũ
primo de gula quia ipsa est peccatum mortale &
hoc ꝓpter primã regulã cũ uoracitati & ebrietati ĩ
sistit; ut finis & tota spes & delectatio in hac ponat̃
preterea gula est peccatũ mortale ꝑ tertiã regulã
quando ꝓpter culpã talẽ necessaria ad salutem ut
ieiuĩa ecclesie uel missa ĩ diebus dominicis & festis
precipuis negliguntur. Item quãdo ex crapula &
ebrietate natura nimis grauat̃ sic ꝙ iudiciũ rõnis
subuertitur & homo nescit qd agat tunc ẽ mortale
per secũdam regulã qa dilectio sui ipsius cadit sub
precepto & dilectione ꝓximi & ita grauare se ipsũ
& reddere quasi bestiã est contra dilectionẽ carita-
tiuam nõ ignorantia fortitudinis uini excusat &
similiter si quis studiose aliũ sic ĩebriaret cũ cibo
uel potu notabiliter aliũ scadalizaret tũc est pec-
catum mortale. Item posset esse mortale ꝑ quartã
regulã quãdo cõscientia ꝓbabiliter dictaret ꝙ ꝓpt̃
cõmedere uel bibere ultra talem mensuram potest
sequi destructio nature uel soluere ieiunium tali
die & cõmedere tales cibos esset cõtra preceptum
ecclesie uel in scandalũ notabile ꝓximi. Quando
autẽ circa hec que dicta sunt nõ sit excessus ĩ gula
tũc non est nisi peccatum ueniale puta cõmedẽdo
ex delectatione ultra necessitatẽ uel nĩs preciosos
cibos. & est peccacũ eo grauius si sequũt̃ blasphe-
mie & alia dicta & facta inordinata. DE. Suꝑbia
ẽ peccatũ mortale penes primã regulã dum quis

se nititur obedientie & subiectioni subducere sic
ꝙ totā uitā suā & alios actus suos ad laudē hūanā
& gloriā mundanā ordīat & ī hiis finem ultimum
cōstituit similiter est mortale penes secūdā regu-
lam cū quis ꝓximos suos ꝓ sua suꝑbia ꝑficienda
grauat sicut faciūt nobiles fastu suo paupes exco-
riātes & uiri ꝓ ornatu mulieꝝ ꝓximos dānifican
tes Itē per secūdam regulam ē mortale dū quis per
suꝑbiā nō curat scandalizare sicut mulieres se or-
nantes & occasionē peccādi dantes & lapsui Item
mortale per tertiā regulā dū per suꝑbiā qs trans-
greditᷣ precepta dei uel nature.i. ꝙ ratō rōe dictat
puta ꝙ uilior ꝑsona sit mīus ornata q̄ dignior. Est
etiā mortale per tertiā regulam dū per superbiam
nō curat & nō formidat transgredi precepta eccle
sie sicut milites torneamēta que sunt ꝑ ecclesiam
prohibita. Quādo uero aliqs laudē hūanam & glo
riam appetit non moīs prescriptis tūc est ueniale
peccatū. DE. AVARICIA. Auaricia est mortale
peccatū penes secundā regulam de dilectione ꝓx-
imi q̄do aliqs appetit habere tantū tēporalia ꝙ nō
curat an iuste uel īiuste uel cū mēdaciis aut fraudi
bus ī uēdēdo uel emēdo uel ī bello īiusto cōq̄rēdo
uel cū ludis quando illi fiunt ex auaricia & non ex
solacio ī aliq̄ notabili quātitate uel alias cū īiusto
damno alterius bona acq̄rentis uel etiam si habita
retineantᷣ siue sint merces laboratoꝝ & decime ec-
clesie uel bona īuēta rapta uel furta per se uel per
alios. Ista enim taliter acq̄rēdo uel retinēdo dum

possũt restitui peccant mortaliter. Est etiã mortale ꝑ primam regulã quando tam auide appetuntur tp̃alia ita ꝙ tota spes & finis in eis ponit̃. est etiam mortale per tertiam regulã quando ꝓ eis acq̃rẽdis illa negligũt̃ que sunt necessaria ad salutem uel precepta. Similiter quando usura cõmittit̃ aut illicitus cõtractus aut symoĩa per quartã regulam dũ dubitat̃ de contractu & tamen fit. Quando autem aliq̃s appetit diuitias plusq̃ deberet & sollicitat̃ ꝓ eis ac laborat sed tñ nollet ĩiuste haberẽ nec deũ ꝑ hoc offendere nec finẽ nec felicitatẽ in hiis ponere tũc est ueniale. DE IRA Ira quãdo ꝓcedit usq; ad odiũ ꝓximi & ꝙ aliquis uellet notabilit̃ dãnũ fieri ꝓximo ꝑ se uel per aliũ in rebus corpore uel honore tũc semp est mortale peccatũ per secũdã regulã & etiam per tertiã. Quando aũt est ꝓuocatus ita ꝙ ĩdeliberate optat alicui malũ sed tamen deliberate nollet sibi malũ uel si sit aliqualis displicentia in ꝑte sensitiua uel mala affectio quã nõ põt finaliter dimittere nec tamẽ consenserit per liberã uolũtatẽ tũc est peccatũ ueniale. unde patet ꝙ ꝑcutere hoiem ex ira & ex ĩtencione deliberate sibi malũ optare uel in suã uerecundiã aliq̃d notatabile dicere uel uituperare uel ĩfamare uel dãnificare hoc semper ẽ mortale per secũdã regulã. Sed leui modo & modico ĩtellectu uel uerbo uel facto non oportet ꝙ sit mortale sicut nõ est furtũ ꝙ aliquis recipiat alteri unde granũ uel duo de aceruo tritici. Cũ aũt aliquis irascit̃ cõtra uicia uel cõtra

maliciã alicuius & nõ cõtra psonã tũc nõ ẽ peccatũ Immo beneficiũ ex hoc patet ꝙ nobiles & alii dif/ fidẽtes nisi habeãt auctoritatẽ mouẽdi iustũ bellũ nõ agcrũt ciues alios ĩuadẽdi. DE. Inuidia. In uidia .i. tristicia de bono ꝓximi q̃ ꝓcedit ex odio psonali & tũc ẽ peccatũ mortale p secũdã regulam si sit cũ cõplacentia & deliberatione & sit ĩ ratione Similit̃ si sit ex eadẽ cã & ecõuerso gaudet de malo proximi. si aũt cõtristor de bono eius ĩquãtum est mihi nociuũ uel gaudeo de malo ĩq̃tũ est mihi ꝓ/ ficuũ. s. ꝙ nõ potest mihi nocere ut ãte tunc non oportet ꝙ sit mortale & ex hoc seq̃t̃ ꝙ detrahens alicuius uel denigrans famã suã uel cõfĩgẽdo falsa uel publicãdo occulta uel dicendo dubia ꝓ certis ex uĩdicta uel odio uel alias peccat mortaliter nisi ꝙ ĩ certis casibus ad precauẽdũ grãde malũ publi/ caret malũ alterius dum alter nollet desistere. & similiter ĩducens aliũ ad talẽ detractionẽ quia hic cõtrariãtur dilection i ꝓximi. s. ꝙ tibi nolles fieri alteri non facias. DE. LVXVRIA. Luxuria est oĩs coitus ex thorum matrimoĩalẽ siue ambo siue alter sint soluti siue cõiugati· & similiter cõcupis/ cẽtia deliberata cũ dilectatiõe morosa uel cõsensu ĩ talẽ actũ & oẽs turpes actus & oscula & ad huiõi cõcupiscentiã ordĩata & talia que q̃libet uerecun daret̃ corã ꝓbis hoĩbus facere. Similiter aspectus colloquia ãplexus & contactus & oĩa que sunt ad prouocãdũ libidinẽ & fornicationẽ sunt mortalia ĩquãtũ ad hoc ordinant̃. Item amicicia int̃ uirũ &

mulierẽ extra matrimoniũ dum unus uult alteri cõplacere ĩ actibus prescriptis mortalibus & sibi ĩ huiõi dedit potestatem uel habet aĩum paratum hec exercendi dũ alter uellet hoc ꝓposito stãte tũc non est ĩ statu salutis & ꝙ hoc sit ueꝝ quia hec.s. sit mortalia patet p regulã a christo dictã matheo

Qui uidit mulierẽ ad concupiscẽdũ eam iã mechatus est in corde suo.ũde patet ꝙ christus dedit & precepit nõ mechaberis cõtra oĩa que dicta sunt Nã si uidere cũ cõcupiscentia est mechia ex renũtiacioẽ.c.ueritatis multo magis ipsam fornicatoẽm agere uel uelle fornicari & tangere uel osculari & similia facere ẽ peccatũ mortale multo magis alie spẽs luxurie puta stuprũ cũ corrũpit filia sub potestate patris.& qa illud p secũdã regulã ẽ mortale cũ sit cõtra dilectionẽ ꝓximi.s. patris & adulteriũ similiter ac sacrilegiũ cũ ad sacrã uel ad religiosã qa est contra dilectionẽ dei.etiã incestus.i.cũ consanguineis.s.cognitione carnali uel spũali qa hoc est mortale p secũdã rgulã.Itẽ nimis abusus ꝓprie uxoris põt esse peccatum mortale penes primam regulã cũ finis ĩ tali uoluptate constituit & licet sit mĩus uel mĩum q̃ quoddã precedẽtiũ sed super oĩa deterius est mortalissimũ penes tiã regulam.s cõtra legem nature uel cũ sexu ĩdebito uel cũ alia specie preter hec sunt motus aliq ĩteriores ad peccatũ luxurie ptinentes sed ĩ pfecte & ista sepe sunt uenialia hoꝝ tamẽ limitacio nõ est faciliter ĩ scriptis redigenda. DE.ACCIDIA. Accidia ẽ tristicia

& tediũ uel fastidiũ de deo & de bono dĩno & de rebus spũalibus uel tarditas & pigricia ad audiẽdũ de deo & faciendũ ea que ad deũ spectãt & si ista tristicia fuerit de dei iusticia potentia & sapientia qa deus scit oĩa uidet & iudicat hoc est peccatum mortale, similiter si tarditas fuerit tanta ad bona opera ꝙ homo negligenter ea que ex precepto te netur facere uel ex tedio spiritualiter totalite desisteret a bẽefaciẽdo & desparet se qcq̃ bõi facer tũc peccatũ mortale est accidia. Si aũt est citra hec tũc est ueniale. similiter distractio cogitationũ ad exteriores occupationes ĩtra dĩnũ officium etiam accidia que posset esse tanta. s. cum totali cura & studiosa applicatione & alia non ptinẽtia ꝙ esset mortalis.

De Restitutionibus.

quot modis aliq sunt fautores raptoꝝ ita ꝙ teneãť ad restitutionẽ. ꝶ. secũdũ Tho. secũda secũde iiii. q. lxii. illi sunt q in hiis uersibus cõtinẽť. Iussio cõsilio cõsensus palpo recursus. Participans mutus nõ obstãs nõ maĩfestãs Eosdẽ uersus poĩt guil. quoꝝ expositio secundum eũdẽ tho. alias & guil. & alios talis est Iussio. i. ille qui iussit q principaliter teneť ad restitutionem totius & ĩtellige quando ex sua iussione secuta est ablatio rei uel noĩe suo facta rata alias nõ. Cõsiliũ hoc iteꝝ intelligẽdum quãdo ex hoc uel ꝓbabiliť creditur dãnum secutũ tũc enĩ tenetur insolidum alias nõ. Cõsensus. i. coopationis. Si enim tantum coopareť ꝙ sine eo nõ posset dãnum fieri teneť

ĩſolidũ. Si aũt ſine eo fuiſſet factũ reſtituat q̃tum nocuit ꝑ ſe uel ꝑ ſuos aut quãtũ de rebus illis hũit uel expẽdit. Palpa, i. adulator laudãs raptorã q̃ſi ſtrẽnuũ & ꝙ ſi ex hoc ſecutũ eſt dãnum inſolidũ teneat᷑. Recurſus. i. receptor nã q receptat latrones & tuet᷑ eos uel rem raptã doloſe celat. Ita ꝙ ĩpedi tur rſtitutõ ĩſolidũ teneat᷑. Participans. ſ. ĩ crimĩe furti uel rapine ſociãdo eos ſicut ĩ primo pag. di/ ctũ eſt. Sed ꝑticipans ĩ re accepta illud ſolũ tenet᷑ reſtituere ꝙ ſcienter emit uel recepit ſi aũt ignorãt᷑ dic ut infra reſtitutio. q. ꝑ totum. Mutus. i. q uidet furtũ fieri & doloſe tacet cũ poſſet ĩpedire hec nõ tenet᷑ reſtituere niſi ex officio ad hoc teneat᷑. Non obſtãs. i. q poſſet obſtare etiã nõ facit de hoc eodẽ mõ dicẽdũ ſicut de muto. Non maĩfeſtans. i. q ſcit ubi res rapta uel furata eſt & nõ indicat etiã cum de hoc ĩterrogat᷑ hec ſimiliter nõ tenet᷑ reſtituere niſi ex officio teneat᷑. Si tamẽ uidet᷑ teneri extra de fur. q cũ fine. Querit᷑ utrum fur q uendidit rẽ fu/ ratam ſi poſtea uult eã recipere & tradere uero do/ mino poſſit cũ bona cõſciã. ℞. ſecũdũ dominum anto. de butrio ſup. c. ubicũq; extra de furtis. Si res ſubtracta aliquo caſu ꝑuenerit ad furem poſtq̃ illã uẽdidit nõ põt reſtituere domĩo ſed oportet reſtituere emptori. Si uero ſciẽti uẽdidit tunc eam reſtituere tenet᷑ domĩo etiã dato ꝙ in reſtitutione ſcãdalũ eſſet quia ꝓpter id nõ dẽt õmittere bonũ cõſciẽtie cũ peccatũ alias ĩcurrat᷑ ar. extra de renũ. rei cum predictũ. ſ. ꝓ graui. Si uero res eſt penes

ẽptorẽ nec uenit ad furẽ tũc si põt auferre & sub-
trahere sine scandalo licitũ eã subtrahẽ: est ẽptori
de domĩo tradere qa utiliter gessit negociũ emp-
toꝝ q ex quo scienter emit tenet ad restitutionem
rei sine recupatiõe precii.l.v.c.e.ti. Si aũt nõ põt
sine scãdalo subtrahere uel ignoranter emit istis
casibus nõ ẽ licitũ subtrahere uero domĩo hec ille
Hoc reperi ĩ expositiõe q̃ facit sanctus ambrosius
de testamẽtis p̃riarchaꝝ filioꝝ Iacob ĩ primo testa-
mẽto quod est Rubẽ ait enim ruben filiis suis de
peccato quod cõmisit cũ cõcubina p̃ris sui audite
filii & fratres mei auribus pcipite prẽm uestrum
Rubẽ quecũq; mãdo uobis & ecce testificor uobis
deum celi hodie ut non ambuletis in ignorantia
& fornicatõe ĩ qua effusus ego & inqnaui lectum
patris mei Iacob dico.n.uobis quoniã pcussit me
domĩus plaga magna ĩ ylIis meis p mẽses septem
& nisi iacob pater noster orasset p me ad domium
quoniã uoluit occidere me. erã enĩ ãnoꝝ xxx. quã-
do feci hoc malũ & septẽ mẽsibus ĩfirmatus sum
usq; ad mortẽ & ĩ electiõe aĩe mee septẽ ãnis peni-
tui corã domĩo uinũ & ciceram nõ bibi & caro non
ĩtrauit ĩ os meũ & omnẽ panẽ desiderii nõ gustaui
lugens pro peccato meo.

P Ostq̃ ille q uult cõfiteri dixit ex se ea que
uoluit de peccatis suis si nõ dixit sufficiẽt
q̄ q̃i semper accidit ĩterroga de hiis que
plene nõ dixit prout uidebit expedire. Si autem
modicũ uel mĩus dixit potest ĩterrogaĩ secundum

ordīem hic īfra poitū.s. de preceptis postea de ui-
ciis capitalibus nō oēs de oībus sed de illis q solēt
reperiri & nō solū de istis peccatis īt̄rogādū ē sed
& de circūstāciis peccatoꝝ que cōtinēt̄ ī hoc uersu
Quis qd ubi p quos quoties cur quō quādo. Non
tamē est necesse de quolibet peccato etiam mortali
oēs predictas circūstātias cōfiteri sed solū illas que
trahūt peccatū ī aliā spēm que. s. spālem habent
deformitatē oppoitā alicui preceptoꝝ de nūo aūt
peccatoꝝ nō omittas. s. quotiens aliquod peccatū
quod est mortale cōmisit. Nota q̄ secūdū magistꝝ
sniarū iii. q. di. xxxviii. uotū est testificatio quedā
promissiōis spōtanee que de deo & de hiis que dei
sūt fieri debent uel breuius secūdū tho. uotum est
promissio facta deo de aliquo quod sit deo acceptū
ad quod reqrūt̄ tria. s. deliberatio ꝓpositū uolūta-
tis & ꝓmissio & ultimū orit̄ ex secūdo & secundū
ex primo. Vnū cole deū circa hoc de hiis potes
īterrogare primo de uotis. Si trāsgressus est seu a
misit īplere aliquod uotū & si aduertent̄ cū posset
tūc sp mortale & tociens quotiens frangit secus
si ex obliuione uel qa nō poterat ut īfirmus ieiu-
nare & huiōi. Si nīs tardauit implere ꝓpter quod a
mēoria excidit oīo uel uenit ad statū non ualendi
īplere cū bene prius potuisset mortale uidet̄. Idē
quādo dimisit ꝓpositū īplendi cū tamen posset
alias mora implendi uotū quādo sibi non prefixit
tempus non uidet̄ mortale nisi forte ualde nimia
nisi cū ex hoc īmineret piculū nō ualendi implere

ut de uoto ingrediēdi religionem cū tamē nō hrēt cām cogentē dilatiois. Si fecit uotū de re licita ut elemosina ieiunia & huiōi sed ob malū finē puta ut posset facere uīdictā adulteriū & huiōi mortale est nec tenet̄ īplere. Si uotū abstinētie & huiōi & dubitat utꝝ possit īplere uel nō & sine dispēsatione sup̄ioris cū possit habere recursum de facili ad eū uel cōfessoris ꝓ cōsilio frangit mortale uidetur Nota tamē ꝙ uiri possunt irritare uota abstinētie p̄egrinationis uel elemosine uxoꝝ absq; alia dispēsatione & si fiāt nō tenēt̄. Si habēs uotū castitatis uel religionis cōtraxit mrīoniū mortale est & cōsumare nō potest sine mortali q̄a adhuc pōt īpler̄ & debet ante consumationē mrīonii. Sed post consumationē reddere tenet̄ debitum etiā ītp̄retatiue petēti sed exigendo sꝑ peccat mortaliter unde cōsulēdā ei ēet petere dispensationē sup hoc a papa Qui guil. posset etiā episcopus nisi sit cōtinens & obseruās ipsum. Et nota ꝙ a trāsgressione uotorū potest de iure cōi confessor absoluere quia non est de reseruatis casibus sed de dispēsatione uel cōmutatione uotoꝝ non potest se ītromittere sine sp̄āli cōmissione diocesani uel alterius qui posset dare episcopi autē in oībus possunt commutare uel dispēsare nisi ī uoto castitatis uel religiōis & tribus uotis p̄egrinationis. s. Ierosolomitani ad sanctum Iacobū & limīa apostoloꝝ uel romā ī q̄bus papa uel summus peītenciarius soli dispensant uel conmittāt de uotis habes supra ī secudā ꝑte ibi uide cū

dubitas. DE. Supstitionibus. Et primo uide si fecit ipse uel fieri fecit aliquod maleficium seu malias i qbus fiūt iuocationes occulte uel maife/ste demonū quod semp ē mortale & dignū morte corpali: Si fecit uel fieri fecit uel ꝑcurauit aliquā icantaitonē cū sacris uel sacramentalibus ecclesie ut aqua baptismali uel oleo sancto & huiōi ob sai/tatē uel aliā cām mortale est & grauissimum. Si adorauit aliquā creaturā faciēdo orationē ad eam ut ad lunā uel solē uel stellā cū primo apparet & huiōi mortale est. Si fieri fecit aliq̄ diuinationem ad inueiendū furta uel sciendū aliquod occultū uel futuꝝ quod debet sibi cōtingere mortale ē. Si addiscit artē notoriā uel usus est ea ad sciendum aliqua uel si usus est arte nigromātica mortale est. & si habet libꝝ iducēdus est ut conburat alias nō ē absoluēdus. si ex cōstellatōibus uel planetis sub qbus natus est aliqs iudicauit detmiate de conuersatione eius. Idē si ex phisiomia credē eim hoiem ex facto uel cōstellatōe uel cōplexiōe cogi ad malū uel bonū hereticū est. si usus ē sortibus dinatoriis & q̄uo quod est mortale ex leuitate uero ueniale. si dedit aliqd ad cōmedendū uiro uxoris uel alteri ut amaret eā uel fecit uel dixit aliqd huiōi morta/le est & iterrogandū quod fuit illud. si fecit aliquā icantationē uel fieri fecit ob sanitatē cōsequendā & quādo hoc facit sciens illud esse ꝓhibitū est coiter mortale. quādo ex simplicitate ꝑutādo esse bonas orōnes uidet esse ueniale. sed si non uellet

in futurum abstinere neganda est absolutio quia
ex obstinatiõe & malicia est mortale & ĩterrogadũ
de uerbis qbus utũt & obserantiis quas addũt. Si
fecit; uel fieri fecit uel usus est breuibus que coĩt
sunt supsticõsa ex uerbis uel carta ĩ qua fiunt uel
mõ imponendi uel portandi uel tpe scribendi &
inuenta supsticione eorũ ĩponendũ est q cõburant
& si non uellẽt nõ sunt absoluendi qa tũc ẽ morta
le si putabãt licita tãq orõnes ueniale uidet. si ob
seruauit unã diẽ magis q̃ aliã ĩ nõ ĩcipiẽdo aliqd
tãquã malum ut dies egipciacos uel diem in quo
occurrit de capitacio Io. baptiste uel diẽ ascẽsiõis ĩ
in colligendis herbis & huiõi quod ueniale uidet
quãdo ex simplicitate hoc credit nisi aĩo obstina
to hoc crederet quia tunc mortale esset credere uel
facere. Si obseruauit somnia faciẽs aliquas orõnes
uel obseruationes & postea ex hiis que somniat
uolẽdo de futuris uel occultis dinare & pnunciare
quod mortale est. alias aũt etiã sine obseruatiõe ad
iuncta nimis fidẽ adhibere somniis q peccatum est
& si ex se non mortale tamen piculosum quia sic
multos dyabolus decipit. si ex effusione olei de lu
cerna uel de crocitatione aliquarũ aĩum uel magni
tudine uel cõtinuitate uentorũ & huiõi extimauit
aliqd mali uẽturũ quod fatuũ est & uanũ. Si existi
mauit mulieres cõuerti ĩtactas uel alia animalia
ut ire de nocte & suggere sanguinem puerorũ &
huiõi quod ĩpossibile est & ideo falsũ credere. DE
blasphemia ĩdeũ & sanctos. Si blasphemauit deũ

uidelicet dicẽdo nõ ẽe iustũ & oĩa iuste disponer̃
sed acceptorẽ psonaꝝ uel nõ uidere que fiunt uel
nõ curare de actibus hoĩm uel ꝓditorem uel sine
merito punire uel flagellare eũ uel nõ posse istud
uel illud facere & huiõi quodlibet est mortale cum
aduertit & ĩtelligit. Si blasphemauit deũ uel ali/
quẽ sanctũ quod ꝓprie dicit̃ maledictio ut sit ma
ledictus ut fit ex ira sp ẽ mortale si aduertit uerba
ipsa. NEC. IVRES. uana p ipsum. DE. piurio
Primo si iurauit ĩ aliq̃ curia corã iudice mẽdaciose
mortale est & quãtũcũq; alius habet iustã causam
& q ĩducit ad hoc aduertẽt & aduocatus ꝓcũator
& huiõi mortaliter peccat: si iurauit etiã extra iudi
ciũ ĩ coĩ sermone quacũq; ex cã uel utilitatis uel
leuitatis uel iocositatis & qualicũq; mõ non solũ
p sancta dei euãgelia uel p corpus christi. sed etiã
p fidem per deũ si deus me iuuet per crucẽ per uir/
ginem mariã p aĩam suã semp est mortale quãdo
aduertit se iurare & falsum dicere & tociẽs quotiẽs
iurat. Si iurauit aliqd ꝑpetrare quod est mortale
ut facere uĩdictã non dimittere cõcubinã seruare ĩ
iusta statuta tenere secretã iniustã coniurationem
mortaliter peccat nec dẽt seruare. Si iurauit tenere
secretũ aliqd quod tractatũ est ĩ consilio uel aliud
quod nulli est nociuũ si aduertenter maĩfestat pec
cat mortaliter ipse & q stimulat eũ ad maĩfestãdũ
sciens secretũ eẽ. si iurauit seruare statuta alicuius
ciuitatis aliquod scienter trãsgrediendo ex iustis
statutis mortaliter peccat si tamẽ aliquod statutũ

est abrogatũ p cõtrariã cõsuetudiem qa cottidie per oés fit cõtrariũ & adeo nõ uidet̃ piurus q non seruat illud quod nõ hẽt uidelicet statuti. Si iura, uit p aliqué modũ obprobriosũ per dei mébra uel scõꝝ ut faciunt ribaldi mortaliter peccat qa blas, phemia reputat̃. DE ꝓmissione. Si ꝓmisit se aliqd factuꝝ licitũ ĩ honoré dei uel alioꝝ scõrum obseqũ si non ĩtendebat seruare mortaliter peccat si aũt ĩtendebat sed ueĩente t̃mĩo quo debet ĩple re nõ seruat ꝓmissum cũ tamen posset licet cum ĩ cõmoditate sua peccauit mortaliter nisi ille cui ꝓ misit ante t̃minũ relaxauerit iuramentũ. si aũt nõ potest ĩplere excusat̃ a peccato ꝓ tũc q̃ non põt. Si iurauit sine cã rationabili p qbuscũq; mimis dicendo tamen ueritaté ueiale est. nisi faceret ĩ cõ temptũ & ĩducendi sunt ut abstineãt ꝓpt̃ piculũ penurii. Si qs ĩduxit aliquem adiurãdũ quem oĩo credebat falsum iuratuꝝ mortaliter peccat nisi ẽet iudex hoc faciens ex officõ secundũ ordinem iuris DE adiuratione que est ĩducere aliquem ad aliqd faciendũ obcõem ĩuocationem alicuius rei sacre & si est per modũ coactionis ĩtendens eum obligare per modum iuramenti ad aliqd faciendũ ut ad su, piores & ĩ illis & ĩ qbus hẽt ptãtem est mortale. ad sibi subditos est licita eo cãu quo liceret ei illis preci pere alias nõ & tũc adiuratus tenet̃ id facere uel dicere alit̃ esset mortale sicut transgressio precepti Si adiurauit prelatos uel socios uel i feriores per modũ precationis intendens ĩducere ad iuramẽtũ

faciendum non eſt malum uel ueniale ſi leuiter & ſine cauſa & adiuratus non faciens non peccat

Si adiurauit demones per modum precis ad aliquid ſciendum ab eis uel ad aliquid obtinen-dum auxilii eſt mortale niſi quis faceret ex fa-miliari conſilio ſpiritus ſancti uel niſi ex quadā ſimplicitate querens ab obſeſſis a dyabolo ſed per modum coactionis licet ipſum adiurare ne nobis noceat. Si adiurauit creaturas irrationabiles ne dyabolus eis utatur in noſtri nocumentum licet ſi autem fiant ut dyabolus operetur ī eis eſt mortale ut in cantationes ſerpentum. DE.CANTILE-NIS.ET.FABVLIS. Si ī cātilenis & fabu-lis immiſcuit deum & ſanctos & in narrationibus turpibus & amatoriis eſt mortale alias ueniale niſi faceret in contemptum dei.

SABBATA. SANCTIFICES.

d E obſeruatione feſtorum quia quantū ad determinationem dieꝝ iſtud eſt de iure po ſitiuo ideo hec annectere poteſt de ieiuniis eccleſie de auditione miſſe. Primo ergo ſi fecit ali-quod opus manuale diebus domīcis & feſtis aliis preceptis ab eccleſia extra caſum neceſſitatis quia mortaliter peccat ſi p̄ nōbile ſpaciū laborauerit ſe-cus ſi fuerit aliq̄ pūcta ſi aūt ex neceſſitate ut q̄a expectantur hoſtes uel ueniunt inundancie aquaꝝ & huiuſmodi tunc liceret mouere blada ſuppelle-ctilia & huiuſmodi & de ueſpere ad ueſperā dēnt cuſtodiri.i.de ſero hic requirit magna prudentia ī

consulendo. si emit uel uendidit diebus festiuis nisi commestibilia de die in diem ut panem uinũ fructus carnes & huiõi mortaliter peccauit nisi in casu alicuius magne necessitatis. In nũdinis tamẽ ex quo prelati ecclesie tollerant si non dimittant missas secundum petrum de palude uidẽt psone excusari de mercatione diebus festiuis. si fieri fecit aliquod predictorum filiis suis seruis uel laboratoribus sine necessitate peccat mortaliter uterque & mandator & exequens. Si tamẽ mandans siue magister siue patronus nõ haberet necessitatem ipse sed discipulus uel seruus uel rusticus hrẽt necessitatẽ ita quod aliter nõ potest uiuere uel quia si discipulus nõ obediuit magistro i hiis diebus aliquãdo uendendo uel faciendo aliud exercitii artis eius pro aliquo tempore nec ille nec alius de dicta arte uult adducere illum secũ & aliud exercitiũ nescit facere uidetur ille excusari nam si i obsequium ecclesiarum paupercularũ licet laborare aliqd in diebus festiuis & domĩcis quare nõ magis ratiõe sue sustẽtacionis i necessitate tucius tamen esset si posset aliam artẽ eligere. Similiter de scriptoribus pro preciis confitientibus instrumenta temporalium iudicantibus facientibus lõgas dictas causa cupiditatis barbitõsoribus & huiusmodi medicinalia autẽ semp licet facere & medicare. Si per totam diem festiuam uacauit ludis uenatiõibus aucupiis choreis & aliis uanitatibus mũdi freqũter ibi occurrũt mortalia & si illa de se non sint mortalia quodlibet enim

mortale in diebus festiuis commissū est multo gra uius & ideo confitendum de huiusmodi. DE. AVDITIONE. MISSE. Diebus dominicis & fe stiuis si non audiuit missam totam in illis diebus sed omisit uel ex cōtemptu uel ex cupiditate lucrā di uel ex causa eūdi ad solatia uel conuiuia uel ex neglīgētia uel ex ignorātia crassa peccauit mortalit & totiens quotiens omisit. Idem si audiuit sed nō totam dimittendo notabilem partem secus si mo dicam. Quod autem quis audiat in prochia sua uel alibi missam propriā de die uel alia audiendo uel non ītelligendo uerba uel nō audiēdo q̄a submisse dicitur uel a concubinario symoniaco & huiōi uel non symoniaco & cōcubinario ex quo prelati sup huiusmodi non ꝓuident non uidentur simplices sollicitādi sed dimittendi conscientiis eorum ubi talia habundāt. Omittens auditionem misse ex in firmitate uel tali occupatione quam non possunt dimittere ut seruire īfirmis uel alia iusta de causa ut manentes ī carcere excusantur puelle que dimit tūtur a parentibus huiusmodi uidētur excusari nō aūt eūtes ad choreas uel uidue que manēt clause ī domo per menses secus per quindenā uel mensē & huiusmodi. DE. OBSERVANTIA. IEIVNI ORVM. ECCLESIE. Si quis dimittit ieiunia ec clesie uel quadragesime quatuor tēpoꝝ & uigilias festoꝝ christi & sanctorum post xxi. annum peccat mortalier nisi habeat causam legittime excusantē eum uel saltem existimet se habere & habeat cām

extimandi puta cum est satis debilis uel sibi uidet' esse uel ꝑpter quod non credit posse ieiunare sine notabili corporis detrimento. licet secundum ueri tate possit talis nõ uidetur de facili cõdemnãdus de mortali ex quo erat paratus obedire precepto si credidisset posse. alias est mortale & totiens quo tiens dimittat aliquem dié ieiunii peccat mortalit' quia quelibet dies est sub uno precepto sed & ãte xxi. annum iducendi sunt iuuenes ad ieiunandum interrogãdum de numero dieꝝ quos dimisit & cã Si notabiliter anticipauit horã commedẽdi puta hora tertia sine causa legittima quia non est ieiu nium unde est mortale hora auté congrua est circa nonam tardare autem post nonam non est uicium nisi fieret ex supstitione. Si cum ieiunauit ex sta tuto ecclesie uel ex uoto uel ex iiunctiõe cõfessoꝝ de sero commedit frustum panis uel de pluribus fructibus uel de uno genere in quãtitate ieiunium fregit. Si auté aliquam confectionem in parua quatite sumit nõ frangit nisi fieret ĩ fraudem. s. ad nutriẽdum sed sumendo aliquid fructuum per modũ medicine. i. ne uinũ dilauet stomachũ uidet' nõ malũ bibere auté pluries ĩ die nõ frangit ieiu nium nisi fiat in fraudé sicut dictũ est de debilibus multũ laborãtibus itinerãtibus pegrinãtibus pre gnãtibus nutriẽtibus pauperibus & huiõi quomõ uel quãdo excusant' uide ĩ summa. ET. VENE RARE. PARENTES.

d E honore parentum & gubernatoe familie nota Si dixit uerba contumeliosa uel iniuriosa parētibus peccat mortaliter & multo magis uerberauit etiam leuiter Idem si irrisit si maledixit. uel blasphemauit ipsis defunctis Idem uidet si uiuis. Si non obediuit in licitis ex contemptu mortale cōmisit etiam ī puis rebus. secus si ex negligentia & in rebus non multi ponderis. Si nō puidit necessitatibus eoꝝ magnis cū posset mortale est. DE. LEGATIS. Si non īpleuit legata facta ab eis ad pias causas sed multū distulit propter īcommoditatē cum tamē posset mortale est. si nō reuerenter se habuit sed contempsit uel dure locutus est uel puocauit ad iram uel nō supportauit eos & diligenter puidit ueniale est. DE Gubernatione familie. si non puidit magnis necessitatibus cibi & potus & uestitus filiorū uxoris uel seruoꝝ cum posset ex auaricia uel credulitate mortale est. Idem si pp ter hoc illegittimos filios misit ad hospitalem. Si non adhibuit diligentiā ad hoc ut boni essent & mādata dei & ecclesie obseruent ut de confessione coīone audiciōe misse de honestate uite & huiusmodi & si notabilem ī hoc commisit negligētiam non curādo uel negligēdo mortale uel ueniale. DE. VXORIBVS. si uxori dixit uerba contumeliosa uocando scortū & huiōi uel uerberādo aspere sine causa rationabili mortale est. secus alias si nimis dure ei loquit. Si uxor cōtendit cum uiro in licitis nolens obedire & ex hoc

prouocans eum ad blasphemandum deū sanctos uel aliud magnum īconueniens mortale cōmittit. Si uir permittit uxorem uanitates plurimas facer̄ ornatus trepudiatus cantus & alia huiōi multum prouacantia ad lasciuiam mortale uidetur alias si non sit multus excessus uidetur ueniale. Mater q̄ mittit filias ad choreas & alias uanitates & non mittit uel ducit eam ad missam cōfessionem & cō-munionem non uidetur excusari a mortali. DE SERVIS. ET. ANCILLIS. si dominus uel do-mina nō puidet necessitatibus seruorū uel ācillaꝝ & ifirmos mittit ad hospitale uel non curat de honestate uite illoꝝ uel non dat eis habilitatem ad confitendum coīcandum uel audiēdum missam cū possit uel facit i festis laborare in quolibet horum peccat mortaliter. si nimis dure uel nimis remisse alias se habuit in gubernatione familie ī quo oēs delinquunt etiam perfecti communiter ueniale.

NON. SIS. OCCISOR.

Circa preceptum. s. non sis occisor etiam est unū de homicidio quod cōmittit corde ore & opere. & si occidit extra regulam iur̄ aliquid uoluntarie uel preter intentionem a casu dando operam rei illicite & in ludo noxio sicut ad saxa uel etiam rei licite sed nō adhibēdo debitā diligentiam ut piciendo tegulas de tecto mortale ē. & casus reseruatus episcopis idē si ex necessitate euitabili uel etiam ineuitabili ad q̄ deuenit ex cul-pa. puta qa adulter cōprehēsus est a uiro adultrie

ut euaderet mortem occidit interrogandum de cā homicidii. DE.IVDICIBVS. Si iudex occidit aliquem īnocentem secundum iura sed preter ordinem iuris uel secundum ꝓcessum ordinarium sed non habens legitimū dominium uel habens potestatem sed non ex iusticia. sed ex uindicta uel auaricia uel crudelitate peccauit mortaliter & casus episcopalis nisi in ultimo puncto. DE.MVLIERE.GRAVIDA. Si mulier grauida q̄siuit aborsum per medicinas uel labores uel alium modum & si nō sequitur effectus nihilominus ē mortale & quicunq; in hoc consulit & cooperat' peccat mortalit' non tamen est episcopalis. si non sequit' effectus. sed si sequitur effectus & puerperium erat formatum homicidium est in ea & ī cooperante & in consulente unde casus episcopalis. Si mater occidit filium sponte ad occultandum crimen suum grauissimum & est multo magis si non baptizatus si pater filiam uel frater sororem fornicantem. Si uir uxorem ꝑpter adulterium si uxor uirum ꝑpt' odium uel amorem adulterii. si filius patrē uel matrem ꝑpter auariciā uel iram uel frater fratrē grauissima sūt & digna magnā penitentia. Si quis corpus alicuius defuncti excuterare uel in frustra concidere uel coquere uel ossa de carnibus euellerē presumit ut ossa eius ad ꝑtes alias deferat etiā si ibi eligeret sepulturā est peccatum mortale & est excoicatus & absolutio pape reseruat' ut habetur in extrauaganti. Si mater uel nutrix suffocat quē

tenet iusta se in lecto īaduertenter opprimens cū mortale est ꝓpter neglıgentiam & est episcopalis. Si grauida mulier preter ītencionem abhortitur. Si comisisset in hoc notabilem neglıgētiam ut qa nimis saltauit uel nimis inordinate laborauit uel propter īordinatas lasciuias nō esset absq; mortali idem si uiro uel alio ꝑcuciente eam. Vnde hoc sequitur. secus si non est in causa. Si quis & si non occidat tamen mutilat mēbrum uel reddit inutile alteri extra ordinem iuris uel uulnerat uel alias ꝑcutit aliquē ex iniuria mortaliter peccat. Idem si iniuste incarcerat uel tenet per uiolentiam ne liber possit abire nisi ad punctum faceret ad īpediendū malum eius si clericum etiam habentem primam tonsurā est excoīcatus. & si ꝑcussus uel īcarceratus esset clericus uel religiosus ī quolibet predictorū casuū ꝑcutiēs uel īcludens esset excoīcatus nisi ēet prelatus eius qui hoc faceret ad correctionē & nisi in predictis. s. mandato cōsilio cooꝑatiōe uel facto si esset enormis īiuria facta clerico uel religioso nō posset absolui citra sedem apostolicam uel legatū eius uel summum pniarium secus si nō esset enormis de huiusmodi habes in. iiii. p. sum. ti. c. i. Si quis īterfici fecerit uel mandauerit aliquē christianum per assessinos etiam si non sequatᷣ effectus est excoīcatus & depositus omni gradu oī ordine & dignitate seculari & similiter receptator & defensor huiōi assessinoꝝ extra de homici. ne ꝑ hūani li. vi. Dicuntᷣ autem assessini quidam heretici qui

tunc uide in iiii.p.summe ti.i. Si quis uerbo uel mandando persuadendo ratificando cooperat᷑ ad aliquod predictorũ uel mortem uel corporalem lesioné mortaliter peccat etiam si non sequat᷑ effectus. si sequatur effectus est grauius. Si quis desiderat mortem alterius deliberante rõne in malũ eius siue ex odio uel ex inuidia uel auaricia uel habeat bona eius uel ex luxuria ut habeat uxoré eius & accipiat uel ex superbia ut i prelatrõe succedat uel ex accidia ne habeat laborem gubernandi cum uel ut magis sit liber & ne habeat corripientem in quolibet horum est mortale secus auté si hoc desiderat ne ille uel ipsemet deũ ãplius offenderet uel ne peior efficeretur aut ne bonis suis uel ecclesie dei noceret sicut tyranni. Si quis ex ĩpacientia uel ira ꝑcutit se ipsum iniuriose peccat mortaliter & si est clericus est excoĩcatus si ex zelo deuotioĩs ad reprimendũ temptationes non tamen licet ex hoc abscidere membrũ aliquod alias peccaret mortalit᷑ & esset irregularis & si clericus excoĩcatus. Si occidisset uel mutilasset in loco sacro esset sacrilegium & ecclesia uiolata si ꝑ uiolentiam etiam officialis malefactoré uel debitorem eduxit de loco sacro uel fecit capere peccat motaliter. Si fecit torneamẽtũ uel fieri fecit uel aliud spectaculum ubi sit ꝑiculũ uite non est mortale. NON.MECHABERIS.

n Ota de luxuria actuali que committitur extra matrimoniũ ꝙ semper est mortale ĩ omnibus speciebus suis que oẽs hic ponũt᷑

quia distincte oportet confiteri uel interrogare si ex se nõ dicit nullo modo tamẽ de omnibus hiis ĩterrogandi sunt ne quis discat peccatum ꝙ nescit sed ꝓut conuenit ꝑsonis que confitent̃ & tamen habetur ultima species nõ ẽ ultra descẽdẽdum ad alias circumstãtias ꝑticulares nõ necessarias & cauto modo & honesto ĩterrogãdum. si cognouit solutus solutã que dicitur fornicatio & si ẽ meretrix uel serua sua uel uidua & si ĩduxit qa mortale est si tenuisset concubinam & quanto tempore quia ultra fornicationẽ est ibi scãdalũ ꝓximorum quia publicum licet si fornicator. STVPRVM. Si uirginem deflorauit extra matrimoniũ ꝙ dicit̃ stuprũ & si seduxit eam ꝓmittendo ducere ĩ uxorẽ cogendus est in foro conscientie uel ducere uel dotare si potest & iiuriatus est parẽtibus si nescierũt ADVLTERIVM. si cognouit uxorẽ alterius uel ipse uxoratus cognouit solutam ꝙ adulteriũ dicit̃ & duplex adulteriuum si uterq; est coniugatus.
RAPTVS. si ĩtulit uiolentiã alicui ꝗ dicit̃ raptus & si contra uoluntatem etiã parentum grauius si nupte uel uirgini uel moniali grauissimũ. INCESTVS. Si cognouit consanguineã suam uel cõsanguineam sue uxoris usq; ad quartum gradum cõsanguinitatis uel affinitatis & dicitur incestus & ẽ mortale. Idẽ de muliere que ꝑmittit se cognosci a cõsanguineo uiri sui. SACRILEGIVM. Si cũ moniali scelus operatus est uel habente ꝓfessionẽ castitatis & dicitur sacrilegiũ. Idem si mulier cum

clerico religioso prelato ordinato & huiusmodi. INCESTVS.SPIRITVALIS. si cognouit comatrem uel quã tenuit in baptismũ filiam spũalem & dicit̃ incestus uel sacrilegiũ. Idem de muliere cũ cõpatre. MOLLICIES. si per semetipsum uigilans & uolũtarius se polluit & dicit̃ mollicies uel manibus ꝓpriis ue aliis modis de modo nõ est necesse ĩterrogare. SODOMITICVN. si cum masculis turpitudinem opatus ẽ uel femina cum femina uel uir cũ muliere extra uas debitũ & dicit̃ sodomiticum. BESTIALITAS. Si cũ brutis operatus ẽ nephas & cum quibus dicit̃ bestialitas si diebus festiuis aliquod hoꝝ operatus est qa magis graue & secundum aliquos huiõi circumstãtia est necessaria cõfiteri quia mutat speciem. si in ecclesia uel loco sacro aliquod predictoꝝ cõmisit quod dicit̃ sacrilegiũ & per hoc uiolat̃ ecclesia & si illud est manifestum oportet ecclesiã recõciliari. De peccatis que cõmittunt̃ ĩ coniugio & actibus inhonestis & tactibus osculis uerbis & huiusmodi dicetur in .c.de luxuria. NON.DESIDERABIS. VXOREM.PROXIMI.TVI.

dE cogitationibus circa luxuriam. Nota ꝙ cogitationes cõmittendi aliquod peccatũ luxurie quando sunt cum cõsensu rõnis semp sunt mortales & contra istud preceptum & sunt diuersaꝝ specierũ sicut & opera carnalia licet nõ ita graue mortale cõsensus sicut opus exterius. & cum dicit penitens habuisse cogitationes ꝗbus

consensit rõne interroget confessor cum quibus p
sonis seu erga quas psonas habuit quia si est erga
cõiugatam adulteriũ dicit si erga solutam ipse so
lutus fornicatio si erga consanguineã incestus. si
erga masculum sodomia cũ uirgine extra matrĩo-
nium stupꝝ. si cũ religiosa sacrilegiũ. si p uiolẽtiã
raptus. iterrogandũ etiam quotiens habuit huiõi
cogitationes ad aliquã quia totiens peccauit mor-
taliter. si p iterualla tpoꝝ hoc fecit puta desiderat
rõne committere fornicationẽ cum aliqua postea
occupat se in aliquo alio negocio cogitat de guber
natione domus & huiõi exinde iterum delibetat
fornicari iteꝝ peccaut mortaliter & sic deinceps si
continue uersatur in tali cogitatione p horas unũ
est sed tanto grauius quãto diucius. Item mutat
cogitationes de una ad aliam psonã uel ad diuersã
speciem cum eadem persona deliberans de per se
de qlibet semper de nouo peccat mortaliter. Vnde
si centum mulieres uidit unã post aliã & ad qliber
specialiter determinat animũ centũ mortalia cõ-
mittit. secus si una cogitatiõe hoc appetit qa unũ
est habens deformitatẽ tot peccatoꝝ. Item iterro-
gãdus est an diebus festiuis discurrerit p ecclesias
procãdo mulieres & si philocaptus ẽ de aliqua. se-
cutus est eam & quanto tempore. Quod dicitur de
uiro idẽ dicẽdũ de muliere erga uiꝝ. De delectatõe
morosa ĩ cogitatione infra habes in capittulo de
luxuria. Si mulier cõtentat habere amatores & cũ
ppendit aliquam pcari seu amare carnaliter ponit

se ad fenestram uel uadit ad aliquē lo cũut uideat̄ ab eo uel ponit se in ecclesia uel alio publico loco ubi discurrunt iuuenes ad pcandũ mortale est etiã si non intendit peccare cum talibus qa occasionē ruine prestat. NON.FVRTVM.FACIES.

E usurpatiōe rei que hic phibet̄ precepto Nota ꝙ in oībus infra scriptis speciebus est peccatum mortale & tenet̄ ad restituti onē si potest ei a quo accepta est ꝙ si ille ignorat̄ uel non inuenit pauperibus eroget̄. & non solum qui accipit sed etiam heres eius si tamen de bonis illius peruenit. Primo de usura quare si mutuauit pecuniam numeratã uel ad eoꝝ que usu consumũt ut frumentum uinum oleum & huiōi intētione recipiendi aliquid ultra suum capitale & illud ꝙ recepit plus tenetur restituere. si mutuauit super pignus rei mobilis ut uestis equi & huiusmōi uel imobilis ut domus agri & huiōi. usura est excipit̄ casus cum. s. gener accepit possessionem ĩ pignus a socero suo quousqꝫ det sibi dotem si ipse gener sustinet onera matrimonii. s. nutriens uxorem si deposuit pecuniam penes mercatorem uel artificem cum ĩtentione pcipiendi aliquid utilitatis licet nõ faciant pactum de hoc sed ponit ĩ discretione eius uolens in omni casu capitale saluum usura est sed si uult pticipare de damno sicut de lucro tunc licet etiam cum peccato. & in hoc solent offendere etiam mulieres de dotibus suis & dicunt̄ deposita uulgariter. sed est usura. si in sectis aĩaliũ. s. pecorũ

bonū & huiusmodi ita pascitur ut sit saluū caput
uel capitale est usura sed si nō est saluum sed nis
grauatur una pars non est usura sed iiusticia. Si
emptione fructuū terre uel aliaꝝ reꝝ ex eo ꝙ āte
per aliquos menses ↄ̄ātequam reciperet fructus uel
alias res soluit precium ꝓpter hoc emit minus
iusto precio ut si ualebat decem emit nouem usura
est secus si hoc faceret quia uerisimiliter potest
etiam minus ualere q̄ illud quod soluit puta octo
Si uendidit pannos lineos laneos uel sericos uel
alia quecūq; maiori precio q̄ contantos quia si ue
didit sic plus iusto precio ratione dilationis usura
est. si autem nō uendidit plus iusto precio sed nō
uult illi facere ita bonum forū sicut ei qui dat sibi
pecuniam numeratam non est usura. si fecit cam-
bia & si minuta ut de uno floreno aureo ad mone-
tam uel ecōuerso accipiēdo aliquid secundū cōem
cursum non est illicitum. si fecit cambiam per
litteram realia de loco ad locum non ficta non est
illicitum moderatum lucrum. sed cambia que uul-
gariter dicuntur cambia sita aut p uenetis aut alie
de grossi usura est quia ibi realiter est mutuum &
sub spe lucri hec habundant in florentia. Si tutor
curator pupilloꝝ uel ꝓcurator uel factor cuiuscū-
q; pecunia pupillorum uel patronum dedit. dedit
ad usuram iutilitatem illorum ultra peccttū mor-
tale cōmissum in casu ꝙ illi non possint uel non
uelint restituere quia illi qui habuerūt utilitatem
principaliter tenent̄ sed non facientibus illis tenet̄

tutor ꝓcurator & huiusmodi. si quis emit domū uel agrum multo precio q̄ ualebat itendens ꝙ uenditor reemat ab eo & ꝑpter hoc faciēs pactum & ipse interim fructum ꝑcipiat usura palliata est. si quis ꝑpter pecuniā mutuatā aliq̄ ipedit uel separat aliquando principaliter ab eo aliquod obsequium uel utilitatem que precio possint extimari ut opa bonum uel psone ad colendam terrā uel aliud uel mutuatio sui iumenti uel aliquod e nsenniū uel ꝓcurat sibi beneficium aut officium seculare uel ecclesiasticū uel ꝙ det sibi ꝑpter hoc plus de fructibus terre eius quā colit usura est. & quando ꝑpter hoc nō cui mutuauit sed ab alio ut a domino uel a comunitate recepit utilitatē exinde dēt paupibus dare. si quis accipit sub mutuo ad usuram non prouidendi sue necessitati sed ut faciant usurā uel ludat uel alias male utitur peccat mortalier. Idē si inducat eum qui non esset ueneratus. Si fieret statutum in aliqua ciuitate ꝙ usure soluantur uel solute non possint repeti aut petite non debeant restitui excoīcati sunt qui faciunt huiōi statuta. & qui iudicant secundum ipsa. Vnde illi qui faciunt capitula cum iudeis & domini coītates cōtinētia ꝙ possint fenerari & ꝙ non possint repeti ī iudicio usure extorte ab eis & huiōi uidentur incidere in hanc excoīcationem domini qui faciunt & ciues q̄ hoc consulant extra de usuris c. ex graui in cle. de emptione denarioꝝ monetis uel imprestatoꝝ uenetiarum uel locorū Ianuensium q̄a aliquādo ponūt

usurarium contractum licet alii contrariū teneant ideo nemini consulas q̄ faciat: factum aūt si potes inducere q̄ post morté suam & unius alterius finiat coītatem uel ptem & pauperibus bonū erit si non uult adherens opinioni contrarie non facile condemnes in huiōi secūdum doctores nō precipitāda sentencia de hiis & multis aliis habes supra in secunda pte secundi. de usura. DE. FRAVDulétia. que fit in substantia rei uendédo unam rem ꝑ alia & uinum lymphatū ꝑ puro carnes pecudinas pro castratinis ceram & aromata cum aliis mixturis & huiusmodi uel in qualitate ut prauam ꝑ bona ut panum ferrum corium aromata aīalia defectuosa fructus & huiōi. uel in quantitate dando mésuras diminutas & pódera. ut xi. uncias ꝑ libra & huiōi & in hiis si notabiliter damnificat ꝓximū peccat mortaliter & tenet́ ad restitutōnem si paꝝ nec plus intendens uenialiter & pauperibus eroget. Si uendidit rem aliquam multo maiori precio q̄ ualebat secundum cōmunem extimationem illius téporis aduertenter peccat mortaliter & tenet́ ad restitutionem si ꝓximus notabiliter leditur secus si parū Idem si emat minori precio q̄ ualeat ex ignorantia uenditoris. Si fraudauít iustas gabellas & pedgia tenetur coītati restituere & multum uel etiā parū sed intendés etiā multū mortale é. Domī q̄ grauāt subditos in collectis iniustis tenet́ ad restitutōem

Qui distribuunt prestantias scienter grauantes aliquem contra debitum tenentur pro damnis.

DE.FALSARIIS. Si quis falsificat aliquod istrumetũ uel falsis sciẽter utit̃ mortale ẽ.& tenet̃ ad omne damnum quod inde sequitur. si qs falsificat litteras papales uel falsificatis scienter utitur est excoĩcatus cuius excoĩcationis absolutio pape reseruat̃. sed & qui ex falsa causa suggesta qua expressa non obtinuisset illud beneficium aliquod recepit licet non sit excoĩcatus tamen tenetur ad restitutionem quod sic recepit. si quis falsificat monetas ultra peccatũ mortale tenet̃ ad istitutionẽ Idẽ si falsis utit̃ etiam si ipse in hoc fuit deceptus. si quis falsat mensuras uel pondera ciuitatis uel scienter falsificatis utit̃ ultra mortale tenetur ad restitucionem damnoꝝ inde sequentiũ. si quis falsificat litteras uel sigilla prelatoꝝ uel alioꝝ ultra peccatum mortale tenet̃ ad restitutionem omniũ damnoꝝ inde sequentiũ Idem falsificãte quecũq; librorum uel scripturam in damnum aliorum. si qs ĩ bullis papalibus apponit uel remouet unã litterã uel punctum secundũ hosti. est excoĩcatõe papali que fit in curia nam in iure cõmuni non habetur & hoc est si bulle habent uigorem nã si expirasset earum ualor ut quia erat gratia ad tempus & exspirat tempus si totum raderet̃ non incurreret qs excoĩcatiõe Ricardus. DE.INIVSTICIA.in iudiciis. Si officialis qcunq; dat iniustam sniam̃ scienter uel ex crassa ignorantia & suppina tenetur ad satisfacionẽ pti lesionis damni nisi satisfaciat ille ꝑ quo data est sentẽcia & similiter assessor uel

alius qui ad hoc coopatur & ꝙ mortaliter peccent non est dubium aduocatus uel ꝓcurator ꝙ sciēter defendit īiustam causam si obtineat. similiter te netur īsolidum pti lese si non satisfaciat cliētulus Idem si perdit iustam causam ex crassa ignorantia uel negligentia accusator & testis sciēter ꝓcedens contra aliquem tenet̃ de omni dāno ipsi accusato satisfacere. DE. FVRTO. Si abstulit rē alienam occulte īuito domino non solum ab extraneo sed etiam filius a parentibus uxor a uiro seruus a do- mino discipulus a magistro socius a socio cōsang- uineus a consanguineo furtum est si quid deest no tabile dānū unde ē mortale & tenet̃ ad restitutōem secus si quid minimū ut aliquos fructus ꝗtrenum & huiusmodi. si rem sibi mutuatam retinuit nisi ille tantūdem de suo haberet certitudinaliter quod uult restituere. si īuenta que non habentur pro derelicto non restituit sed recepit ad sibi retinēdū & si post īquisitionem non repitur cuius sit det paupibus alias esset mortale nisi ipsi īdigēti daret̃

DE Thesauris īuētis multum stat̃ cōsuetudini uide supra i secūda pte. si usus est pignore ad sui utilitatem contra uoluntatem domini rei: si usus est re acōmodata ad alium usum ꝗ fuerit acōmo- data uel re deposita sine licencia deponentis nisi presumat dominū rei esse contentum tenet̃ huiōi de illa utilitate. DE. Religiosis. Si religiosus dedit de bonis monasterii sine licencia sui supioris hita uel presumpta Idem si aliquid occulte recipit uel

retinet q̄ est mortale & ꝓprietatis. Si prelatus ex pēdit ī turpes usus bona ecclesie deputata repatiōi uel pauperibus uel bōa monasterii. si recepit aliq̄d a religiosis sine cā rationabili sed ut ꝑ turpitudīe uel ludi acq̄sitione uel cā amicicie uel parētele sine aliqua īdigentia. DE Rapina qua res aufertur maīfeste uel ꝑ uiolentiā: si rapuit rem alterius uio lenter ultra peccatū & restitutioēm q̄ tenet̄ debet etiā petere ueniam si cōmode potest. De iniuria & uiolentia. si quis est pirrata. i. predictis per mare quoscūq; īdifferenter ultra peccatū & restitutionē est excoīcatus excoīcatiōe papali. secus de illis q̄ hoc faciunt precise cōtra illos cum q̄bus habent bellum. si quis depredatur romipetas uel eūtes uel redeūtes ad urbē uel apportātes necessaria ad usū curie est excoīcatus excoīcatione papali. si in bello iusto ab amicis abstulit sicut faciūt stipendiarii ab ecclesiis īimicoꝶ tenet̄ ad restitutionē: si īuasit ho stiliter uel discurrit ꝑ terras ecclesie ultra peccatū & restitutionē ad quā tenet̄ excoīcatus est excoīca tione papali. Nota q̄ omnes dantes consilium ad aggrediendū seu sumendū bellū iiustū sine quoꝝ cōsilio non fuisset factū uel non poterat fieri tenēt̄ ad restitutionem ī solidū de omnibus damnis īde secutis. si ꝑticipauit i crimine rapine uel furti uel alterius iiuste damnificatiōis in aliquo infra scrip toꝝ modoꝶ q cōtinent̄ in hiis uersibus· Iussio con/ siliū cōsensus palpo recursus. Participans mutus non obstans non manifestans. tenentur ī solidum

idest an totum de omni dãno secuto quousq; illi qui passus est sit satisfactũ ĩtellige tamen de tali iussione uel cõsilio uel consensu coopationis uel palpo. i. adulationis. uel recursu .i. receptatione latronũ uel reꝝ ablatꝝ tali ꝙ sine huiõi nõ fuisset facta rapina uel damnũ alias non teneret̃ nisi q̃tũ puenisset ad eũ de re rapta uel de damno quãtũ fecisset cũ suis uel quantũ plus fuisset factũ aliqd predictoꝝ ab ipso factoꝝ. Quãtũ ad secũdũ usum nota ꝙ nõ obstans & non maĩfestãs & mutus tenet̃ quando est officialis & põt ĩpedire damnũ & non facit alias non tenet̃ ad restitutionẽ licet peccet si potest ĩpedire damnũ & non facit. Quãtũ ad ꝑticipationẽ istud põt fieri ĩutiliter uno mõ coopãdo cum aliis ad rapiendũ & tunc tenet̃ ad illud quod recepit uel dãnificauit si non fuit in cã prĩcipali uel quasi. Tertio modo recipiẽdo ꝑ uiã doni de rapina etiã ad illud tenet̃. Quarto modo ꝑ cõsumptionem rapine in uictu uel uestitu & huiõi sicut famulus raptoris & usurarii q omnia habẽt de rapĩa uel usura & tenet̃ ad illud quod consumit qd aũt debet talis facere uide in summa iiii. ꝑ dotacionẽ ut maritus q sciebat soceꝝ non habere nisi bõa rapta uel usuraria nõ potest recipere dotem si recipit tenet̃ ad restitutionẽ filia autem cũ r̃manet uidua tenet̃ restituere dotẽ qa de alieno est si :nesciebat esse talem tunc est diuersa opinio doctoꝝ. utꝝ posset tenere maritus sed filia uidua tenet̃ . Quĩto ꝑ emptionem rei rapte uel furate & si scienter hoc

faciat ob sui utilitatē ultra mortale tenet᷑ restitu/
ere si īuenit dominū rei si non repit pauperibus
debet erogare uel precium etiā si iam consumpsit
Si ignoranter si ignorantia iuris sui facti a peccato
potest excusari sed quādo scit tenetur restituere si
nondū distraxit etiā sine precio petito a domino
rei sed repetat a uenditore si pōt idē de omnibus
q successiue emerēt huiōi rē nisi prius distraxerīt
illā qa sic bona fide existentes distraxerūt uendēdo
nō tenent᷑ sed emens de hiis tamen uide plenius ī
summa & supra ī secūda ꝑte ti. Qui īpedit alios ī
iuste a consecutione alicuius oficii uel beneficii
ecclesiastici uel secularis ubi iā sibi erat acqsitum
ius tenet᷑ ut satisfactōnē talis damni. Si aūt nōdū
erat ius sibi acqsitū sed erat ī uia ut acqreret᷑ tenet᷑
ad arbitriū boni uiri quantū potest illud damnum
in ipso dubio extimari similiter qui īiuste deicit
ab optento uel ꝓcuret aliquem eici secus cū iuste
procedit. Qui īfert damnū ꝙ i specie restitui nō
potest uel simli ut mutilatio membri cum quo ille
lucrabat᷑ ut manū ī scribendo uirginitatem alterius
auferendo maxīe p uiolētiā uel seductōnē mortē ī
ferendo alicui q labore suo familiā nutriebat tenet᷑
satisfacere ad arbitriū boni uiri. Qui scienter dat
ad uenturā uel uendit equū claudicātem uel aliud
nocumentū habentem non illi indicando unde em
ptori uel cōductori seqt᷑ dānum tenet᷑ satisfacere
de huiōi ad arbitrium boni uiri. DE. Sacrilegio
ꝙ est circa res sacras. Qui īposuit uel dedit super

hoc cõsilium ut ĩponerẽt collecte clericis & psoĩs ecclesiasticis non hĩta licencia a romano pontifice si secutus effectus ultra mortale est obligatus ad restitutionẽ & nisi desistat post admoĩtionem est excoĩcatus. Si fecit uel fieri consuluit statuta cõtra ecclesiã libertatem ultra mortale tenet de damnis & est excoicatus ipse & scriptores & iudicantes sed ea uide plenius supra in prima pte. Si usurpauit patronatum de nouo alicuius uacantis ecclesie uel monasterii uel locoꝝ pioꝝ uel bona ipsoꝝ locorũ uacãtium uide supra ĩ prima pte ti. Si abstulit rẽ sacrã ut calices paramenta de loco sacro.i. ecclesie aut rem sacrã de loco nõ sacro. aut rem non sacrã de loco sacro & furãs ĩ ecclesia res sacras. si fregit locũ sacramentũ ut portas ecclesie uel religiosorũ ut portas cõuentus ultra mortale & obligatione & satisfactione de iiuria de damno est excoĩcatus & ante denũciatiõem põt absolui a diocesano post denũciationẽ a papa solũ uel summo peĩtenciario si fecit incendiũ studiose in loco sacro uel religioso Idem iudiciũ est sicut de fractione ĩcendiarii alioꝝ locoꝝ de iure cõi non sunt excoĩcati in aliquibus uero locis p synodalem sunt excõmunicati. Si legata facta ecclesiis uel aliis piis locis ut paupibus nõ soluit integre & si nimis differat peccat mortalit nisi ĩpossibilitas excusat & alicubi est excõmuĩtio sinodalis. si clericus recepit beneficiũ symoniace ultra uicium symoĩe omnes fructus illius benficii furtiue acqrit & tenet ad restitutionem: si prelatus

ecclesie ex dolo uel lata culpa amittat bõa ecclesie tenet ad restitutioné. Si non dedit laycus decimas ubi consuetum est dare tenetur ad restitutionem.

NON. REM. CVPIES. ALIENAM.

E cogitatiõe seu desiderio habendi res alienas. Nota q̃ ultra peccatũ op̃is iniuste usurpatiõis diuersa℞ specie℞ de q̃bus dictũ est ĩterrogandũ ẽ etiã & desiderio habito circa res alienas habendas seu acq̃rendas iiusto mõ q̃a tale desideriũ siue cogitatio si est cũ cõsensu rõnis & alicuius rei notabilis sp̃ est mortale & eiusdem speciei cuius est opus illius iiuste acq̃sitionis sicut uerbi gratia si desiderat habere p̃ usurã ẽ spẽs usur̃ si p̃ rapinã est rapina si per uiã occultã est furtũ si rem sacrã est sacrilegiũ & sic de aliis. & iõ ĩterrogãdum ẽ q̃uo desiderauit habere rem alienã ut sciat̃ species peccati, que necessaria est confiteri in his tamẽ peccatis cordis ad restitutionẽ non tenetur

Nota etiam cum quis ope in mimo damnificat proximũ per quẽcũq; modum si propositũ habet in multo etiã damnificandi si posset peccat mortaliter unde uendẽtes & ementes quãdocũq; pati sũt decipere p̃ximũ in multo si possent cõmode licet actu in modico decipiãt.

NON FALSVM. DICES. Testimonium contra proximum.

E mendacio hic agendũ est & detractione que est contra illud peccatũ. si dixit mendaciũ p̃niciosum. i. q̃ sit contra honorem dei ut his que sunt fidei uel dãnũ notabile p̃ximi

spūale uel tpale mortale est uerbi gratia. Si dixit fornicationē nō esse peccatū uel usuram si negat q ipse uel alius debet dare pximo quod ipse no/uit & huiōi. Si dicit mendacium ī iudicio īterrogatus a iudice mortale ē: si dicat mēdaciū ī cōfessiōe de necessario confitendis mortale est. Si dicat mendaciū studiosē in predicatione mortale est nisi ex surreptione seu subitatiōe locutiōis īpremeditate si dixit mendaciū iocosum.i. cā solacii uel offici/osum.i.ad utilitatem aliquam inde assequendam spūalem uel tpalem sine nocumento peccatum est semp sed ueniale.s.persona que dicit mendacium etiam officiosū est psona auctoritatis ut in genere reputatiōis seu perfectiōis posset p accidens tale mendaciū esse mortale. s.uidelicet sequeret inde graue scādulū in mentibus hoīm. Si dixit falsum testimonium cōtra aliquem in iudicio uel accusa/uit iiuste ultra mortale peccatū tenet de oī damno leso sed ad restitutionē fame ut.s. dicat se falsum dixisse postq̄ uero ille est punitus nō tenet ppter piculū quod ei īmineret. De detractiōe p q̄ aufert fama alterius multiplicit nota. si quis īpoīt aliqd alteri falso quod sit peccatum mortale mortaliter peccat & tenet ad restitutōnē fame nisi ex hoc im/minet magnū periculum. si ad peccatum alterius quod narrat addit aliquod notabile ultra peccatū tenet ad restitutionē fame. si illud īportat īfamiā si peccatū alterius mortale cum esset occultū maī/festauit aliis ad diffamandū peccauit mortaliter &

tenet ad restitutioně fame inquantū potest nisi illud crimen postea p aliam uiā esset publicatum. Si peccatū occultum alterius maīfestauit nō itenti one diffamandi uel alias nocendi sed ex quadam loquacitate non uidet mortale nisi p accidés. s. si ex hoc sequeret diffamatio illius qa audientes pu/blicant. Si fecit libellos famosos. i. cedulas siue scripturas in detractione alterius ponendo in loco ut legant aut etiā cantationes & huiōi mortaliter peccauit & tenet ad restitutionem. Si accusauit ī iudicio uel denūtiauit prelato crimen alterius nō zelo iusticie sed ex maliuolentia peccauit mortalit sed ad restitutioně fame nō tenet. seruato ordine iuris. si peccatū alterius etiā manifestū narrat ex odio & ītentione nocēdi peccat mortaliter sed ad restitutionem fame nō tenet si aūt ex loquacitate peccat uenialiter. si defectus alio⁊ q sunt uenialia coīter recitauit ex loquacitate uel aliq idignatiōe nō est mortale nisi i tenderet etiam sic famare. si significauit peccatū alterius mortale & occultum prelatis uel pentibus uel cōfessoribus uel aliis que sunt psone mature ut peccāti possint melius pro uideri quod precipue habet locū cū timet de reci/diuo nō est peccatū sed caritas & nota cū qs tenet ad restitutioně fame si falsum dixit debet dicere hiis qbus dixit se falsum dixisse nec excusatur qꝫ sit ei uerecūdia magna. si aūt ue⁊ dixit non debet dicere illis se falsum dixisse quia esset mendacium sed iiuste & male dixisse. si qs narrat crimé alterius

pro ut audiuit.i.dicēs se audiuisse sic ab alio licet occultū ex loquacitate uel leuitate non uidet̄ mortale nec tenet̄ ad restitutionem fame sed dubium si qs bōa facta ab alio dixit mala intentione facta uidelicet ꝓpter ypocrisim & supbiā & huiōi nitēs eū īfamare peccat mortaliter. Idem si negat bona facta ab alio.si etiā taceat bona que scit cum est necessariū ad liberādum ꝓximū. Si audiuit īfamationes uel diffamatiões alioꝝ nam si hoc facit qa delectat̄ de īfamia alioꝝ peccat mortaliter. Si autē facit qa de loquacitate sed displicet diffamatio aliorū nō uidet̄ mortale ī prelatis q possūt ꝓhibere cū aduertūt & nō faciunt mortale est. DE Auaricia. Primo que tripliciter ppetrat̄.s.iiuste acqrendo.tenaciter retinēdo.& īordīate amādo. Hēt aūt multas species & filias. Primus modus uidelicet iniusta acqsitio de qbus ē dictū circa illud preceptū nō furtū facies restant aūt alique de quibus nunc dicendū postea de retinendo. tertio de inordinato amore. DE Symonia que est circa spūalia & sp ē mortale & ī oī casu pecuīa que recipitur symoīace nō debet restitui ei q dedit.sed paupibus tenet̄ erogari de necessitate uel illi ecclesie ī cuius īiuria est data. Si dedit pecuniā uel aliud quod precio pōt extīari ꝑ habendo aliquo sacramento ut baptisma eukaristia benedictione nuptiaꝝ peitentia ordine crismate & extrema unctione quasi preciū ipsius sacramēti cuius signū quod dat preciū est quando fit pactio cum dote. Idem presumit̄ quādo negatur

ſacramētum ſi nō detur pecunia ſymonia eſt nec excuſat cōſuetudo. ſecus ſi dat ut elemoſinam & gratis nō coactus ſed ſponte & ad ſeruandā conſuetudinē non exactus. Si clericus exiſtens accipit aliqd tpale ꝑ aliquo ſacramento dato uel dādo ut preciū eius uidelicet qa alias nō dediſſet uel dabit ſymoniā cōmiſit. ſi dedit aliqd ꝙ precio pōt extiari ꝑ aliquo beneficio eccleſiaſtico ſimplici uel curato obtinendo ſymoniā cōmiſit ſed ſoluēdo taxas curie ad bullas non reputat̄ ſimonia. ſi ꝑ aliquo officio eccleſiaſtico uel dignitate aliqd dedit tpale ſymoniā cōmiſit & idem de conferētibus beneficia & officia huiōi ꝑ tempalibus. ſi emit uel uēdidit aliquā cappellam eccleſie ſymoīa eſt. ſi emit uel uendidit ſepulturā eccleſiaſticā ſiue ſepulcrū ubi ponit̄ cadauer ſiue officium quod dicit̄ ſymonia commiſit. Si emit uel uendidit ius patronatus eccleſie uel capelle alicuius ſymonia eſt. ſi prōnatus exiſtes ꝑ pecunia elegit uel preſentauit īſtituēdū ī eccleſia ſua ſymoniā cōmiſit. ſi porrexit preces carnales. i. ꝑ īdigno aliquo ordinādo uel beneficiando ſimoniam commiſit ſi intendit ut prelatus ratione precū principaliter conferat. Si fuit mediator ad procurandum alteri aliquod ſpirituale ut beneficium ordinem & huiuſmodi ꝑ aliquo tpali ſymoniam commiſit. ſi cōduxit aliquem ad predicandū cum pactione pecunie uel intentione huiōi ſymoniam commiſit & ſimiliter predicator q hoc modo acceptauit. Si filiam uel cōſanguineā miſit

in monasteriũ pactione facta de certa pecuĩa uel quantitate ꝓ ingressu monasterii simoniã cõmisit & moniales de quibusdã aliis simoniis clericorum uide infra in tertia p.c.de cleri.De ista materia hẽs plene ĩ secũda p.ti.i.p totũ. De ꝓditiõe q̃ fit freq̃uẽt ex auaricia.Si ꝓdidit ciuitatẽ aliq̃ uel castrũ ĩimicis ultra mortale tenet᷑ de omni damno.Idem si ꝓdit res alterius ĩiuste auferntibus.Idem si ꝓdit secreta ĩiuste ultra mortale tenet᷑ de damnis inde secutis.secus si secreta ĩiqua ut cõiurationes & tractatus contra citates uel nocumenta ꝑsonaꝝ ĩiusta maĩfestat quia tunc benefacit & facere tenet᷑. Si recepit aliq̃d sub sigillo confessionis sed non ĩ confessione si reuelat peccat mortaliter nisi istud esset quid ĩiquũ cui posset obuiare maĩfestando.& si de hoc ꝑpẽdit quãdo ꝓmisit peccauit mortaliter sed non debet tenere secretũ q̃a tunc etiam peccaret. si legit litteras alterius clausas uidet᷑ mortale nisi poneret spem ĩ ratihabitione mittentis uel eius cui mittit᷑.De acceptatione ꝑsonaꝝ si accepit ꝑsonam in iudicio.ut.s.magis audiat unã ꝑtem q̃ aliã uel credat uni magis q̃ alteri non seruato ordine iuris uel magis declinet ad unã ꝑtem quã aliam rõne amicicie & huiusmodi mortale potest esse.Si ĩ distribuendis beneficiis uel officiis ecclesiasticis uel secularibus admittit ĩdignos & malos peccat mortaliter & tenetur de damnis inde secutis si ĩ faciẽdis cedulis que uulgariter dicunt᷑ scrutinia sciẽter admittit indignum uel ꝓhibet admitti uel excludit

dignum peccat mortaliter. Si ídistribuendis bono ribus uel íponédis collectis ciuitatis scient grauat aliquem ultra debitũ uel alleuiat peccat mortalit & si solum ex eius determinatiõe fieret talis distri/ butio tenet de damno ad satisfacionem secus aũt cũ plures alii íponunt cum eo. Si cum haberet di/ stribuer eleõsinas alicuius societatis uel testaméti & huiusmodi non fideliter distribuit & si dedisset nõ indigétibus ultra mortale tenet ad restitutõnẽ

DE. TVRPI. LVCRO. Si iudex accepit pecuniam ut iudicaret aut ut bene iudicaret aut ut nõ iudica ret. aut ut iniuste iudicaret peccat mortaliter & tenet illam restituere danti nisi dedisset ut male iudicaret quia tunc tenet dare paupibus Idem de teste ꝑ testimonio fiendo quia peccat & tenet. Si facit ístrumentum in fraudem usuraꝝ ut notarii quia peccauit mortaliter & mercedé quã accepit debet pauperibus erogare. si seruiuit usurario in arte usuraria quia peccauit mortalit & si oĩa bõa usurarii essent obligata restitutis non posset re/ cipere salarium sed restituer creditoribus usurarii alias autem posset sed illud debet paupibus dari de honestate tamen nõ de necessitate nisi éet paup si recepit pecuniã ꝑ turpitudine ut meretrix & alia mala mulier debet illud paupibus dare non tamen de necessitate sed consilium est. si quis fecit aliq̃ artem uel artificiũ cuius usus est ut í pluribus est ad mortale ut facere taxillos & huiusmõi pec cant mortaliter nec debet absolui nisi disponat se

illud dimittere: de lucro autem facto dēt paupibus dare ex consilio nō precepto. Si mercator portauit uel portare fecit lignū ferrum uel quecūq; mercionia ad terram īfideliū non habens licēciam a sede apostolica est excoīcatione papali excoīcatus & incurrit alias penas ut habes i iiii. pte. Idē de dātibus auxilium & consiliū. Si negociator exercet negociatōnē nō ad aliquē finē honestū puta gubernatiōis familie utilitatis patrie & huiusmōi sed pricipalit̄ propter imensam cupiditatē cōmittit turpe lucℝ nō tamen de necessitate tenet̄ lucℝ dare paupibus sed de consilio ptem. Si diebus festiuis emit uel uēdidit negociando nisi forte in nundinis uel fecit contractus nō necessarios tūc uel scripsit uel aliud manuale fecit p lucro qa ultra peccatū debet illud lucℝ paupibus dare secundū aliquos quod tamen uidet̄ de honestate non de necessitate. Si tempor̄ messiū uel uindemiaℝ emit bladum uel uinū uel fructus. ut alio tpe uendat carius non existēs talis rei negociando pp̄ter aliquem honestū finem nisi propter cupiditatem turpe lucℝ est nō tamē tenet̄ in aliquo: si accepit ob eligendū ad dignitatē aliq̄ tpalem uel officiū seculare uel uendidit huiusmōi officia secularia turpe lucrū est non tamen uidetur teneri ad restitutionem. DE. LVDO. si lusit ad taxillos uel cartas uel aliū ludū fortune si uincit p fraudes uel p falsos taxillos uel mendaciose tenet̄ illud quod sic acquisiuit restituere amittenti ultra mortale cōmissum nisi quid puū. si uincit ab eo q

alienare nõ potuit uel seruo religioso uxore filio familias & huiõi tenet restituere hiis qui habent curã illoꝝ & est mortale si est quid notabile & ex cupiditate acqrendi ludit. Si p multã ĩportunitatẽ traxit alios q hoc non ĩtendebãt uel retinuit uolẽtem recedere ultra mortale tenet restituere illi si est quid notabile. si acqsiuit uel uicit p ludũ in locis ubi ꝓhibet ludus & mandat fieri restitutio siue legibus impialibus seu muĩcipalibus seruãt qtũ ad utraqꝫ debet tũc fieri restitutio illi qui amisit secus si leges ille sunt abrogare p conrariã consuetudinem. Si uicit per ludũ ĩ aliis casibus exceptis predictis nõ tenet illi restituere qui amisit quãnis possit elemosinaliter si sit pauper sed debet pauperibus erogare secundum aliquos ex honestate & consilio secundũ alios ex necessitate ꝙ est tutius non tamen ita oportet tales stringere ad citã restitutionem sicut ĩ furtis usura & huiõi & de aliis que continguut in ludis ut blasphemia amissio tẽporis & huiõi iste sunt persone qbus indistincte restituendũ est quicqd ab eis lucratũ ẽ per similẽ ludum. s. ales & huiõi secundum Ray. s. furiosi ꝓdigi miores xxv. an. & maxime pupilli. Item mẽte capti & surdi muti & ceci & etiã q morbo laborant ppetuo serui religiosi filii faĩlias & uxor q̃ nõ hẽt parafernalias & administrator reꝝ ecclesiasticarũ que pauperes sunt & similes. Nota ꝙ talis pecuia sic lucrata non est restituenda illi qui amisit nisi ẽet correctus & crederet ipsos usus expensurus sed

sed tutori creatori domino mōstrando patri ma ī sc
sto ecclesie hec in summa confes. De ingetudine
circa tpalia acquirenda & cōseruāda & si adhibuit
nimiā sollicitudinem circa huiōi & ꝓpter hoc di-
misisset aliquod necessariū ad salutem ad missam
& huiōi esset mortale si non dimisit necessaria sed
remissus est quo ad spiritualia ueuiale. Sed habuit
nimiā sollcitudinem circa huiōi ex puitate confi-
dentie auxilii dei in se nō est mortale sed uidetur
ueniale multū tamen īpedimentū deuotionis &
alioꝶ bonoꝶ. De auaricia ī retinēdo tenaciter uide
licet de ībūanitate & nō faciēdo eleōsinas corpales
īdigentibus quādo potest que cōtinetꝰ ī hoc uersu
Visito cibo poto redimo tego colligo tendo. Si
habens supflua quo ad naturā & quo ad decentiā
status ꝓ se & familia sua non subuenit necessitati
bus alioꝶ etiam non extremis sed magnis quas no
uit mortale est. Si habens de supfluo quo ad nām
& si non quo ad decentiā non subueīt paciētibus
extremam necessitatem quos sciuit mortale coīter
iudicatꝰ si oportet multa considerare & bene ītelli
gendū uide ī secunda p. ti. i. Si non subuenit indi-
gētibus de īdustria & arte sua cū posset ut medicus
in medendo seu uisitando īfirmos pauperes sine
salario aduocatus ī aduocādo ꝓcurator ī ꝓcurādo
& huiōi unde mortale. Si alias non subueīt paupi-
bus non petentibus necessitates extremas cū tamē
posset uel tardauit dare uel exspauit pauperes ueī
ale est. Si parauit paupibus nimis sumptuosa uel

nimia uel questuantibus sup cā urgente uel male utentibus elemosinis peccatū uidet̃ potius quam meritū. Si laborātibus ꝓ eo quocūq; misterio nīs distulit dare mercedem ultra factā conuentionem cum tamen posset soluere esset mortale si incur-rent graue damnum uel scandalū. Idem si aliquē defraudauit. De auaricia amando īordinate. Nota ꝙ si qs res etiam iuste acqsitas ita īordinate amat ut inhereat eas & fini eius signū est quando ꝓpter eas nō amittendas esset patus facere cōtra aliquod preceptoꝝ peccat mortaliter qa diligit plus crea-turā quam deū si autē nullo mō non uellet facere cōtra salutem suā ꝓpter hec tpalia q̄uis īordīate afficiat̃ seu amet est ueniale. De ꝓdigalitate que ē contraria auaricie. si sup̄flue expendit suam sub stantiā uel ī edificiis sumptuosis uel eqtaturis uel in cōuiuiis nimis deliciosis uel ī frequentibus uel ī palestris uel ludis uel in ornamētis & precipue mu-lieꝝ uel in turpitudibus uel in ensenniis uel in hy-storibus & huiōi peccatū est & quādo est notabilis excessus secundū ꝓporcionē sui status est mortale alias in modico est ueniale. Descendere autem in ꝑticularia in det̃minando quando est mortale uel ueniale non de facili potest dare iudicium certum unde unctioni dimitto. De inuidia. Inuidia ꝙ est secundū capitulū que est tristicia de alieō bonō inquantū considerat̃ ut diminutiuū ꝓprie excel-lentie & si est cū cōsensu rationis est mortale nisi ēet de aliq̄ re parua sicut puer iuidet alteri puero

ꝙ habeat plures fructus & huiõi sed si sit secũdũ motum sensualitatis & cũ displicentia rationis est ueniale uel nullũ etiã de re notabili interrogandũ secundũ status & huiõi iuidia. Si prelatus alteri ĩuideret de maiori prelatione uel dignitate. si offi-cialis de digniori uel maiori officio. Si doctor de maiori scĩa uel concursu. si scolaris de maiori in-geio alterius scolaris. Si mercator alteri de maiori credito. si ciuis alteri de maiori honore & reputati one: si spũalis alteri de maiori fama si mulier alteri de marito filiis ornamentis pulchritudĩe & huiõi. si artifex de artificio artis sue & lucro & sic de aliis si qs tamen dolet de bono ꝓximi non ex eo ꝙ ille heat sed ex defectu suo qa ipse eo caret cõtentus tamen ꝙ ꝓximus habeat nõ ptinet ad inuidiam & similiter si dolet de bono ĩimici ex hoc solũ ꝙ tiẽt nocumentũ inde non ꝓprie ptinet ad ĩuidiã quere etiã De odio & de aliis filiis iuidie. S habuit odiũ ad deũ qa flagellauit eũ uel ĩpediuit mala deside-ria eius uel alia cã mortale est. si habuit odium ad proximũ desiderans. s. malũ eius ut malum & si ẽ notabile malũ quod illi appetit rõe deliberata est mortale siue malum sit in psona uel ĩfama uel in substãtia uel in alio modo. secus autẽ nõ cõsentit ratione uel sit quid nõ damnosum multum. si aũt desiderauit malũ alteri puta ĩfirmitatem in bonũ eius ut. s. bonus efficiat᷑ uel ne aliis noceat non est odium. Interrogandũ etiam & ĩuestigandũ est hic caute nã layci omnem displicentiã solẽt appellare

odium que tamen non est nisi modo predicto. Itē odium contra unum reputant tantū unū peccatū sed nota ꝙ sicut in aliis sic in isto quotiens reuocā do iniuriam menti de nouo odium habuit ad illū cū cōsēsu rōis totiens peccauit mortaliter. & ideo īterrogandū de tēpore quātum in eo ꝑseuerauit & quomō frequēter odiuit. Item ꝙ dimittat oē odiū sed non oportet imo non debet illi petere ueniā quem odiuit si peccatum est occultum non eum offendisset uerbis uel aliis modis. De susurratione que est ponere dissēsionē inter amicos ꝓpť malam intentionem. Si quesiuit ponere discordiā iter aī-cos & consanguineos dicens malum uni de altero. & econuerso uel referēs studiose que possent creare huiusmodi quia est mortale & nurus erga socium & socrus erga nuꝝ solent uacare his. si dixit aliq̄ uerba unde orta est dissēsio inter amicos uel con-sanguineos non hoc itendens sed incaute de se nō est mortale sed potest esse rōe scandali. Si q̄s tamē intendit dissoluere malā amiciciam uel cōuersati-onem alicuius cum aliquo ne decipiatur congruis modis non est malum. De exultatiōe in aduersis si uidēs mala & damna his quibus iuidet uel odiū habet letatur deliberato animo de malo illius est mortale. secus si non deliberato animo letari autē de malo īimici nō inquantū malū eius sed īq̄tū non poterit ei nocere uel alias iniuste pōt esse sine peccato. De tristicia in ꝓsperis que i hoc differt ab iuidia q͞a iuidia tristať de bono ꝓximi & ꝓpť

hoc cogitat quomõ mala habeat & desiderat sed contingit sepe ꝙ non patit̃ illa dãna que ei appe- tit sed magis ꝓsperat̃ & de hoc tristat̃ etiã est mortale ubi est assensus rõis. De detractiõe filia iuidie habes supra ĩ viii. precepto. De ira que est appeti- tus uĩdicte in tertiũ uicium capitale & frequenter miscet̃ cũ odio. si ꝓpter aliquem defectũ in se uel alteꝝ cõmissum desiderauit uindictã uel puĩtõem illius qũocũq; uel ꝑ se uel a deo uel ab alio solum ĩtendẽs satisfacere aĩo suo irato & est mortale quã do solũ ĩtendit puĩtionem preter ordinem rõis si notabile malũ & cũ assensu rationis alias ueĩale ut cottidiana ĩ gubernãtibus familiã. Si iratus in se ipsum ꝓpter aliquem defectũ turbet̃ cõtra se coĩt̃ ueniale est. si iratus contra deũ ꝓpt̃ aliquod flagel lum murmurat corde uel ore ĩpacienter ferens pot esse mortale & ueniale secundũ modũ ĩpacientie.
De indignatiõe & aliis filiabus ire: si indignatus est contra aliquem non uolens eũ uidere uel audir̃ reputãs indignũ ꝙ sibi displicuit cũ debuit seruir̃ potius ueniale coĩter est si ꝓpter hoc retinet sibi loquelã uel alia signa ostendit displicentie. q̃a au- ferendo sunt ad tollendũ scãdalũ ꝓximoꝝ & opĩo- nẽ odii mẽtis & posset esse mortale. Si excogitauit diuersas uias & modos ad uindicandũ se de iniuria & hoc si implicauit mentẽ cogitationibus altricati uis secundũ ꝓcessum potest esse mortale & ueniale
De clamore. si ex ira clamauit contra aliquem in ordinate & cõfuse & furiose loquẽdo ueĩale coĩt̃

est. De cōtumelia. Si dixit alteri uerba iniuriosa
iportantia uicia uel opprobria aio iniuriādi & uo-
cando aliquē ꝓditorē ihonestā ꝑsonā dicēdo mala
de parentibus & huiōi. & est mortale. Si dixit uerba
opprobriosa familie sue uel discipulis uel sibi sub
ditis cā correctionis si fit debito mō & honesto &
sine peccato alias coīt ueniale est nisi īfamatoria
diceret unde sequeretᷣ magnū scandalū. De blasphe
mia. Si blasphemauit aliquē deliberato animo ut
ꝑcuteretᷣ tali maledictiōe in malū eius ēet mortale
nisi hoc affectaret ad emendationē eius si aūt hoc
non desiderauit secundū rōnem sed secundū subi-
tum motū ire cuius signū est qa si hoc contingeret
ualde doleret ē ueiale sicut cottidie fit a parentibus
si maledixit creaturas irrōales qa si fecit in dete-
stationem creatoris uel in dānum domini eius est
mortale alias ueniale & ociosum. si blasphemauit
aīas defunctoꝝ suoꝝ parētū uel alioꝝ hoim uidetᷣ
mortale qa uidetᷣ intendere notabile malū. Idem
cū se ipsu maledixit ex impacientia. si blasphemauit
diabolū malum est qa ociosum saltem. De male-
dictiōe dei & sanctorum dictum est supra in primo
precepto de rixa q.s. ex ira se hoies ꝑcutiūt istud
cum fit animo nocendi uel iniuriādi ut in adultis
est mortale ī incipiente. idem in ꝓsequente animo
uindicandi se secus si animo defendēdi se tantum
uel etiā ad exercitium ut pueri. De sedicioe que est
quādo una ꝑs ciuitatis insurgit cōtra aliam ex ꝑte
eius q̄ iiuste mouetᷣ ē mortale & in oībus seqcibus

eius & de oibus damnis ide secutis tenet alteri pti ex pte aũt eios que resistit iiuste sedizione mote cõtra se uel bonũ ciuitatis nõ est secundum se peccatũ nisi misceant odiũ & uindicatiões put cõmuit accidit quãdo etiam & resistentia alteri pti sequerent iusta picula & mala cedendũ esset alias non euaderet multa peccata que i cõflictu partiũ seq̃rent. si qs etiã est ita pcialis guelfus & ghibellinus ita obstiato aio uel parcialis quod appetit alterius partis exiliũ & dãnum pphas & nephas paratus etiã i malis seq partẽ suam nõ est sine mortali & i malo statu. De bello. si qs mouet bellũ iniustum mortaliter peccat & ois q dat consiliũ auxilium & fauorẽ de dãnis autẽ que fiunt ibi & restitutioibus qd sit iustũ bellum uel iniustũ uide in secunda p. ti.i. de homici. supra dictũ est in quito c. De accidia. Que est quartũ uicium capitale & iportat tedium bene operandi. Si ita cõtristatus & attediatus est q hũit in horrorem & in abhoĩnationem spiritualia & opera bona que tenet & precepta dei & ecclesie & hoc quãdo adẽ cõsensus rõnis ẽ mortale. Si tantũ hẽt tales motus secundum sensualitatẽ cum displicentia rõnis est ueniale. si ita cõtristatus est de morte consanguinei uel alio casu q eũ bene fecisse uel pponit ãplius non bene facere est mortale. si ita contristat q uellet nunq̃ fuisse creatus a deo seu non esse natus in mundo uel esse sicut brutũ alias uel mori quomodocũq; siue male dispositus dũmodo hinc exiret talis tristicia secũdũ

assensum rōnis est mortale. Si etiā ita contristatur de aliquo casu aduerso quod īcurrit aliquā infirmitatem grauē ꝑpt̄ nimiā tristiciam ꝑdens somnum dimittens cibū & huiōi uidet̄ mortale quando se pōt iuuare contra huiōi. Si contristat̄ ex conside-ratione bonoꝝ que habent alii qbus ipse priuatur uilipēdēs dona sibi data a deo & īde sumēs tediū bene oꝑandi secundū illa accidia ē coīt̄ ueniale & ī ꝑsonis spiritualibus reꝑit̄. si contristatur ex hoc ꝙ bōa ꝑposita q̄ facit sepe frangit ex hoc īcurrēs tediū oꝑandi bene quasi sibi uideat̄ non posse ꝑ-ficere accidia est & in spūalibus incipientibus deo seruire reꝑitur. si ex frequētia tētacionū attediat̄ ad laborandū resistendo ueīale est si tamē resistat hoc incipientibus contingit si attediat̄ in oꝑibus bonis in orando legendo audiendo lectionem aut predicationem uel dicendo officiū & huiōi non tamen dimittit de necessitate fienda coīter est ue-niale & reꝑitur etiam in spiritualibus satis. si contristat̄ de aliquo defectu magis ex eo qa apparet defectuosus corā hominibus quā corā deo accidia est frequenter ueniale ꝑcedens aliquādo ex superfluo

De filiabus accidie ī qbus est difficile cognoscere quando ibi sit mortale si commisceat̄ cum aliquo peccato ut cū omittit̄ aliquod preceptum nisi de penitentia. De desperatiōe. Si desperauit de mīa dei estimans deū nō posse uel non uelle ei parcere etiā reuertēti ad pnīam uel non posse abstinere a peccatis cū adiutorio dei ē mortale cū deliberatōe

cõsensus secus si secundũ aliquem ĩpulsum tem-
tationis. Si desperauit se non posse euadere aliquas
misericordias mundi uel pericula ppter hoc quod
decernit se occidere est mortale & si aliquis ad hoc
deuenit multo magis. De tristicia si contẽsit dĩna
& spiritualia bona ex tristicia aggrauãte mentẽ est
mortale mixta cũ accidia. si aũt cõtemneret & re-
fugeret ea p que possit uitare peccatũ quia tunc
ptinent ad blasphemiã ĩ spiritũ sanctum ut infra
dicet. De ranchore. Si hũit ĩ displicentiã & tediũ
corrigentes se ppt correctiones est ueniale nisi illos
odiret & tũc est odiũ mixtũ. De pusillanimitate. si
subtraxit se ab hiis boĩs ad que erat aptus tiore nõ
deficiendi ut a ieiuniis ab ĩgressu religionis q̃ prela
tione iniũcta ab officio predicationis & audientia
cõfessionem ĩiunctis & huiõi coĩter est ueĩale nisi
esset preceptũ id quod dimittit. De ociositate q̃
procedit ex tedio si stetit ociosus nil boni operans
corpale uel spũale. unde tempus amittit irrecupa-
bile ueniale est ut uidet nisi ex ocio addat aliud
uiciũ quod frequent accidit & quãto tẽpore stetit
ociosus. De corpore seu pigricia. Si fuit tardus
ad bene operandũ licet illud fecerit tardius ad eccle
siam ad orandũ ad elemosinas dandũ & huiõi coĩt
ueĩale est nisi ex tarditate pretermitteret preceptũ
ut qa nõ cito subueit pacienti extremã necessitatẽ
cũ teneret aut ĩfirmo. ũde seqt mors & huiõi tũc
est mortale. Euagatõ mentis. si hũit distĩctiõem
mentis in oratione & fuit in cã uel cũ uoluntarie

euagat̃ uel in audiendo diuinã predicationem uel etiam extra diuina mente cogitat uana & inutilia coiter est ueniale nisi addat̃ aliquod speciale peccatũ uel ꝑ totũ ad quod obligat̃ ex precepto si loquitur ĩutilia ex tedio uel audit noua uel mutat loca hinc inde uel distrahit sensus & membra diuersimode coiter ueniale est. De negligentia que est remissio uoluntatis circa ea que debet facere que põt etiã dici tepeditas ĩ hac cottidie oẽs offendũt sed ueĩale est nisi obmittat̃ aliquod necessarium. Si fuit negligens circa oꝑa mĩe spũalia q̃ cõtinẽt̃ in hoc uersu. Cõsule castiga dimitte solare fer ora Nota ꝙ sub cõsilio cõprehendit̃ doctrina .i. docer̃ ignorãtẽ precipue utilia ad salutẽ. si fuit negligẽs ad adiscẽdũ necessaria ad salutem ut precepta dei & ecclesie generalia quia in huiõi ignorantia non excusat uel ad eundũ ad predicatiõem & utile est ydeotis iniũgere audire aliquas predicatioẽs si fuit negligens ad ꝓcurãdũ sacramẽta sibi uel sue failie Si ĩfirmus mortuus est sine cõfessiõe & cõione uel extrema unctione cũ ex negligentia crassa ꝓcedit uidet̃ mortale uel graue ueniale secundum ꝙ plus ille ĩdigebat. & si ex negligentia & dilatõe mortua est ꝓles sine baptismo est mortale si negligens ad procurãdũ sacramentũ confirmatioĩs peccatũ est si iterato fecisset dare baptismũ crisma uel ordinẽ sciẽt̃ est mortale & ipsam omittendo oĩo ueniale ĩ tardãdo uel de his que non sunt mortalia non corrigendo. Si non seruauit ordinem debitũ ĩ fraterna

correctione uel nimis aspere uel ĩ tpe uel in loco ĩ debito peccatũ est. De negligentia cõfessionis. Si õmisit ad minus semel ĩ ãno confiteri uel ex igno rantia uel negligentia secus si ex ĩportantia qa nõ hũit copiã confessoꝝ sed si postea dũ hũit copiam confessoꝝ non suppleuit defectũ est mortale. Si fecit confessioné fictã scienter dimittens aliquod mortale uel quod dubitabat & credebat ẽe mortale & si nõ esset mortale peccauit mortaliter & tenet̃ iterare cõfessionem. Si dixit se esse contritũ ab oĩ bus peccatis & dispositus ad abstinendũ & satisfa ciendũ cũ hoc nõ ĩtenderet mortaliter peccauit & tenet̃ iterare confessionem si pnĩam sibi iniunctã pro mortalibus & negligentia õmittit peccat mor taliṫ & tenet̃ iterare cõfessioné si est ipsius oblitus si scienter confessus ei quem nouit excoĩcatũ uel suspensum uel nõ habentem auctoritatem puta qa symoniace recepit beneficiũ uel qa ĩtrusus est p laycã ptãtem peccauit mortaliter & tenet̃ iterare confessioné. si cõfessus est ĩ excoĩcatiõe maiori q̃ nesciuit ipse nec confessor eius absolutus fuit a peccatis dẽt iteꝝ confiteri qa non fuit capax abso lutõis tũc. si cõfessus ei qué nouit ignorãté peccat & si fuit adeo ignorãs qꝺ nesciuit discerner̃ peccata eius precipue coĩa tenetur iterare. De neglĩgẽtia coĩonis. si õmisit coĩcare semel ĩ anno uidelicet in pascate resurrectionis post ãnos discretionis pecca uit mortaliṫ nisi fuisset legittime impeditus ut qa alteratus stomacho uel excoĩcatus querens tamen

absolutioné uel de licencia ꝓprii cõfessoris p ali-
quos dies differret & i huiõi casibus det supplerq̄-
do põt. Si coĩcauit nõ ieiunus ita. s. ꝙ post mediã
noctem aliqd sumpserit p modum cibi uel potus
peccauit mortalit' nisi esset grauit' ĩfirmus qa tũc
licet. si coĩoné sumpsit cũ staret in ꝓpoĩto alicu-
ius peccati mortalis uel cum esset excoĩcatus hoc
sciés uel laborãs ignorãtia crassa peccauit mortalit'
Si non cõfessus de aliquo mortali commisso uel ad
uertent' ex uerecũdia uel inaduertenter ex idiscus
sione conscie uel ignorãtia crassa uel supia sumpsit
coĩoné peccauit mortaliter. & nota ꝙ si qs dimittit
cõfessionem uel coĩonem tp̄e statuto conari debet
confessor ut inducat illũ ad supplere defectũ nisi
sit oĩo i dispositus. Itẽ cũ rep̄it aliqué dedititur-
pibus uiciis usq; ad finem xl. cautũ uidet' ut nõ
subito admittat ad cõmunionem sed ꝓlonget sibi
tépus p aliq̄s ebdomadas de aliis defectibus q̄ com
mittũt' circa coĩonem & missa uide infra in tertia
p. de cleri. si existens excõmuĩcatus excõmuĩcatiõe
maiori scient' ꝑticipauit in diuinis audiẽdis in ec-
clesia aut sacramẽtis ꝑticipãdis peccauit mortalit'
si ꝑticipauit in crimĩe cũ aliquo ꝓpt' quod crimen
excõmunicatus erat ille cũ quo ꝑticipauit puta ex
communicatus qa uerberauit clericũ aliq̄s autem
clericus subicit se alicui layco uerberãdũ ad placã-
dũ ipse de iniuria illata clericus ille efficitur exco
muĩcatus extra de sen. exco. si cõcubie & ẽ mortale
si existẽs excoĩcatus maiori scient' ꝑticipauit cum

aliis fidelibus & etiã extra dĩna precipue in his q̃ cõtinent̃ ĩ hoc uersu. Os orare uale cõiõ mensa negatur. Quia si fecit ex contemptu uel cõtra ꝓhibitioné supioris peccauit mortalit̃ uel uenialiter & fuit excoĩcatus minori a q̃ tamen potest absoluer̃ oĩs q põt eum audire excipiũtur tamen v. casus in qbus licet pticipare excoĩcatis ũde uersus. Vtile lex huile res ignorata necesse. uide declarationé in iiii. parte sũme. De ĩani gloria que est uiciũ capitale & ĩportat appetitũ laudis hũane seu inordinatã cõplacentiam eius cũ offert̃ & cum sit adeo opus principaliter ꝓpt̃ laudem ꝓpriã amittit̃ meritũ eius & ĩcurritur peccatũ. & ĩterrogãdũ est secundũ status hoĩum de diuersis materiis in qbus homines querũt sibi laudé ut a doctore de scientia & doctrina & a scolari de ĩgenio & disputatiõe a rector̃ de regimine ĩ muliere de ornatu & huiõi. si q̃sierit laudẽ gloriã de opere peccati mortalis mortaliter peccauit. sed secundũ deliberationẽ rõis hoc fecit secus si secundũ motũ sensualitatis uel etiam si de aliquo ueniali gloriat̃. Si opa sua de gener̃ bonoꝝ ut ieiunia elemosinas & huiõi q̃i omnia ad laudem hũanã fecit mortale uidet̃ cũ ibi cõstituat finem secus si aliquod eoꝝ aliquãdo facit illo fine. si ita ĩordinate appetit laudẽ & glor'ã de aliquo opere q̃ ꝓptereã cõsequẽdã patus erat facere cõtra aliquod preceptoꝝ qa peccauit mortaliter in aliis aũt casibus uidet̃ ueniale. De modestia ornatus q̃ ꝓcedit frequẽter ex inani gloria uel cũ uana gloria licet ex

aliis cāis possit ꝓcedere & precipue mulieres iuue
nes & huiusmōi sūt ītterrogāde de ornatu fucorum
capillature gēmaꝝ uestiū preciosaꝝ & foderaturē &
caudis eaꝝ de planellis nimis altis & coroīs capitū
& huiōi in qbus aliquando est mortale aliquando
ueniale. Si usus est fucis uel aliis ornatibus ad ostē
tationē & inanā gloriā siue de huiōi supbiuit uel
gloriata est mortale est si tantā inordinatā delecta
tionē hūit ad laudē & gloriā illā quod nō curauit
trāsgredi mādata dei uel ecclesie. Si ita inordinate
delectatᷣ in huiōi ꝙ etiā si sciret hoīes ex suo orna
tu scādalizari .i. trahi ad suā cōcupiscētiā nō curās
de ruina ꝓximi mortale est. si ad complacēdū uiro
suo uel ad inueniēdum uiꝝ si est innupta uel ne
despiciatᷣ ab aliis ex aliq̄ leuitate usa est fucis uel
aliis ornamētis supfluis de se non est mortale sed
potest esse ueniale nisi sit notabilis excessus in
huiusmōi ut possit iudicari de occasiōe data ruine
alioꝝ & non tantū accepta quod est difficile iudi-
care. Si adhibuit nimiā diligentiā studiū & tēpus
ad ornandum se uel si fecit excessum in portatura
uestiū supra suum statū uel conditionem uel non
secundū morem patrie uel uestibus nimis delicatis
peccatū est. De filiabus inanis glorie & primo de
ypocrisi. Si simulauit sanctitatē habere p ieiuniū
oratiōes & huiōi si hoc egit ad consequedā laudē
hūanam constituens ibi finem mortale est alias ue
niale nisi adiūgatᷣ. si simulauit sanctitatem haberē
existens malus ut dentᷣ ei elemosine sicut sancto

uiro uel ꝓcuratoribus eccclesiaꝝ ut cerratari & si-
milibus mortaliter peccauit. Si simulauit scītatē
maiorem q̄ hūit uel occultauit aliquē suū defectū
ad edificationē ꝓximoꝝ nō est peccatum uel leue
ueīale aut si hoc faciat ob aliquā. uanitatem uel ī
anem gloriā ueniale est. Si simulauit sanctitatē p
ypocrisim intendens aliqd quod fit cōtra honorē
dei uel utilitatē ꝓximi ut disseminare hereses ad
dipisci indignos ecclesiasticā dignitatem deciperē
proximū spūaliter uel tēporaliter mortale est. Ia-
ctātia. Si laudauit se ipsum de aliquo ope peccati
mortalis peccauit mortaliter si aūt opere peccati
uenialis ueniale est q̄tū de se. Si iactauit se de ali-
qua uirtute uel scīa uel diciis uel potētiis & huiōi
ex superbia & iani gloria mortale est uel ueniale
secundum radicē ipsius superbie uel inanis glorie
ūde ꝓcedit. Irroīa si uilificauit se factis uel uerbis
plusq̄ sētiat i se ipso dicēs aliq̄ mala de se q̄ ī se nō
recognoscit coīter ueniale est & dicit̄ irronia. Cō-
tentio. Si qs contēdit aduersus alteꝝ cōtra uerita
tē scienter in rebus alicuius importātie mortale est
secus in rebus ꝑuis uel inaduertenter. Si contēdit
ꝓ ueritate sed nimis inordinate est ueniale posset
tamē tāta esse īordinatio ꝙ rōne scādali cōsequēt̄
esset mortale. Si habens tractare aliqua cum aliis
ī hiis que ordināt̄ ad dei honorē uel ꝓximoꝝ utili
tatem ex eo ꝙ male afficit̄ ad eos uel ut ostendit se
nō minus scire q̄ alii mortale secus aūt si nō con-
cordat qa uidet̄ sibi magis esse secūdū deū & rati
onem ꝙ ipse ītendit qa tūc uel non est peccatum
uel leue nisi sit pertinax nimis, seqtur pertinacia.

PERTINATIA. Si fuit nimis ptinax in sentētiis suis discrepās acōi iuditio ceterorum. coiter ueniale est piculosum tamen & īductiuū erroris

SINGVLARITAS. Si fecit singularitates in cōuersatiōe uite uel uestibus uel in ceremoniis uel aliis ad iuētionibus: peccatū est: & si in uenit aliq̄ mala cōsuetudinē oia ei imputāt. Si nō obediuit supioribus suis tēporalibus & spūalibus legibus canoīcis ciuilibus rōnabilibus. & siquidem trāsgredit. supiorū ordinatiōes habentes ui precepti: ut q̄do mādat seruari uerbo uel scripto uirtute obedietie uel sub pena excoīcatiōis uel aliis pēis grauibus. & hmōi eqpolētibus peccauit mortaliter in aliis autē ordinationibus simpliciter factis trāsgrediendo est ueniale. nisi fiat excōtēptu. qa tūc mortale est etiā quātūcūq3 leuibus. DE GVLA

De gula quod est uitiū unū capitale & iportat iordinatum appetitum seu delectatiōnē circa cibū & potum nota quinq3 spēs siue modos q̄ continēt ī hoc uersu. Prepare laute nimis ardēter studiose Si comedit uel bibit extra horam debitam sine cā rōnabili urgēte. Si usus est cibis uel potibus nīs lautis ultra conditionē sui status aliter. n. sanum ciuē q̄ rusticū & hmoi Si cōmedit uel bibit ī nimia quātitate secūdū īdigentiam sue cōplexionis q enim parum est uni nimis est alteri plus comedere in die ieiunii quam alia p una comestione non est de se malū. Si cōmedit uel bibit nimio ardore gule seu cū nīa cōplacentia cōtentus magis satisfacere

delectatiōi gule quā necessitati ꝓuidere. Si ad hibuit uel adhiberi fecit nimiū studiū & diligentiā circa cibaria delicata preparāda ut uariis saporibus & diuersis mōis & ī oībus spēbus gule tūc est ibi mortale quādo delectatio gule querit̃ ut finis paratus facere contra precepta ut satisfaciat delectationi gule. uel cum cōmedit usq₃ ad crapulam & uomitū aduertenter. sic fit aplerisq₃ in carnispriuio uel cū utit̃ aliquo cibo exquo uerisimiliter credit incurrere magnā lesionem persone. in hiis casibus coīter est mortale ī aliis uero casibus coīter ueīale

Si cōmedit carnes ī quadragesima uel aliis ieiuniis ecclesie ut in sextis feriis uel sabbato. hoc ītelligeubi est cōsuetudo ut in ytalia per totū annū nisi urgente cā. s. infirmitates peccauit mortaliter. Si usus ē lacticiniis tēpe quadragesiali sine cā infirmitatis de cōsilio medicine peccauit mortaliter. In aliis ieiuniis ecclesie seruari pōt mos patrie quātum ad usū lacticinioꝝ q si nō appeat tucius est abstinere. EBRIETAS. Si bibit usq₃ ad ebritatem aduertēs nimietatē & potētiam uini sufficientem ad inebriādū uel de hoc dubitās ꝓbabiliter peccauit mortaliter secus si ignorauit potēti i uini ut noe. Si fuit cā ī ebriatioīs alterius aduertenter inducendo ad nimiū potū uel ponēdo sal in uino & hmōi peccauit mortaliter. Idem si faciat cā medicine Si induxit aliquem ad frāgendum ieiunia ecclesie sine cā legittima suis ꝑsuasionibus peccauit mortaliter Idem si iducit pueros

& iuuenes ad lambacitates tabernas & hmõi ut
puertat ad turpia sine cã rõnabili.uel cõuiuia dis
soluta peccatum est si frequentauit tabernas.
ABSTINENTIA NIMIS. Si abstinuit
nimis apotu uel cibo & aliis necessariis uite prop/
ter quod in currit ifirmitatem.coĩter ueĩale ẽ nisi
fiat notabilis excessus & addit̃ obstinatio contra
admonitores ĩ hmoĩ defectu.qa tunc uidet̃ mor/
tale rõne piculi inde sequentis. EBETVDO
Si ex fumositatibus ĩordinate comestioĩs & po
tus ĩ currit obscuritatẽ & ebetusitatẽ uel grossitatẽ
intellectus & ex hoc ĩeptitudinẽ ad orãdũ legẽdũ
& hmoĩ.coĩter ueniale ẽ. LOQVACITAS
Si nimis locutus est uel dixit uerba ociosa.i.sine
necessitate uel rõnabili utilitate ueniale est coĩter
SCVRRILITAS. Si fecit actus uel gestus ĩ
morigeratos & si sint ꝓuocantes ad libidinẽ extra
matrimoniũ.est mortale sed ad dissolutionem &
leuitatẽ ut uentositates & huiusmodi est ueniale.
INEPTALETICIA. Si hũit letitiã uanam
ĩ ludis & iocis coĩter est ueniale nisi addatur aliud
uitiũ. DECHOREIS. De choreis que fiũt
cũ ĩordinata letitia & frequenter ẽ mortale:& pri/
mo cũ fiũt ex libidine.secundo cũ fiunt ĩ ecclesiis
qa sacrilegiũ est.tertio cũ fiũt aclericis & religiosis
cũ mulieribus rõne scãdali.quarto cũ fiunt ex iani
gloria uel uana letitia tã ĩordinata ꝙ ibi constituit̃
finis.quinto quãdo tales chorisãtes non curant de
scandalo etiã mortale:in aliis autẽ casibus ueniale

est possiet tamē quādoq3 esse mortale nec de facili pōt dari iuditiū de hmōi. DE IN MVNDITIA

De in munditia potest ītelligi cū qs inmunde comedit & esset ueniale precipue si ex hoc turbat alios uel qa uomitū facit. & si hoc facit qa nimis comedit uel ut auidius comedat peccaū ē. secus si cā medicine: uel pōt ītelligi de inmūditia pollutionis, que cū accidit ī sompnis nō imputat᷑ ad peccatū: sed peccatū pōt esse in cā eius cū, s. ꝓcessit ex crapula uel turpi cogitatione precedente uel ex negligentia. uel etiā cū post uigiliā recolens de in munditia ipsa & sōpnio turpi delectat᷑. & si est ibi consensus rōnis de hmoī cogitatione turpi ē mortale. aliās ueniāle uel nullū si exalleuiatiōe nature. De īmunditia seu pollutione ꝓcurata nota si quis aliquid agat agit hac intentione principaliter. & pollutione hēat siue uigilādo siue dormiēdo mortaliter peccat etiā si faciat cā sanitatis: si autē illa pollutio contingat etiam inuigilia preter uolūtatem & sine ꝓcuratione nō ē mortale. DE LVXVRIA.

Que est uitium capitale unum supra de preceptis dictū ē satis de spēbus eius ī ope ac etiā in cogitatione iō illis obmissis ad q̄ recurrēdum est in ista materia uidendū est de quibusdā aliis ptinentibus ad ipsā luxuriam & delectatione morosā

TACTVS.

Si tetigit aliquem uel aliquā uel uel osculatus est ex libidine & extra cōiugiū mortaliter peccauit etiā si non sequat᷑ actus turpis nā talia exertitia in opere illo sūt tanto grauiora q̄to

plura hmoi cōcurrūt: si autē fiat diuersis tēpori-
bus, sūt diuersa peccata. Si scripsit literas uel misit
uel portauit uel recepit cōtinētes amatoria & puo
cātia ad lasciuiā mortaliter peccauit hoc aduertēs
Si fecit cantationes uel cantauit uel legit lasciuia
uerba uel turpia delectabiliter ad puocandū se uel
alios ad lasciuiam est mortale. Si associauit aliquē
quem nouit ire ad pcandū uel turpiter ad agēdū
uel ad faciēdū serenatas uel matutinatas peccauit
mortaliter. Si fuit mediator īter aliquos ad hmoī
turpia uel posuit alios mediatores inter se & alios
in hmoī peccauit mortaliter. Idem si recepit en-
senium uel donū quodcūq; ex amore libidinoso.

De delectatione morosa quod uitium reperit ī
tepidis & multū neglig ētibus nā feruidi de subito
expellunt cogitationes noxias & frigidi desiderio
opis acquiescunt. Si hūit cogitatiōes in mūdas &
carnales inquibus contraxit morā postquam rōne
ppēdit propter delectationē ipsā hmoī cogitan-
do mortaliter peccauit: non solum enim quando
quis cogitationibus luxuriosis consentit rōne de-
liberans malū facere si ad esset comoditas: sed etiā
nolendo opus ppetrare. sed nō curādo ipsas cogi-
tationes libidinosas expellere postquā ppēdit sed
ineis uoluntarie inmorādo peccauit mortaliter.

DE FILIABVS LVXVRIE. De filiabus
luxurie de quibus tamen non oportet multum in
terrogare qa dfficile est ītelligere nisi cū mixtura
alioꝝ uitioꝝ: & prima est cecitas mentis. Si fuit ita

mēte occupatus circa mūdana & carnalia q̄ ne/
sciuit de deo cogitare uel rebus spūalibus . Si fuit
preceps & subitus ī opibus suis sine cōsilio & exa
minatione mentis debita agēs Si fuit incautus ī
factis suis & nō bene iudicauit circa occurrētia. Si
in eo q̄ deliberauit bene agere mutabilis & īcōstās
fuit ex passione. Si nimis se ipsū dilexit querēdo
delectatiōes corporis cōmoditates & huioī. Si hūit
ī displicētia deū & legem suā qa ꝓhibet cōcupias
& huiōi. Si nimis amauit uitam istā presentem
propter uoluptates carnis qbus est deditus De
horrore seculi futuri Si horrorē hūit ad uitā futu
rā de aliis que pertinent ad uitium luxurie & circa
coniugium uide īfra de cōiugat. DE SVPERBIA

De supbia que est secundū greg. regina omniū
capitalium uitiorū . & est uitiū multū subtile &
difficile ad cognoscendū . & cōsistit in appetitu in
ordinato proprie excellētie. Et habet quatuor spēs
siue modos de quibus potes īterrogare ꝓut uidet̄
si tamen penitens ītelligit si bona temporalia uel
spūalia uel oaturalia q̄ hūit sibi attribuit: & non a
deo recognoscit . Si bona ipsa adeo recognoscens
meritis suis prīcipaliter recepisse extimauit ut ꝓp
ter sua ieiunia oratiōes & huiōi. Si ea bona que nō
hūit sibi attribuit uel plusq̄ hūit & cū existimat
se habere multū humilitatis caritatis patientie &
huiōi & non habet. Si reputauit se meliorē ceteris
alios contēpnēs: in qualibet hāꝝ specieꝝ pōt esse
mortale uel ueniale secundum q̄ rōne cōsētit̄ uel

nō. DE DIRISIONE QVE PROCEDIT ALIQVANDO EX SVPERBIA. Si irrisit sacramenta uel alia diuina uilipēdēs ea autē sanctos uiros aut prelatos aut uolētes deo seruire & sic retraheret: mortaliter peccauit. Si irrisit aliquē ītendēs ex hoc iniuriā eius & uilificationem uel notabilem ꝑturbationē eius, mortaliter peccauit: secus si ex leuitate uel causa ioci. De ambitione q̄ ꝓcedit ex superbia & importat īordinatū appetitū honoris & multū repit ī prelatis & dnis Si desiderauit dignitatē aliq̄ uel benefitiū curatū rōne deliberata principaliter ꝓpter honorē & utilitatē temporalem mortaliter peccauit. Si desiderauit dignitatem uel offitiū ecclesiasticum uel seculare ad quod est indignus & ineptus: ut quia ignorans uel criminosus & huiōi peccauit mortaliter. Si desiderauit uel quesiuit ad huiōi ꝑueire etiam faciendo contra precepta mortale est. Si quesiuit honorem de quacūq; re ita īordinate ꝙ ibi constitueret finem mortale est: in aliis autem casibus ueniale est. DE PRESVMPTIONE.

De presūptione que procedit ex supbia: & cōsistit ī hoc ꝙ homo ponit se ad ea q̄ nō ꝑtinent ad cōditionem suā. ut secularis ad iudicādū clericū. uel eos qui non sunt sibi subiecti uel de hiis in quibus non habet potestatem. peccauit mortaliter. Si posuit se ad illa exercitia ad q̄ nō erat aptus. ūde potest sequi ꝑiculum spūale uel temporale alteri: ut medicus ignarus medicine: aduocatus ignorans

ad aduocandũ: iudex ad iudicandum: confessor ad audiendũ confessiones: & huiõi mortaliter peccat secus autem si cõpetenter ĩ illa arte pitus erat. Si presumens de uirtute sua exposuit se periculis peccatorũ: ut uadens ad loca inhonesta uel frequẽ/tans conuersationem mulierũ leuium & alia huiõi ubi de facili potest labi in mortali. uidet᷑ mortale

Si nimis de se presumens non prouidet necessi tatibus uel periculis occurrentibus spiritualibus ac temporalibus: expectãs effectũ miraculosũ a deo ut sanet eũ ĩfirmum sine medicinis. uel ministret ei cibum sine labore. mortale est: & dicit᷑ tẽptare deum. De temeraria iudicatione: Si facta alte/rius que dubia sunt quo animo fiant in malam ptem ĩterpretatus ẽ seu iudicauit: & si sine signis sufficiẽtibus iudicãtibus malitiam alterius deliber ate iudicauit aliquẽ de peccato mortali mortaliter

Si iudicauit de ueniali uenialiter peccauit: idẽ si iudicauit de mortali sed non deliberato animo. CVRIOSITAS. Si fuit curiosus circa cogi/tationẽ ĩtellectiuam. ut querẽdo scire q̄ sunt supra capacitatẽ suã: ut de trinitate: de predestinatione: ut querendo scire a quibus nõ debet: & acdmoniis uel p sortes: ut querendo scire parũ utilia. & dimit/tẽdo scire magis necessaria: uel querẽdo scire solũ ad sciendũ non ad deũ cognoscendum uel aliquã utilitatẽ. quando est mortale. quãdo ueniale. Si fuit curiosus circa usus sẽsuũ. s. occulis aspiciendo auribus audiendo. naribus ad odorandum. gustũ

ad gustandū. tactu ad tāgendū sine necessitate ue utilitate. sed sola delectatione: uel sensus sentire est coīter ueniale. licet quādoq; posset esse mor/tale. Si repit se inspectaculis ad uidendū. ut torneamenta palestras. currere brauium. & huiōi: nam si in huiōi est periculū mortis spūalis uel corporalis ut quando sunt spectatula representancia turpi/tudines. uel cū potest lesionem recipe notabilem corporis. est mortale: & multo magis inexercēte & prebente occasionem huius spectaculi. alias ē uenī/ale nisi propter huiōi aliquis ita delectaret᷑ q̄ mēs eius auerteretur adeo. ita uidelicet q̄ paratus esset transgredi precepta dei & ecclesie ut illa aspiceret & faceret: & hoc idem intellige deque cūq; peccato q̄ ex se est ueniale qa per hunc modū potest effici mortale. DE INGRATITVDINE. De ingratitudine. reperitur hoc in quolibet peccato mortali. s. ut circūstantia aggrauans ipsum: quia ubi homo debuit seruire semp deo eum offendit. Est etiā unum spūale peccatū inquantū. s. recipiēs benefitia a deo uel ab homine ea non recogi/tat regraciatur & reconpensat: uel q̄ peius est in mente uilipendit benefitia recepta uel murmurat de eis uel iiuriat᷑ benefactori: coīter autem repit᷑ mixtum cum alio genere peccati quādoq; mortali quandoq; ueniali. SCANDVLVM. De scandalo hoc quandoq; non est peccatum spūale sed circūstantia agrauans peccatū iquantū uideli/ex dicto uel facto alterius non recto datur alteri

occasio ruine spũalis. & hoc est scandalũ & si hoc non intendit est circũstantia aggrauãs peccatũ & mutans spẽm: ũde & necessario cõfiteri habet. q̃do esset tale quod uerisimiliter trahens ad ruinã pec- cati mortalis. & precipue cũ hoc sequit̃. si autẽ hoc ĩtendat. s. inducere ex dicto uel facto suo aliquem ĩ ruinã est spũale peccatum & mortale. si intendit inducere ad mortale uel ueñale. ADVLATIO

De adulatione que cõiter est scandalisatiua. & consistit in hoc ꝙ quis uerbis uel factis inordinate querit placere aliis ad beniuolentiã captandã: & si in malo adulatus est criminali puta laudãs aliquẽ de uĩdicta facta uel turpitudine & huiõi ẽ mortale si adulat̃ uel laudat aliquẽ intendens eum decipe notabiliter in spũalibus & temporalibus ẽ mortale secus si aliq̃d iustũ ĩtendit ab eo habere uel q̃d paꝝ accipe in modũ doni ut ystriones. Si nimis lauda- uit aliquem ex quo ipse sumpsit occasionẽ supbie uel inanis glorie. quod cõiter est ueniale. & potest aliquando esse mortale. Si autẽ laudat aliquem ad excitandum ipsũ magis ad uirtutes uel ad confor- tandũ eum inter tribulationes & tẽptationes ob- seruatis debitis circumstantiis est uirtuosum alias ueñale. DE BLASFEMIA IN SPIRITVM SANCTVM. De blasfemia in spiritũ sãctũ que procedit ex malitia uidelicet inquantum quis contẽpnit uel refugit ea cogitare menti occurrẽtia uidelicet ꝑ que possit retrahi a peccato. Et habet sex species. que sũt presũptio. desꝑatio. iuidẽtia

fraterne gratie: ĩpugnatio ueritatis agnite obsti-natio. & impenitentia. De his ĩterroga prout uidetᷣ: coĩter non repitᷣ nisi in multũ sceleratis.

Presũptio hic dicitᷣ cum quis nimiũ presumit de dei misericordia extimans ꝙ parcat sibi ad be-neplacitũ suũ uel ꝙ saluet cũ ꝑseuerãtẽ ĩ peccato Despatio autem cũ credit deũ non posse uel uelle sibi parcere etiã penitenti uel saluare. Inpugnatio ueritatis agnite dicitur cum contradicit ueritati fidei quam nouit. Inuidentia fraterne gratie cũ dolet de gratia dei & gloria crescente in hominibus Obstinatio quando confirmat uoluntatem suam in peccatis cõmissis. Impenitentia autẽ dicitᷣ cũ ꝓponit firmiter etiã in futuꝝ non penitere. DE SCISMATE. Hoc peccatũ de scismate comit-titᷣ cũ quis recedit ab obedientia romane ecclesie sumens sibi aliud caput uel sequens aliquẽ papã non canonice electum & semper est mortale. & ex comunicatio contra tales nisi forte cũ essent duo quoꝝ quilibet haberetᷣ ꝓ sũmo pontifice a suis se-quacibus & nescitur clare quis sit canoĩce electus In hoc enĩ uidẽtᷣ populi excusari si nõ sũt ꝑtinaces sed parati. illi ad herere quem scirent uerũ. Si qs ĩnititur ordinationibus uel alienationibus factis a scismaticis ẽ excoĩcatus extra de. scis. c. i. De in fidelitate paganoꝝ uel iudeoꝝ uel hereticoꝝ quoꝝ quodlibet est grauissimũ peccatũ ducens ad dãp-nationẽ non oportet hoc dicere: inter hos solum heretici sunt excoĩcati. sed cũ aliis precipue iudeis

nõ debet habere nĩs domestica cõuersatio precipue ydiote. Hereticus qlibet ẽ excoicatus & non põt absolui citra sedem appostolicã ut patet in ꝓcessu ãnuali qui fit ãnuatim in curia in quinta feria in cena dni. Itẽ credẽs preco receptator & fautor hereticoꝝ sunt excoicati extra de here.ait Potes tamẽ interrogare ꝓut uidet si hũit aliquod dubium in hiis q̃ sunt fidei .ut de sacramento altaris & huiõi & si de hoc habet displicentiã non est curandum Si autem uoluntarie & sponte dubitat est mortale

INCIPIT TEERTIA PARS DE QVIBVSDAM STATIBVS HOMINVM ET PRIMO DE CONIVGATIS.

Nũc formande sunt iterrogationes ptinentes nõ ad omẽs sed solũ ad quosdã status hoinũ.& primo ad cõiugatos interrogandi sunt non omẽs de oĩbus sed de quibus uidet .Si ĩ caũ aliquo ꝓhibito cõtraxerũt qa mortale est nisi ignorantia facti probabilis excusaret .sed sciendũ quod quedã impedimẽta sũt que ĩpediunt cõtrahendum matrimoniũ & dirimunt cõtractũ qa nullũ est ꝙ ĩtelligendum ẽ q̃do predicta impedimenta prius inter eos reperiuntur quam sit contractum matrimoniũ & continẽt ista in hiis uersibus. Error .conditio .uotum cognitio crimen.cultus .disparitas .ius.ordo.ligamẽ honestas.Si sis affinis. si forte cohire nequis Hec socianda uetant connubia facta retractant. De impedimentis matrimonii & primo de errore pro horũ aliquali declaratione breuissima nam de hiis

bene habes ĩsũmis. nota ꝙ error ĩtelligit̃ de ꝑsona non de fortuna uel bonitate cum .s. contrahit qs cum bertã credit esse iohãnam cũ qua intẽdebat cõtrahere. Conditio ĩtelligit̃ de conditione seruili. s. si contrahit cũ serua credens eã esse liberã & si scienter contrahit cũ serua tenet matrimonium & similiter seruus contrahit cum libera credens esse seruã idem uidetur seruus cũ serua licet crederet liberam. Votũ. s. solẽpne p ꝓfessionẽ tacitã uel expressã alicui de religiõibus approbatis talis etiã esset excoĩcatus. Cognatio que ẽ triplex. s. naturalis spũalis. & legalis. & naturalis dicit̃ cõsanguinitas & habet tres lineas. s. ascẽdentiũ ut pater auus & huiõi. descendentium ut filius nepos & huiõi Collateraliũ ut fratres & sorores & huiõi. & habet quelibet linea quatuor gradus ĩclusiue precipue collaterales nã inter ascendentes uidet̃ esse ꝑpetua ꝓhibitio hic etiã est excoĩcatus. Cognatio spũalis habet tres gradus & contrahitur in baptismo & cõfirmatione. primus est inter tenẽtem ad baptismũ & confirmationẽ & eã que tenet̃ & dicitur paternitas & filiatio. secũdus est inter patrẽ aut matrẽ carnalem eius qui tenetur cũ uxore eius & dicitur cũpaternitas. tertius est inter filios naturales eius qui tenet & illi que tenetur & dicitur fraternitas. Cognatio tertia. s. legalis q̃ fit p adoptionẽ habet tres gradus. primus inter ipsũ adoptantẽ & filiam quã adoptat ac etiã filiã ipsius adoptati. secũdus est inter nepotem adoptãtis & ipsũ adoptatũ ac

etiã uxorem adoptati & adoptãtem :tertius ẽ ĩter filios naturales & legittimos adoptantis & ipsum adoptatũ & hoc tantũ cum ipsi filii sũt i potesta/ te patris. Crimẽ istud quod habet ĩpedire & ĩteri/ mere cõtractũ itelligit̃ tantũ de duobus crimibus primus est cum mulier machinatur cũ affectu in mortem uxoris alterius ut habeat illũ i uirum uel econuerso uir in mortẽ alterius & cetera. secundus dat quis fidẽ alicui cõiugate ducere eam ĩcõiugem post mortẽ uiri sui cum ista ꝓmissione sequitur adulteriũ. Cultus disparitas puta si fidelis con/ trahat cum iudea uel pagãna permanente cum in fidelitate secus si contraheret cũ heretico nã tunc tenet sed cohitare non deberet si esset ei ꝑiculum incurrendi heresim & peccauit grauiter cum tali contrahens. Vis uiolentia absoluta ĩpedit & si/ militer. uiolentia per metum qui potest cadere in constantẽ uirũ & continet̃ i isto uersu. Stupri. atq; status. uerberis. atq;. necis. nisi postea de iuito effi/ tiatur uoluntarius. Ordo intelligit̃ de ordĩe sacro s. subdyaconatu & supra talis etiã est excoĩcatus Greci i sacris uti possũt cõtracto sed nõ cõtrahere Ligamen .i. si sit alteri ligatus per coniugium etiã ꝑ uerba de presenti nõdum consumatũ nam talis nullo caũ põt alteri matrimonialiter copulari nisi ille cum quo contraxerat ꝓfiteat̃ in aliqua religiõe & si recederet unus coniugũ ita ꝙ ꝑ multos ãnos nihil alter de eo audiret non licet alteri contrahere nisi sciat de morte eius .Honestas idest publice

honestatis iustitiã que oritur ex sponsalibus con-
tractis cũ aliqua cũ qua postea no seqt matrimo
nium uel propter mortem uel aliã causam nam
cum ulla consanguinea nullus contrahere potest
usq; ad quartũ gradum. Affinitas é proximitas
que contrahitur inter eum qui duxit uxorem &
omés consanguineos uxoris usq; ad quartũ gradũ
& ipsã uxorem & omés cõsanguineos uiri eius usq;
ad quartũ gradum. Et nota etiam ꝙ affinitas con-
trahitur etiam per fornicariũ coytũ it ꝙ ille quia
fornicatur cũ aliqua non potest cõtrahere matri-
moniũ cum aliqua cõsãguinea eius usq; ad quartũ
gradũ. nec ista mulier põt cõtrahere nec tenet nec
in hoc potest dispensari nisi per papã. Vnde ante
dispẽsationẽ sẽp peccat mortaliter exigens & red-
dés debitũ sciens dictũ impedimẽtũ. aliter autem
coniugum nesciens excusatur a peccato nec ex ig-
norãtia facta ꝓbabili & de his & de aliis q̃do caũs
occurrerit uide plenius in sũmis. Item querendum
est si contraxit matrimoniũ clãdestine qa mortale
est propter ꝓhibitionẽ ecclesie. Item si habés uotũ
simplex cõtinentie cõtraxit cũ aliquo cõsãguineo
eius fornicantis cũ ipsa usq; ad quartum gradum
IMPOTENTIA. ĩpotentia exercendi actum
coniugalem que potest prouenire uel ex naturali
frigiditate uel ex malefitio uel dispositione mẽbri
genitalis uiri uel mulieris. de his impedimẽtis hés
plene in sũmis. Sed nota ꝙ non oportet nec ex-
pedit interrogare omnes coniugatos sigillatim de

hiis impedimentis sed tantũ de quibus posset pre
sumptio haberi & precipue impedimentis affini-
tatis uel cognationis uel publice honestatis sed
multo magis affinitatis si quis tamen cognosceret
consanguineã eius cum qua iam contraxit per uerba
de presenti & multo magis iam consumauit ma-
trimonium :matrimoniũ quidẽ tale non diuidit
sed amittit potestatẽ seu ius petendi debitũ.ita
ꝙ petere nõ potest absq; mortali.tenet tñ reddere
exactus. Itẽ in muliere que ꝑmittit se cognosci
a consãguineo mariti si antequã cõtraxit ꝑ uerba
de presenti cognouit consanguineam ita ꝙ semen
emiserit intra claustra pudoris.non potest illã ha
bere & si iam consumauit cũ illa matrimoniũ non
tenet nec in hoc põt dispensari nisi ꝑ papã. Vnde
ante dispensationẽ sẽꝑ peccat mortaliter exigens
& reddens debitum sciens dictum impedimentum
alter autẽ coniugũ nesciens excusatur a peccato ex
ignorantia facti ꝓbabili de hiis & aliis q̃do caũs
occurrerit uide plenius in sũmis.Item querendũ
est si contraxit matrimonium clãdestine qa mor-
tale est propter ꝓhibitionẽ ecclesie .Item si habens
uotum simplex continentie cõtraxit matrimoniũ
mortaliter peccauit nisi prius sit dispẽsatũ a papa
& tenet ad impletionẽ uoti usq; ad consumationẽ
matrimonii:nam ipso cõsumato efficitur impotẽs
ad ĩplendum uotum.qa reddere tenet exactus ex
presse uel interpretatiẽ.sed tamen exigere nõ põt
sine dispensatione aliter peccat mortaliter. Item

si contraxit cum aliqua uel mulier cum aliquo p
uerba de futuro & post modum cum alia cōtraxit
uel de futuro uel de presenti mortaliter peccauit
ppter fidem fractā nisi de comuni assensu mutuo
se absoluerint q fieri debet per iuditium ecclesie
uel nisi aliquis alius septem casuū superuenerit
quibus solui possunt sponsalia quos habes in sū/
mis. Item si post matrimoniū contractū p uerba
de presenti contraxit cum alia. qa mortaliter pec
cauit neq; tenet matrimoniū. Secundū etiā si eēt
consumatū & filios genuisset sed oportet redire
ad primū. nisi ille cum quo prius contractum est
intrasset religionem ibi pfessus. uel nisi papa di/
spensasset in secundo in quo tamen secundum the
ologos dispensare non pōt. Sed quia difficile est
disputare de potestate pape si sine suppetitione
obtenta est forsitan transiri potest. Itē si cōtraxit
matrimoniū āte etatem legittimā quia prohibitū
est. etas autem legittima est secundū iura duode/
cimus ānus in femīa. & quatuordecimus autem ī
masculo. s. ad cōtrahendum per uerba de presenti
uel ad consumendū. Item si consumauit matrimo
nium ante benedictionē nuptiaꝝ mortale est quia
contra prohibitionē ecclesie. & hoc aduertendum q
in multis locis quāuis sponsi non cōsumēt matrī/
moniū cū sponsalibus ante nuptias. multas tamen
turpitudines & corruptelas faciunt cum ipsis eas
uisitando. unde interrogandi de huiꝰ ubi ista repi
unt. Itē si celebrauit nuptias tempore ab ecclesia

probibitio qa mortale est. tempa autem probibita sunt ista. s. ab aduentu usq; ad epiphaniā. nō autē octaua eius. & a septuagesima usq; ad octauas pē-tecostes. DE ACTV CONIVGALI. De actu coniugali. Nota q aliqua fiunt ubi ē mai-festū mortale aliq ubi ē dubiū. utrū sit mortale uel ueniale aliqua in quibus nullū ē peccatū. PEC-CATVM. Quidem mortale est si exerceatur talis actus extra uas debitū. uel etiā & si intra uas debitū tamē non suscipit semē ad euitandū gener-ationē. Item cum ex contractibus impudicis extra actum matrimonii sequit pollutio in altero ipsoꝝ

Irem si actū coniugalem exequens appetitum deliberatū babet ad aliam. Item si ita in ordinato affectu fertur ad actū coniugalē q etiā si non esset uxor opus carnale ageret cū illa uel alia. difficile ē tamen hoc discernit. Item cum alter alteri omnio denegat debitū exigenti sine cā legittima propter quod exigens in continentiam incurrit uel graue scandalū. esset autem causa legittima si ꝓbabiliter timet notabile nocumētum persone uel coiugis uel prolis in utero. uel qa ex adulterio amisit ius petendi uel etiā si i loco sacro peteret. qa sic locus uiolaret. uel etiam i publico qa contra debitā bo-honestatem. non autem est legittima cā denegādi omnino petenti die ieiunioꝝ uel solēpnitatū uel ira ad iuicem. Dubiū de mortali quando quidem seruat uas debitū sed modus idebitus puta si later aliter uel ex parte posteriori accedat ad uas debitū

uel mulier super grediatur uirum in quibus mois
& precipue in ultimo aliqui dicunt esse mortale de
se. Alii uero ut tho. & Alber. quod non ē mortale
de se sed pōt esse signum mortale concupiscentie
nec per hoc impedit̄ generē & si non apte ꝓcuret̄
Vnde i huiōi noli precipitare sniam nec denegare
absolutionem in huiōi perseueranti sed detesteris
& ꝓhibeas quantum potes. Quando autem fieret
primo uel secundo modo propter ꝑiculū aborsū
forte esset sine peccato. Dubiū etiā est de mor/
tali tempore mēstruorum & precipue in exigente
sciente talem defectū. quod quidam esse mortale
ponunt. precipue quando non est quasi cōtinuus
sed consuetus ut mensatim. Alii contrarium ut
petrus de palude & hec opīo coīor. unde propter
hoc nō deneges absolutionem sed prohibeas q̄tū
potes de exactione. & exactos admoneas ut nō as/
sentiat exigenti nisi ex hoc timeat de īcōtinentia
eius. Dubiū est de exigente debitum a coniuge
permanente ī adulterio siue occulto siue maīfesto
quod ipse nouit. hoc quidam dicunt esse mortale
in ipso exigente qa facit contra constitutionem
ecclesie ut notauit hug. xxxii. q. i. si quis uxorē. &
hoc firmatur in sūma pysana. Sed ī sūma cōfessoꝝ
& archyaconus i rosario mitigāt hūc rigorē excipi/
entes uidelicet casū cum hoc faceret exigēs ad ꝓui
dendum continentie sue. Sed petrus de palude
multo magis mitigat dictū rigorem uidelicet qa
cum non sperat̄ ex hoc emendatio permanētis in

adulterio sed potius deterioracio nõ peccat exigẽs saltẽ mortaliter. Veniale est cum exercet actus con iugalis & si seruato debito uase & modo. tamẽ pri/ cipaliter intentione delectationis consequẽde. ita tamen ꝙ sistat intencio inter limites matrimonii. Itẽ si exerceat actus coniugalis ꝓpter sanitatẽ cor/ poris peccatũ est qa non ad hunc finẽ ordinatus est ueniale tamen ut puto. Item in solemnitatibus & ieiuniis exigere debitum aliqua infirmitate. s. con/ cupiscentie ductus sine contẽptu tamẽ sacri tp̄is uel ecclesiastice exortatiōis ueniale est secũdũ tho & Ray. sed reddens non peccat cum timet de ĩcon/ tinentia uel scãdalo cõiugis peccaret autẽ si negaret oĩo. Item tempore pregnationis ueniale ẽ exigere si tamen non est periculum aborsus reddere autem nullũ. Itẽ ante purificationem post ꝑtum exigere seruatis aliis debitis circũstanciis nõ uidet mortale sed ueniale reddere non uero uoluntarie nullum. Exigere etiam uel reddere debitũ ante ingressum ecclesie post ꝑtum de se non uidet peccatũ. & pos/ sunt mulieres intrare ecclesiam ante xl. diẽ absq; peccato. in quo tamen seruanda est cõsuetudo p̄rie Item actus ĩpudicicie qui ibi exercent nõ ꝑtinẽtes ad opus sed ex delectatione exercitii ut ĩ tactibus osculis & huiõi. ĩordinatis coit sũt uenialia q̄uis tanta posset esse inordinatio quod esset mortale Sine peccato autem exercet actus cõiugalis cũ fit causa prolis suscipiende. uel etiã causa reddendi de bitum seruatis tamen aliis debitis circumstantiis.

Debet autẽ exactus reddere & precipue uir uxori non solum expresse sed etiã per signa petenti nec debet uir uxorem aduertere ne petat ꝑpter ꝑiculũ Tertio autem secundũ aliquos est sine peccato cũ fit causa euitande fornicationis in se uel coniuge sua. Circa predicta sic possunt formari ĩterrogationes. Si usus est matrimonio extra uas debitũ. Si aliqd fecit ad uitãdum generationẽ: si usus est mõ indebito licet uase debito & quo mõ. si utẽdo matrimonio ad aliam intentionem habuit: si tempore mẽstruoꝝ exegit uel reddidit: si tempore festorum uel ieiunioꝝ: si tempore pregnatiõis precipue ꝓpe ꝑtum uel ante purificationẽ post partũ: si exegit uel reddidit a ꝑmanente in adulterio: si principaliter cã delectationis uel alia & qua. Et circa hnĩõi iudicandũ est de peccato mortali uel ueniali secũdum predicta de qbus plenius ĩ summis. Si omnĩo poscenti denegauit debitũ. Itẽ si extra actus cõiugii per tactus secuta ẽ pollutio: si cõtrahit matrimoniũ existẽs excoĩcatus maiori peccauit mortaliter: & precipue sciens se exconmunicatũ & quia ꝑticipat in diuinis sacramẽtis. Idẽ uidet̃ de mĩori si eam nouit quia separat a susceptiõe sacramẽtoꝝ & matrimoniũ est sacramẽtũ. Si existẽs ĩ mortali cõtraxit matrimoniũ uidet̃ mortale qa sacramẽtũ suscipit in mortali scienter. precipue aũt uidetur contrahere ꝑ uerba de presenti. qa ibi est essentia sacramenti. Si contraxit cũ aliqua de futuro uel ꝑ uerba de presenti nõ intendens illũ uel illã habere

in coniugem ſed tantũ carnalem copulã extorq̃ri mortaliter peccauit. Et quãuis realiter non ſit ſibi matrimoniũ. cogendus eſt in foro cõſcientie illam ducere. uel aliter illi ſatiſfacere. maxime ſi ſecuta ẽ copula. in quo tamẽ caſu eccleſia iudicaret ibi ma trimoniũ & cogeret illum cui obedire tenet̃. Si uir non prouidet uxori & familie in neceſſariis non ſuperfluis. Si nimis exaſperauit uerbis uel factis. ſi zelotipus & ex hoc nimis ſuſpicioſus fuit cõtra eã uel nimis remiſſus in curam eius. ſi uxor ino- bediens uel contentioſa & ſui ſenſus ad uirum fuit ſi nimis inculta & negligens circa gubernationem domus fuit. ſi irreuerens & diſcola ad ſoceros & cognatos: ſi dedit de rebus uiri parẽtibus ſuis uel pauperibus pluſq̃ debuit: ſi dedit licenciã uiro eũdi ad alias cum peregrinaret̃ quod mortale eſt: ſi nõ uult ſequi uiꝝ trãſferentem domiciliũ ad quod te net̃ niſi uellet eã tradere ad peccatũ aut dubitaret de morte ſua. aut eſſet uagabundus. ſi uterq; filios educauit in timore dei & obediẽtia mãdatoꝝ.

DE. PRINCIPIBVS. ET. RECTORIbus. CAPITTVLVM. SECVNDVM.

C Irca principes & rectores ſeculares ſic poſ- ſunt formari interrogationes ꝑut uidebit̃ expedire ſecuudũ condicionẽ perſone. Pri- mo ſi per uſurpationẽ & non iuſto titulo obtinuit dignitatem regimẽ uel dñium ciuitatis uel caſtri quia mortaliter peccauit & ſemper in ipſo manet dũ tenet huiõi uſurpationẽ. niſi poſtmodũ titulũ

iustificasset, nec ibi ante iustum titulum potest
exercere iudicium sine peccato mortali. si ambici/
osus fuit ad dignitates & regimen nimis aspirans:
& si itendit negligere iusticiā ad querēdū amicos
ut sic ꝑmaneat in dnīo peccauit mortaliter. Si
prelatis ecclesiasticis uel maioribus suis obediens
non fuit, & ad monitiones & correctiones ab eis fa
ctas nō sustinuit pacienter & contempsit peccauit
mortaliter. Si sentencias excoīcatiōis uel īterdicti
non curauit. aut sit ligatus diuinis se ingessit mor
taliter peccauit. Item si ꝓpter crimen eius ciuitas
est interdicta: quod est sibi maximū iudiciū. Item
si ꝓhibuit subditis suis ne uenderent clericis nec
eis conquerent ex eo ꝙ non habet ab eis quod uult
si ꝓpter excoicationem in se latam iudices uel
actores aut ministros grauauit. quia ultra mortale
est excoīcatus. Itē si de factis ecclesiasticaꝝ ꝑsona/
rum ad eū nō ꝑtinētibus se ītromisit. ut trahēdo
ad suum iudiciū & huiōi mortaliter peccauit. Et si
cepit uel capere fecit uel ꝑcutere uel incarcerare
clericos uel religiosos etiā delinquētes excoīcatus ē
Si non habuit prius licenciā a prelato. Itē si electi/
onem alicuius maliciose īpediuit uel ꝑ uiolentiā
aliquē intrusit uel si grauauit aliquod monasteriū
uel collegium eo ꝙ nolebat eligere illum ꝓ quo
rogabatur. qa ultra mortale est excoicatus. Item si
patronatus ecclesiarū de nouo sibi usurpauit uel
bona uacantium ecclesiaꝝ uel monasteriorū. quia
ultra mortale excoīcatus. Item si fecit statuta uel
leges cōtra libertatem ecclesiasticam uel iudicauit

secundum illa uel dedit cōsilium ad hoc uel non remouit si potuit excoīcatus ē ultra mortale. Itē si noua pedagia instituit non habens anctoritatē a prīcipe sup hoc uel ātiq̄ pedagia seu theolonea augmētauit excoīcatus est. Sed & si hoc cū licētia fecit principis & cā rōnabili & tenuit stratā publicā securā ut debuit peccat mortalit' & tenet' ad rstitutōem. Itē si a clericis uel a rligiosis theoloneū pedagiū seu gabellā accepit ꝑ hiis q̄ deferunt nō cā negociatiōis peccat grauiter & excoīcatus ē quāuis aliqui ꝑ Io. cal. hanc nō admittant qa nō ē recepta papa scit & tollerat immo & ipse facit ī terris suis Item si publicos usurarios alienigenas & non īde oriūdos ad exercendū fenus in ciuitatibus suis admittit uel admissos usq; ad certū tpūs nō expellit est excoīcatus. hoc uerum est si talis est persona ecclesiastica habens. s. dnium tēporale. nā domius temporalis nō est excōmunicatus sed excoīcandus extra de usura li. vi. non tamen episcopi ut supra incurrunt. & idem si ciuis existens dedit ad hoc cōsilium uel fauorē. Item si nauigantes indistincte depredatus est uel depredari fecit. uel hoc factum noīe suo gratum & ratū habuit quia ut pirrata excōmunicatione papali est excoīcatus. Itē si naufragātes expoliauit uel rs eoꝝ ad portus terraꝝ suaꝝ a mari delatas sibi appriauit: qꝺ ē rapina & secūdū aliquos sunt excoicati. Item si incendia fecit uel fieri fecit uel diruit uel fregit ecclesias uel loca religiosa. qa excoīcatus ē & si esset' denūtiatus. Itē

si imunitatem ecclesiarum uiolauit puta faciendo capere hoies propter debita uel maleficia in ecclesia uel loca priuilegiata. sacrilegiū commisit quod mortale est & potest excoicari. Ité si spoliauit ecclesias uel personas ecclesiasticas quod multū faciūt tyranni. aut priuilegia eorum uiolauit mortaliter peccauit. Item si fecit represalias uel pmisit fieri aut ab antiquo consuetas extendi fecit contra psonas ecclesiasticas est excoicatus nisi reuocauerit infra mensem. extra de iniuriis & damno dato li. vi. & si pignus. utrū auté liceat facere represalias contra laycos uide i iii. pte ti. ii. c. Item si ad ecclesias in qbus patronus fuit ydoneos non presentauit sed ineptos ut ydeotas & cōcubinarios & alios malos presentauit. uel subditos suos ecclesiarum patronos tales eligere aut presentare suasit mortaliter peccauit. Item si recepit pecuniā ut presétaret aliqué cū esset patronus uel ut supplicaret pape uel episcopo p beneficio alicui conferendo symoniā commisit uel absq; pecunia si porrexit preces p idigno mortaliter peccauit. & est symoia. Ité si fuit fautor & defensor hereticorum aut etiā scismaticorum quia mortaliter peccauit & est excoicatus. Ité si ipediuit uolentes recurrere ad forū ecclesiastcū super causis que ad talem forum pertinent ne. s. corā ecclesiastico iudice huiōi cause agitentur uel ad hos dans cōsiliū auxilium & fauorem excoicatus est de imuni. eccl. quoniā. li. vi. Item si bellum assumpsit iiustū uel adiutor fuit iiuste bellantis. quia omnia mala que

ſecunt̄ ei imputant̄ ad culpam & ad reſtitucionē tenetur oīm damnoꝝ inde ſequētiū & hoc niſi ad adiuuādum & ſeruiendum tenetur puta quia eſt miles aut uaſallus eius talis enim adiuuans cum ē dubium ſi bellum eſt iuſtū excuſat̄ xxiii. q. i. quod culpatur. non autem ſi ſciret iiuſtū. Itē ſi cōſulit exiſtens in officio cōmunitatis ꝙ aſſumat̄ iiuſtum bellum ad oīa mala & damna tenet̄ niſi forte ꝓpo neret materia in conſilio modo falſo tanquā eſſet iuſtum tunc enim ignorātes uident̄ excuſari. De materia belli & quomō dicatur iuſtum uel iiuſtū uide in ſumma pte iii. ti. ii. Item ſi indiſcretos ty/rannos officiales fecit ſeu prepoſuit terris ſuis qa tenetur de damnis & malis eorum ſi ſciebat tales eſſe. ſecus ſi ignorabat. niſi cū audiſſet non remo/uit. Si iiuſtas exactioēs ſeu collectas fecit qa rapi/nā fecit. Et q̄ dicātur iiuſta talia & collecta & qūo debeat facere uide in tertia pte ti. ii. c. i. Si poſuit iudeos in officiis publicis qa ꝓhibet̄ xvii. q. iiii. ſi ea que ſunt coītatis aꝓpriauit ſibi ut ſiluas cāpos & huiōi quia mortale eſt & tenet̄ reſtituere. Si li/beros hoīes in ſeruos ſubiecit. Chriſtiani enī non poſſunt licite emi. ſed bene īfideles redigunt̄ in ſeruitutem & emi poſſunt & uendi capti in bello iuſto. qui ſi poſtea efficiantur chriſtiani non tamē liberant̄ ex hoc a ſeruitute quāuis ſit piū facere. Si a decentibus ſine filiis accepit bona ipſorū nō ꝑmittens de eis teſtari & legare ad beneplacitū niſi talis patria haberet talem ſubiectionem a tempoꝛ

cuius memoria nō est in contrariū. Si nimis uindicatiuus fuit. si homicidia. si mutilationes & huiōi seua sine iusticia uel cū iusticia sed ex odio uel uindicta fecit uel ꝓcurauit seu ꝑmisit. quia in huiōi grauia mortalia sunt. Si torneaméta aut bella fieri fecit uel ꝑmisit uel ludos aut spectacula ꝑiculosa aīe uel corpori. ut ꝓicere lapides ad inuicem uel representationes turpidinū fieri fecit aut ꝑmisit & non ꝓhibuit si sine graui scandalo potuit remouer̃ quia mortaliter peccauit di. lxxxii. error. Si leges statuit quas non potuit uel debuit quia iniquas qa mortale est. Si nimis dūrus fuit ad dispensandum uel ꝓcédū in q̄bus potuit. uel ecōuerso nīs facilis ad ꝓcendū delinquētibus in preiudicium iusticie & cōis utilitatis. Item si feuda uasallis suis absque iusticia denegauit. uel seruitiū indebitū abexegit aut fidé non seruauit. Item si ipse existens uasallus alterius nō fuit fidelis domino ut debuit secundum ꝙ ī iuraméto fideliter exprimitur uel obsequium debitum nō prestitit aliquā īiuriā fecit domino. s. alienādo feudū uel diminuédo uel aliquid huiōi. quia ī huiōi mortale ē tenet̃ de damnis. Si tutelas alicuius sibi cōmissas non fideliter exegit sed bona illius cōsumpsit & dissipauit qa mortale & tenet̃ de damnis. Si in terra sue iurisdictionis sustinuit iniustas mensuras aut iiusta pondera aut iniusta precia reꝝ uenalium sciente qa mortale & teneri uidet̃ si cōmode potest obuiare. Similiter peccat si inducit uel sustinet malas consuetudines aut

corruptelas. Si tollerauit aut sustinuit publicos usurarios inde ꝓpter hoc recipiens certam quotã uel summã ãnuatĩ quia mortale est & tenet illud acceptum restituere nõ usurario sed creditoribus eius a quibus usure sunt extorte secundũ tho. Si pignus aliquod hũit cuius fructus nõ cõputauit ĩ sortem quia usura est. & de aliis speciebus usure si in aliquo offendit uel fuit ꝑticeps de qbus supra ꝑte. c. de usura. Si penas uel emendas ĩ pecuniam propter cupiditatem uel odiũ & non ꝓpter corre/ctionem delinquẽtium accepit uel ultra debitum extorsit uel penas corpales aut mortis ĩ pecũiariã propter auariciam contra iusticiã cõmutauit quia mortale est. Si permisit ĩ terris suis latrones ĩualescere uel maliciose eis fauens. uel ex auaricia nolẽs expendere ad cõtutandũ patriam quia mortale ẽ & tenet de dãnis factis si comode poterat obuiare Si iusticiã uendidit uel munera inique accepit. s. pro administratiõe iusticie. uel alias ĩiusticias fecit in iudicando uel fieri fecit mortale est. & de huiõi uide ĩ c. sequenti. Si fidem ꝓmissam uiolauit etiã in inicio nisi prius ipse uiolasset mortale est. si treugas non seruauit. si obsides suos non liberauit mortale est. si pupillas & uiduas oppressas non defẽdit. Si nĩs curiosus fuit & sũptuosus ĩ uestitu apparatu ciboꝝ equoꝝ & faĩlie cũ caĩbus & auibus edificiis & cõuiuiis. nã ut possit facerẽ huiõi põpas emũgunt populos usq; ad sanguinẽ faciẽtes multa ĩiusta. Si fecit edificare domos suas uel laborare ĩ

agris suis & uineis & ligna asportari & non soluit eis plene de labore suo nisi ad hoc ex debito tene rent. uel si i diebus festiuis facit p se laborare qa mortale est sicut primo casu. quod tamé multi fa/ciunt nec subditi in hoc debent obedire. Si nimis se occupauit i uenatioibus & aucupiis uel q peius est subditos in hiis grauauit ad huiói inducés & q pessimũ in diebus festiuis & non auditis diuinis ut missa ppter quod omnes peccant mortaliter & ipse reus é omniũ. Si ppter discursus & huiói de/struxit segetes alioꝝ. quia tenet de damno uel si p misit accipi de blado uel feno alioꝝ a suis propter equos suos quia tenet de damno idẽ de fructibus. Si ystrionibus superflue dedit uel nũmos turpiã representantes in curia nutriuit. uel cõcubinas uel ludentes ad aleas & huiói quia oĩa sunt dãnabilia Si de castitate familie non curauit se inhoneste se habentes cum masculis & feminis retinuit nec cor/rexit cũ posset qa peccat mortaliter. si é cõiugatus íterroga que habent in c. precedẽti put uidebitur expedire.

C.III. De iudicibus.

c Irca iudices seu quécũq; habẽte auctoritaté ordinariam uel delegatam. Primo inqren/do si iurisdictionem aut potestatem acce/pit symoniace. uidelicet iudex ecclesiasticus. aut usurpatiue quia usurpata potestas non dat auctori taté. unde iudicando peccaret mortaliter. si excessit fines mandati sue potestatis mortale est si scienter uel ignorãtia crassa. Si timore cupiditate odio uel

uel amore uel alia causa iiqua unquã tulit sniam aduertenter mortale est. & tenetur ad omne iterẽe pti lese. si ille ꝑ quo sentenciã dedit non potest uel non uult satisfacere quia principaliter ipse te- net Ray. Si per ignorantiã crassam tulit iiquam sentenciã in iudicio anime tenet & peccat ut prius Ray. debuit enĩ scire se insufficiẽtem & nõ iudicar Si per negligentiã quia sufficiens erat & si laboras set ad iqrendum & legendum iuenisset ueritatem sed neglexit hoc agere tenet ut prius mitius tamẽ agit cũ eo qui ex ignorãtia q̃ cũ eo qui ex malicia & hoc habet locũ i iudice ordinario nõ i delegato Si delegatus iudex iudicauit bõa fide & consilio pi toꝝ tulit iniquam sniam. nõ uidetur peccare nec teneri ad restitutionẽ leso. tum quia ex necessitate obedientie iudicauit. tum quia sepe ex certa scia iudicantis sumit qui est ignarus iur ut bonus uir quod est ueꝝ iquirendo cõsiliũ fuisset negligẽs aut culpabilis. tunc enĩ peccat & tenet ad restitutõem Si assessor iduxit iudicẽ ad ferendũ iiquam sentẽ- ciam. excusat quidem iudex. si simplex est & hẽt bonam consciẽtiã. s. credens sniam iustã. & si non fuit in culpa eligendo assessorem qui & bonus & sufficiẽs credebat assessor mortaliter peccat & te- netur ad satisfactionem leso siue ignoranter siue malicõse iducat iudicẽ ad iudicandũ iusticie Ray. Si iudex ignarus iur secum ducit assessorem qui coĩter nõ putatur sufficiens aut iiquus. si de con silio eius fert iiquam sniam licet credat iustam

uterq; peccat mortaliter & tenent̄ ad restitutionē insolidum. Si accepit pecuniā in iudicio quod pōt esse quinq; modis. & uidetur semp mortale. Primo si male accepit ut male iudicaret & cōtra iusticiam & tunc illam pecuniā debet dare ei in cuius iiuriā data ē i.q.i.iubemus. Si accepit ut bene iudicaret cū nō deberet iudicare uel ut nō male iudicaret. in his quatuor casibus debet restitui ei qui dedit.ii.q.i.non licet hic. Ray. Sed secundum guil. in foro penitentie potest pauperibus erogari sicut & alia turpia lucra & de cōsilio. Si iudex nullo mō uoluit ferre sentenciā cum deberet & ꝓpter hoc aliis committit ius suum mortale est ·& tenet̄ illi restituere litis extimationem xxiii.q.v. administratores. Si iudex accepit aliquid a ꝑtibus. Nota ꝙ ordīarius non potest aliquid accipere etiam expensas nisi moderata ēsennia sponte oblata ut esculentum & poculētū di.xviii.de eulogiis. Delegatus uero pōt accipe expensas moderatas quādo s.est pauper uel oportet eum exire uel equitare ꝑ exaīatione cause uel ꝑ assessore secūdum glo. Si autē papa alicui causam delegauit non uidet̄ ꝙ aliqd possit peter̄ nec etiam expensas si sue expense sufficiunt nisi oporteret eum exire & plusꝙ̄ domi expendere Ray guil. Si iudex ecclesiasticus ordīarius uel delegatus contra conscientiā & contra iusticiam i grauamen ꝑtis alterius in iudicio qcꝙ̄ fecit per gratiam uel ꝑ sortes īcurrit suspensioné ab executione officii per annum condemnādus ad extimationē litis de qua

uide in summa in pte iiii.ti.e. Si iudex ecclesiasti cus sentēcias excoīcatiōis supensiōis uel īterdicti nimis de facili fulminauit aut sine monitione pre missa uel sine scriptis uel alias contra ordinē iuris grauiter peccauit de hiis ī iiii. pte. Si iudex qcūq; dilationes aliquas contra ius fecit. si ordinem iudi ciariū non seruauit. si ꝑtem alteram cōtra iusticiā grauauit. Si reo fecit questiones siue īquisitiones ad quas respondere non tenebať. si appellationes legittimas non admisit. si dolose locum appellādi dedit. si post appellationem legittimā nihilominus in causam ꝓcessit. si in dubiis magis peritos non cōsuluit. si allegationes friuolas admisit. si pau peribus uiduis orphanis nō subuenit & i aduocatiōe non ꝓuidit. in quolibet hoꝝ uidetur mortale cum sciēter deliq̄d. Nota ꝙ qui fingit fraudulēť aliquē casum per quē iudex aliquis uadat uel mittat ad aliquam mulierē ꝓ testimonio est excoīcatus extra de iudi. mulieres li. vi. Si iudex illicite relaxauit penam debitā reo quod fit tripliciter. Vno mō qa nō erat supremus iudex. i. princeps nec ei publica potestas est plenarie commissa. sed ut iudicet secū dum leges & statuta ciuitatis. Secundo mō si hēt plenam potestatem. ille tamē qui passus est īiuriā non assentit remitti sed uult puniri. Tertio modo quando & si habet potestatem iudex plenariam & lesus uult remittere tamen non subest causa nulla rei publice sed nociua. s. pariēs īcentiuū deliquēdi tho. in quolibet peccat mortaliter. Si penā debitā

auxit uel minuit cũ nõ posset uel deberet. & quã do possit uel non. uide in tertia pte ti. c. si etiã mutare possit ibi uide. si nõ iudicauit secũdũ allegata & pbata cõdemnans quem nouit ĩnocentem qui tamen utꝝ peccet uel non & quomõ uide in iii. p. c. Si minister iudicis existens executus est ĩiustam sñiam. nam si p certo scit ĩnocentem nõ excusat᷑ a peccato Ray. secus si dubitat tũc excusat᷑ ppter obedientiã ĩ iii. p. ti iii. p totũ. Circa aduocatos & pcuratores & notarios primo. Si posuit se ad aduocãdum cum ĩ iure phibeat᷑ scienter hoc faciẽs uidet᷑ peccare phibetur aũt infidelis & excoĩcatus maiori & religiosos nisi p monasterio & de mandato sui prelati. Sed & clerici in sacris uel etiam ĩ mĩoribus. sed beneficiati prohibentur aduocare in iudicio seculari nisi in cã ppria uel p ecclesia sua uel p cõiunctis uel pro miserabilibus psonis. Sunt & alie persone phibite de qbus habet᷑ ĩ q. i. c. tria ubi ĩter alios qbus phibetur ẽ sodomita precipue notarius de iure & de facto. Iudex uel assessor etiã nõ potest esse aduocatus in causa in qua est iudex nec clericus p extraneis contra ecclesiã suam Ray. Si aduocatus uel pcurator scienter defendit causã ĩiustam peccat mortaliter. & tenetur alteri parti de damno omni inde habito tho. nisi satisfaciat clientibus qui prĩcipaliter tenet᷑ si scit ĩiusticiã quãdo obtinet uictoriam cause. si ignoranter ĩiustã cãm defendit. i: putans iustam excusatur secũdũ modũ quo ignorantia excusare põt tho. ũde si ignorãtia

erassa peccat mortaliter. Si in principio credebat iustam sed in ꝓcessu cāe uidet īiustam debet desererere & ulterius non ꝓsequi alias peccaret. & si obtineret uictoriā cāe tenetur ad satisfactionē leso. nō tamē dēt cā ꝑdere aduersario uel secreta sue cause ei reuelare. sed īducere clientulū suū ad cedendū uel ad cōponendū cū aduersario sine aduersarii damno tho. Dū autem est ei dubia usq; ad finem licet ꝓsequi sine peccato guil. Si aduocādo usus est debito mō uidelicet secundum Ray. Si ꝑduxit falsos testes uel produci fecit uel corruptos si īducat falsas leges. si alias falsas ꝑductiones uel probationes iur̄ uel facti sed mentitus est uel mentiri docet clientulum suum ī iudicio. si dilationes non necessarias querat in grauamē ꝑtium. si appellat sciēter cōtra iustā sniām & ī quolibet hoꝶ uidet̄ ēe mortale. Item si non fideliter cām foueat quātum iusticie suadet omittendo de cōtingentibus ex negligētia uel notabili ignorātia. in quolibet posset esse mortale. Itē si ꝓcaciter quasi dicēdo conuicia uel uociferando si prodit aduersario secreta sua & si ꝑ predictos modos uicit īiuctam causam tenet̄ leso de omni damno. Sed amittit iustam ꝑ suam īfidelitatem negligentiā & ignorantiam tenetur clientulo suo de omni damno Ray. & hosti. Itē si aduocatus non prestauit patrociniū ī cā iusta pauperū & miserabilium personaꝶ. nam si nouit talem cām & scit illum nec per se posse iuuari quia non habet ad solueudum nec alium uidet uelle iuuare

propter quod amittit causam tenet gratis iuuare si potest uel uidet mortale Ray. tho. Si imoderatum salariũ accepit de sua aduocatione. nã moderatum petere potest & aduocatus & iuriscõsultus & dicit aug. xiiii q. vi. Nota sane quod moderamẽ sumit ex quatuor. s. quãtitate cãe labore ad aduocandũ ex sciẽcia & facũdia aduocati & cõsuetudĩe regioĩs. & secundũ hoc magis uel mĩus accipi põt secundum Ray. uel ab ĩicio cum facit pactum uel ex post facto cõpleto. sed ex quo cã ẽ incepta nullũ debet facere pactũ cum litigatore. quem accepit ĩ propriã fidem: sed posset esse occasio magis piculi iii. q. iiii. c. ppterea. Item nõ licet pacisci de quota cum aduocato puta decima uel centesima uel de quãtalibet moderata tamen secundũ iura de hac tamẽ plene habes in iii. pte. Si iurisperitus existẽs in causa quã nouit ĩiustam consuluit quomodo obtineret mortale est. Et si uicit ex consilio tenet de omni dãno. si ex ignorãtia crassa male cõsuluit Si non consuluit paupibus non habentibus ad soluendũ uel si nimis peciit. Idem dicendum uidetur sicut aduocato si pcurator existẽs defendit sciẽter ĩiustam causam. Si nõ fideliter sollicite iustã fouit si paupibus non prestauit patrociniũ. si nimis de salario peciit. Idẽ dicendũ uidet sicut de aduocato Si notarius existens aduertẽter falsauit ĩstrumẽta peccauit mortaliter & tenetur de omni dãno inde secuto. Si maliciose occultauit iura aliorum seu instrumenta & nõ assignauit aut destruxit uel aliis dedit

tenetur ultra peccatū de omni damno. Si ex igno-
rantia notabili uel negligentia male dictauit istru
menta uel testamenta cū defectibus unde oriuntur
litigia uel ꝑdunt᷑ bona alioꝝ peccauit mortaliter
& tenetur de omni damno lesis inde secuto, si fuit
rogatus in testamentis eoꝝ qui non erant sui sēsus
sciēter tāq̄ usum rationis habentiū qa mortale est
& tenetur de omni damno lesis. si in instrumentis
suis nō ē usus solēnitatibus legalibus ūde ualidāt᷑
contractus qa mortale est & tenet᷑ de dānis ex īde
secutis. si fecit instrumenta in fraudem usurarum
scienter quia mortale est & ꝑiurus. Si notarius in
officio salariatus sufficienter a coītate. accepit etiā
ab hiis ꝓ qbus scripsit litteras gratias & huiōi &
si non salariatus a coītate accepit de consuetudine
pro suo labore ultra debitū & equitatē. quia pecca
uit mortaliter & tenet᷑ ad restitutionem. si diebus
festiuis absqꝫ necessitate uel cupiditate fecit istru
menta uel copiauit & extēdit scripturas cū posset
differre. quia mortale uidet᷑. Si fuit rogatus uel di-
ctauit uel redegit in scriptis statuta cōtra libertatē
ecclesiasticā mortaliter peccauit & est excoīcatus. si
notarius existens episcopis pro scribendis noībus
ordinādoꝝ uel litteris ordīatioīs accepit pecuīam
qa si salariatus satis accepit ut de lucro ꝑticipet
ordinatoris symonia est do quo plenius ī secunda
ꝑte ti. c. i. DE. DOctoribus. Circa doctores &
scolares. primo īquirendū est. Si docens publice in
lege uel phisica admisit scienter ꝫ i lectionem suam

religiosos uel sacerdotes seculars uel alios clericos non sacerdotes sed ĩ dignitate cõstitutos quia ex/ coĩcatus est quencũq; predictoꝝ amittat scienter cũ illis & habet᷑ extra ne clerici uel monachi. sup specula: Item si docens in quacũq; facultate etiam theologica admittit ad lectiones suas religiosũ exe/ untem de monasterio cũ habitu ad audiendũ sine licencia prelati sui scienter est excoĩcatus cum eo quia pticipat in crimĩe cum eo. Idem si cũ licẽcia prelati sui sed sine habitu recepit ad lectionẽ secũ dum lapum. Itẽ si magister uel scolaris existens bononie. tractat cũ aliquo ciue bonoñ. de cõducti one hospitii irrequisitis uel ĩquilinis. nisi tempus cõductionis fuerit elapsum. ẽ excoĩcatus extra de cõduc. loca. ex rescripto. & hoc nõ habet locũ nisi in bonoĩa. Item si quis eo pacto receptus est in ca/ nonicum ut scolas teneat symoĩacum est. unde & mortale si uacante prebenda potest ei annecti hoc onus docendi hosti. ber. Item si aliquid exigat᷑ pro licencia docendi quãuis secundũ hosti. non sit sy monia tamen contra iura. unde & mortale quod patet ex pena ꝓpter hoc imposita. quia exactum restituitur. & debent exactores officiis & beneficiis spoliari extra e. ti. c. i. Ray. Item si magister festum colendum de iure uel de cõsuetudine nõ uult con/ cedere colendum nisi ꝓ pecunia. uel econuerso nõ colendum cõcedit colendum ꝓ pecunia. symoniã committit precipue a clericis & paupibus exigẽdo quia uẽdit doctrinã & tenet᷑ ad restitutionẽ hosti.

& Ray. Si autem non sufficit salariũ. potest exige re oblata gratis sp potest recipe. & multo mgis si nullum habet salarium potest exigere collecta pro labor. Si magisteriũ q̃rit & recepit ieptus & ualde ignorãs uidetur esse mortale pp̃ter piculum quod sequit. quia rõne magisterii datur fides in qbus re quirit unde nocumentũ pximorꝝ sequit ex malo consilio: & hoc precipue ĩ theologica facultate ad mittens tales scienter ad magisteriũ. Videtur etiã mortale si querit gradus uel magisteriũ nõ ad uti litatẽ animaꝝ & dei honorẽ sed sui ostentacionẽ & honorem ptinet ad ambitionem. & ideo uide de ambitione quãdo est mortale uel ueniale. Si inde querit exemptionẽ uel diuitias totũ est dãnabile precipue religiosis. Si docuit publice in theologia existẽs ĩ mortali notorio peccat mortaliter. si sciãs prohibitas legit uel dicit ut nigromãtiam artem notoriã & huiõi mortale est. & si notabiliter igno/rans posuit se ad docendum & errores notabiles docet mortale est. Si non adhibuit diligentiam ad profectũ scolarium ĩ sciã & moribus faciẽs nimis uacationes uel non utilia uel curiosa docens uel de moribus eorum nõ curans nec conpescens in quo potuit i huiõi notabilis negligentia uidet morta le. Si iuramenta uniuersitatis non ĩpleuit mortale est. Si se iactauit de doctrina uel aliis detraxit se preferendo uel eis ĩuidit uel sectas nutriuit inter scolares. aut scolares alterius doctoris ad se traxit ĩ iuste uel pompose ĩdutas est. de quibus uide. s. de

huioi grauitate. si scolares non fuerit obedientes doctoribus i qbus tenent. si fecerut inter se rixas. si minus aptu elegerut ad legendu ex causa iiusta si dimiserut ieiunia ecclesie cum possent uel misse auditionē i festis uel sacramenta. si contendunt in disputacione cōtra ueritatē ne uideant succubere si supbiut ex sciencia si aliquem malum finē itendunt ex sua sciencia ut lucra iiusta curiositates & ambitiones & huioi si sunt negligentes studendo: si prodigi in expēdendo & de aliis iqrēdo ꝑ ut uidet dictu supra in prima & secūda pte. Si nimis ardenter studuit in libris gentiliu ꝑpter ornatum minus uacās studio utiliori uel necessario ut sacre scripture precipue quo ad religiosos uel in poetis propter materiā turpem quia illud mortale est iō prohibet xxxvii. di. DE. Medicis. Circa medicos & aromatarios. A medico quere si posuit se ad practicandu i medicina sine sufficienti pitia: q a li paru uel nihil studuit quod uidet mortale. qa expoit se piculo occidendi hoies. Si pitus & sufficiens existens obmisit aliqd de cōtingētibus circa ifirmos quos habet i cura ex negligentia qa ex negligētia notabili ūde secutu est magnu nocumentu ifirmo uel sequi potuit. male potest excusari a mortali si uero pua negligētia ueiale: & si nō uisitat ifirmos sollicite & huioi ubi tamen non est periculu. si dedit consilium uel medicinam pro salute corporis uergentia i periculu anime. i contra precepta puta ut fornicetur quis. ut euitet certas ifirmitates uel

medicinam dat pregnanti ad occidendum puerpe-
rium ꝑ conseruatione matris uel potum iebriātē
& huiōi mortalitᷤ peccauit & ꝓhibetᷤ hoc extra de
pe.& re.cum ifirmitas. Si seruauit preceptū factū
medicis.s.ꝙ inducant infirmos quando primo uo
cantᷤ ad eos ad faciendum cōfessionē:qa omittēdo
hoc secundum doctores est mortale de pe.& re. cū
infirmitas.si paupes infirmos quos nouit non ua
lentes soluere non uisitauit gratis:qa ad hoc tenetᷤ
& etiā soluerᷤ ꝑ eis medecīas si pōt alias mortale ē.
di.lxxxiii.in principio.si nimis largus fuit ad īdu
cendum debiles ad frangendū ieiunia ecclesie absqꝫ
rōnabili causa.quod freqnenter faciunt nō est sine
peccato:si autem sanis etiam dissuadet ieiunia ec-
cle.ie dicentis nociua esse.& sic īducūt ad frāgēdū
sine causa mortale est.de pe.di.i.noli.Si dedit me-
dicinā dubiam mortificationis uel sanationis quia
mortale uidetur.ut dicit decre.de pe.&.re.cum in
firmitas:pocius dimitti debet in manibus dei quā
exponi in ꝑiculo medicine.De emulatioue & detra
ctione q̄ faciunt adīuicem medici interroga ꝓut.s.
DE.Aromatariis.De aromatariis si ī cōponendis
medicinis non ponūt que ordinat medicus cū non
habet uel non ita bona sicut est necesse.in quo of-
fendunt medici non facientes ante se cōponi.nā si
ex hoc sequitur ꝑiculum graue infirmo uel non
operatur sanitatē quod fecisset si bene fecisset illa
est mortale & etiam medico si hoc dissimulat. si
docent ea uel uendunt ea que ꝓcurant aborsum

faciendum uel uendunt uenena hiis quos credunt ab usuros mortale est Si sophisticant aromata q frequenter faciunt. ponentes in eis unum p alio ut in electuariis sirupis speciebus. in cereis facien-tes malas mixturas & uendentes p puris: qa ultra pecccatum tenent ad satisfactionem lesis seu erro gationem cum incerti sunt: de nimiis preciis uel periuriis & mendaciis & dīnutis ponderibus que faciunt interroga. prout habes. s. in. pag. de frau-dulentia & aliis uitiis prima parti. i. DE MER-CATORIBVS. Circa mercatores & campsores & psenetas A mercatore querēdū si misit nō solū arma & lignamīa sed etiam quecūq; mercimonia in alexandria uel ptes egipti uel terras saracinorū soldano subiectas: qa excoīcatus est excoīcatione papali si non hūit licentiā apapa: & ueneti gener aliter babent talē licentiā. Si negotiatus nō propter aliquem finem honestū puta sustentationē familie sue ex lucro moderato ex inde. uel subuentionem pauperū uel prouisionē eoꝝ pro ciuitate & huiōi sed negociatur propter auaritiam & thesaurisādū quod peccatum est mortale si non lucro cōstituit finem. uel si intendit lucrum per fas & nephas si pōt. Si cōposuit se cū aliis mercatoribus quod nō uendat de aliqua re minori pretio quam conuēto inter eos quod est excessiuum: & sic cogant psone emere caro pretio. peccatum est secundum hosti. & prohibitū legibus. Si uendant merces p maiori pretio quam ualeant. ex eo solum facit terminum

sed etiam mutuat sibi peccuniam. usurā cōmittit
Si uendendo mercantias suas puta lanā uel pānos
& recipiendo pro precio alia mercimonia, puta se-
ricum uel aromata uel aliud quod uulgariter dicit᷑
barratto: multo maiori pretio uendit sua quam si
reciperet pecuniā: qa peccatum est iiustitie & mor
tale· nisi ille cui uendit etiam longo maiori pretio
tradit merces suas: tunc pōt unus excessus cōpēsari
alio si sunt quasi equales tamen uendendo ad ter-
minum plus iusto pretio uendidit ratione dilatioīs
tamen. Et de diuersis speciebus cambiorum & uariis
modis usurarum in fraudulētiis inquātitate & q̄litate
& substantia rerum interroga. & dic ꝓut habes. s. in
prima p. c. con. s. de usurpatione rei aliene. Si
fraudauit uel fradari fecit uel alius pro eo iusta
pedagia seu gabellas mortale est. & tenet᷑ ad resti-
tutionem: secus de in iust. uel cū non tenentur illa
loca tutta a latronibus ubi soluunt᷑ ꝓpter defectū
dominorum. Si dedit falsas monetas uel diminutas
scienter pro bonis. uel eas diminuit. peccatū est &
tenet᷑: secus si accipit monetas ualentes in loco pro
eo ꝙ ualent ibi. & mittētes ad alium locū ubi plus
ualent plus pecit. Si faciens societatem cū aliquo
non fideliter sed hūit aliqua lucra occulta sibi soli
retinens. tenet᷑ ad restitutionem: nisi certus esset
ꝙ socii tandem occulte subtraherent. Si fecit ꝓ
aliquo securitatem tamē fraudibus. nā sine fraude
assecurare merces per mare uel terrā & īde querere
emolumentum plus uel minus secundū quātitatē

periculi. non uidet illicitũ. cum subftet periculo magno. Assecuratio uero pecunie per modũ satisfactionis que uulgariter dicit scripta ubi nullũ est peccatum & dãpnum non est tutũ quantum ad conscientiã. secus si ibi est periculum. Si accepit aliq̃ pecuniã sub noĩe depositi respondẽs ad rõnẽ sex uel octo ꝓcentenario & cum illis pecuniis lucrat ipse mutuando uel aliis illicitis contractibus ad rõnem decem pro centenario & huiõi: cõmisit duo mortalia. unũ in accipiendo. aliud ĩ mutuãdo & tenet de usura. Si intromisit in baratoli & strãgelis accuffinis que uocabula non declaro ad breuitatem: sed de hiis habes in sũma. li. ii. ti. i. c. q̃d malitie sit in eis. Achasinum dicit cum quis gerit negotia stipẽdiarioꝝ. Itẽ siqs dominoꝝ laborans pro eis. & mutuat eis pecunias cũ expedit recipiẽs inde certum salarium. & q̃tũ meret labor ꝑ iustis causis: unde non pro bellantibus ĩ iuste põt accipe ratione mutui nihil plus alias usura est. Si est usus mendaciis & periuriis in emendenoo uel uendẽdo que solent eis esse cibus & potus. & de hiis dic ut habes supra in prima pte ĩ locis suis: & tamẽ stat in tali proposito utendi mendaciis piuriis & dolis quando occurreret semꝑ est mortale: unde non absoluendus nisi disponat abstinere ab illis ubi est mortale. Item si emit res raptas uel furatas ꝑ mare uel terrã. de dic ut. s. ĩ prima pte. c. con. perag. de rapina. Si emit uel uendidit diebus festiuis absq; necessitate ex cupiditate. uel fecit rõcinia librorũ

uel hoc fieri fecit discipulis suis de quo ut.s.i pri/
ma pte.c.cō.Si ꝓsenata fuit uel mediator q dicit̃
sensale contractuū fraudulentoꝝ scienter mortale
est & tenet̃ ad satisfaciendū lesis. Si mediator fuit
contractus usurarii intendens utilitatem usurarii
& suā magis quam accipientis sub usura mortale
uidet̃:& si ipse induceret ad mutuandū ad usurā
q̄ alias nō recogitabat uidet̃ teneri ad restitutionē
Si mediator extat in aliis contractibus puta uen/
dēdi domos aliquas & alia aīmalia:& male cōsulit
emptori in dāpnum eius ad utilitatē sui & uendi/
tor peccat mortaliter & tenet̃ ad satisfactionē .Si
in mercimoniis utit̃ mendaciis:& huiōi i notabile
dāpnum contrahentiū peccat mortaliter. DE
ARTIFICIBVS. Circa artifices & mechanicos.
Primo si fecit artem cuius opus est cum peccato
uel ad peccatum mortale est ut plurimū ut facere
taxillos.seruire usurariis in illa arte militi in bello
iniusto.in nauigio pirratoꝝ lenocinio. in tenendo
barratariā & huiōi.oportet ꝙ dimittat ex toto artē
alias non est absoluendus.Si artem fecit cuius ar/
tifitium potest esse ad malū usū ut facere gladios
balistas & lanceas uenena & huiōi. Nam si ueri
similiter potest extimari ꝙ uelit ad malum usum
non potest facere uel uendere facta ut predicta in
bello maīfeste iniusto deseruiant.secus si dubitat.
Si qua etiam facit que sunt ad malū nō pōt facere
uel uendere ut fucos & huiōi & debet dimittere.
Si mendaciis utitur periuriis dolis malis mensuris

uel ponderibus. Si diebus festiuis laborat. Si non
ieiunant cum possent moderando laborē de q̄bus
dic ut. s. ī prima p̄te. c. ii. & . iii. i. q. A lanifice si
uendidit pannū lane minus preciose ꝑ pāno lane
magis preciose & sub illo precio uel unius tīcture
ꝑ alia uel cum aliquem defectum habētē ac si nō
haberet nihil minués de precio uel si ī festis facit
lanam tendere sine necessitate. uel cum nō plene
soluit laborantibus & huiōi qa ī hiis peccať plus
uel minus secundum materiā. A sataiolo si tex-
toribus serici precium sui laboris dat non ī pecuīa
sed in rebus diuersis puta panno serico tritico &
huiōi & cum ille non indigeat illis oportet eū uen
dere & minori precio quam ipse recepit peccat &
tenetur ad satisfactionē de dāpno nisi a principio
sic cum eo conuenerit ꝙ daret de huiōi precio tali
tunc enim nō uidetur deceptio. A tabernario &
hospite. Si uendit unam spetiem uini pro alia uel
limphatum ꝑ puro uel ad clarificandū fecit aut
immisit aliqua nociua corporibus uel nō dedit ple
nas mēsuras uel ī taberna tenet meretrices & ribal-
dos & lusores ad taxillos uel aduertenter dedit hiis
quos uidet inebriari peccauit ī q̄busdā mortaliter
in aliis uenialiter & teneť de dāpnis. A maccelario
si uendidit carnes corruptas pro sanis quod ē mor
tale & unam speciē pro alia & capram pro castrato
& huiōi an diminutū pondus ut xi. ūcias ꝑ libra
peccauit & teneť de dāpnis. A pistore si fecit panē
nimis ponderosum. Ita ꝙ ementes sint decepti uel

minoris ponderis quam debent uel farinam bonã alterius accepit cui fecit panem & ponit minus bonã uel cum animo furfuré peccauit & tenetur. A sutore pãnoꝝ si restat sibi de pãno uel serico dato ꝓ uestitu fiendo retinet sibi furatũ illud si sit quid notabile nisi ille diminute dedisset ei mercedem laboris & illud esset supplemẽtũ tantum uel nisi esset in pactũ. Itẽ si noctibus uel diebus solẽpnibus absq; magna necessitate laborat uel facit nouas inuentiones uanitatum. Ab aurifice si utit᷑ uel uendit aurum alchimicũ pro uero uel aurum mīus puꝝ ꝓ magis puro peccat & tenet᷑ de dãpno Si emit calices sacros uel conflatos pro se quod ꝓhibet᷑. A cerdone Si uendidit spẽm unius corii ꝓ alia minus bona ĩ sotularibus. A fabro si ferrũ pro calibe uel malum ferrum. A locatore equoꝝ Si sciẽter equũ locauit defectuosum uel ꝑiculosũ & huiõi quibus tenet᷑ de dãpnis ultra peccatũ Et sic discurre ꝑ alias artes. Ab ystrione & musico Si ystrio fecit representationes aut iocos in uerbis uel factis turpia continentes uel in ecclesiis uel in diuinis officiis uel temporibus indebitis peccatũ est plus & minus secundũ quantitatem. Si citarizauit ad congregationes indebitas uel illicitas uel in ecclesia in organis pulsauit balatas puto mortale in pulsante & procurante. hoc est quando fit mala intentione ad alliciendum audientes ad malũ alias est ueniale. A seruientibus in artibus & laboreriis Si infideliter operati sunt. i. non bono modo ex

iniuria & negligẽtia uel non tantum q̃tũ cõmode potuer ũt peccatum est. Circa rusticos & agricolas querendum si credit explicere misteria que coiter sollẽpnizat ecclesia ut incarnationis passionis & resurrectionis & huiõi Si scit oratione dominicam De obseruatione festoꝝ & ieiunioꝝ si tamẽ possũt De auditione misse in festis. De cõfessione & coĩone semel in ãno fienda. De sacramẽto cõfirmatiõis si recepit uel non qa tenet̃ cum potest. Si tenuit proprios filios quod ẽ ꝓhibitum. De mendaciis & piurus blasphemiis & ebritatibus. Si ad meretrices accessit quod aliqui non credunt esse mortale nec tamen excusat eos ignorãtia. Si decimas nõ soluit saltem secundum consuetudinẽ illius loci quia peccauit & tenet̃ satisfacere de peccato. Si sacerdos non sibi remittit. Si oblationes secũdũ cõsuetudinem bonam loci non dedit. Si excoĩcationem non curauit sed ingessit se diuinis uel contempsit euitare excoĩcatos qa mortale est. Si nocuit per se ꝓximo suo uel familiã uel animalia sua puta discurrendo p sata alioꝝ uel remittẽdo uel pmittẽdo animalia intrare ad pascendum uel si mutauit terminos possessionis uel si arando addidit terram uicini sui in agro suo in hiis peccat secũdũ q̃titatẽ dãpni quod intendit facere & tenet̃ satisfacere. Si dolum cõmisit in agricultura uel notabilẽ negligentiam in dãpnũ patroni ut non scindendo terrã uel culturãdo uel seminãdo uel recolligẽdo fructus tempore debito ꝓpter quod deperierunt uel boues

nimis fatigauit unde destruũt & precipue ad lu-
crum suũ habendum peccat & tenet de dãpno. Si
tenens possessioné ad affictum male tractauit uel
si pciarius non respondit dominis de q̃titate tota
debita figés se minus recolligisse. Si aĩmalia tenés
ad socidem nõ respondet & integre dando de lana
caseo fetibus & huiõi in hiis peccatũ est mortale
uel ueĩale secundũ quantitaté dãpni & tenetur
satisfacere. Si diebus festiuis laborauit precipue
tempe messiũ & uindemiaꝝ absq; magna necessi-
tate uel detulit ligna uel uictualia dnís suis quod
mortale uidet. Si uacauit coreis & uanitatibus De
gubernacĩõe familie secũdũ precepta dei & ecclesie
De superstic̃ionibus & falsis opĩonibus que solét
habundare ĩ hiis De uotis ĩpletis uel nõ. & de aliis
generalibus ꝓut uidet expedire. DE PVERIS
ET PVELLIS. Circa pueros & puellas ĩq̃rẽdũ
de mendaciis piuriis de uotis non impletis q̃ tamẽ
non obligant si irrantur a parentibus ante annos
pubertatis de missa non audita in festis. De cõfes-
sione & coĩone semel fienda ĩ anno de irreuerentia
ad parentes de rixis & si uerberauit clericũ qa si est
doli capax est excoĩcatus de furtis factis de rebus
pentũ uel magistroꝝ suoꝝ de detractionibus uel
turpibus uerbis libenter auditis uel dictis de cõtu-
meliis ad ĩuicem de inuidia & aliis ꝓut uidet plus
& minus secundum etatem & sensum precipue de
uiciis carnalibus cum masculis & femĩs uel per se
ipsos commissis que hodie habundant in ipsis

ꝑpter malas societates & occultāt interrogāti sed cum maxima cautela & a longe ut non adiscant q̄ ignorant & multo magis hoc seruandum erga puellas de oībus predictis si credunť tunc habuisse usum rationis iudicandum est de ueniali aut mortali secundū regulas datas in prima & secūda ꝑte de illis.

DE PERSONIS ECCLESIASTICIS IN COMVNMI

.Circa clericos in coī ī quolibet clerico interrogari potest cum uideť expedire ut cum persona est ignota si accedit aliquem ordinē per symoniam & per hoc peccauit mortaliter & ē suspensus secundum iura antiqua nec pōt exequi susceptum uel ꝓmoueri ulterius nisi prius p papā dispenseť ꝙ uerum est si ipse fuit conscius symonie qa si ignorante eo potest per alium dispensari alias semp peccaret mortaliter exequendo nec excusat ignorātia iuris hoc Ray. Itē si accepit aliquē ordinem licet nō per symoniam tamē a symoniaco in ordine uel dignitate siue occulto siue maīfesto est suspensus & idiget dispensatione pape sed dū ignorat factum illud esse symoniacum excusatur a peccato exequendo officia sua sed cum fuerit certificatus non potest exequi absq; dispensatione. Item si suscepit ordiem a symoniaco ī ordie cōferrēdo uel in benefitio notorio similiter est suspēsus secus si symonia non est dum autem ipse nescit excusať modo predicto sed non postea q̄do certificatus est sed indiget dispēsatione pape alias nō potest exequi Ray. si recepit ordinem excoīcatus

suspensus uel interdictus peccauit mortaliter nec habet executionem. Item si exequit᷑ officiũ alicui us ordinis puta cantando epistolam euangeliũ ut dyaconus in aliqua sñia predicta irretitus qa pec/ cauit mortaliter nisi ignorancia facta excuset qui est etiã irregularis Ray. si recepit aliquem ordinem habẽs aliquam irregularitatẽ puta homicidii mu tilatiõis illegittĩatiõis & huiõi qa siẽ dispẽsatiõe peccat mortaliter non potest exequi absq; dispen/ sacione uel peccaret mortaliter. Si recepit aliquẽ ordinem in peccato mortali scienter qa peccauit mortaliter. Idem quociensc unq; exequit᷑ officiũ alicuius ordinis in mortali ut acolitatũ subdyaco/ natũ mĩstrando sacramenta solempniter aliud ut baptizando coĩcando uel audiendo cõfessiones & huiõi tho. Si extitit publicus cõcubĩarius uel alias notorius fornicator qa est suspensus ab executiõe officiorũ suorum precipue a celebratione misse & si exequit᷑ sic suspensus efficitur irregularis ĩdig/ ens dispensatione pape alias non põt. hosti. Item si non portauit tonsuram ex leuitate & lasciuia uidet᷑ mortale. Itẽ si exercuit se ĩ negociis seculari/ bus negociando uel si tenuit tabernã ibi ministrãs uel si lusit ad aleas uel taxillos uel se immiscuit enormitatibus ut trepudiis cum feĩs. Item si usus est officiis ordinũ sine debitis ornamẽtis & subdy/ aconatum faciendo sine manipulo dyaconatũ sine stola celebrando missam cũ defectu alicuius sacre uestis ordinate. s. casula amictu alba & huiõi uel

etiam non in lapide sacrato an sine luīe aut sine adiutorio uel sine missali & huiōi qa in quolibet hoꝶ est mortale si scienter dimittat nec excusat ignorancia iuris. Si existens ī sacris.i.subdyacona-tu & supra dimisit horas canonicas qa in qualibet die qua obmisit horā aliquā & beate uirginis ex negligentia cū posset dicere peccauit mortaliter secus si exobliuiōe tūc tenet᷑ dicere quādo recordat᷑ aut ex in potentia infirmitatis & huiōi. Si dicēdo horas aliis exerciciis se occupauit manualibus ut faciendo coquinam & huiōi qa non satisfacit pre-cepto ecclesie Idē si mēte & alias uolūtarie euagat᷑ non curans & sic ꝑ totum quasi uidetur mortale secus si intendit proponere sed distrahit᷑ & cum aduertit displicet ei petrus. Si recepit ordinē sacrū ante etatem legittimam.i.subdyaconatū āte xviii dyaconatum ante xx. sacerdociū āte xxv. & sufficit ānus incboatus quia mortaliter peccauit nec debet exeq ante etatē legittimā si tamen facit nō efficit᷑ irregularis secundu cōmunē opīonem sed peccat. Si in confectiōe uel collatione sacramētoꝝ obmisit debitam materiā uel formā uel ritū qa ī quolibet hoꝶ mortale est siue ex certa scīa faciat siue ex ig-norancia crassa uel notabili negligentia, nam inde sequit᷑ magnum ꝑiculum & irreuerencia & ī terro-gandū est de formis si sciunt precipue baptismi & eukaristie que sunt maiori pondere de quibus & aliis formis habes.ī. ultimo capitulo. Si sacerdos existens cōmisit aliquam symoniam puta audiēdo

confessiones ꝑ pecunia habēda alias nō auditurus baptizando coīcando in ungendo uendēdo sepul turā & huiōi mortale ē. Si notoriis peccatoribus dedit eukaristiā uel alia sacramenta nō peītētibus Si occultis peccatoribus quos ipē nouit denegauit publice eukaristiam uel alia sacramenta quia in utroqꝫ peccat mortaliter. Si celebrauit cū mortali peccato non confesso licet contritus qa mortaliter peccauit nisi aliqua necessitate instante & sacerdotis copiam non habente tunc sufficit cōtricio sed sine hac mortaliter peccat tho. Si celebrat nondū dictis matutinis qa mortaliter peccauit. Si dicēdo missam non consecrauit putās ex hoc euadere peccatum qa mortale grauissimū est. Si celebrauit ad faciendum beneficia seu meleficia. Si non dixit ex integro sed dimisit notabiles partes de missa ex ignorancia uel festinācia precipue canonis. Si dicēs uerba non intendit consecrare. Si non sūpsit sacramentum. Si non ieiunus accepit. Si plures missas in die dixit in casu non concesso. Si non in azimo sed in fermētato. Si cum hostia quasi corrupta uel uino acetoso uel putrido. Si semper ī missa occupatus in uanis cogitacionibus uoluntarie nil curās de attencione. Si non posuit aquam cum uino in calice ex ignorancia uel certa scientia in quolibet predictoꝝ est mortale. Si non diligenter seruauit eukaristiam sub sera ꝑpter quod aliquid perditur uel amuribus deuorat᷑. Si non renouauit ut debuit ꝑpter quod efficit᷑ marcida uel uermes generant᷑

Si non defert infirmis apte & cum lume mō debito
Si euomuit sacramentū ex uoracitate & ebrietate.
Si dedit infirmo pacienti uomitū scienter. Si stilla
sanguinis cadit in terram in hiis frequenter ē mor
tale licet nō sēp. Si nimis raro celebrauit precipue
in magnis solepnitatibus uidet̄ mortale secundū
tho. Si pmisit alicui missas dicere recipiēs elemo/
sinas & nil intendit facere mortale uidet̄. Si habēs
pollucionem nocturnam die precedenti īmediate
ex cā ubi fuit mortale uel dubitat fuisse mortale
celebrauit etiam confessus uidet̄ mortale secundū
tho. uel secundum. pe. de palu. quādo sic cōtritus
celebrat. ueīale autem si ex cā ubi fuit ueīale nisi
subsit aliq̄ necessitas. Si audiuit cōfessionē alicui/
us non habens auctoritatē ab aliquo. Si absoluit
a casibus quibus non potuit ut reseruatis siue ex
certa scīa siue ex ignorancia crassa. Si intromisit
se de dispensacione uotoꝝ uel absolutiōe ab excoī
cacione maiori absq̄ speciali cōmissione. si posuit
se ad audiendū cōfessiones oīo ignorans & nesciēs
dīscernere inter ueniale & mortale & coīa mortalia
Si absoluit eum qui nō uult a peccatis mortalibus
discedere uel satisfacere quibus debet. Si reuelat
peccatum auditum non in confessione cognoscēti
illū sine lnīa illius in quolibet hoꝝ uidet̄ eē mor/
tale nec excusat ignorancia. si nimis festinauit in
audiēdo non sufficienter intertogādo. si ī pplexis
casibus pitiores nō consuluit. si incautus ī iūgēdis
penitenciis uel q̄a nimis graues uel q̄a nimis leues

Si interrogauit de his de quibus non debuit ut nomē cum qua peccauit sine causa necessaria uel incaute de turpibus. Si predicauit ī peccato existēs mortaliter peccauit tociens quociens sic predicat tho. Si predicauit aduertenter mendacia mortale tho. Idem uidet̄ si scandalose unde cōcitat sedici, ones ī populo. Si predicauit īdulgēcias īdiscretas Si predicauit ꝓpter pecuniā sibi ꝓmissā uel dādā symonia est unde & mortale. Si predicauit propter inanem gloriam ibi constituens finem mortale est Si predicauit sine licentia si dixit nimis curiosa allegando poetas & philosophos frequenter. Si fabulosa & prouocancia ad risum. Si a predicatione se subtraxit cum posset & īiungeret̄ peccauit. Si nimis familiaris est in conuersando cū mulieribus uel uisitando eas extra necessitatem propter quod multi scandalizantur & ipse nouit posset hoc esse mortale. Si uisitat monasteria & q̄ cā. Si cognouit carnaliter illā q̄ audiuit in cōfessione uel suscepit ad baptismū uel cōfirmacionem uel cōmatrem qa grauissimum scelus est coītet reseruatū episcopis & de aliis inhonestatibus interroga ꝓut uidetur expedire. Si uestes & calices exteriora & alia ptinēcia ad cultum diuinū non tenuit munda & decenter aptata. Item si benedictionem mense & graciarū actiones nō dixit ꝙ dicere debet. xliiii. di. nō licet Si nō fuit bene modestus ī aspectu respiciēdo hic inde mulieres uel uana quia multum scandalizat personas similiter incessu auditu & huiōi. Si non

obediuit mandatis iustis suorum superiorum & senteciis & si cotepsisset mortale esset de aliis peccatis de quibus hes supra in secunda parte interrogadum est prout uidet expedies. DE BENEFICIATIS

Circa beneficiatos & canoicos de omibus predictis i capitulo precedenti hii possut interrogari pro ut credi potest ipsos i illis iuolutos & etia denotatis in hoc capitulo & primo. Si beneficium simplex obtinuit per symoniam cuius ipse fuit concius no pot nisi per papam dispensari quod retineat si aute ignorante eo posset etiam per alium dispesari no tamen per eum cum quo comissa est siue aute sciete eo siue non symoniam oportet talem renuciare illi beneficio si non dispenset alias furtiue tenet unde continue stat in mortali postquam hoc sciuit quousque renuciet nec facit fructus suos sed tenet restituere deductis expensis factis in utilitatem benefitioru & hoc maxime de symonia per munus a manu. Si symonia esset notoria etia suspensus quo ad execucionem ordinu sed dispensari potest per episcopu si cum ipso non est comissa symonia non aute si est occulta est suspensus quo ad ordines. sed dum tale beneficium tenet est suspensus quo ad se quia sine mortali non exequitur. Si recepit beneficium simplex uel curatum per preces carnales & pro in digno porrectas cum esset male uite & huioi uel per obsequium temporale factu episcopo uel alias co ferenti peccauit mortaliter. Si beneficiu curatu preces suas & si alias dignus sit quia tales preces

extimant̃ pro indigno tanq̃ ambicioso & presũp
tuoso cõmisit symoniam unde & mortale ẽ tho.
forte tamen non tenet̃ renũciare ꝓ beneficio autẽ
sĩplici licet porrigere preces pro se si alias ẽ dignus
uel etiam pro beneficio in generali ĩtendens ad sui
sustentacionem non ad curam nec magis curauit
petere unum q̃ aliud. Si querit uel habet beneficiũ
non intendens tandẽ clericari sed uxorari & ĩterim
gaudere fructibus beneficii uidetur usurpacio reꝝ
ecclesiasticaꝝ & contra intencionem dotancium
ecclesias & ideo graue peccatũ. Si non fuit electus
a patronis uel collegio & confirmatus ꝑ superiorẽ
ad quem spectat siue per episcopum ĩstitutus sed
de manu dñi temporalis uel per potenciã accepit
& dicit̃ intrusus qa fur est & latro nõ potest aliqd
disponere de temporalibus uel spiritualibus unde
nec absoluere nec sacramenta dare põt parochiaĩs
illius ecclesie sed in quolibet actu huiõi peccat
mortaliter. Si renũciauit alicui beneficio q̄ habet
eo pacto ut det̃ consanguineo uel propter pecuniã
sibi ꝓpter hoc datam qa symonia est & mortale ĩ
utroq; nec põt ille retinere tale beneficium sic sibi
collatum. Si fecit permutaciones sui beneficii uel
ecclesie cum beneficio alterius uel etiam cõueiẽdo
inter se absq; iudicio superioꝝ ad quos spectat col
lacio beneficioꝝ qa symonia reputat̃ de hoc tamẽ
& aliis symoniis uide plenius in sũma pte secũda
ti. i. c. Si recepit beneficiũ existẽs illegittimus abs/
q; dispensacione qa contra iura nõ tenere nõ põt

tamen cum hoc dispensare de simplici beneficio episcopus de curato uel dignitate solus papa. Si fuit electus per symoniam qa non ualet uel si ipse elegit per symoniam aliquē uel ad episcopatum ut canoīci uel ad aliā ecclesiā ut clerici collegiatarū ecclesiaꝝ uel si aliter indignum ut ignorantem & publice malum elegit ut prelaturam ex amicia & huiōi qa mortale grauissimum est & oīa mala que sequūť ei imputantur. Si male tractauit beneficiū seu ecclesiā ꝑmittendo seu edificia tuere uel possessiones īcultiuari & alias res deperire qa mortaliter peccat & teneť ad satisfaciendum si cōmittit notabilem negligenciā & notabile sit dāpnum. Si fructus beneficii non bene expendit uidelicet ultra subuencionem suam & subueniendo pauperibus sed dilapidauit in conuiuia & turpia uel etiā dedit consanguineis non indigentibus qa mortale est secus si consanguinei indigent qua tunc pōt dare Si plura beneficia habencia curā tenet absq; dispēsacione fur & latro nam habens beneficium cum cura si recepit secundū beneficiū cū cura ipso iure uacat primū extra de preben. de multa & hoc post quā habuit pacificā possessionē secūdi uel habere potuit & fructus eius ꝑcepit alias nō uacat primū Si fructus secundi beneficii concederenť per papā ꝓ illo tempore non uacat primum extra de prebē. si tibi li. vi. Si habens prebendā habentē dignitatē & si non curam aīaꝝ si recepit secūdam similiter uacat prima extra de preben. de multa & in isto &

priori tenent ad restitucionem si receperunt. Si habens beneficium unū uiolenter occupat secūdū uel scienter se intrudit similiter perdit primum & si quoduis habebat in secūdo pdit etiam & uacat illud secundū de preben. li. vi. Item non potest quis dignitatem habere cū prebenda absq3 licētia pape Item quicūq3 recipit dignitatem uel personatum uel officium uel beneficium cui cura animarū sit ānexa si ante obtineat simile cū sit priuatus primo ut dictum est si nō dimittat primū absq3 mora in manus ordinarii in cuius aptum est ipso iure priuatus est & secundo & est inabilis ad sacros & ad quodcūq3 aliud beneficium per extrauagantem. Io xxii. Item absq3 dispensacione nō pōt aliqs tenere plures ecclesias uel prebēdas que tamē nō habent curam aīa℞ nisi in quinq3 casibus primo q̄do sunt ita tenues ꝙ neuter sufficeret ad sustentacionem Secūdo si una dependet ab altera. Tercio propter raritatē clericoꝝ. q̄rto si ē ecclesia ānexa prebēde uel dignitati. Quinto si unam habet intitulatam aliam cōmendatam. sed tales cōmēde de pochiali ecclesia fieri non possunt nisi ei qui attingit. xxv. ānum & sit sacerdos & tali nō potest cōmitti nisi una ex euidēti necessitate uel utilitate & nō durat nisi per sex menses extra de elec. nemo li. vi. Si habet plures ecclesias uel prebendas habentes curā aīaꝝ absq3 dispēsacione pape fur ē & latro & cōtinue ī mortali nec episcopus pōt dispensare ī huiōi Si etiā habet p dispensacionē pape sed subrepticie

qa petendo unum tacuit de alio quod habebat uel qa dixit se habere etatem legittimā cū nō haberet & huiōi. Idem iudicium est si per dispensacionem episcopi habet plura scilicet simplicia sed supfluitatem uel etiam per dispensacionem pape sīplicia uel curata cū unum ei sufficeret secūdum statutū suum non uidet̃ tutum in conscīa qa dispēsaciōe Si recepit ecclesiam parochialē a quocūq; cū non attigisset ānū absq; dispēsacione pape circa etatē nulla est cōcessio & nullum ubi ius habet extra de elec. licet. canon. li. vi. Item infra ānum cōputādū a die assignati sibi regimīs ecclesie non facit se ad sacerdocium ꝑmouere ē ipso iure eo priuatus e. c. Item tenet̃ personaliter residere in residencia tamē ex causa racionabili pōt episcopus dispensare ad tempus sed tamen de ꝑmocione. infra ānum non extendit̃ ad ecclesias collegiatas habētes curā nec ad assūptos ad eaꝝ regimen de elec. statutum. li. vi. possunt enim episcopi dispensare cum hiis qui habent uel qui habebunt ecclesias parochiales ut usq; ad septēnium litteraꝝ studio insistētes ꝑmo, ueri non teneant̃ nisi ad ordinem subdyaconatus quem nisi infra ānum suscipiant sunt ipso facto priuati tali beneficio & medio tempore p uicarios illis ecclesiis ꝑuideat̃ ut extra de elec. cū ex eo. li. vi Si habēs quodcūq; beneficium simplex etiā q̄tum cunq; puū nō dixit horas oī die peccat mortaliter obmittendo ex negligencia etiā si non sit in sacris constitutus. Item si canonicus uel clericus recipit

quottidianas distribuciones que dāt īterserētibus horis cū non interfuerit furtum cōmittit & tenet ad restitucionem. Si cum non posset per se curam exercere ecclesie non posuit ibi loco sui ydoneum qui bene officiaret sed malum uel ignorantem qui exēplo scandilizat ut notorius fornicator & lusor & huiōi uel qui nescit mīstrare debite sacramēta & confessiones audire peccat mortaliter quādo ymo oīa mala que secūtur imputant ꝙ si nō pōt īueīre ydoneum perse exerceat uel si non potest aliter prouidere renunciet. Item nō licet prelatis sub precio uel ānuo censu concedere uices suas seu iurisdictionem quia spirituale est extra.e.c.i. &.ii.& iii. puta si diceret cōcedo ꝙ exerceas uices meas uel talem iurisdictionem uel totum lucrum sit tuum & tu dabis mihi tantū illicitū est sed cōmittendo uices suas pure licet constituere ei salariū.xii.q.ii. caritatem puta dicendo dabo tibi tātum ꝑ salario & totum lucrum erit meū innoxius est. Itē si alienauit res ecclesiasticas mobilia & res sacras uel immobilia ut possessiōes sine necessitate uel maiori utilitate uel non seruata forma iuris & huiōi quia grauiter peccauit. Item de exercicio cure animarū quomodo se habuit in audiendo confessiones in collacione alioꝝ sacramentoꝝ in uisitacione īfirmoꝝ precipue ne deficiāt eis sacramēta cū expedit in admonicione subditoꝝ in correctione uiciorum precipue quo ad notorios peccatores ut cōcubinarios habentes inimicicias usurarios & huiōi. Si

alienos parochianos adiuit non habés auctoritaté spūalem ipse uel ipsi non potest ipsos absoluere si non confitentes & coīcantes ānuatī admouit q̄tum potuit significando episcopo cū non potuit & huiōi nam oues ex negligēcia pdite ab eo requirentur de quibus.s.dictis & aliis huiōi habes satis in tercia pte.su.ti.c.Ité si emit aliquas res ecclesie immobiles de fructibus ecclesie quia tales debent remanere ecclesie unde si emit noīe alterius ut sic posset dare uel legare cui uellet fraus est & furtū & ad restitutionem tenet᷑.Ité si īdulgēcias per se dedit cum non possit uel plures dixit habere etiā quam habeat ob questum mortale est.Si reliquias nouas exhibuit populo uenerandas non apꝓbatas ab ecclesia.Si nimis facilis ad dispensandū ī ieiunijs ecclesie.Item si elemosinas extorsit a subditis ad quas non tenebant᷑.Item si questores mēdacia pmisit dicere in ecclesia sua & quod peius ē si pactum fecit cum eis ad questum.Si secūdas nupcias benedixit.Si permisit xpīanas nutrices in domo iudeoꝝ si sustinuit sortilegas diuinas in parochia Si permisit ludos uel malas consuetudines non obuiando quātum potuit.Item clerici q maīfestis usurariis alienigenis aut aliis nō oriundis de terris ipsoꝝ ad fenus exercendum domos locāt uel alio titulo concedunt ipso facto sunt excoīcati nisi sit episcopi ut.s.de usuris usurarioꝝ.li.vi.Item clerici archidyaconi dyaconi plebani prepositi cātores & alii clerici personatum habenres & etiā sacerdotes

qui audiunt in scolis leges uel phisicam post duos menses si nõ dimittũt huõi lectiones sũt excoĩcati extra. ne. cle. uel mo. super specula uide plene in quarta pte. ti. i. c. Item clerici qui inducunt aliquẽ ad uouẽdum uel iurandum uel fide ĩterposita seu alias pmittendũ ut sepulturam apud eos eligant uel iam electam non ĩmutent sunt excoĩcati nec possunt absolui circa sedem apostolicam nisi ĩ articulo mortis extra de peni. cupientes in cle. Idem in religiosis ut infra. Itẽ clerici qui sciẽter & spõte participant cum excoĩcatis a papa & ipõs ĩ officiis receperunt sũt excoĩcati & absolutio reseruat᷑ pape & extra de sen. signitis inde in quarto. p. Itẽ falsariis bullas pape uel falsis sciẽter utẽtes uel remouentes etiam litteram unam de bullis pape sunt excoĩcati & absolutio pape reseruat᷑. Item clerici sepeliẽtes ĩ ecclesiis uel cimiteriis excoĩcatos a iure uel usurarios manifestos uel noĩatim interdictos tempore interdicti in casibus non concessis sũt excoicati extra. de sepul. in cle. sepelientes uide in quarta. p. sũ. ti. i. c. occidentes autem se uel ĩtorneamentis moriẽtes & huiõi peccat mortaliter sed non sunt excoĩcati. DE RELIGIOSIS ET CLAVSTRALIBVS. Circa religiosos & religiosas si sunt clerici uel ordinati ĩterrogari possũt de his de quibus. s. dictum est in. c. de clericis in coĩ prout uidet᷑ expedire. Si sũt beneficiati in ecclesiis curatis de hiis etiam q̃ habes in c. precedenti sed ultra predicta q̄ de infra scriptis que sunt pape coꝶ &

primo .Si fuit receptus ad monasteriũ p symoniã quia mortale: sed si fuit symonia mentalis tãtum penitencia abolet .Si autẽ pactionalis qa.s.mona sterium exigit tantũ aliter nolebant recipere & in grediens uel propinqui eius tantum dederunt uel minus p ipso ingressu nisi forte cum monasteriũ est ita tenue q non sufficit illi puidere nam tunc oblatus spũalibus gratis ingressu licet petere & pa cisti de temporalibus quibus debeat uiuere uel dicere illi porta tecum si uis uiuere secundũ hosti. & secundum aliquos illos secus & tunc ultra pec/catum & recipiens & receptus uel recepta deberet expelli de illo monasterio extra de symo. quoniam potest tamen episcopus in huiõi dispensare. s. ut expellantur de monasterio . Ray. & precipue talis symonia reperitur in monialibus ubiq3 terrarum non sic in uiris religiosis. Si ingressus est religionẽ non pura intencione. s. seruiẽdi deo sed alia causa. s. non laborandi uel si est monialis qa nõ poterat nubere & qa parentes posuerunt ipsa inuita licet male fecerit tamẽ potest & debet mutare ĩtẽcionẽ ut. s. ibi uelit manere ad seruiendũ deo & erit in bo no statu alias ĩ mortali. Sed si se repit ĩ manasterio dissoluto non uiuente regulariter querat si potest mutare locum & potest cũ dispẽsacione si indiget cum moniali erit difficile quod si non potest non sequat turbam aliter in malum sed seruet ipã uel ipse ordinem suũ si alias reducere non potest. Si ingrediens monasterium retinuit impedimẽta que

habebat ad illud puta erat seruus habebat occultā infirmitatem alterius professionis ꝓfessus coniugatus debitor in multis & huiōi peccauit mortaliter precipue si sciuit talem non posse recipi uel interrogatus de hiis mendacium dixit & potest & debet de monasterio expelli de alijs ꝓuideri non pōt. Si habebat uotum religiōis artioris qa prius debet querere dispensationem si laxiorem ultra intrare etiam bonā & multo fortius post ꝓfessioné in una religione non potest ad aliam transire eqlé uel laxioré sine dispensatione pape & de médicāte ordine ad alium mendicanté uel de medicantibus ad monachalem trāsire nō potest sine dispésatiōe pape nisi ad cartusiensem. Si induxit aliquem ad religionem per symoniam uel p fraudes puta asserendo ibi seruare regulam quod non fit uel dicédo se ad nihil obligari & retinendo austeritates religionis quas ille tamen intendit seruare quia peccat mortaliter de illis etiam qui uolentes ingredi ad locum religiosoꝝ bene uiuentium auertunt ut trahunt aquam ad suū molendinum infamātes illos & crimina imponétes suas autem usqꝫ ad tertium celum extollentes non euadūt dāpnationē eternā & certum est qa contra caritatem contra iusticiam contra sacrā scripturā agunt. Si ī religione existens seruauit uotū pauptatis nil ꝓpriū retinés nec deliberans retinere qa mortale ē habere ꝓpriū & totiés qūotiés istud ꝓponis dicitur auté ꝓpriū ꝙ celatur supiori suo ut si habeat & teneat pecuniā uel uesté

nesciente prelato suo uel si sciat tamē cōtra uolū-
tatem eius & absq; licentia uel si de licentia eius &
uoluntate tamen non paratus sibi tradere ad pe-
titionem eius uel recusare posset de facto & multo
peius si non solum mobilia sed etiā immobilia ut
reditus & possessiones retinet ut ppria dās & uēdēs
donans dissipans uel dispendens ut prelatus: nec
prelatus pōt dare licentiā sic retinendi nec papa
pōt ī pprio dispensare de sta. mo. cū ad monaste-
riū. Si reperiens se in loco ubi non uiuit in cōmuī
propter quod oportet sibi prouidere de necessariis
habet aliqua uestimenta pecuniam & huiōi cum
bona licētia & beneplacito prelati aduertat diligēt
Primo quidem ut peum non stet quādo oīa uelit
ponere in coī si alii uellēt & ad hoc operet quātū
pōt Secundo in hoc nō pōt semper sic paratus oīa
simpliciter ponere & dimittere in manibus prelati
Tertio de huiōi concessis nil det sine licentia sup-
ioris generali uel spūali etiā in elimosinas nisi in
extrema necessitate. Quarto ut nō thesaurizet nec
supflua teneat nec delitiosa querat nec multum ī
quirendo sollicitet nec habeat inordinatū affectū
& huiōi & sic poterit transire si in aliis bene se ha
beat secus si sic agendo laycaliter uiuit sed cum
predictis si posset locum inueīre ubi ī coī uiuitur
melius sibi esset. Si seruauit uotū castitatis non
solū ab oī carnali opere & contractu uenereo absti
nendo sed etiā ab oī locutione turpi & amatoria &
ab oī cogitatione īmūda deliberata & delectatiōe

morosa qa in quolibet hoꝝ mortale ut dictum est circa sextum preceptũ & esset sacrilegium quod grauius est & qa ad ista pueitur per cõuersationẽ & familiaritatem non ĩquirendũ si habet domesticitatẽ cũ aliqua si monialis est uel cum aliquo si religiosus & si reperit̃ hoc esse extra casũ necessitatis ꝓhibendus alias non est absoluendus qa q̃si impossibile est tales nõ incidere ĩ ruinã .di.xxxii. hospiciosum ii.di.si ꝑ totũ scandala etiã multa & oblocutiones secuntur in populis & ideo omnio ꝓhibendus consanguineoꝝ etiam ratus accessus Si fecit contra uotum obedientie qa sẽp ẽ mortale Sed nota ꝙ non sẽper quãdo agit aliquid contra regulam suã seu transgredit̃ regulam uel q̃stiones facit contra obediẽntiã sed quando facit cõtra precepta contenta in regula & constitutionibus suoꝝ superioꝝ uel quando aliquid trãsgredit̃ ex cõtẽptu quãtumcũq; minimũ. Cũ ergo prelatus uel prelata inigiũt aliquid si precipiendo sub tali mõ loquẽdi precipio uel mando in uirtute spũs sancti & obedientie ut facias hoc uel sub pena excoĩcationis & huiõi istud dicit̃ preceptũ cuius transgressio est mortale. Idem ẽ quando prelatus aliquid mãdat subdito quocũq; loqueret̃ declarans sibi ꝙ intẽdit illum obligare sub peccato mortali ad faciẽdũ illud & si mandat ꝙ non sit illicitum & tale qd in quo non teneat̃ obedire ei similiter quando in regula uel constitutionibus aliud preceptorie mãdatum uel sub pena excoĩcatiõis uel sub pena carceris uel

ſub pena grauioris culpe uel ſimilem locutionem coitet cétet obligare ad mortale alias auté faciédo contra cerimonialia & frangendo ſilentium tarde ueniendo ad chor& & huiõi eſt ueiale niſi qs facceret ex contemptu qa tũc mortale: cõſuetudo auté quis non ſit ipſe contéptus eſt cum inductiã contemptus & ideo caue ne aſſueſcas alicui trãſgreſſioni .Si dixit horas canoicas & officiũ defũcto& quando dici poteſt uel debet nam religioſus etiã ſi non habeat ordiné ſacrum tenet ad preceptũ ex offitio precipue ſi é pfeſſus unde obmittédo aliq horã peccat mortaliter & oi die q obmittit ex negligentia non autem tenet ex precepto dicto iſtud uel illud quãuis nec debeat etiã ad beneplacitum ſuũ mutare officiũ ſed dicere ſecundum ordinem interrogandus etiam bonis.Si tardauit ad dicédũ ſi non cum aliis in eccleſia fuit ſi ſõpnolentus uel ibi dormitauit qtũ ad illã ptem uel aliqd loco eius dicat ſed ſi p maiori pte totũ iteret.Si ibi icõpoſitus fuit in occulis uagis ſi riſit uel ridere fecit uel aliquam leuitaté uel locutioné non neceſſariã. Si mente diſtractus qdo etiã aduertit. Si male legit uel cantauit uel inclinauit ex neglitétia i quolibet ho& é peccatũ & ſi ueiale coiter .Si elegit prelatũ p ſymoniam uel etiam non ſymonaice tamé ſciét indignum ſi non illũ quem iudicauit meliorem i officiũ illud ſed aliũ rõne amicitie uel alia itentiõe mũdana mortale é.Si accuſauit calũpnioſe prelatũ uel conſotium de aliquo criminali uel teſtificatus

ē uel destitit ab occasiōe īiuste uel alias īfamauit
prelatum uel subditū dicēdo crimīalia de eis etiā
si essēt uera ītētione infamandi esset mortale. Idē
etiam si secreta sui ordinis reuelauit sine cā iusta.
& rōnabili & quō qs teneat ad restitutionē fame
habes. s. ī prima pte. Item si ī uisitatione prelatoꝝ
non reuelauit dicenda que. s. contra honestatem
religionis ut de prelatis & de cōsociis & precipue
quando sic coīter seruat fit preceptū a uisitatore
ut dicant que indigent correctione tunc enim ob-
mittere aduertenter que dicenda sunt est mortale
debet tamen intelligi preceptum seruato ordine
fraterne caritatis unde oīo occulta de quibus pōt
presūmi emendatio dici nō debent ubi autē nō sp
at emēdatio sed precipue recidiuatio uel aliquod
magnū scādalum dici debet non tamen accusando
si pbari sufficienter non pōt qa grauiter tūc pec-
caret sed simpliciter denuntiando ut pīi si spat
quādo īde puidebit. Item si fecit uel cooperatus
est ad aliq̄ cōspiratione uel contra prelatos uel in
uenit aut sectatus est pcialitates ī monasterio uel
in cōuentu sectas uel diuisiones qa mortale & cri-
mina mūdanoꝝ peruersoꝝ ymo dominoꝝ potius
quā religiosoꝝ. Item secūdū Ray. interrogādi sunt
de. xii. abusionibus claustri que secundū hug. sūt
iste. Prelatus negligens. discipulus inobediēs. iuue-
nis occiosus. senex obstinatus. monachus curialis.
uel causidicus. hītus preciosus. cibus exquisitus.
rumor in claustro. lis ī capitolo. dissolutio ī choro

Irreuerentia circa altare. In hiis q̃doq; est mortale quandoq; ueiale secundũ q̃litatem facti & intenti one: magna etiã abusio est religiosoꝝ iurare ĩ coĩ sremõe etiã si dicat ueritatẽ & etiã maledicere uel blasfemare & si ex leuitate. Interrogandũ ẽ preci pue de cerimoniis prĩcipalibus ut de esu carnium extra infirmitatẽ de lineis non utendũ ad carnẽ de lectis nõ pluinis de ieiuniis regule & cõstitutioĩs de obseruatione silentii in certis locis & horis ad q̃ oĩa obligãt omẽs monachi & monache benedictini extra de sta. mo. cum ad monasteriũ & etiã plures religiosi alioꝝ ordinum ex cõstitutionibus suis & licet in hiis prelatus posset dispensare non tamẽ põt dissipare quod est secundũ ber. q̃do fit absq; cã rõnabili & urgente alias peccatũ est dissipãti & dispensato plus & minus secundũ transgressionem Si ĩobediendo male se hũit uidelicet qa obediuit in malo puta in dicendo mẽdaciũ uel ex negligẽ tia dimisit coẽ mãdatũ uel tardus fuit ad obediẽ dum uel nõ affectuose sed querulose uel dissolute non cũ maturitate. Si irreuerens erga maiores egre sustinens reprehensiones & cum ĩdignatiõe coĩter ueniale est. De exercitio. Si uacauit ocio quod est sũma omniũ uicioꝝ & quantum. Si ĩutiliter tẽpus expendit in faciendo ea que sunt nullius utilitatis Si fecit exercitia mundanoꝝ ut faciendo bursas uel uestes ope polimito secularium. i. rechamatas uel lineas reticulatas & huiõi uel cõfectiões precio sas multũ uel alia gulosa qa magnũ peccatum ẽ &

abusio & occasio multoꝝ maloꝝ & ideo ꝓhibēdū in monialibus modernis. De conuersando cū aliis si fuit nimis leuis uel īducens alios ad leuitatē & risum uerbis uel gestibus solaciis que licet aliq̄do sine peccato fieri possint ad recreationem uel sub leuandum se uel alium ab accidia raro tamē decet huiōi religiosos. Si irrisit uel gestuauit quod con/ gruit simiis uel ystrionibus non religiosis. Si mur/ murauit circa uictū & uestitum. Si īpacient̄ tulit mores graues alioꝝ si se grauem aliis reddidit. Si singularitates quesiuit ī cibo nō uestitu dormitōe & alias unde frequenter oritur in ipsa supbia & in aliis murmuratio & īdignatio. Si fratrē delīquen/ tē nō fraterne admonuit uel defectus illoꝝ prelato non significauit ad remediādū seruato tamē ordīe fraterne caritatis uel correctionis ī quolibet horū est peccatum coīter ueniale. De executione officii sibi cōmissi si murmurauit contra cōmittentē tāq̄ indiscretum. Si inpatienter se hūit dure respōdēdo cum quibus se habuit intromittere. Si nō diligēt̄ tractauit res monasterii. Si nimis tenax fuit ī dā/ do uel si nimis ꝓdigus uel acceptor ꝑsonaꝝ sine cā rōnabili dans magis uni q̄ alteri de coībus si dedit quibus non potuit qa non habebat licentiam. Si ꝑmisit res ꝑire ex negligentia uel nimis sollicitus fuit ꝓpter hoc paꝝ uacando sibi ꝓpter multiplici/ tatē temporaliū quod uitium hodie multū regnat De studio lectionis. Si fuit negligens ad studendū ea ad que tenet̄ secundū regulā & cōstitutiones qa

peccat ex ignorãtia trãsgredētis nec excusabitur a peccato. Si ē sacerdos debet querere scire q̄ ptinēt ad debite celebrãdum & mistrãdū. Si confessor q̄ ptinent ad illud officium & sic de aliis si i his est negligēs precipue cū pōt grauiter peccat. Si debet etiã frequēter legere scripturã uel doc. exponētes uel alios libros deuotos & utiles unde & instruat̃ & cōfortet̃ ad bonū. Si legit curiosa & iutilia ꝓp/ter que trahitur a magis necessariis ut doctrinas gentiliū uel fictiones poetaꝝ & huiōi qa peccatū est curiositas: que uocant̃ ad dirigendū moniales in electionibus nisi abstineant ab hiis que posset oriri discordia iter eas sunt excoīcati. De ptinen/tibus ad religiosos habes diffuse in tercia parte sūme ti. per totum. De oratione. Si non curauit ultra officiū diuinū priuatim orare ꝓ se & ꝓ aliis consanguineis & benefactoribus precipue recomē/datis uiuis & defunctis sollicite ut debuit. Si non frequentauit confessionem & coīonem secundum morem & regulam suam & de monachis nigris preceptū ē q̄ hoc faciat semel in mense in cle. ne. in agro. de sta. mo. in. cle. Si non uacauit meditati oni que maxime deuotioī iducit. Si fuit tepidus in dilectiōe dei & ꝓximi nō ardēt̃ affectãs honorē dei & salutē aīaꝝ ut decet. Si ingratus ad recogitã dū & recognoscendum sua beneficia & recōpēsãdū indeuote ei seruiendo. Si nō preparauit se ad dīna ut debuit hec sūt peccata ī qbus quottidie offēdit̃ & ūde impedit̃ ꝓfectus. Si nīs dilexit cōsãguīeos

carnaliter nimis affectans eoꝝ ꝓſperitatē uel gau
dens de ea: aut contriſtatus de aduerſitate. Si nimis
eos uiſitans uel querit & gaudet uiſitari ab eis. Si
de ſecularibus cum eis loquitˀ que non expediunt
uel etiā cum aliis de genere & huiōi frequenter in
terrogat & audit uel ſi pro eis ꝓcurat beneficia ec/
cleſiaſtica uel temporalia non aptis beneficiis in
quibus poſſet eſſe mortale. De aliis uiciis coībus
cum ira inuidia ſuperbia & huiōi uide. s. ī ſecūda
pte uel prima de hiis que pertinent ad regulā ſuā
ipſe ſibi uideat. Si penas ſeu penitētias taxatas
uel iniunctas a regula conſtitutis uel p̄elatis ſi nō
fecit qa peccauit ſi ex negligentia. Si autem nullo
modo eſſet paratus facere etiā prelato precipiente
eſſet mortale ſi non intendit ꝓficere in uita ſed q̄
ſeruat inuitus facit & male contentus eſt eſſe ī reli
gione ypocrita eſt & in ſtatu dāpnationis. tho. de
excoīcatis religi. Religioſi qui inducunt aliquē ad
uouendū uel iurandū uel fide interpoſita ſeu alias
ꝓmittendū ut ſepulturas apud eccleſias ſuas eli/
gāt uel electā nō mutant ſūt excoīcati excoīcatiōe
papali. Religioſi qui clericis uel laycis ſacramentū
eukariſtie uel unctionis extreme miſtrare aut ma/
trimoniū ſolempnizare abſqꝫ licentia ſacerdotis
pochialis ſpūali uel aliquē excoīcatum a canone
preterquā ī caſibus a iure expreſſis uel priuilegiis
cōceſſis a ſentēciis p ſtatuta ſinodalia uel ꝓuīcialia
prouulgatis uel abſoluere quēcūqꝫ a culpa & pena
preſūpſerint ſunt excoīcati excoīcatione papali &

absolui nō possunt circa sedē apostolicam .in cle. religioosi:religiosi qui uadunt ad audiendū ī sco lis leges uel phisicam post duos menses si non di/ mittunt sunt excoīcati & dicunt apostatari q̄do dimissa religione & hitu intendunt non reuerti. Item religiosi qui temere hitum sue religioīs di/ mittunt quamuis non sint apostate ex hoc sunt excoīcati in predicto capitolo ut periculosa.li. vi. Religiosi qui predicant aliqua ut audiētes ad deci maꝝ ecclesiis debitaꝝ solēpne retrahant ī sermoī/ bus suis uel alibi ꝓferre presūmunt sūt excoīcati de penis capien.in cle.Religiosi cuiuscūq; ordinis cum uiderint & sciuerint cathedralē uel matricē loci ecclesiā seruare iterdictum quodcūq; positū auctoritatē sedis appostolice uel ordinarioꝝ debēt & ipsi seruare non obstantibus quibuscūq; appel/ lationibus antea etiam ad eandem sedē uel alias Interiec ,& alias obiectioibus aliq̄do nō reseruātes sunt excoīcati de sen.extra ex frequentibus in cle. Religiosi qui scienter ꝓposuerūt cōfitentibus sibi conscientiā non facere de soluendis decimis sunt suspensi ab officio predicationis tam diu donec cōfessis eisdē si cōmode potuerunt faciāt cōsciam ꝙ si in dicta suspensione non purgata negligentia predicent sūt excoīcati de penis capientes in cle. monachi & canonici regulares non habentes aliq̄ administrationem si conferūt se ad curias prīcipū absq; licentia suoꝝ prelatoꝝ ut inferant dāpnum prelatis suis uel monasterio sunt excōmunicati in

cle. ne in agro de sta. mo. Religiosi mendicátes qui acquirunt noua loca ad habitãdũ uel ãtiq eoꝝ loca alienãt, uel ꝑmutãt absqꝫ licentia pape sũt excoĩcati de exces. prel a. c. i. li. vi. Qui ingrediũť monasterii monialium ordinis predicatorum siue fratres ipsi siue alii qcũqꝫ mares nisi in casibus cõcessis in constitutionibus eoꝝ sunt excoĩcati nec possunt absolui nisi a papa uel magistro ordĩs uel ab aliquo q super hoc habeat in huiõi auctoritatẽ specialem p extrauagãtem & qui admittunt uideť etiã excoĩcati, qa ꝑticipant in crimine. Qui ĩgrediunť monasteria monialiũ ordinis minoꝝ in casu non concesso sũt excoĩcati p extrauagãtem audiui ꝙ possunt absolui ab episcopis. Qui ingrediuntur alia monasteria monialium de iure coĩ nõ sũt excoĩcati sed in multis locis p cõstitutiões synodales & hoc quere de his excoĩcatis habes plene in .iiii. pte. sũ. ti. i. c.

DE PRELATIS IN COMMVNI

Circa prelatos in coĩ inquirendũ si legittime assecutus est dignitatẽ seu prelationẽ an uidelicet aliq̃ irregularitate uel sententia fuit irretitus cum fuit assũptus ad prelaturam in q̃ nõ fuerit dispẽsatus uel absolutus ut si fuit bigamus si cooꝑatus est in cã sanguinis si illegittimus si excoĩcatus uel suspẽsus ut notorius concubinarius quilibet horum hoc sciens prelationem tenet furtiue unde in continuo mortali. Nota ꝙ illegittimus ad dignitatẽ uel beneficiũ curatũ uel prioratum in religione que creať ꝑ electionẽ sine dispẽsatione pape ꝓmoueri nõ

pōt ex priuilegio tunc magiſter ordinis hoc pōt diſpenſaread prelaturas in ordine predicatorum hoc habes in iiii. parte ſũ.ti.c.Si rite & abſq; uitio ſymonie fuit electus confirmatus & ordinatus ſi interpoſuit preces ꝑ ſe uel ꝓcurauit uel alius ꝓ eo porrigeret ſymonia ē & ſi fuit ibi ſymonia pactio nalis indiget diſpenſatione pape anteq̄ diſpēſet̃ furtiue tenet dignitatē de hoc habes ī pte ſũ.ti.i. c.i.peragra.& de oībus illis q̄ habes.s.in c.de bene ficiatis & in.c.de cle. in coī potes īterrogare ꝓut uidet̃ expedire & ſi eſt prelatus religioſoꝝ īterro gandus de hiis que ſũt in.c.precedenti & de hiis que ſequũt̃ .Si aliquod manifeſtum peccatum in ſubditis diſſimulauit & non correxit aut ſi non manifeſta que tamē ad eius notitiam aliqualiter peruenerũt ulterius nō īqſiuit ſi mere ex negligē tia dimitteret puto mortale quo ad criminalia ſi ex aliqua rōne ut ad magis ſcandalum uitandum ſecus ſi in capitolo equus iudex non fuit. Si in rebus monaſterii dilapidator fuit.Si ſuperioribus ſuis & ipſe obediuit.Si cās ſibi a ſuperioribus cō miſſas non ſecũdũ cōſiliũ peritoꝝ terminauit ſed ſecundũ acceptionem perſone:in omnibus hiis ē peccatum mortale uel ueniale ſecundũ quātitatē exceſſus & malitiā & negligentiā .Si indignos & non ydoneos in officiis poſuit maxime ad curam aīaꝝ male uidet̃ talis poſſe excuſari a mortali:qui eos quos ſcit malos & etiam ī mortali perſeuerare ponit ad curā aniaꝝ cũ pōt repellere nec credo ꝙ

excúset paucitas qa alii nõ íueniũt̃ & etiã si alit̃ ille multũ sit ídustrius & bene officietur ecclesiã ĩ exterioribus. Idé cũ sustinet tales si iuridice põt eos remouere. Si posuit ad audientiã confessioné notabiliter igonorãtes & ineptos uel criminosos mortaliter peccat per illam regulã qui occasionem dãpni dat dãpnum dedisse uidet̃. Idem si tales tol/ lerat cũ possit remouere nisi forte a superiore sit ad hoc positi sed quam curã de ipsis habebũt cum ad sui dãpnationé exerceãt tales officia audiédi quó auté dicat̃ íeptus uel notabiliter ignorãs hés in sũma i. iii. pte ti. Si fuit curiosus uel põposus in edificiis ecclesie uel monasterii & ornamentis & huiõi quod est contra sñiam Ieronimi & ambrosii xii q. ii. auꝝ & .c. gloria episcopi & ber. & tamen a modernis fiunt quottidie multe superfluitates & curiositates & palatia cõtra exempla oĩũ sctoꝝ & in hiis amittit̃ multũ de tẽpore & deuotione ita ꝙ cõpletis edificiis exhaustus uideat̃ omnis spũs & paupes interea moriunt̃ fame quos de supfluis eoꝝ tenet̃ sustẽtare. xii. q. i. Si minus fuit sollicitus circa temporalia ex hoc nimis uacans debito spũ/ alibus & in se & in subdtis & lectioni & orationi admonitioni utiqꝫ peccatũ plus & minus secũdũ quãtitaté excessus prĩcipaliter enĩ eius cura debet esse de spũalibus. Si per curias nimis discurrit in littigãdo cum scãdalo hominũ cũ posset per alium modũ magis pacificũ sua repetere & si non tãtum Si iura & priuilegia sua ecclesie non seruauit &

defendit ut debuit. Si in dispensando indiscrete se habuit uel qa nimis de facili & sine cā rōnabili dispensauit in ieiuniis in esu carniū ī retinendis rebus ad usum in pniis taxatis secundum regulā uel constitutiones & huiōi qa peccauit īducendo relaxationem uigoré religionis eneruando ūde beatus benedictus ī regula dicit ꝙ de oī dispēsatiōe habet reddere rōnem uel si fuit nimis durus ī dispensando cū debuit precipue cum debilibus & infirmis & huiōi nō ꝓuidens eis. Si exéplaris fuit in incessu moderato in habito nō precioso in modestia gestus in locutione rara graui & fructuosa cauens discordiā pacem nutriens omnes pacienter audiens & tollerans singularitates uitās cōmunia sequens cū potest nemini blandus cūctis affabilis susurrationes detractiōes irrisiones cōfabulatiōes maledictiones cōtemptus ī se & in suis eliminans circūspectus in oībus delectatus de presidétia sed timens de negligentia cum de singulis habeat reddere rōné sibi cōmissis ita alioꝝ habens curam ꝙ sui non obliuiscat' ut docet gregorius in pastorali Si in corrigendo fuit nis rigidus qa utrūqꝫ cauēdū ē ut docet gregorius in moralibus ut habet'. di. i. disciplina nam & facilitas uenie in cetiuū prebet delinquēdi ambro. xxiii. q. iiii. é iniusta & aspitas nimie īcrepatiōis nec correctionem recipit nec salute Leo. di. iiii. v. cū breuis precipue circa seniores pebet prelatus in corrigendo humanius se habere ut dicit' in illo capitolo nisi essent hituati ī malo

qa tūc durius secundū gregorium.ii.q.iii.seniorē Si indiscrete fecit precepta a qbus multum debet cauere nisi esset res ardua & si cogeret ad precep/tū uel sententiā ad aliquid dicendū uel faciendū in quo nō esset ei subditus uel non deberet ei obe/dire ut in reuelando peccatum occultū oīo esset mortale ei. In inquisitione etiā criminū receptiōe accusationis uel denuntiationis uel in prolatione sniē excoīcationis & huiōi non sit preceps ne pcedat p suspitiōes sed p pbationes & mōs iuridicos alias incurrit graue peccatū & aliqdo sētēcias de hoc habes ī suma. Si recepit prelatus in ordīe mē/dicantiū aliquē ad pfessionē āte ānum cōpletum pbationis seu nouiciatus est suspēsus a receptiōe alioꝝ ad pfessionē & debitor pene grauioris culpe unde & mortaliter peccat extra de regula nō solū li.vi. Si non induxit qtū potuit uerbo & exemplo ad seruandū oīa cerimonialia sui ordinis si malas consuetudines seu corruptelas si contra regulā & decentiā religionis etiā quas inuenit iam inductas non abstulit quātum potuit ut uitiū proprietatis discursū fratrum ad placitum familiaritatem cū mulieribus & uiris. Si est monacha collationē rerū amicis & consāguineis sine licentia & cā rōnabili esu carniū ubi cōmode non debent quod ē uniuer/sale oī monacho de con.di.ii.monacho & similia precipue que sunt contra essentialia nota religiōis nullomodo debet permittere nec etiā receptionem symoniacam moīalis sicut hodie fit ubiqꝫ ꝙ si non

pōt· talia remouere nec ē spes ī futuꝝ dimittat cū
tā exēplo benedicti talis vii.q.i.nc qete suā amittat
& tandem cū eis dāpnatione incurrat quicūqꝫ sit
ille abbas uel abbatissa prior uel priorissa uel alias
quocūqꝫ noīe censeatꝰ nec sufficit ꝙ prelatus cor-
rigat uitia que contigerīt ipsum noscere sed debet
diligēter agnoscere multū pecoris sui cōsiderādo
uias eius caueat autē ne crimina sibi delata ī foro
conscientie uel in secreto iudicet de illis in foro
contentioso seu in capi.ibi enim tātum maīfesta
sunt punienda nec fori miscendi sunt si habetur
sub cura monasteria monialium inquirēdum est
ut infra .c.sequenti de huiōi materia. DE EPI-
SCOPIS ET SVPERIORIBVS PRELATIS.
Circa episcopos & alios supiores sic possūt forma
ri interrogatiōes si nō sit talis litterature & cōscie
ꝙ p se sciat explicare que debet:cum tamē ad hoc
tenetꝰ & habeat alios sup hiis īformare & dirigere
nā si bonus coīter ab omnibus reputatꝰ & sufficiēs
nō esset necessariū nisi eum audire & si de aliquo
negocio tamē eū nō intelligit cōfessor uel dubitat
de illo loqui potest ꝑ sui serenitate & si tale qdē
in quo uariantur opiniones uel nō pōt dari certa
snīa relīquēdus sue cōscīe.Idē dicendū circa alios
clericos religiosos prelatos & laycos peritos & ti-
meratos qui sciunt scienter dicere facta sua.Si nō
est talis sed iudicet adiutorio interrogantis inqtū
clericus est inquiri pōt ꝓut expedire uidetꝰ de hiis
que habes.s.in.c.circa clericos in coī ut de officio

diuino celebtatione admĩstratione sacramentorũ & modo & hũoi. Si assumptus est de religione de his q̄ hēs etiā in.c.circa religiosos quo ad multa nā adhuc tenet̄ seruare ordinē suum nisi ĩ his q̄ q̄ nō conpatiunt̄ officium postorale ut silentium solicitudo uigilie & hũoi: inquantũ benefitiatus seu curatus & prelatus de his que habes ĩ.c.circa beneficiatos & si recepit dignitatē seu episcopatũ habens aliquā irregularitatem uel snīā uel cum symonia uel p intrusionē dic ut in.c.precedēti in principio exinde de his que secunt̄ q sunt speci/alia officio pastorali .Si contulit ordines sacros indebite quod est unũ in quo maxime offendunt Si contulit p symoniā sed occultam mortalit̄ peccauit non tamen ipse suspensus est ex hoc quo ad alios si notoria suspensus etiā quo ad alios sed in utroq; caũ ordinatus ab eo est suspensus & ĩdiget dispensatione .Si cōtulit scienter non habentibus etatē legittimā mortale est nec in etate ipse potest dispensare .Si contulit p saltũ ordines scient̄ uel p duos sacros simel uel quatuor mīores semel cũ subdyaconatu mortale est .Si contulit ordines sa/cros extra tempora ordinationũ mortale ē nisi ex dispensatione pape & ordinatus est suspensus mi/nores autē diebus festiuis conferre pōt. Si ĩ ordinatione obmisit aliq̄d fiendũ & si obmisisset aliq̄d de substātialibus in q̄bus ĩprimit̄ caracter oportet totũ iterare in alia ordinatione.iiii. temporum si quod nō ē substātiale sed de precipua solēpnitate

non debet iterari ſed ſuppleri tãtum obmiſſum in ordinatione alia nec plus quã ſupplet ille debet exercere officiũ peccat autẽ epũs in huiuſmodi ſi ex certa ſcientia uel craſſa ignorãtia. Idem uidet ſi ex notabili negligentia. Si ordinauit aliquem ſine licentia ſui ſupioris ſcienter qa mortale eſt & eſt ſuſpenſus per ãnũ a collatione ordinũ. Si nõ fecit examinationem fieri de ordinãdis de etate ſciẽtia & moribus ſecũdũ iura peccauit mortaliter. Idem ſi fecit fieri examinationẽ p ieptos ad huiõi. Idẽ ſi per tales quos exiſtimauit p malã eoꝝ cõſciẽtiã admittere indignos ſi ad eum ſpectat prouidere de talibus & remediare. Idem ſi ſcienter admittit indignũ quẽ iuſte repellere põt ut concubinariũ illicitum & huiõi. Si non contulit ſacramentum confirmationis quãdo debuit ſolum enĩ epiſcopi poſſũt conferre & oĩ ãno ſemel debẽt cõferre extra illud tempus ſolitum omni tempore anni & hora mortis põt concedere ne ſine hoc decedant q̃uis ſine hoc ſaluẽt cõmittẽdo ergo magnã negligẽtiã ut per multos ãnos credo eſſe mortale ſi nõ dedit ſecundũ debitã formã materiã & locũ qa mortale eſſet ꝙ autem ſit ieiunus non eſt neceſſariũ & ſi decẽs & de iure. Si bis alicui dedit ſciẽter peccauit mortaliter unde in hoc debet eſſe cautus ne iteret & etiã aduertere ꝙ aliquis criſmatus teneat criſmã dũ non conſanguineus ſed alius. Si ĩ cena dnĩ nõ conſecrauit cum potuit criſma & oleũ ſanctũ ut debuit qa innouanda ſunt talia & ſi non ſeruauit

materiā & formā & ritum ecclesie uel si aliquid
hoꝝ fecit p symoniā mortale est. Idē de benedicti-
onibus abbatū & abbatissaꝝ. Idē de reconciliatiōe
ecclesie uiolate monialē autem q̄ nouit corruptā
non de facili debet consecrare ī uirginē nec tamen
manifestare crimē si occultū est sed mutare nomē
uirginis incastā si non ppendat. Si contulit bene
ficia p symoniā ē mortale & si notoria ē suspēsus
quo etiā ad alia secus si occulta qa nō ē suspensus
si contulit scienter īdignis siue sīplicia siue curata
mortale est. Idē si acceptauit a patroīs presentatū
ineptum. Idem si confirmauit indignū. Si cōtulit
plura beneficia ī casu non concesso uni uel plura
beneficia ut prebendas aut dignitates uel si cōsāg-
uineis minus aptis cōtulit rōne consāguineitatis
postponendo aptiores mortale est. Si admisit ad
beneficia habentia curā aīaꝝ seu ipsa contulit nō
habētibus xxiiii. ānos mortale est. Si ecclesiis iure
uacantibus non ꝓuidit de rectore sicut uacāt cu-
rata data absq; dispēsatiōe pape his q nō attigūt
xxi. annum uel si infra annum non faciunt se ad
sacerdotiū ꝓmouere nisi cā studii sit obmissū de
quo habes. s. in. c. de beneficiatis. Si enim īfra sex
menses post hoc non ꝓuidit non potest postea se
intromittere alias usurparet quod non pōt unde
& mortale esset & non tenet talis collatio & tunc
tenet errorem suū manifestare. Item q̄do recepto
secundo beneficio uacauit primū uel secūda prebē
benda uacauit prima de quo habes. s. sed plene in

sūma in pte iiii. ti. e. Si ordinauit aliquem clericū ad ordinem sacrum sine tytulo. i. sine beneficio uel saltem sine patrimonio sufficienti qa ultra peccatū tenet ei expensas facere quousq; de beneficio sit ei puisum nisi aliquis episcopus hoc ei cōmisisset determinādo psonas qa tunc ille cōmittens tenet ad huiōi de quibus uide in sūma in. iii. pte ti. e. Si non uisitauit episcopatum suum ut debuit Si in uisitatiōe sua nimis sūptuosus fuit cū nimia familia ueīt & equitaturiis nimis ultra prescriptū numerū uel si ipse aut famuli eius munera accepit supest spūalis pena de quibus plene in iii. pte sū. ti. e. Si in uisitacione non diligēter quesiuit de quibus debuit maxime de uita & honestate sacerdotū officiantiū & quō se habent ī admīstratiōe sacramentoꝝ & de formis eoꝝ si bene pronunciāt precipue baptismi qui est magis necessarius de audientia confessionum quō se habent quō populū admonent & ī rebus ecclesie precipue altare ꝙ mūda teneāt. Si autē īuenit in hiis notabilit excedēt & piculose si nō punit & puidet ꝙ ille se emēdēt uel de alio si illi ē īcorrigibilis & ideo ieptus grauit peccat & oīa mala & dāpna aīaꝝ q̄ īde sequūt ei īputāt. Si sustinet ī officiis notorios cōcubinarios quos debet post admoītionē si nō dimittant & beneficiis priuare grauit peccāt. Si ī aliis malis & sceleribus maīfestos nō punit ut usuriis uacantes ludis tabernis aliis negociis secularibus uenaciōībus pditioībus & huiōi ī hiis enim non punīēdo

uidentᷣ male posse excusari a mortali nisi ex huiõi punitionibus sequeretᷣ scisma uel magnũ scãdalũ inde cõstitueretᷣ. Si laycos sibi subditos notorios peccatores quos per se nouit uel sibi p parochia-nos eoꝝ denuntiatos ut adulteros usurarios inimicitias exercentes maĩfestas nõ corrigit p censuras & alios modos peccat grauitᷣ nisi obmittat qa non spatᷣ emẽdatio sed deterioratio eius sed hoc tamẽ non uidetur excusare sufficienter sed hoc aliud si timeretᷣ graue scandalum & alia. di. xxxxiiii com-messationes. Si malas consuetudines quas reperit in sua diocesi non nititᷣ auferre quãtum potest ut uẽdere & laborare diebus festiuis nõ coĩcare semel in ãno & cõfiteri & huiõi repudiare in ecclesiis p mittere uiolare ecclesiasticam libertatẽ ut q clerici cõueniantᷣ ꝓ debitis uel delictis ĩ iudicio seculari uel ecclesiasticã ĩmuĩtatẽ ut q extrahãtᷣ debitores uel malefactores per uiolentiam de locis sacris & huiõi ĩ casibus non concessis debet enim ꝓhibere & si post admoĩtionẽ nolũt desistere excõmuciare & ꝓ cõmissis punire alias peccat grauiter obmit-tendo ex timore uel neglıgẽtia di. xliii. sit rector Si fructus seu redditus episcopatus sui male expẽdit donãdo consãguineis uel aliis nõ ĩdigẽtibus peccat grauiter & si distincta sunt ea que deputantur ad mensam eius ab aliis. Si de aliis que errogare debet clericis uel ꝓ reparatione ecclesie uel pauperibus det consãguiĩeis uel aliis amicis sine rationabili indigentia tenetᷣ restituere illa qa rapinam facit &

similiter recipientes ab eo si nõ sũt disticta huici
bona cum ĩtelligãtur oĩa cõmitti fidei sue ea que
superfluũt ad usum suũ & familie sibi conuenientes
debet pauperibus errogare alias dando paupibus
subtrahit. xii. q. ii. aurum. Si grauauit subditos suos
in debitis collectis. Si fecit clericos suos soluere ta-
lias ĩpositas ad mõ temporali uel gabellas ad ĩstã-
tiã eius. Si ipse sponte dedit sine licentia romani
pontificis quod phibet. Si delicta clericorum uel
laycorum uel blasfemantium deum & sanctos suffo-
cantium puulos ex inaduertẽtia & huiõi puniuit
pena pecuniaria ex auaritia & non magis ad re fre-
nandum. Si uisitauit dyocesim uel uisitari fecit
magis ppter lucrum quam propter salutem omiũ
Si alienauit bona episcopatus sine licentia pape
uel in casu indebito in quolibet horum est mortale.
Si iura aliarum ecclesiarum non seruauit. Si bona uacã-
tia ecclesiarum sibi usurpauit cum debeant successori
seruari. Si iusta debita a predecessoribus contracta
rõne ecclesie non soluit. Si fructus alicuius benefi
cii ad tẽpus sibi accepit uel pte ab eo cui cõcedit
ultra habere in quolibet est rapina si non formã
iuris seruat erga manifestos usurarios sed de certa
qtitate contentus non facta debita restitutiõe sibi
remittit & ad sepulturã & ad sacramenta admittit
Si incerta paupibus dispensanda in usũ suũ con-
uertit sine necessitate. Si sentẽtias excoĩcatioĩs de
facili ppter lucrũ pfert uel absolutionẽ quodlibet
mortale & graue. Si permisit questuarios uel alios

ꝓnuntiare indiſcretas indulgentias & falſas .Si exéptos ut predicatores & minores heremitas ſácti agustini carmelitas ſtitercientes ſeruatas & alii habentes priuilegium exemptionis in iuſte moleſtat non ſeruando priuilegia eoꝝ uel ꝓ audientia confeſſionũ non admittendo ſibi preſétatos ydoneos ſecundum.cle. dudum de ſepul. uel.ſibi retinẽdo nimios caſus & in conſuetos ut quottidie habeant ire ad ipſum uel ad quartã cogendo quantum ad illud in quo ſunt priuilegiati uel eos ad iuditium trahendo cum nullo modo poſſit conuenire niſi pro hereſi grauiter peccat. Si monaſteria monachoꝝ uel monachaꝝ nõ diligẽter & honeſte uiſitauit & eos uel alias ad ſeruádũ regulã íduxit deponẽdo abbatas & abbatiſſas pro relaxatione cum expedit habendo curam de honeſtate eaꝝ & ꝙ non habeãt familiaritatem cum clericis & religioſis uel laycis ꝓuidendo de diligenti clauſura & de confeſſore ſecuro & cõſcientiato ꝓhibendo ingreſſũ ſymoĩacũ & conuiuia feminarũ que ibi fiunt & feſta uana conſecrationis eaꝝ in iudicando in foro contencioſo ſi non tenuit uicarium ꝑitum & bonum precipue quando ex ſe non habuit debitã ſufſitiẽtiam iuris Si non ſeruauit ordinem iuditiarium debito mõ Si fuit acceptor ꝑſonaꝝ .Si dedit ĩiquas ſentẽtias de quo dic ut.s.in.c.circa iudices. Si non ſeruauit debitam formã iuris íferrendo ſnĩas excoĩcationũ ſuſpenſioĩs ĩterdicti quia ĩcurrit ultra peccatum certã penã de quo uide.ĩ.ſũ.iiii.ꝑte.ti.e. precipue

c

ĩ casibus matrimoĩalibus oportet esse cautissimũ & põderosũ circa diuortia. Si dedit licẽtiam iudici seu domino tẽporali uerberãdi uel pondi ad patibulũ uel ĩ carcerãdi uel alias puniẽdi clericos suos nisi ĩ casu ĩ quo ẽet ĩ corrigibiles p eũ efficitur cũ predictis excoĩcatis extra de sen. cx. ut fame neminem tamen debet uerberare maibus suis nec tamẽ cum expedit p laycum sed p clericũ debet clericũ facere uerberari sed iura a causis autem sanguinis debet abstinere opere consilio & mandato. Si testamenta & ultimas uoluntates non fecit implere precipue in legatis ad pias cãs. Si dispensauit in uotis uel iuramentis in quibus non potuit uel si potuit indiscrete & sine cã rõnabili quia peccatũ graue est. Si hereticos non diligenter per quisiuit in dyocesi sua & puniuit secundũ iura. Si absoluit a sententiis a quibus non potuit de persona sua si extraeris fuit ĩ habitu non precioso suplectilibus nõ argenteis & curiosus & appatu domus & ornatu non seculari etiam uictu sobrio non conuiuali nisi paupibus in uisitando ecclesiam inter essendo diuinis officiis & precipue diebus festiuis hoc debet facere secundũ iura ĩ solẽpnitatibus precipuis cantando missam. In dicendo officium deuote nõ cursim in ecclesia sua debite ĩfrequẽtando orõnes priuatas in uacando lectioibus ut di. xxxvi. p totũ In predicãdo si scit se nescit puidendo gregi suo de predicatoribus utilibus nõ curiosis & cõfessioĩbus ĩ tenendo honestam & deuotam familiã suã

sollicitus de salute eius. Inuitando couersationem cum mulieribus ut pestem ĩ exitu de domo raro nisi ad ecclesiã. Sepe cõferendo & querẽdo cõsilia a seruis dei quõ posset melius ꝓuideri gregi suo. Adulatores ut uenenum ex horreat pater paupũ uiduaꝝ orphanoꝝ oppressoꝝ existat & causas eorũ sine expensis expedire faciat iniuriis ꝓpriis nõ sit uidicatiuus sed pacientissimus ĩ uerbo & gestu nõ subitus & iracundus nemini multum familiaris nisi seruis dei superioribus obediẽs equalibus nõ iuidens non gaudens de dignitate & honore sed lugens ꝑ exteriori occupatione & plebis offẽsione & si in his omnibus diligenter se habuit nil deo acceptabilius. Si autem perfũctorie & male nil miserabilius & dãpnabilius episcopi dignitate ut di cit agu. di. xl ante oĩa de prelatis multa habes ĩ. iii ꝑte. sũ. c. uel ꝑ totũ episcopi ut supra cõcedẽtes aliquã domum usurariis alienigeĩs ad fenus exercendũ sunt ipso iure suspẽsi extra de usuris q̃quã li. vi. Similiter si ꝑmittunt ꝙ huiõi usurarii alienigene exerceant fenus interris eoꝝ iurisdictioĩbus subiectis non infra tres menses expulerit sũt suspensi ut in dicto. c. q̃quam de usurris. Qui se gerit ꝓ papa electus a minori ꝑte quã a duabus ꝑtibus cardinalium ẽ ipso facto excoĩcatus & similit̃ cardinales q presũpserint talem nominare papam & similiter omẽs alii qui talem reciperent ꝓ papa extra de elec. li. vi. Omnes clerici religiosi & layci siue familiares curie siue alii qui aliquod pactum

fecerint uel aliquod magnum uel paruũ ꝓmiserit uel ꝓmissionem receperint uel ex pacto uel pro, missione occulta uel manifesta dederit uel recepit paruum quid uel magnum pro aliqua iustitia uel gratia pro se uel pro alio ĩ causis iudiciis uel literis apostolicis & qbuscũq; modis ab appastolica sede ob inendis sũt ipso facto excoĩcati in extrauagãte bonafaiii viii.& absolutio pape reseruat᷑ hec habẽt locũ ĩcuria romana Io.ãdree & antho.de butrio eã allegant. DE ABSOLVTIONE ET PENITENTIE IN IVNCTIONE. De absolutione & pnie iniunctione postquam penitens dixit ex se uel ex interrogatione confessoris interrogantis peccata sua ut debuit tandem concludit in istis peccaui & in multis aliis cogitatione locutiõe ope & obmissione uel aliquod huiõi & de omnibus dico meam culpam.Confessor non interroget nisi sit talis de quo in hoc nõ dubitet᷑ qa tunc supfluũ & risibile esset si dolet de omnibus preteritis & proponit in futurum abstinere ab omnibus.s.mortalibus. Itẽ si habet aliqua restituere uel famam uel rem ꝓ iniuria satisfacere quam cicius potest absq; dilatione satisfaciat q̃ restitutio quomodo sit fienda & quo ordine quo ad certa uide in sũma in secunda pte ti.penul.per totum materia ibi est longa.Quid si dicat nolle ista facere seu nõ posse cum tamẽ possit non est absoluendus tho.xxii.q.iii.tunc uere põt tamen sibi dici misereatur tui & cetera. Sed nullo mõ absoluo te :potest etiã ei ĩiũgi aliquod bonũ

fiendum non tamen in penitentiam declarãdo sibi hoc quod infructuosa sit & sine remissione peccatorum sed ad mollificandum cor eius. de pe. di. v. falsas. Si autem paratus est ad omnia facienda tũc si esset ĩ aliqua sentẽtia excoĩcatiõis ligatus si nõ potest absoluer̃ ab illa remittas eũ ad episcopũ uel ad alium qui habeat super hoc potestatem uel tu uadas ad procurandum pro eo absolutionem & absolutum ab excoĩcatione postea eum absoluas a peccatis & non prius tho. si autem potes absoluere habendo in hoc specialem auctoritatem si non absoluisti a pricipio quod decentius fuit nec tam ẽ est multa uis si fiat in fine confessionis dummodo ante absolutionem de peccatis absolue eum p istũ modum. Primo exigendum est ab eo sacramẽtũ & patus stare mandatis ecclesie que. s. fiẽt ei p illa causa quo iuramento prestito iniungat̃ ei hoc ut si incidit faciendo contra aliquem canonẽ pponat non amplius facere si pro offensa facta in aliũ uel dampno pmittat satisfacere ĩquantum põt & hoc facto denudatis humeris eius confessor cum uirga uel disciplina pcuciat eũ dicẽdo psalmũ miserere mei deus uel alium psalmum penitẽtialẽ dando ad quemlibet uersũ unum ictum post gloria patri subiũgat̃ Kiriel. xpẽl. kiriel. pr̃. no. & ne nos & cet. uer. psal. & cetera. Esto ei domine turris fortitudĩs nihil pficiat & cet. domine exaudi & cetera. dominus uobiscũ. oremus deus cui pprium ẽ misereri semp & pcere suscipe dãpnationẽ nostram & quẽ

sententia excoĩcatioĩs ligat miseratio tue pietatis absoluat per xpiistũ dominũ nostrũ deide auctori-tate oĩpotentis dei & beatorum petri & pauli & dñi episcopi si ipe sibi cõmisit mihi cõcessa ego absol-uo te a uĩculo excoĩcatioĩs q̃ ĩcurristi ppt̃ talem causã puta ppt̃ ĩiectionẽ manuũ uiolẽtã ĩ clericũ uel religiosũ uel propter ingressũ ĩ monasterium in casu non concesso & si pluribus est sñiis ligatus dicendũ. Item absoluo te ab excoĩcatione quam in currristi propter talem causã & si pluries ppt̃ eandẽ causã dicendũ totiens quotiens ĩcurristi & restituo te snactis sacramentis ecclesie & coĩoni & unitati fideliũ in noĩe patris & cet. uerberando eum usq; ad amen. Nota tamen q ista forma quãuis debeat seruari ut extra de sen. ex. nup nõ tamen ita est ne cessaria quando etiã simplici uerbo fieri possit se-cũdũ pe. de. palu. Io. de. lig. se & excoĩcatus potest inferri simplici uerbo q̃uis fieri nõ debeat greg. & absolutio extra de reg. iuris oĩs sed quando fieret huiõi absolutio in publico ut erga mulieres forte tunc obmittenda uerberatio ne denudet̃ peccatũ. Itẽ si qs ppt̃ rem ablatã alteri fuisset excoĩcatus q̃uis restituerit non est tamen absolutus si iudex q tulit sententiã absoluerit & hoc psonis declarãdũ est post absolutionẽ ad huiõi uel si non est aliqua sñia ligatus. Si habet aliquos casus peccatorũ de reseruatis episcopis de qbus nõ potes: absoluas ni chilominus eum a qbus potes sub hac forma. Si teneris aliquo uinculo excoĩcationis minoris ego absoluo & restituo te sãctis sacramẽtis ecclesie. In

noīe patris & cet. misereat᷑ tui & cet. filius dei ꝑ suā misericordiā te absoluat & ego auctoritate eius q̄ fūgor absoluo te ab oībus peccatis tuis aq̄bus possū te absoluere In noīe patris et cet. & peccata a q̄bus nō pōt absolue᷑ exprimat peītēti ut habeat recursū ad episcopū uel eius uicariū pro huius absolutiōē & dicat ea sibi ī cōfessiōe uel si eēt simplex & nesciret ita bene exprime᷑ factū suū scribat cōfessor ī cedula illud uel illa si sīt plura ut portet penitēs cā episcopo uel uicario sub hac forma uel simili: latorē presentiū uel latricē ꝓ hoīcidio uel īcestu in tali gradu et huiōi cōmissis absoluendum. uestre paternitati trāsmitto ut absolutus benefitiū īpendēdo et ei pniā salutarē īiūgendo ipsum sācte ecclesie recōcilie᷑ quod si ipse episcopus remittat ad cōfessorē ipsū auctoritate illius iterꝫ absoluat ab oībus et īponat pniā ꝓ illo ꝓ quo nōdū imposuerat & sibi dicat ne illā cedulā alteri legēdā tradat uel etiā ipse cōfessor si pōt uadat ꝓ eo ad episcopū ꝓ auctoritate si uelit dare. si uere ille nō habet casū de reseruatis uel si habet confessor pōt absoluere de oibus premissa absolutiōe ab excoīcatiōe minori & alias ut. s. s. misereat᷑ & cet. filius & cet. Ego auct. q̄ fūgor absoluo te ab oībus peccatis tuis in noīe pr̄is. & faciat tūc signū crucis cū addit in noīe pr̄is. sup illū nec ē necessaria manus impositio sup absolutū ymo nec decens secundū tho. precipue super mulierem magis decet cōsignatio crucis & postea addat passio domini nostri Ihesu xp̄i & merita beate marie & omnium sanctorū &

sãctaꝝ dei & quicqd bõi feceris & ꝓponis facere &
mala que sustines & ĩ futuꝝ sustinebis sint tibi in
remissioẽ peccatoꝝ tuoꝝ que uerba nõ sũt omit-
tenda qa sunt magne utilitatis.ut s. omnia huiõi
postea habeãt uidelicet satisfactionis ex uirtute
clauiũ & sic magis ualẽt tho.In pnĩa iniũgẽda hoc
maxime attendas secũdũ oẽs ut tales des ꝙ credas
omnino ꝙ eã faciat q̃tũcũq; sit magnus peccator
& secundũ Cris.melius in huiõi reddere rõnem de
nimia misericordia q̃ de nimia iusticia.xxvi.q.vii.
allegãt dãdo etiã sibi libertatẽ ꝙ cũ aliquãdo omit
teret orõnem iniũctã uel ieiuniũ possit in alia die
remittere.Itẽ cũ dubitať de aliquo utꝝ faciat ꝙ
si non faciat illud puta ieiuniũ faciat aliud ut ele
mosinã.de orationibus si sit pſona que de facili
solet recidiuare in criminalibus per paucos dies &
per plures põt dare ieiunia & elemosinã qa huiõi
etiã si fiant in mortali non sunt iterãde qa ualent
quãtũ ad effectũ quẽ relinquũt post expletionẽm
factã in satisfatiẽte cum qs reuertiť ad grãm tho.
Quere etiã ab eo si potest illã facere qa si dubitat
tũc non est iniungenda.declarandũ etiã est peccato
ribus magnis secundũ hosti.ꝙ secundum regulas
ecclesie taxatas.xxii.q.i.predicandũ pro quolibet
mortali esset septennis pnĩa iniũgenda & ideo nõ
credat peccata sua leuia qa pua datur penitẽtia qa
hoc fit ne eam dimittat quod esset sibi mortale &
oportet confessionẽ iterare si oblitus esset unde &
etiã põt admoneri quod faciat aliquod mẽoriale

de pnia sibi iniuncta ut melius recordet̃ & si obli
uiscetur q̃ reuertatur ad te uel si nõ bene facere eã
posset cõmutabis. Itẽ si postea ĩcordat̃ de aliquo
criminali quod tũc fuit oblitus si potest tui copiã
habere ad te reuertatur q̃uis non sit necessariũ uel
uadet ad alium nec tenetur nisi illud tantũ dicere
deuotis si habet q̃ tamen non potest implere uel
dubitat si hẽs ad hoc spãlẽ auctoritatẽ: dispẽsa uel
pocius in aliud peĩtẽti cõmuta. Si non habes po
testatẽ remitte ad episcopũ uel uicariũ suum. Itẽ
caueas ne iniungas pnĩam ꝑ quã fiat preiudicium
iuris alieni aut per quam det̃ alicui occasio ruine
specialis aut per quã peccatũ occultum possit aliis
manifestari ꝑ maxime infra confessionẽ ante & in
fine uerbis quibus potes ĩducas ad contritionẽ ne
dicat sicut fabulã peccata sua sed cũ detestatione
ut dicit aug. caute & astute aliquãdo interrogãdo
q̃ credit̃ ille ex uerecũdia uelle celare. Circa turpia
tamẽ non descendendũ est nimis ad ꝑticulares cir-
cumstãtias postq̃ habet̃ sufficienter spẽs peccati
& huiõi a remotis ĩterrogando ne doceãt homĩes
malicia quas nesciũt tho. Admoneãt super oĩa ut
uitet malas societates uel frequentet confessionẽ
ut audiat sepe uerbũ dei ut querat orõnes & parti
cipationes bonoꝝ que fiũt ĩ religioibus & ĩdulgen
tias De infirmis. Circa ĩfirmos sic agendũ aut
enĩ talis est in ꝑiculo mortis aut nõ & dico ꝑiculũ
mortis non solũ q est in extremis constitutus sed
cõtingit frequenter hoĩes mori ex illa ĩfirmitate &

medici dubitāt in tali casu potest qlibet absolui a quolibet sacerdote de quolibet peccato & quali-bet snīa absq; alia licencia cū periculū est in mora talis ergo infirmus aut iā amisit loquelā uel usum rnōis puta qa freneticus aut nō & in primo casu si bene uiuebat ut bonus fidelis & frequētabat con-fessioné & coīonem & huiōi q̄uis sacramenta non petierit qa ex insperato talia acciderūt uel etiā si malus & obstinatus diu pseuerās ī peccatis & adeo nō confessus si peciit sacerdoté p cōfessiōe & osté-dit se uelle facere omnia que dēt & interim factus est mutus uel freneticus & periculū est in mora dēt presupponi cōtritus & faciente aliquo cōfessioné generalé p eo sicut fit ī populo sacerdos faciat ei absolutōnem ab oī snīa & peccato & iniūgere pōt circūstantibus aliqd p eo fiendū uel heredibus aut consanguineis p anima eius si uolūt acceptare de inde dari dēt eukaristia a pprio sacerdote q̄uis nō sit confessus qa non potuit uel alio sacerdote secu lari non aūt religioso si non habet licentiā a pprio sacerdote uel episcopo alias incideret in excoicati-oné papalem etiam in isto casu & hoc uerum nisi timeret de expunitione eius uel uomitu qa tūc nō debet dari sed extrema unctio omnino etiā si non potuit cōmunicare qa si ppter frenesim non per-mitteret se ungi potest ligari & sibi uiolenter dari astantibus aūt infirmo dēt credi si testimoniū per hibent q ostenderit sigua contritionis & petierit confessioné. Si aūt adeo non cōfessus uel notorius

peccator icurrit subito ametiā uel muticitatē nec prius nec postea ostendit signa cōtritionis nil ei debet dari nec sacramenta nec ecclesiastica sepultura. Si aūt nec loquelā amisit nec amentiā incurrit debet ab eo exigi pura confessio peccatorꝝ plus & minus secundū ꝙ patit tempus si in extremis est de principalioribus iterrogādum est ꝑ maxime ad ducendū ad cōtritionem cum spe uenie. Si non est ita in extremis & uult facere confessionē generalē de tota uita sua sicut multi sancti fecerūt q̄uis nō sit necessariū de hiis q̄ rite confessus est iterare cō fessionē admittēda est & tandē absolutio ipēdēda ab omni sñia excommunicationis & omni peccato modo supradicto in c. precedenti ita tamen ꝙ si ligatus erat debet ei iiungi ꝙ si euadat infirmitatē q̄cicius cōmode pōt presētet se ei ad quē ordiātis expectabat absolutio illius excoīcatiōis alias si nō faceret reincideret in eādem sñiam extra de sen. exco. eos ꝙ li. vi. Sed si erat detentus aliquo peccato de casibus reseruatis episcopo non oportet ꝙ in iūgat ꝙ post sanitatem uadat ad episcopum ꝓ absolutione qa ad illud non tenet᷑ sed sufficit sibi illa absolutio. nota tamen ꝙ si aliquis talis ēēt usurarius publicus non pōt talis admitti ad confessionē & alia sacramenta nisi facta prius cautione de restitutione usurarꝝ uel ab heredibus de huiusmodi in casu quo amisisset ipse loquelā uel usum rationis post signa contritiōis secundū formā iuris que hēt de usu. q̄q̄ li. vi. his ꝑactis ifirmo non ē iiūgenda

pnīa cū non possit facere sed ĩnotescenda ut dicit
xxvi. q. viiq infirmis declarādo sic talē tibi darem
pniam si esses sanus q̄uis debeas facere multo ma-
iorem secundū regulas ecclesie sed qa non potes
mo cū eris sanus facies hoc uel illud uel ueniēs ad
me & tūc dabo tibi istud tamē nō uidetur securū
qa raro reuertūt ꝑ pnīa. Si aūt aliter deus dispone
ret de te dimittas ꝑ aīa tua tantū ꝑ penitētia pōt
etiā iniūgi amicis & cōsanguineis aliquid in pnīa
si uterq acceptat & si credit ꝑ eo satisfaciens esse
in statu gratie. Sup oīa aūt bene auisādū ut si dēt
aliqd alicui uel rōne maleficii uel contractus uel
depositi uel aliter declaret bene & nō decedat cum
alieno ne ineternū dānetur & de restitutiōe & lega
tis ad pias cās ꝑ aīa sua. Ita disponat q cogantur
cito executores expedire & nō ꝓlōgare sicut cotti
die faciūt q si non uellet sufficienter disponere de
restitutione non est absoluendus exortandū est ad
contritionē & ad cōfessionē simul ad confidētiam
diuine misericordie exēplo latronis ex merito passi
onis christi. Si non posset copia haberi sacerdotis
q̄uis bonū sit in huiōi ꝑiculis in mari in bello uel
infirmitate uel morte uiolenta layco confiteri
animo tamen est necesseriū quod si fiat & qs eua-
dat tenet talis iteꝝ de illis oībus cōfiteri quia non
habebat ille claues ecclesie. Si uero infirmus non
est in ꝑiculo si habet casum excoīcationis uel pec-
cati reseruatum episcopo debet confessor ire uel
mittere ad episcopū si pōt ꝑ auctoritate ita tamē

ꝙ nō ꝑdat peccatorē nisi prius ille dederit sibi licēciam noīandi ꝑsonā. Si aūt īfirmus h̄et īdulgētiā in articulo mortis a papa aꝑpīquāte morte sic pōt fieri absolutio post supradictā ꝑ predicta īdulgentia. Misereat̃ tui & cetera. De absolutōne plenaria deinde auctoritate dnī nostri ihesu christi & appostoloꝝ eius petri & pauli & dnī nostri pape. n. ī hac ꝑte tibi spāliter cōcessa concedo & do tibi plenariā remissionē oīum peccatoꝝ tuoꝝ de qbus ore confessus & corde cōtritus que non cōmisisti sub pretextu istius indulgentie inquātū claues ecclesie se extendūt & beneplacitū est in oculis diuine maiestatis in nomine patris & filii & spiritus sancti amē Eadem auctoritate concedo & do tibi plenariam remissionem omnium penarū de quibus propter peccata tua es obnoxius & ligatus quantum claues ecclesie se extendunt que quidem plenaria īdulgentia sit tibi in augmentum uirtutis & gratie & acqsitionē uite eterne in nomine patris & filii & spūs sancti Amen.

Explicit confessionale quod cōposuit Reuerendus pater frater Anthoninus de Florentia ordinis predicatorum & cetera. & eiusdem ciuitatis archiepiscopus.

M.CCCC.LXXII.

